Ovidii
Opuscula.

B a
11

R 144
R 938

THE GIFT OF
LESSING J. ROSENWALD
TO THE LIBRARY OF CONGRESS

Tetrastichon iodoci galli rubiacensis in opusculū nosce te

Vertitur hoc libro sanctorum dogmate sacro
Precipuum graijs inter responsa chilonis
Exhibitum: et celo delapsum γνωθι σε αυτον
Quod valet expositum: quiuis se noscat vt ipsum.

J 2472

Ego Philippus rota iuris vtriusq; doctor licz oim minimus: hoc ipsum opusculū Mosce te: ilstructius plegi: ac diligenti? pcūctat? sum. Et quoniā ipsum nō modo sancte catholiceq; ?positū reperi. Verūetiaz mira vtilitate refertissumū. in huiusce rei testimoniuz me subscribere non dubitaui.

Ego Johannes gusmaci decretorum doctor archipresbiter mōtis silicis: ac plebanus sancte Marie noue de venetijs: suprascriptū opus: videlicz Mosce te: mira industria: ac oim optima vtilitate ?positum vidi: z totum plegi: nihil in eo nisi quod orthodoxū sit Inueniens: z cuilibz spirituali intellectui conueniens: Ideoq; i ei? testimonium me propria manu subscripsi.

Nos Petrus frigeri? artium z theologie doctor: archiepiscop? corphiensis. Vicimus hoc opusculum intitulatum Mosce te: catholice z sancte ?positū esse: quod quidē legim? z vidimus

Nos Maphe? girardo miseratiōe diuia Patriarcha Venetiarū: Valmatieq; primas ex inspectione suprascriptorū dominorū qui fidem faciūt de suprascripto ope: z ex tali suasione z fide cōuicti idem testificamur esse opus orthodoxum z deuotum.

Gabriel brunus venetus ordinis minorum theologorum minimus: atq; almi venetiarum cōuentus guardian? indignus religioso viro domino Johāni carthusiensis ordinis salutē in domino. Tris libros quos de sui notitia pcopiose edidisti presbiter benedictus germanus tuus ad me corrigēdos tuo nomine detulit. Eosq; p inquisitionis dignitate cuius vices gero omni cura: studio: ac diligentia plegi. satisfeci quidē officio: sed voluntati nequaquā. Quid enim in libris tuis corrigendum: cum omne emendatuz: fidele: atq; molestum inueniam: Si philam a me limandā respicis: duas eius partes grāmaticā. s. z rethoricā quarū a te prima elementa (vt ita dixerim puer accepi) ?politas inueni. Si diuinam theologiam nihil aut ?fectis aut doctoribus z ceteris sacris litteris vt mihi videor: alienum scripsisti. Quare liber iste Mosce te: nihil ?fert quod nō sanctum: nō catholicū. nō salutiferū videat. hic deprimit vitia: virtutes sublimat. z in vtraq; vita tam actiuos q3 ?templatiuos ad verā inducit gloriā. Si q? spiā hunc legerit nemini detrahet: sed potius mordentē linguam secans: iuxta tui codicis sententiā seipsum ?gnoscet. Vale mi p? z q?q; tuis orationib?. mei sis memor. Venetijs kalēdis februarij Anno salutis M.cccc.lxxx.

v Niuersis ac singulis fidelib⁹ catholicis atq3 sancte matris eccie doctorib⁹ magistris nec nõ ⁊ cũctis cultorib⁹ sanctissime fidei christiane offero ꝯstituo atq3 humiliter deuoteq3 subijtio opusculũ. Nosce te. interpretatũ ad diligẽti cura examinandũ ⁊ accuratissime corrigendũ in quacunq3 ꝑte eius capitulo. paragrapho. clausula. vsq3 ad vnũ verbũ minimũq3 iota: cuiuscũq3 vel qualiscũq3 fuerit erroris macula sordidat⁹. Quoniaꝫ nequaq̃ꝫ ab ecclesie sacre opinione discedere cogitaui: neq3 puto penit⁹. Et in hui⁹ optĩe mee ĩtẽtionis effectũ ⁊ testimoniũ hic ĩtra ⁊ per totum signum sanctssime crucis domini nostri hiesu christi ĩprimere decreui atq3 studui.

Ad intentionẽ scriptoris intelligendam.

n E putes obsecro mi lector me ad hoc que in opusculo reperies isto dictitasse vt aliquis hinc sese excusatũ discat in peccatis reddere suis: quum arguit̃ tũ iuste: tũq3 iniuste. Cũ Johãnes dicat apostolus. Et si dixerim⁹ non habere peccatum nosipsos seducim⁹: ⁊ veritas nõ est in nobis. Et ideo bonarum mentiũ est ibi culpã agnoscere vbi culpa non est. itaq3 q̃libet spiritualis aut ꝯtemplatiu⁹ maxime veniã sibi dari ab ĩcrepantibus humiliter magis exposcat q̃ꝫ ipsum excusatũ indicare. Sꝫ ad hoc codicẽ hunc edidi vt charos meos in temerarijs iuditijs cautiores reddã: ne suos in pr̃es antiquiores: ⁊ aduersus exptos magnosq3 prelatos ĩpie ĩsurgere audeãt ex diffinitiõe iuditij iniq̃tatꝫ cũ cor hominis ĩpscrutabile sit: sic ⁊ dei iuditia: abyssus multa. nisi forte offitio coartent̃: aut maxima vrgẽte necessitate siue piculo. Tunc vero derelictis odio: ĩpietate: ac ꝑsecutione simul ⁊ intentione ꝑuersa: ꝓxim⁹ mãsuetis hũanissimisq3 monend⁹ est verb̃: inter se ⁊ ipsum solum more euãgelico: qui si te nõ audierit vnum vel duos adhibeas testes. At si ne adhuc audierit dicito ecclesie: videlicꝫ presidenti. Si deniq3 nullã penit⁹ emẽdationẽ ꝯgnouẽis subsecutã sit tibi tanq̃ꝫ ethnich⁹ ⁊ publican⁹: ⁊ eius a cõsortio discedas oĩno. Si vero audierit ⁊ alterũ in virũ ꝯmutatum videris vna quidẽ cum angelis dei illi⁹ ꝯgratulari de salute ⁊ ĩnouatione virtutũ velis. inter quos mai⁹ est gaudiũ de vno peccatore pn̄iam agẽte q̃ꝫ supra nonagĩtanouẽ iustos pn̄ia nõ indigẽtes. Sic ergo ⁊ oẽs qui in delicto secuti sunt eũ: emẽdatione ⁊ pn̄ia pedisequos ⁊ imitatores eius esse conentur.

Oratio ad infrascriptos.

Opus Nosce te interpretatum ad suos diuersis degentes religionibus dilectos filios.

Cum nihil iucundi⁹:nihil felicius:atq; gloriosi⁹ esse possit: q̃z suam ⁊ ꝓximi ꝑoptare salutẽ:ea tñ mansuetudine et charitate quaz domin⁹ obtulit Magdalene:chananee mulieri adultere:latroni deniqz pendẽti in ligno:cui hodie mecuz eris ait in paradiso Porro nihil ꝑnitiosius:nihil truculentius q̃z iudaica rabie oculta dei iuditia : ꝑmissiones ⁊ misericordias:donorũqz ⁊ gratiarũ ꝑsequi largitatẽ. Et qm̃ nonnulli sunt ĩprobi ⁊ ĩexperti:qui humana prudẽtia ac sapĩa (que apd̃ deũ stultitia ẽ) audent ac presumunt sacrorũ doctorũ dictis ignoranter eorũ sententias ⁊ falsas affirmare opiniones:in his que nec oculus vidit: nec auris audiuit:nec in cor hominis ascendit.neqz ipsi vnq̃z minimam diuini amoris gustarũt scĩtillam .At insuper de bonis malisue spiritibus aduersus inexpertos iuditia ꝓferre non verentur immo omni impietate seniorum deuotiones ⁊ gratias calumniantur:detrahentes verbis ac scriptis:⁊ opere persequunt̃ illos Ego autẽ ea etiã que viua voce fratribus meis qui mecuz sunt aperui vobis quos deus per diuersa sacrarum religionum tabernacula collocare dignatus est impartiri studui : ne in huiusmodi erroribꝰ precipitare videamini.sed magis in timore ⁊ tremore vestrã nitamini salutẽ vendicare.Si vero ꝓximi salutẽ optatis.orationibus: ⁊ lachrymis ĩquirite:nõ ꝑsecutione:odio:⁊ seueritate.Hec.n.sunt q̃ docui vos:quum me vob̃ in spũalez p̃rez ac preceptorez donare coegistis.vsqz dũ pater eternus ablatos ad se suisqz in obsequijs varijs ꝯstituit ꝓfecturos vocare dignatus est.Tametsi nõnullos vestrũ prudentia siue litterarũ eruditiõe me nouerim egregie superasse:etate tñ ac laborũ exꝑientia nondũ ꝑcedẽ valuistis. Vr̃a tamẽ fretus humanitate ꝑlecta quedã a me:⁊ opere experta ꝯstitui indicare:vt cautiores in deceptionibꝰ ⁊ in gratijs fitis:⁊ in donis spiritualibꝰ eruditiores effitiamini sup̃ hoc ĩferi⁹ apposito ordĩe.Qm̃ nemĩez in dilectione dei ꝓficere posse iã intelligim⁹:nisi aĩe sue statura ⁊ mẽtis ne dicã corꝑis ꝯgnouẽit habitũ :opusculũ Nosce te ĩterpretatũ:nõ tm̃ edidi:sz diuersorũ doctoruz sanctorũ qz virorũ tã sentẽtijs q̃z de x̃bo ad x̃bũ ꝯpilaui:ne meis q̃s opinionib⁹ audeat ĩsultare. Oĩa tñ singulaqz hoc ĩ opusculo tum a me ꝯscripta:tũqz aliẽa oĩm subijtio doctorũ ecc̃ie sacre correptionib⁹

emendanda. Atz in huiusmodi itentionis mee ꝯfirmationē in oīm
pagīarū īferiori in margīe vexillū sanctissime crucis īprimē ꝯstitui
Diuisiones aūt operis hui⁹ in tres disponunt̄ libros. quoruz vni-
cuiqz varia assignant̄ capitula. Primus ergo liber de statu trac-
tat spiritualium animarū que mentali habitu vitā ꝑagunt actiuā
aut qui ad ꝯtemplatiuā deducunt̄. Secundus quidē sanctorū vi-
rorum ostendit sententias: auctoritates: ⁊ dicta. videlicz in iustifi-
cationē ⁊ renouationē eorū qui speciali electione ad arcē diuinit⁹
ꝯtemplationis eligunt̄. Terti⁹ deniqz liber signa inditiaqz reuo-
cationis predictarū aīaruz aperit dilucidissime. Deinde autorita-
tibus. exemplis: ⁊ similitudinib⁹ errorē īcrepat detrahētiū renouat:
iuxta sententias diuersorū doctorum scribentiū de colluctatione
sanctorum in tempore iustificationis: ⁊ de diuersitate angustiarū
Angustiarū inquam ⁊ ꝑsecutionū quibus tā a deo q̄z a malis an-
gelis q̄z ⁊ a bonis: similiter ab hominib⁹ bonis ⁊ iniquis crutiant̄
electi. Unde Augustin⁹. Ecce baptizati sunt oīnes: iustificati sunt
a peccatis. restat tamen lucta cum carne: cū mundo: cuz diabolo.
Qui aūt luctat̄ aliqñ ferit: aliquando ꝑcutit̄. aliquando vincit. ali
quando perimit̄. Ideo Bernardus super cantica. Quantūlibz in
hoc corpore manens ꝓfeceris: erras si vitia putas emortua ⁊ non
magis suppressa: velis nolis intra fines tuos habitat iebuse⁹. sub-
iugari potest: exterminari nō potest. Idem de tribus statibus ele-
ctorū. Inuenit̄ ꝓfecto apd̄ deū ⁊ verecūda ꝯfessio qua se hūilian-
do deitiat. Et ꝓspera deuotio vbi se īnouādo refitiat. Et iucunda
contemplatio vbi exercēdo quiescat. Idem in sermōe. Alij vacant
sancte ꝯtemplatiōi. alij dediti sunt superne administrationi. alij in
amaritudine anime recolunt annos suos tanq̄z vulnerati dor-
miētes in sepulcris. Hinc ait Gregorius in dialogo. Sine laboris
certamine nō est palma victorie. Idem: Nōnunq̄z domin⁹ eis etiā
quibus magna dona tribuit parua quedam reprehensibilia reli-
quit: vt semper habeant contra quod bella gerant: ⁊ deuictis ma-
gnis hostibus mentem non erigant: quando eos adhuc aduersarij
in minimo fatigant. Iux̄ illud Augustini in epistola. Quem nō po-
test diabolus deuorare seductum ad nequitiā: phamam ipsius in-
quinare conatur. vt si fieri potest opprobrijs ⁊ malarum linguarū
detractione defitiat: vt sic in eius fauces ruat. Si autē nec pha-
mam innocentis maculare potuerit: hec ei persuadere molitur vt
per maliuolas suspitiones deficere se iudicet: ⁊ sic ab illo īplicat⁹

absorheatur. Multum quidem interest inter lapsum actiuorum
⁊ contemplatiuorum Nam actiui qui spiritu ⁊ feruore minie pre
occupantur tanq̄z claro lumine humano ꝯstituti ad vniuersa dei
precepta totiusq̄ sancte matris ecclesie leges ac mandata stricti-
us obligantur. Tolerantur autem contemplatiui qui tēpore tē-
tationum diuina permissiōe tanq̄z a solis occecati radijs: ex spōsi
absentia reprehensibilia agere coguntur ne de nimia dei famili-
aritate iactare se presumant: prout similitudine: exemplo. ⁊ auto-
ritate hic prope breuiter intimabo. A similitudine. More eteni
precellentis cuiusdam magni regis aut incliti imperatoris agere
dominus solet qui filios quos delitijs educauerint a cunabulis
sumpta virili toga ad ardua strenuaq̄ militie exponunt: vt regni
sceptrum labore virtutum felitius gloriosiusq̄ discant acquirere:
ac obtinere. Si percutiuntur increpantur: si superantur arguunt̄
nunq̄z tamen a gratia ⁊ dilectione paterna alienantur. Serui āt
dum superantur et fugiunt hostibus terga vertentes: ī patibulis
et in crucem malam omnino necantur ⁊ pereunt. Ut in exemplo
Dauid ⁊ Saulis. Dauid quem in dilectum filium deus elegerat:
a quo eterni regni sceptrum hiesum filium eius possessurum susci
pere decreuerat dicens. De fructu ventris tui ponam super sedē
meam in gloriam videlicet eternaz. Impie quidē: faciorosissime:
atq̄z enormiter deliquit. Displicuit enim deo: sed increpauit ⁊ ar
guit eum per prophetam penitentiam ei addens: non tamē per-
didit eum: quia dixerat illi. Inueni Dauid seruum meum oleo san
cto meo vnxi eum. In eternum seruabo illi misericordiam meam:
⁊ testamentum meum fidele ipsi. Misericordiam autem meam
non dispergam ab eo: neq̄ nocebo in veritate mea. Saul autem
etiam a domino in regem super israhel ⁊ iudam electus fuerat: ⁊
per prophetam Samuelem oleo inunctus peccauit: non tamen
proximi vxorem vsurpans: non ciuium suorum necem perpetrans
sed solum ori non obediendo domini in gregibus ⁊ armentis boū
ac pecudum morti ⁊ perditioni parcendo de is tamen in holocau-
stum domīo obtulisse dicitur: cui domin⁹ irat⁹ nec veniā quā pe-
tierat reddidit in laborū suorū mercedē: nec ī suū ꝯspexerat sacri-
fitium. Qm̄ nō ex fragilitate errauerat nature: sed solo superbie
ac marie p̄sumptiōis vitio deliq̄t. iō a Samuele dictum est ex ore
dn̄i cū eēs puul⁹ ī oculis tuis caput ī tribub⁹ israhel fact⁹ es vnxit
q̄ te dn̄s ī regē sup israhel: ⁊ misit te dn̄s ī viā ⁊ ait. Uade īterfice
peccatores amalechi. ⁊c.

Quare non audisti vocem domini: sz versus ad predam es: ⁊ feci-
sti malũ in oculis domini. Ostẽdit autẽ Saul omnia perfecisse iux̃
vocẽ domini preter armenta ad holocausta que non interfecerat.
Increpauit Samuel Saul magis dicens. Nunquid vult domi-
nus holocausta ⁊ victimas ⁊ nõ potius vt obediatis voci domini
⁊ cetera. Saul vero porta queso ait: peccatũ meum ⁊ renertẽ me-
cum vt adorem dominum. Et ait Samuel ad Saul. Nõ reuertar
tecum quia ꝓiecisti sermonẽ domini ⁊ ꝓiecit te domin⁹ ne sis rex
super israhel. Et conuersus est Saul vt abiret. Deniq; iuxta dñi
sermonem sautiatus a philisteis semetipsum miserabiliter inte-
remit: ⁊ perijt Saul cum filijs suis: ⁊ datum est regnũ Dauid qui
vt supra ⁊ ipse peccauit coram domĩo: sed nõ ad internitionẽ dam
nationis: q; non ex eleuatione superbie sed occecatione diabolice
instigationis facinus pessimum fragiliter ꝑpetrauit. Unde ꝯtriti
one ductus veniam ꝓmeruit ⁊ impetrauit. Quom dixisset ad na-
tan ꝓphetam qui vindictam ⁊ domini vltionez indicauerat duo
hec tantũmodo verba peccaui domino. Cui quãprimũ respondit
⁊ ait Natan. Dominus q̃ transtulit peccatum tuum: non moriẽis
Quod enim. tam pie secum egẽit dominus ex ore eius capiam⁹:
cum ait in psalmo. Uenite audite ⁊ narrabo omnes q̃ timetis de-
um quanta fecit anime mee. Ad ipsum ore meo clamaui: ⁊ exul-
taui sub lĩgua mea. Iniq̃tatẽ si aspexi ĩ corde meo. scz aduertẽs di
lucide truculentia facinoris: non exaudiet dominus. Propterea
exaudiuit deus: ⁊ attẽdit voci deprecatiõis mee scz quoniam in-
sipienter egi: ⁊ inaduertenter: ideo Benedictus deus qui nõ amo
uit orationem meam ⁊ misericordiam suam a me. Nempe ĩpossi-
bile esse censendum est: cor semel dei dilectione repletum vacuari
posse: vt mundi vanitatibus preocupetur. Corporea tamen fragi-
litate non nisi domino ꝑmittente coinquinari potest electus sen-
sibus ex amore vel timore aut ignorantia: nunquam tamen mali-
tia seducitur. quia fortis est vt mors dilectio. vt dicitur in canticis
sicut in Moise: ⁊ Aaron: Maria: Petro: Paulo: ⁊ ceteris san-
ctis errantibus. Nam Aaron dum in monte dilataret moram si-
naij Moisis pro tabulis testamenti: terrore ductus populi vitulũ
conflatilem in deos illis construxit ⁊ aram. ⁊ mane surgens obtu-
lit holocausta ⁊ ostias pacificas dicens. Hij sunt dij tui israhel qui
te eduxerunt de terra egypti. Ecce quam magnum quamq; enor
missimum scelus perpetrasse Aaron audistis. Uerũtamẽ accepta

illius excusatione quia causa timoris populi nō malitie gratia e-
gisset: veniam obtinuit a domino qui stragem non minimam fieri
iussit in populo pro eodem peccato ex malitia cordis consumpto.
peccauit secundo Aaron vna cum Moise coram dño ad petram
contradictionis ex diffidentia. Increpauit eos dominus peniten-
tiamq; adijti ens illis non tamen misericordiam abstulit: sicut ab
his quos murmurantes contra dominum prostrauerat in deserto
Et sicut principibus populi quos contra solem iusserat esse suspē
sos: dicens Moisi in monte quom faciem domini videre postu-
lasset. Ego ostendam omne bonum tibi: ⁊ vocare te faciam nomē
domini coram me. Et miserebor cui voluero ⁊ clemens ero in quē
mihi placuerit. Et ita factum est nunc in ipso ⁊ Aaron fratre suo.
Sic etiam tertio in Aaron ⁊ Maria egit sorore Moisi: qui pec-
cantes in Moisen propter ethiopissam dominus dure increpa-
uit eos percutiens Mariam lepra: ⁊ diebus decez extra castra
penitens expulsa remansit: neq; occidit eā sicut nolētes: Datan:
⁊ Abiron: verbis acquiescere Moisi: sed audacter freti sunt thu-
ribulis suis aduersus Moisen ⁊ Aaron sistere ante dominū: quos
a terra deglutiri voluit: ⁊ viuos in inferno sepiliri illico ꝓfundum
Hinc ergo presumendum est q̄ deus is qui recto sunt corde q̄z q̄z
sensuali fragilitete seducantur facili obtemperatur venia · Sicut
petro accidit in negatiōe domini ⁊ in errore baptismi · Et Paulo
ante conuersionem in persecutione ecclesie primo. secundo vero
in pontificis blasphemia misericordiam nō solum a domino ven-
dicarunt: īmo pre ceteris electionis dignitatem obtinuerunt: di-
cente domino Petro. Tu es petrus ⁊ super hanc petram edifica
bo ecclesiā meā: ⁊ porte inferi nō preualebunt aduersus eā. De
Paulo autem segregate mihi inquit Paulum Elegi enī eū mihi
in vas electionis: ostendam autem illi quanta eum oporteat pro
nomine meo pati. Non iude sic euēire promiserat: sed magꝰ Lon
gino: qui dum lancea domini aperuisset latus illico visum corpo-
reum ⁊ anime salutem suscepit. Quid vltra loquar in confirma-
tionem propositi nostri vt ab exemplo antiquorum vetustorumq;
patrū ⁊ sanctorū q̄ precipue ⁊ spāli electione sunt vocati in corde
ac si sindēisi diuinitꝰ custodiunt ne peccare ī dñm deū suū possint
i penā damnatiōis sz vēie. Nā hi sunt de q̄bꝰ sanctꝰ cecierat Da-
uid. Beatꝰ vir cui nō īputauit dñs pctm: qm̄ nec est ī spū eiꝰ dolus
Quisquis ergo tlez tantāq; apd deū obtīuisse gratiam nouerit se

peccatum ad mortem perpetrasse minime eo cognoscat. Nō eq̄dem sic fecit omni nationi. Due etenim sunt reformationes in salutem: reformatio in fide: ⁊ reformatio in sensatione.

De reformatione in fide ⁊ sensatione.

Reformatio in fide ex confessione ⁊ contritione deleri sibi et remitti mortale meretur peccatum. Quod ex libera cordis anime mentisq̄ voluntate: auersionem a bono incōmutabili ad cōmutabile bonū eligēs: faciora operat⁹ est. Tales enī actiui nūcupāt̄. Reformatio in sensatione ex spirituali ꝯpunctione in abūdantia lachrymarū: austeritate penitentie: deuotione: ⁊ crebra confessione a cunctis erroribus abluitur ⁊ mundatur. Qui quidē huiusmodi sunt: contemplatiui appellantur. Nam hinc ad dei vsq̄ claram diuinitus visionem trahuntur. in optīa pace: charitate ⁊ feruore. Quis ergo aduersus eos dei electos calumnias inferre presumpserit. cum dominus in euangelio dicat. Quicunq̄ scandalizauerit vnum ex his pusillis qui in me credunt expedit ei vt suspēdatur mola asinaria in collo eius ⁊ demergatur in profunduz maris. Ve mundo a scandalis. necesse est enim vt veniant scandala: sed ve homini per quem scandaluz venit. Quid vltra. Nisi eritis sicut paruuli non intrabitis in regnum celorum. Vigilate ergo quia nescitis diem neq̄ horam charissimi.

Hinc ergo sanctissimum esse ⁊ omnino necessarium alter ad alterum deferre honorem: reuerentiam maioribus: ac senioribus dignam exhibere concludendum est. Ita dumtaxat vt nemo reformationem alterius damnare presumat: sed innouatos spiritu et virtute colere ⁊ venerari. Quoniam isti sunt qui venerunt de magna tribulatione: ac sunt illi serui superni Salomōis qui ex classe vna cū seruis regis Tyri venientes ab Ophir detulerunt aurum spiritualiū deuotionū. Pauor ꝯpunctionis: ⁊ sue abiectionis: et fragilitat⁹ ꝯgnitionē. ⁊ simias simplicitatis: humilitatis: ⁊ obedientie. Nec ꝓpterea aīarū corporumue custodia negligēda est: sz ꝓ viribus in orōib⁹ meditationib⁹ ꝯtinuis: ac lectiōib⁹ īsistendū est ⁊ laborandū. Multo mag⁹ cautiores actiuos eē oportz ad eorū salut⁹ custodiā q̄ nec dū rat⁹ sue ī equora prorā daē ausi sunt. Nequaq̄z igit̄ supat⁹ vndis fluctibusq̄ ponti q̄ iam suā ad litt⁹ carinam ac portum salut⁹ deducē valuerīt noxij arbitrādi sunt: nec criminandi. Et si ꝑpessi nōnūq̄z iacturā fecerīt ꝓcellarum. Ne illis obiurgātib⁹ Ambrosij verba dicēt⁹ ꝯueniāt. Tamdiu enim quis peccata sua que noscere ⁊ flere debet ignorat: q̄zdiu curiose aliēa

ꝯsiderat. Qđ si mores suos ad seipsuꝫ ꝯuersus aspitiat: nõ req̃ret qđ ipse spetialiter reprehẽdat: sed q̃ in seipso lugeat.

Exordiũ in opusculo Nosce te.

Nec ea dilectissimi fratres que de manib⁹ exierũt domini fragmẽta in nobis perire videant̃: colligere curem⁹ obsecro. Quoniam in nostre salutꝫ alimentũ de quinq̃ panib⁹ ordeaceis ⁊ duob⁹ piscibus illa nouim⁹ ꝯfregisse. Quiq̃ etenim pães ordeaceos ad quiq̃ humãi corporis sensuũ spũalẽ educationem tradidisse censendum putandũue est. Duo autem pisces qui altum ꝓfundumq̃ enatant mare: necnon ⁊ equora ponti scindunt: actiue: ⁊ cõtemplatiue vite status indicare videntur. Quãquam enim quinq̃ ordei panum saporem ad quinq̃ corporis sensus roborandum cupiam aperire: vobisq̃ offerre. non tamẽ in exteriori morum me grauitate extendere putaui: sed solum quo mõ ab intrinsecro extrĩsecoue spiritualiter agere oporteat: actiuos simul ⁊ contemplatiuos enarrandum ducere decreni. Nam extrĩsecra paliata vẽustate maiorẽ sibi min⁹ deuoti cumulare norunt honorẽ: q̃ꝫ boni: ⁊ magꝫ spũales. q̃ꝛ neq̃q̃ꝫ m̃di hui⁹ vẽdicaẽ gl̃iaꝫ appetẽ visi sunt. Sꝫ dei iustitiã lõge nimis ĩ eorũ mẽtꝫ: ac corpis sensib⁹ opari conati sunt. Juxꝫ Pauli v̄ba ad romãos dicentꝫ. Sic̃ enĩ exhibuistis mẽbra vr̃a seruire ĩmunditie: ⁊ iniq̃tati ad iniq̃tatẽ: ita nũc exhibete mẽbra vr̃a seruire iustitie in sanctificatiõe. Jõ pães ordeaceos de mãu dñi in satietatẽ mẽtis: ⁊ corporis fomentum viri sancti cupiunt: vt iuguꝫ preceptorũ dei: sancte matris ecclesie: sacrarũq̃ religionũ mãdatorũ: legũ et ordinationũ suauiter leuiusq̃ deferre valeãt. Quãobrẽ ⁊ vite austẽitatẽ ĩ frẽuꝫ corpori apponẽ: ⁊ aĩe assiduã lachrymaruꝫ ꝯpũctionẽ coartare in habenaꝫ studẽt indesinenter. Hinc ergo insistũt orationib⁹: vacãt meditatitionibus: Lectionibus: deniq̃ studio subincumbẽ minime cessant Duobus quippe e piscib⁹ amborũ mẽtales habit⁹ seu status: actiuorũ ⁊ contemplatiuorũ ducentiũ vitã capimus. Verũtamẽ vnuꝫ ex his piscibus tanq̃ꝫ pelagi latitudĩe nauigantẽ: actiuorũ vitam duxiui⁹ indicãdũ. Alterũ vero tãq̃ꝫ prunis assatũ ⁊ in mãibus dñi collocatũ ad sui libitũ ꝯfrĩgẽdũ: ꝓ ꝯtẽplantiũ feruẽtib⁹ aĩabus in dilectiõe hiesu xp̃i ꝯstituim⁹. Sporte q̃dẽ q̃b⁹ collc̃ta ꝓuant̃ fragmẽta: tres opis hui⁹ libri erũt. Quorũ p̃m⁹ mitra appellat̃ spõsalis. Alter v̄ga nuptial̃. Terti⁹ dẽiq̃ mõile spõsarũ nũcupat̃. ꝑtes ⁊ capitula ãt p̃mi libri iferi⁹ disposita ⁊ ordĩata sunt.

Explicit exordium.

Incipit narratio ⁊ dispositio prime partis: in opere Nosce te iterpretato. in libro primo.

Nosce te appellari libellum istuz decreuimus: quoniam de cuiuscunq; mentis statu idicare iuditia volum⁹ dilucidissime. Ut nemo vltra suos errores p̄sumptionis pretoria ad alios iudicandum terminos audeat. Sed quilibet in gradu suo salutē propriam: humiliter deuoteq; sollicitus sit custodire.

Interpretatō prime partis in libro primo.

Mitra sponsalis hec prima pars nuncupatur: eo q̄ dignitatem vocationis electorum: ⁊ presertim contemplatiuorum: qui in dei sponsos diuinitus eliguntur ostendit.

Capitula autez prime partis sunt quattuor.

Capitulū p̄mū de q̄nq; pāib⁹ ordeaceis: quid in actiuorum indicare vitaz velint. habet enim paragraphos tres.

Capitulū secundū de ꝯtinētia sensuū. ⁊ hz paragraphos sex.

Capitulum tertium de interiori habitu actiuorum in similitudine piscis Et habet paragraphos sex.

Capitulū q̄rtū de extēiori īterioriq; ꝟtutū habitu ⁊ hz § viij

Secunda pars interpretatur iuditialis: eo q̄ de diuersis dei iudicijs tractat. Et habet capitula septem cum paragraphis suis.

Capitulum primum de iuditijs: a prima etate vsq; ad Datan et Abiron Et habet paragraphos septem.

Capitulum secundum de iuditijs a Dauid vsq; ad Ezechielem prophetam. Et habet paragraphos sex.

Capitulū tertiū d̄ iuditijs ab Ezechiele vsq; ad Achab ⁊ hz § vi.

Capitulū quartū de inobediētia Jone: ⁊ p̄sumptione. Et hz § iij.

Capitulū quintū de Osea ⁊ Sanson. Et hz paragraphos quinqz.

Capitulū sextū de abbate Uitali. ⁊ habz paragraphos sex.

Capitulū septimū de ꝯuersiōe Marie magdalene. ⁊ hz § vi.

Tertia pars dicta dilectiua: eo q̄ de autoritate ⁊ dignitate dilectionis ⁊ charitas dei narrat. Et habet capitula duodecim.

Capitulū primū de charitate. Et habet paragraphos quinq;

Capitulum secundum de relinquentib⁹ seculū ⁊ habet § iij.

Capitulū tertiū de operibus sanctorū diuersis. ⁊ hz § v.

Capitulū quartū de prophetico viro Procella. Et hz § iij.

Capitulū quintū de quodā nouam martire Et hz § xij.

Capitulū sextū q̄ vita sanctorum nō sit imitanda Et hz § viij.

Capitulū septimū de mutua charitate fratrū. Hz paragraphos xi.
Capitulū octauū q̄ vita actiua ī plurib⁹ occupat̄. Et ꝯtemplatiua in vnum. habet paragraphos quattuor.
Capitulum nonum de sententia domini. habet paragraphos sex.
Capitulū decimuz de sapia ꝯtemplationis. habz paragraphos xij.
Capitulū vndecimū de quattuor tpib⁹ electorū hz paragraphos vi.
Capitulum duodecimū de ꝯgnitione volūtatis dei bone. hz paragraphos sex. Explicit tabula primi libri.

Capitulum primum de quinq̄ panibus

Panes v̄o ordeacei: q̄ q̄dā ordei natura ī tēacitate nimiā duritiā solidant̄ dum in domini manib⁹ positi sunt ex facili ī fragmēta ꝯuertunt̄. Sic animi actiuorū dispositio ad tētationibus resistendū. Et diabolicis muscipulis: laqueis. diuersisq̄ periculis precauendū solicita esse debet ⁊ ardua. Quomō autē ad dei ⁊ ordinis mandata ducit̄ operanduz omni facilitate: ilaritate: ⁊ solicitudīe ꝓprie volūtatis opinionē in manib⁹ prelatorū obtulit in micas ꝯminuēdā. ☞ § i. Numerum sane istorū q̄nq̄ panū ī q̄nqz sensuū lasciuiam corrigendā disponim⁹ enarrare. Nā correctio quidē oculorū per assiduam meditationem passionis xp̄i adhibet̄. Optima auditus parat̄ castigatio nobis si diuinis attēti⁹ aures p̄stare cōamur offitijs: lectionib⁹ sacris: nec non deuotis orationibus. Habenā gustui tādiu imponim⁹: dum ciborū varietatē: nimiāq̄ vbertatē crebris amputam⁹ ieiunijs: ⁊ abstinentijs ab ordine ꝯstitutis. Si olphactum cupim⁹ emūdare: floruz ⁊ aromatum vitemus curiositatem. Nunq̄z āt tact⁹ pericula euadendi gratiam habere poterit: qui optime non fuerit silētio: ⁊ solitudīe regulari in humilitate precinctus. ☞ § ii. Dū enī hec que dixim⁹ grauia ad exercendū vident̄: infractos adhuc panes: in sarcīa siue pera repositos: pueri esse ꝯgnoscatur: hinc labor ⁊ dolor est. Nō hz hic vñ ei liceat de statu ꝓxī temē iudicare. Si vero nouerit sui ipsius inopiam: ab hūilib⁹ nō desistat orationibus: donec dominus de pueri sacculo eripiat panes: qui sinū illius impleat fragmētorum. Si etiā nō sapiūt: quia ordeacei sunt: instet precib⁹: vt benedicat more Chananee: dōec et sibi dicat. Uade fiat tibi sicut vis At si exaudiri cupit: errores aliorū nō discutiat: sed suos ꝯcernens dicat: nosce te. ☞ § iii. Quisquis autē suorū sensuū importunitatem ⁊ molestiam: dei gratia moderare: ⁊ bonis coartare operib⁹ poterit: caueat a murmuratione fratruz: neqz in se: sed in domino

glorieť: Paulo attestante · Non enim qui seipsum cōmendat ille ꝓbatus est: sed quem deus cōmendat. Ergo ne perdat quod possidet: insistere: ⁊ īpugnare nullatenus audeat · Unde Gregori⁹ in moralibus. Non nos ꝓspera eleuent: non aduersa ꝑturbent: vt q̄ in soliditate fidei figimur: nequaq̄z reruz mutabilitate trāseūtiū moueamur.

Capitulum secundum de sensibus

a Udiamus num quid sancti doctores in continentia sensuum iniūxerint: aut docuerint faciendum. Et primo ab Augustino de contra. in refrenatione visus sumam⁹ exordiū: dū de seipso ait. ☞ § i. Resisto reductionibus oculorū meorum ne implicenť pedes mei quibus ingredior viam tuam deus meus: ⁊ erigo ad te inuisibiles oculos vt tu euellas de laqueo pedes meos. ideo meditatione christi intuit⁹ dirigiť oculorū.

☞ § ii. De auditu quid dicat Hieronimus in epistola attendite Semꝑ linguā tuā de bonis loqui assuesce. Et auditū tuum ad bonorum magis laudē q̄z ad malorū vituperationē accomoda. Idez Non licz tibi alteri⁹ vituꝑationē patienter audire: qꝛ nec ab alijs optas recipi tuā. Igiť si in diuinis summoꝑe occupatum seruaueris auditum: tutus eris. ☞ § iii. De gustu quāta sit vis ieiunij ad gustui frenū imponendū: ⁊ ad gule nimiā extinguendā auiditatē beatus Ambrosi⁹ indicat dicēs. In exameron. Ieiuni hoīs sputuz si serpens gustauerit morieť · Uides quāta vis ieiunij: vt et sputo suo homo terren⁹ serpentē interficit. Quāto ergo forti⁹ rapacitatem resecabit inordinati appetit⁹. Et ad Bernardi ordinē venerit obseruandum. De quo dicit in epistola. ☞ § iiii. Obseruād⁹ est sumendi modus: ⁊ temp⁹: cibi quantitas: ⁊ qualitas. Fugiēda superflua: ⁊ adulterina condimēta: obseruand⁹ est modus vt non ꝯfundat: Qui cōmedit super animā suā omne cibū: tꝑs obseruet: horam: ⁊ qualitatē: qua vtiť ꝯmūitas fraternitatꝭ: excepta causa manifeste infirmitatis. ☞ De tactu § v. Sicut. n. predixeram ꝙ silentiū ⁊ regularis solitudo nimiū tactui ⁊ incontinentie extinguendi prestabat fauorem. qꝛ tunc nec oculus vidit: auris nō audit: nec etiā iniqua ad cor descendere cogitatio valet. Si tamen orationis: meditationis: ac lectionis studio suppeditare conetur. Et sic omnia que continentibus expediri dicitur a beato Isidoro faciliter potēim⁹ adīplē. Unde ait. Cōtinens nō solū in castitate dicitur: sed in cibo: ⁊ potu: in ira q̄ꝫ: ⁊ vexatione mētis: ⁊ detrahēdi libidine. Nam continens dicitur quod a multis abstineat.

☞§ vi. Animaduertite ꝛ videte ergo que ꝛ quanta sint fragmẽ/
ta illoꝝ quinqꝫ panum fratres mei: que ad sensus corporis ex/
pedit nutriendos habere actiuos. Ut si nõ oia habuerĩt: neqꝫ di/
ligenti cura seruauerint: rei sunt coꝛpis: ꝛ anime sue in eternam
damnationem. Ita vt dicat Jacobus quod maius est. Quicunqꝫ
autem totam legem seruauerit. offendat autem in vno: factus est
omnium reus. Capitulum tertium de interi/
oꝛi habitu anime actiuoꝝ: in silitudiẽ pisciꝫ q̃nti in mari positi.

Jscis quippe in actiuis viuus natat intra pelagi procel
p las: vndasqꝫ tentationũ: aduersantiũ periculoꝝ mul/
toꝝ. Unde ℙ Paulus Uigilate state in fide viriliter: a/
gite ꝛ confoꝛtamini: ꝛ omnia vna in charitate fiant. ☞§ i. De
vigilantia. Uigilandum est enim idest summopere precauendum
ab hamo carnis concupiscentie nimie dilectionis: et inanis beni/
uolentie. Cauenda sunt ꝛ humani fastus retia. Fugienda est isup
deceptio in nimia iustitie seueritate. Ut etiã in lassitudine ꝓpie.
ꝛ aliorum maxime subditoꝝ coꝛreptionis pre timoꝛe: aut aliq̃
consequenda vtilitate ꝛ fauoꝛe. De quib⁹ ait in canonica ℙ Petr⁹.
Uigilate quia diabolus tanqꝫ leo rugiens circuit querens q̃ de/
ceptiones videlicꝫ: quem deuoꝛet in perpetuã damnationem.
☞§ ii. De fide. Jn illam proꝛsus fidem animum firmari oporꝛtet
quam deo et sanctis eius in ꝓfessione nostra ꝓmisimus ducere
obseruandam. ℙ Paupertatem non solũ coꝛporis: imo mentis aiq̃
Castitatem similiter habere. Sic ꝛ dei: sacre ecclesie: sanctęqꝫ re
ligionis obedientiam in opere seruare ꝛ voluntate. Unde ꝓphe
ta inquit. Uouete et reddite domino deo vestro. ☞§ iii. Tunc
viriliter agit̃ quum nec honoꝛ appetit̃: neq̃ famã nimia curiosi/
tate ꝓseruãd curat̃: ℙ ec ãt actiuoꝝ iminuũt vires. Unde Gre/
goꝛi⁹ ī moꝛalib⁹. pl⁹ in hoc mũdo honoꝛ q̃ despectio occupat. ꝛ ma
gis ꝓspeitatis sublimitas: q̃ necessitatis aduersitas grauat.
☞§ iii. in confoꝛtatiõe. Cõfoꝛtatio bonoꝝ est testimoniũ ꝓscie
quum mundũ se coꝛ hr̃e ab oi labe pc̃ti nouerit. Juxt̃ beati ℍiero
nimi sententiam dicentis in epistola. Quum vniuersos art⁹ mun
daueris ab omni soꝛde peccati: ꝛ toto fueris sanctificato coꝛpoꝛe
tũc tibi castitatẽ ꝓfuturã: ꝛ cũ oi fiducia palmã x̃gitat̃ expecta.
☞§ v. Oia in x̃a fieri ab actiuis charitate v̄: vũ opa: x̃tutesqꝫ
ītenoꝛes ꝛ extc̃ioꝛes nisi ī dei gl̃iã: ꝛ sui ꝛ ꝓxi salutẽ agẽ poptatur

More Gregorij dicētis in registro. Magistra bonorū oīm charitas: nihil sapit extraneū: nihil asperum: nihil ꝯfusum: ita exercet corda ⁊ corroborat: vt nihil graue: nihil difficile: sꝫ fiat totū dulce quod agit̄. ☞ § vi. De custodia anime. Tandē oīs actiuus qui a diuina nō illustrat̄ dilectiōe supra virtutē ⁊ naturā suā: nec penit⁹ in reformatione fidei ex sacra ꝯfessione operūqꝫ suorū quantumcunqꝫ bonorū ꝯfidat: aut presumat. Sꝫ lōge magis in tremore: et timore ꝑuigil custos sue sit salutis. Quoniā in tēpestate ꝓcellarū marinisqꝫ agitant̄ vndis. A scopolis ergo: aut hamū: siue retiū seditionē cauendū ⁊ aduertendū penit⁹ est. Unde Gregori⁹ in moralibus. Semp est ad certamē aduersarij anim⁹ erigend⁹: sp cōtra ocultas īsidias cautela ꝓuidenda.

De exteriori: interioriqꝫ virtutū habitu ꝯtemplatiuorū ⁊ spūaliuꝫ aīarum. De sensibus capitulū quartū.

Sunt sane panes spetialiter electorū quinqꝫ ad eorū sensus in tpe vocationis integra soliditate in manibus dn̄i dei patris conditi: qui nondū fracti. neqꝫ ꝯminuti: quia virt⁹ illoruꝫ electorū corpalis siue sensualis tanq̄ꝫ ꝑuulus ac filius vnic⁹ ⁊ dilect⁹ in sinu patris summope ab omni ꝑiculo custodita ē ita vt tales nec timēt de vlnis exilire patris. neqꝫ vllū ꝑiculū vereant̄. Paulo attestāte atqꝫ dicēte. Nō enī accepistis spiritū in timore: sꝫ accepistis spiritū adoptionis filiorū in quo clamamus Abba pater. ipse enī spirit⁹ testimoniū reddit spiritui nr̄o q̄ sum⁹ filij dei ⁊ heredes: coheredes autē christi. ☞ § i. Verūtamen ordeacei panes sunt: q: ꝯgnitio inuocationis tpe rudis ⁊ insipida est respectu illi⁹ renouate dilectionis: que duodecī sportas īpleuerat iuxta meritū martirij mentis. īmo ⁊ corpis duodecī apostolorum ſm illud isidori dicentis in ety. Duo sunt martirij genera. Unum in aperta passione. alterū in oculta animi virtute. ☞ § ii. Nēpe tria sunt tpa. quibus tripliciter de⁹ in electis opat̄: secundū btm̄ Bernardū in sermone dicentem. Inueni enī apud dominū deū: q̄ sic plāe: sic opus est vt Maria pie: ⁊ sublimiter sentiat de deo suo Marta misericorditer ⁊ pie de ꝓximo. Lazar⁹ misere ⁊ humiliter de seipso. Unde Gregori⁹ in moralibus. Tres sunt modi conuersorū spiritualiū Inchoatio: medietas: atꝫ ꝑfectio. In inchoatione autē inueniunt blandimēta dulcedinis. In medio q̄ꝫ tpe certamia tēptationis. Ad extremū vero ꝑfectionē plenitudinis. Quoniaꝫ alia sunt virtutis exordia. aliud ꝓfectus: aliud ꝑfectio.

§ iii. Panes ergo ordeacei in manib⁹ domini tēpore vocationis integri custodiunt: z imaculati ab oi crimie z peccato. Non ea tñ ꝓgnitiōe spiritualiū rerū z expientia: qua post fractiōis z iminutionis ꝓbationē: intelligentiā donoꝝ z gratiarū habēt diuinarū Qz ordinē virtutū volūtatꝫ in ꝓuersione seruāt. Vñ beat⁹ Bernardus hoc indicās ait: de li. ar. Ordiatio est omnimoda cōuersio volūtatꝫ ad deū: z ex tota volūtate deuota subiectio. Vñ Anselmus de silitudinib⁹. Volūtas bona est q̄ dei volūtati subiecta est quādo id vult qō de⁹ vult illā velle debere: z iusta siue recta dicit quādo id quod de⁹ vult illā velle debere amplectitur.

De fractiōe panis in tēpore iustificationis. § iiii. Jam eni de soliditate virtutū z gratiarū dixim⁹. Audiam⁹ breuiter fractionez vsqz ad micas: que solēt a canib⁹ z pedib⁹ ꝓculcari. Tūc quidem arta est via que ducit ad vitā z pauci sunt qui ambulāt eā. Naz nisi electⁱ spetialiter per hāc stare angustā domini portam nemo feliciter valet: vbi man⁹ valida domini fortiter assistens trahit et custodit eū. Attestāte domio nostro hesu xp̄o dō ait. Nemo vēit ad me nisi pater me⁹ traxerit eū ad angustias videlicz anime sustinendū: ita vt dicere ꝓpellat. Tristis est aīa mea vsqz ad mortē nec nō z pater mi: pater mi quare me dereliquisti. Nam custodia grauitas: z honestas: mores ac virtutes sensuū meoꝝ exterioꝝz simul z iterioꝝ tā rapide fugā eripuerūt a me. Aruit quidē virt⁹ mea tanq̄z testa: z lingua mea adhesit faucib⁹ meis: z in puluerem mortis deduxisti me. Nō est sanitas in carne mea. z similia ex absentia gratie ꝓferunt: q2 occecati sunt: nec resistēdi: aut aduertēdi a temptationib⁹ lumē remāsit eis: vt cadētes forti⁹ resurgant iuxta sniam illā. Permittit dñs de⁹ q̄ hō cadat. vt forti⁹ resurgat De habitu mētis z aīe per similitudinē piscis assi. § v. Piscis q̄ppe ꝓtemplatiuoꝝ nō vndis: nō fluminū fontiūue liphis detegit̄ qz assatus: ac decessus: mortuusqz in manib⁹ domini integer ꝓseruat̄ ab hamo: retib⁹: z procellis: tēptationū: īsidiarū: z ꝓsecutionū oīm creaturarū: tam corporaliū q̄z spiritualiū. ita vt nec superari oīno possit: quoniā de⁹ teget eū tanq̄z mortuū sensib⁹: z aīe ipotē tīs in dei dilectione assat⁹. More Johānis. iiii. dicentꝫ. Qui manet in charitate: in deo manet: z de⁹ in eo. Ait. n. veni ignē ponere in terrā: q̄d volo nisi vt ardeat: Et hoc est tps (vt sup̄) vocatiōis. § vi. Tempore vero iustificatiōis: securis ad radicē ponit̄ arboris salutꝫ aīe. Radices eni salutis: potentie aīe sunt: que in silitudine

piscis assati q̄ iter dei man⁹ ꝯfrigitur: ⁊ spina eius in frusta ꝯmiu
ta est ⁊ caro ei⁹: Uñ absorbet̄ memoria. itellect⁹ ifatuat̄: volūtas
ita ibecillis ⁊ ipotēs efficit̄: vt ignoret vtrū velit: aut nolit ipulsio
nib⁹ assentire: ⁊ in opibus ꝯsistē malis. Uñ intra se igemit: ⁊ ait.
Deducāt oculi mei lachrymas ꝑ diē ⁊ noctē: ⁊ nō taceāt. Qm̄ cō
tritiōe magna ꝯtrita est x̄go filia ⁊ sponsa dñi mei: plaga pessima
vehem̄ter. Pascit̄ ex fragmētꝫ ei⁹ populus rudis: ⁊ isipiēs ex de
ceptiōib⁹ illi⁹ ifatuate aīe: qd̄ tādē ꝑ decessū euacuat̄ cū fetore: vñ
p̄mit̄ ⁊ affligit̄ sup̄ modū. sicut ait Gregori⁹ in moralibus: Ualde
affligit̄ aīa iustorū: qñ illi ꝯ bonos districtas snias itorq̄nt q̄ bene
viuere ignorāt: ⁊ voce sibi iustitiā vēdicāt cui morib⁹ ꝯtradicūt.
Nā in amaritudīe sunt oēs aīe electe: qꝛ vel punire flēdo nō desi
nunt q̄ deliquerūt: vel graui se merore affitiūt:: qꝛ lōge hic a facie
dñi ꝯditoris ꝓiecti: adhuc i eterne p̄rie gaudijs non sunt.
De inouatiōe gatiarū ⁊ donorū aīe ⁊ corporis electorū i tpe mag
nificatiōis. § vii. Jubꝫ tandē dñs aplis suis omnia colligē frag
mēta: tum pāis: tum ve piscis ne pereāt. Tūc eni de gremio sinu
q̄ rudis isipientisq̄ populi saturati: de huiusmodi fractionib⁹ re
liq̄e posite sunt i duodeci sportas: vbi ꝯpertū est longe magꝫ ma
gisq̄ in q̄ntitate creuisse: ad exemplū ⁊ vtilitatē futurorum: vltra
id qd̄ dū panes ⁊ piscis ꝯstiterāt in soliditate: anteq̄ꝫ illos cōfre
gisset dñs. Et q̄ꝫq̄ꝫ in cibū ꝑs illorū fragmētorum fuerit in imita
torū suorū digestiōe in feces ⁊ stercora ꝯuersa: iā tñ ꝑ mala tā exē
pla q̄ꝫ opera ꝑpetrata eb eo q̄ ꝯfractus: ac diuine gratie occecat⁹
insipienter visum est egisse ꝯ dei: ⁊ hoīm honestatē. More Pauli
q̄ zelo dei deū ꝑsequebat̄: ꝯcitans turbam i martirē dei Stepha
num. Tanta deniq̄ fragmēta bonorū operum collecta sunt i cō
uersione illius q̄ magꝫ deo ⁊ cristiāe fidei ꝓdesse potuit ꝓpter ꝑse
cutionē: q̄ꝫ si nunq̄ꝫ aduersat⁹ fidei fuisset. § viii. Et ideo dictū
est diligētibus deū omnia cooperant̄ i bonū. Js x̄o q̄ vocati sunt
sancti ꝑ spetialē electionē dei: sic̄ de Paulo dictū est. Segregate
mihi Saulū ⁊c̄. Et Petro. Tu es Petrus. Marie mag. vbicunq̄
p̄dicatū fuerit hoc euangeliū. Latroni: hodie mecū eris i paradiso
At si Mathe⁹ de thelōio vocat⁹ ⁊ fct⁹ est euāgelista. Et Zacheo
salutē nec petēti dōauerit. q̄ nihil antea de dño hiesu gustauerunt
neq̄ dilexerāt eū: neq̄ illi⁹ mōitis crediderāt: in dignitatē tñ ⁊ sa
lutē: mūdos eos ꝯstituerat: q̄d mirū si electꝫ suis: q̄bus semetpsuꝫ
donare libꝫ in spōsuꝫ dilectissimū: postq̄ꝫ plaga ꝑcusserit cecitatis

ſpē ſue veniā dederit: etiā aquā lachrymarū in ꝓpunctionē: cō-
tritionē: in ꝓfessionē: ⁊ attritionē per austere vite acerrimā peni-
tentiā. Diſcāt ergo nimis iuſti quid ſit. Miſericordiā volo nō iu-
ditiū. Nunquid non iuditia dei abyſſus multa.

Secunda ꝑs primi libri de diuerſis dei iudicijs.

Ulla vnq̄z etas: nullū vnq̄z tp̄s fuit: in quibus deus iu-
n ditia bona non oſtenderit: que i oculis hoīm parua fore
viſa nō fuerit. Et multa mala ꝓmiſerit: que in conſpectu
eius ingrata ⁊ odioſa ſunt. Et ſimiliter econtrario. Mala q̄ videē
hoibus: deo ſummopere gratiſſima fuiſſe.

Capitulum primum.

Criptum eſt. n. q̄ prima etate ante diluuium ꝓſtrui fecit
s de⁹ archam nimie magnitudinis ꝓ reſtauratione hūa-
ni generis: ⁊ beluarum: atq̄ ferarū. Quid nā meli⁹: q̄d
ue vtilius coram dño: qui nouerat quod actur⁹ erat: Quā q̄z in cō
ſpectu illoꝝ hoīm ridiculū forte arbitrabaē. § i. Poſt diluuiuz
ūt q̄d tut⁹: atq̄ ſalubri⁹ in oculis hoīm apō Babel ⁊ ſeruos eius:
q̄z turrī vſq̄ ad celos edificare in ꝓtectionē toti⁹ humāi generis.
Quā quidē rē deſpitiēs de⁹ ſenſus eoꝝ alienauit a ſemetipſis. ⁊ i
varias abinuicē ſegregauit liguas. § ii. Quid nā ihoneſtius q̄z
filiū occipientē patrē cecū. ⁊ fraudulenter vſurpare benedictionē
fraternā ſentire: Sicut ꝑ Jacob patriarchā actū eſt. qui ex huiuſ-
modi cauſa fugiēs: dominū aſcēdentē i celum vidit. a quo meruit
benedictiōis paterne grāz obtiere ſempiternā. § iii. At q̄d tur-
pius q̄z Judas fili⁹ Jacob q̄ concubuerit cum Thamar nuru ſua:
quāuis iſcius: verūtn̄ ex ſtupro hoc: phares ⁊ Zaram caro ꝓceſſit
ſaluatoris. § iiii. Quid ſeui⁹ q̄z ſanctū puerū Joſeph a fratrib⁹
germāiſq̄ in puteū deiectū: ⁊ egyptijs deniq̄ venundatū audire.
Verumtn̄ eiſdē fratrib⁹ quū ꝓnceps eēt egypti ait. Nolite timere
ꝓſiliū dei fuit vt venūdaret⁊ me in egyptuz. § v. Nōne quod
caſu Moiſi acciderat iterfectiōis videlicz egyptij · turbatio fuit
⁊ terror populo ⁊ ipſi Moiſi: ⁊ magnū ſcādalū apō pharaonez et
populū ei⁹ habitū eſt: Nō q̄dē tn̄ a deo ꝓmiſſuz iudicandū ſcribit
vt a ſupbis regalib⁹ paſſib⁹ ad hūilez ſolitudie vaſtitatē deducēē
cui tāq̄z gregū ductori. imo ⁊ mēcenario ⁊ nō tāq̄z filio pharaōis
de⁹ i rubo i ſpetie ignis alloq̄reē: ⁊ dñz pharaōis illū ꝓſtituē poſſz
quāobrē iterfectio egyptij nō ſcādalū apō deū i damnatiōe moiſi
ſz magī occaſionē ſalutī iſrahelitico populo ꝓſtauerat ⁊ fuitutem
euadendi egiptiorum.

§ vi. Insup nonne malũ magnuz arbitrati sunt seniores populi q̃ Moyses ad irã aduersus eos ꝯcitasset pharaonẽ: qui addẽs affligerat eos: nolẽs paleas illi dari: tñ ꝯuersum est illud in bonuz eis Et in Pharaonẽ, ⁊ seruos illi⁹ interitũ: donec ad ĩteremtionẽ totum egyptũ deuastaret de⁹: ⁊ regẽ vna cum subditꝫ in rubri maris suffocaret vndas. § vii. Quã adhuc malum: malũ inquã pessimum visum est oĩb⁹ his q̃ ꝓpter murmurationẽ ⁊ rebellionez in deũ ⁊ Moisem seruũ ei⁹ ĩ deserto corruerãt: q̃ dñs duxissz populũ tã maximũ in vastã solitudinẽ: vbi chore: Datã ⁊ Abirõ cum eorũ satellitib⁹: alij igne. alij serpẽtib⁹: alij ꝟo a terra deuorati sunt: qm̃ nõ Moisi: sz viuẽtis dei opinio fuit: ex illi⁹ itineris austẽitate ad ꝓmissiõis terrã deducere populum suum.

Capitulum secundum secunde partis primi libri.

Nec pretermittendũ sane est adhuc diuersa ⁊ ĩscrutabilia iuditia dei oĩpotentꝫ. Audistis .n. q̃ de⁹ ꝑ Nathan prophetã Dauid sanctum ĩcrepauẽit dure valde ob necem Urie. Attamẽ precepit illi vt filios Saulis gabaonitꝫ ad crucifigendũ tradẽt. Et de Bersabe in qua adulteriũ ꝑpetrauẽat filium Salomonẽ natũ adamauerat de⁹: de cui⁹ ꝓgenie humanã disposuit assumere carnem. § i. Quidnã dicemus q̃ dominus non ꝑmiserat regi Dauid templum dei ꝯstruẽ: qm̃ bellator virqz sanguinũ fuerat. Et Samueli q̃ sacrifitio ministrabat iusserit frustratim ĩcidere Gag regẽ amalechitarũ pĩguissimũ. § ii. Nõne diuina ĩspiratiõe duos Helias quinquagẽarios orõne igne de celo ꝯsumere fecit illico: At ꝓprijs etiã manib⁹ nõne q̃dringentos iugulauit ꝓphetas Baal: quã rẽ regine Jesabel ⁊ cultorib⁹ idoloruz faciorosam arbitrati sunt ĩpietatẽ. § iii. Nouim⁹ insup iuditia sanctorũ que bona visa sunt nequaq̃z deo placuisse. Sicut numeratio populi ex ꝯsilio Dauid ⁊ senioruz ei⁹. quod displicuit deo: in cedem pestiferam conuersum est iuditium § iiii. Sic semp sanctis viris Machabeis euenisse interitũ quotiẽscũqz ꝓ salute populi societatẽ iungebãt cũ romãis. § v. Tametsi Mardoche⁹ nouisset sane a lege ꝓhibitũ iudeos ꝯiugiũ cũ gẽtilib⁹ ꝯtrahẽ: nõ destitit tñ offerre Hester eunucho ꝓ spe ꝯiũgẽdi eã regi Assuero ĩ vxorẽ. Quã q̃dẽ rẽ adeo g̃taz dño fuisse apparet: q̃ illi⁹ ĩtercessione hebreorũ popul⁹: q̃ ĩ captiuitate adẽat ibidẽ ĩ regno Assueri a seditiõe Aman nõ solũ extitit liberat⁹: sz ⁊ magnificat⁹ est ĩ ꝯspectu regꝫ ⁊ ꝑncipũ ei⁹. § vi. De Judith. Quãto etiã honestatꝫ et

continẽtie sanctimõniã vidualẽ Judith venustissima periculo ex-
posuisse. Unde nunq̃z ꝯfidẽ sine peccato poterat ĩtellexim⁹. Ue-
rũtamẽ a dño factũ esse ꝯgnoscit̃: ab interitu Holofernis p̃ncipis
regis magni Nabuchodonosor: ⁊ populi sui salutem.

Capitulum tertium.

Veniam⁹ ad ea q̃ tũc erãt apd̃ dñm inditia correctionis ⁊
vltiõis: que precepisse audiuim⁹ sanct⁹ ꝓphetis suis agẽ
in oculis populi hebreorũ. q̃ ꝟo popul⁹ aspernabat̃ tãq̃z
ludibria: ac illusoria gesta. Sic̃ q̃ Ezechieli p̃ceperat dicens.
§.i. Fili hoĩm quodcũq̃z ĩueneris ꝯmede. Comede volumen istud:
⁊ vadẽs loquere ad filios israhel: Et aperui os meuz ⁊ cibauit me
volumĩe illo ⁊c̃. §.ii. Itẽ dñs. Et tu fili hoĩs summe tibi laterem
⁊ pones eũ corã te: ⁊ describes in eo ciuitatẽ hierusalẽ: ⁊ ordĩabis
aduersus eã obsidionẽ: ⁊ edificabis munitiones: ⁊ ꝯportab̃ agge-
rem, ⁊ dabis contra eam castra: ⁊ pões arietes ĩ giro. Et tu sume
tibi sartaginẽ ferreã: ⁊ pones eam murũ ferreum inter te ⁊ inter
ciuitatẽ: ⁊ obfirmabis faciẽ tuam ad eam: ⁊ erit in obsidione: ⁊ cir
cundabis eã. Signũ est domui israhel. §.iii. Et tu dormies sup
lat⁹ sinistrũ: ⁊ pones iniq̃tates dom⁹ israhel sup eo numero dierũ
quib⁹ dormies: ⁊c̃. Similiter ĩ latere iubet̃ sinistro q̃escere dieb⁹
trecentis nonagĩta. Sz in dextero diebus q̃dragĩta: diem ꝓ anno
assumens. §.iiii. Item ⁊ tu sume tibi frumẽtũ. ⁊ ordeũ: ⁊ fabam:
⁊ lentẽ. ⁊ miliũ: ⁊ vitiã. Et mittes eã in vas vnũ: ⁊ facies tibi pães
numero dierũ q̃b⁹ dormies sup lat⁹ tuũ. Tercẽtis ⁊ nonagĩta die-
bus ꝯmedes illud. Cibus autẽ tuus quo vesceris erit in pondẽ ⁊c̃.
Et stercore quod egredieť de hoĩe operies illud in oculis eorũ. Et
dicit dñs. Sic ꝯmedẽt filij israhel panẽ suũ pollutũ ĩter gẽtes ⁊c̃.
§.v. Nũquid idẽ de⁹ ⁊ dñs nũc etiã ĩ correctionẽ: aut vt auertat̃
ab aliq̃ spetie mali delicti: aut scelẽis turpis. Quedã dici aut ope
rari p electos suos ꝑmittit de⁹. Aliqñ in damnationem quum per
sup̃biam offendit̃: sicut p Saulẽ operatum est. Siue ad maiorem
ꝑueniendi ꝟtutem: quum ex fragilitate aliquid ꝯmitttitur. Sicut
illud Dauid peccatũ. Et hec duo peccata fuerũt ĩ futuros reges
hebreorũ exemplũ. Ut a sup̃bia Saulis: ⁊ a presumptiõe: sic̃ etiã
a lasciuia ⁊ ciuiũ nece Dauid penit⁹ precauere deberẽt.
§.vi. Nõ q̃dẽ mirandũ est si etiã in custodiã electorũ aliqñ diuini-
tus diuersa agere ꝑmittant̃. Cũ etiã de⁹ iam Pharaoni sibi som
niũ a Joseph indicare vẽtura. Et p Danielem Nabuchodonosor

explanare somniũ fecerat futurorum. Unde veraciter cõprobat̃ magnã deũ de dilectorib⁹ suis curã gerere. Cum ⁊ ĩfidelibus ydolorũq; cultorum iuditia vẽtura innotescere studuerit.

Capitulum quartum.

Iam enĩ stupẽda valdeq; mirãda dei audiuimus iuditia: sed nondũ finis. Ecce mihi adhuc propheta ille: siue de filijs ꝓphetarũ vnus mẽti euẽit. Qui in dieb⁹ Achab regis dom⁹ israhel: quõ dimisisset Benadab regẽ syrie. Ait. n. vni de exercitu: ꝑcute me: ⁊ ille q; sciebat illicitũ: ĩnoxiũ ꝑcutẽ noluit: cui maledicẽs ĩquit: q; noluisti obedire ꝟbo dñi ꝑcutiet te leo. Et ꝯfestim a leõe inuasus: occisus est. Alteri ĩsuꝑ dixit: ꝑcute me. ille ꝟo ꝑcussit: ⁊ ĩcolumis domũ suam reuertit̃. Quid ergo dicemus Nũquid vltionem de ĩnoxio magis q̃z de nocẽte ei querit vlcisci Et ipse petit ꝓpheta ꝑcuti: ⁊ nõ peccat: ⁊ a quo vulnerat̃ nõ perit sed necat̃ a leone qui noxiũ negauerat effundere sanguinẽ. Censendũ est ergo ꝙ q̃cunq; ĩ simplicitate cordis ꝑmissa: aut iussa dei agit: mãdata obseruat illi⁹. Qui ꝟo presumptiõe: aut suꝑbia resistit: aut negat: vltor est grẽ. §. i. de ĩobediẽtia Jone. Sz quid de Jona dicã: q̃ ore dei preceptũ ad ciuitatẽ ꝑgendi Niniue habuit: ⁊ tñ in tarsis a facie fugiebat dñi: q̃ nec occidit eũ: sz magis in vẽtre cete tutauit illũ: donec piscis ĩ littore maris euomit eũ. Quid vltra: quum tãte ĩpietatis ⁊ iracũdie plenus fuerit Jonas: vt expectãs desolationẽ ciuitatis: ⁊ nõ veniẽs: maxima vexatus est ira Et tñ ꝯsolatus est eũ dñs. Putandũ est ꝙ sidutialiter: aut nimia simplicitate agebat cũ dño. Ideo dictũ est. Qui ãbulat simpliciter: gradit̃ ꝯfidenter: Sz nõ ita cũ audacibus ⁊ p̃sumptuosis: qui ĩgerere se audẽt negotijs spũalibus: ⁊ diuinis: cũ sensuales sint et vãi corde. §. ii. Sicut ille q̃ cum sustinẽdi grã manum apposuisset ad archã domini: que cadere videbat̃ a sacerdotib⁹: dũ ducẽt illã domũ suam Dauid: quia illicita sibi agere presumpserat: ĩterfectus est a domino. § iii. Ita ⁊ filijs Aarõ euẽit presumẽtibus laico igne incẽsum adolere domino. Unde ⁊ ipsi etiã corruerunt ⁊ mortui sunt. Sic faciũt q̃ canonicas diuinis: ac spũalib⁹ p̃ponẽ studẽt legibus: humilitatẽ ⁊ simplicitatẽ derelinq̃ntes: ⁊ dura ceruice ĩ lr̃arũ magis q̃z ꝟtutũ sciaz sese p̃cigere cupiũt: vt doctioẽs ⁊ prudẽtiores p̃ cetẽis appareãt. Hi ãt cũ diuite epulone viuẽtes: iã in ĩferno sepulti sunt Qm̃ tãq̃z ceci nati de celi disputant colore: quum de diuinis: spũalibusue iuditijs sermonitinare videt̃.

Capitulum quintum secunde partis primi libri.

q Uisnam putaret q̄ de⁹ q̄ peccatū odit Osee prophete
dixisset. Uade summe tibi vxorē fornicationū: ⁊ fac fili-
os fornicatōis. Et abijt: ⁊ accepit Gomer filiā debelami
Et ꝯcepit ⁊ peperit filiū. Et ꝯcepit adhuc: ⁊ peperit filiā: ⁊ ablac-
tauit eā. ⁊ ꝯcepit filiū. Et dixit dn̄s: voca eū. Nō popul⁹ me⁹: quia
vos nō popul⁹ me⁹. ⁊ ego non de⁹ vr̄ ⁊c̄. §.i. Nunq̄d Osee ⁊ Go-
mer peccauerunt ī deū tot: totiēsq̄ fornicātes. Si forte dixēim⁹
q̄ a die illa vltra: vel āte: neq̄ nūq̄z de⁹ huiuscemodi: vel sile quid
iusserit: aut īspirauerit: aut ꝑmiserit: aut sustīuit: aperiā ⁊ dicam.
§.ii. Nonne tp̄e iudicū ⁊ aliēigenā Sāson vxorē nutu dei nouim⁹
accepisse: vt iude vindictā ī philisteos exarcēdi cāz haberet: necnō
vt figura essz Christi hiesu adamātis: ⁊ in sponsaz eligētis ecc̄iaz
de stirpe gētiliū: ⁊ natiōe gentium in ruinā deorū oīm. §.iii. Im-
mo qd̄ mai⁹ est intrauit ad meretricē: q̄re oportuit fores ciuitatis
illius sup̄ montē deferre. Et figuratū est q̄ de⁹ q̄ ad gentē venēat
peccatricē: suā in se assumēs carnē: tartarorū fractis deniq̄ forib⁹
p̄res sanctos: patriarchas liberauit ⁊ ꝓphetas. §.iiii. Ac iterū
Dalidā adamauit: in cui⁹ manib⁹ vires amisit corporis. Sic chri-
stus ex dilectiōe scelestissime humāe generatiōis: in ligno crucis
sitiēs salutē: gloriosissimi corporis sui vires abscōdit. §.v. Demū
sic̄ Samson dicēdo: moriat̄ aīa mea cū philisti: īterfect⁹ est cū oīb⁹
p̄ncipib⁹ philistīorū: neq̄ ꝓpterea peccauit: qm̄ figurā ꝯgessit sal-
uatoris in cruce dicētis corā p̄ncipib⁹: scribis: ⁊ sacerdotib⁹ iude-
orū: illudētib⁹ ei sic̄ satrape philistīorū in Samson. Cōsumatū est
⁊ incl̄iato capite expirauit. Tūc victoriā: ⁊ strages in cult⁹ ydolo-
rū: ⁊ synagogā iudeorū orta est in morte Hiesu cristi: ⁊ eiusdē san-
guinis aspersiōe. Ecce ergo q: quod ꝑ euāgeliū parētib⁹ ānuncti-
auerat de Samson de⁹ ꝑfecit. Nullū tn̄ vsq̄ in finē op̄is sui ⁊ pec
catū īputans illi: qm̄ ductiōe sancti spiritus ducebat̄.

Capitulum sextum de abbate Uitali.

s Jc.n. īspiratiōe dei abbas Uitalis in salutē aīarū ad lu-
panar nocte accedēs vsq̄ māe cū meretricib⁹ morabat̄:
p̄dicādo illis d̄ regno dei. Et qd̄ magꝫ ē: eis soluebat vt attēti⁹ p̄sta-
rēt audit⁹ x̄bis ei⁹. At īsup̄ ne īani gl̄ia decipet̄: sz ex hoc magꝫ cō-
fūderet̄: adiurabat eas sigillatiz nemini dicēnt: q̄ eis p̄dicaēt. sz q̄
faciebat sic̄ ceteri hoīes. videlicz ī loq̄ndo. ⁊ cū vna earū bonū qd̄
agebat vni viro īdicassz: irat⁹ ē vir dei ī illā. ⁊ ecce nutu dei q̄z p̄mū
diabol⁹ arrīpoit eā: ⁊ volutās huc illuc ⁊ spumās: ab oīb⁹ arbitra-
tū ē mēdose bonū d̄ abbate affata eē iccirco a diabolo B iiii

§.i. Nec autē oīa patriarche Johāni anuntiata sunt: eo q̄ in maximū clericalis religiosiq̄ statꝰ dedecus ꝯuertebat̄. Ille autē quō semel huiusmodi deceptꝰ suspitiōe fuerat: noluit iterū sese tali exponere periculo. §.ii. Ue igit̄ vobis q̄ tam faciliter viros spirituales temere audetis damnare: ⁊ iudicare p̄sumitis. Naz sic de facili in dei vltionē incidere poteritis. §.iii. Quidam enim qui zelo videbat̄ duci honestatis: alapā in faciē viri sancti imprimens ait. Nec erubescis senex scelestissime. Et ille turbato aīo respondit. Ne hoc tibi in supplitiū euertat̄ eternū. Ecce vnus cedet te in faciē: vnde tantam vocez emittes q̄ tota īsonuerit ciuitas alexādrinorū. Et abiēs domum vbi more cyrographi conscripsit. Viri alexādrini nolite ante tp̄s iudicare: ⁊ inuoluta intꝰ manus cedula ad celū versus deductas genubꝰ flexis: spm̄ deo tradidit.

§.iiii. Tunc diabolus in similitudinē ethyopis ad eū qui sanctuz ꝑcusserat virū accessit: ⁊ ait. Salutat te abbas Vitalis: hac q̄dem salutatione: ⁊ illico palmā fixit in faciē: ⁊ in eum satan intrauit: et possedit illum donec ad eius stridores tota ciuitas adunaret̄. Et sic furibundus domū accessit. Viri sancti vbi tota ciuitas: necnō sanctissimus patriarcha q̄ perlecta tandez ea cedula īquit. Grās ago deo. Nā si suspicatus fuissem hec euēisset mihi demonis ī faciem palma. §.v. Cur ergo deus viro sancto talia agere et loq̄ ꝑmiserat: ac inspirauerat: que in sui ipsiꝰ aīe periculum fore nouerat: ⁊ in dei opprobrium: ⁊ christiane in religionis vituperiū vertebat̄. Scitis quare. quia iuditia dei abyssus multa. Ne quis audeat in electis ⁊ vnitis temere iudicare. Ideo sanctꝰ Dauid ait: vt quilibz iudicare timeat in erroribꝰ aliēis: neque in suis presumat operibus se laudare bonis: nō saluat̄ rex ꝑ multā virtutē: ⁊ gigas non saluat̄ in multitudīe virtutis sue: Fallax equꝰ ad salutē: in abundantia āt virtutꝫ sue nō saluabit̄. Ecce oculi domini sup̄ metuentes eū. ⁊ in eis qui sperant super mīa eius. Vt eruat a morte animas eorum: ⁊ alat eos in fame. Anima nostra omnium videlicz spiritualiū sustinet dominum in ꝑmissionibus suis: qm̄ adiutor ⁊ ꝓtector noster est. Quia post lapsum letabit̄ cor nostrū ⁊ in noīe sancto eius sperabimus: ⁊ non in virtutibus nostris: §.vi. Sic beatus Onofrius in lapsu grauissimo suo sperauēat in dei mīa: q̄ dignior ac sanctior factus est. Quis dubitat q̄ dei cecidēat ꝓmissiōe: vt fortiꝰ ⁊ hūilior resurgeret: ⁊ eū interiorē hītare facēt solitudinē. Et vt maiorē austeritatꝫ grāz ī exēplū docēt futurorū

Capitulum septimum de conuersiõe Magdalene.

Quid magis stupendũ: quidue longius admirandum: q̃z
q de⁹ qui, in lege Moisi: fornicationẽ ⁊ omnẽ carnis im
munditiã in lapidũ obruitionis sn̄iam ꝯcluserat: huma
na assumpta carne inter ꝯuiuij epulas sancto spũ: ad se Mariam
traxerat magdalenã: cui forte non ꝑmiserat: neq; illã iusserat tãt⁹
sese nephãdissimis ꝓsternere reatibus: cum ab ea septem eiecisse
demonia scriptum sit. Et tñ corã phariseo ⁊ astantibus dignat⁹ ẽ
eã excusatã reddere ab omni labe peccaminũ. Deniq; in fide ⁊ di-
lectiõe sua lotã ⁊ emundatã dimisit: dicẽs. Fides tua te saluaz fe-
cit: vade in pace. Unde Gregori⁹ in homelia. §.i. Quid igitur
miramur fratres Mariã venientẽ: ad dominũ suscipientẽ: Susci
pientẽ dicã: an attrahentẽ. Sed melius attrahentẽ: ⁊ suscipientẽ
q̃z nimirũ ipse eam ꝑ mĩaz traxit ĩt⁹: qui ꝑ mansuetudinez susce-
pit foris. §:ii. Quanto ergo magis: magisq; puriores: pulcheri-
oresq; fiũt electi a domio Jhesu cristo quos in igne iustificationis
emũdatos suscepit magnificandos. Cessate cessate ergo maligni
crimĩatores ꝯtemplatiuorũ. Cauete a iuditijs: cauete a sentẽtijs
vr̃is iniquis. Dimittite sponsas sponso suo hiesu cristo corripiẽ-
dos ⁊ castigãdos. Cognoscite statũ vr̃m miserabilẽ: atq; ꝑfectorũ
ditiõi ⁊ mandatis suisq; documẽtis cũ omni humilitate paratis-
simi estote. Sinite a ꝑsecutionib⁹ illorũ inferenduz. quib⁹ Paul⁹
ait. §.iii. Non enĩ accepistis spiritum iteruz in timore tempore
vocationis. sed accepistis spiritũ adoptiõis filiorũ: in quo clama-
mus. Abba pater: Tempore autẽ significaatiõis: finito tꝑe iustifi
catiõis: ipse spirit⁹ testimoniũ reddit spiritui nr̃o: q̃ sum⁹ filij dei
⁊ heredes: coheredes ãt christi. per dilectionẽ dei dicẽtis in cãti
ca. §.iiii: De verbis spõsi ad sponsaz. Pone me vt signaculum
sup cor tuũ: vt signaculũ sup brachium tuum. Quia fortis est vt
mors dilectio. Dura sicut infern⁹ emulatio. Lãpades ei⁹: lampa-
des ignis: atq; flãmarũ. Aque multe. i. peccata multa tꝑe iustifi-
catiõis non potuer̃t extĩguere charitatẽ dei ⁊ ꝓximi: de qua dix-
rat Johãnes. Qui manet in charitate in deo manet: ⁊ de⁹ in eo.
Vñ seq̃t̃. Neq; flumĩa tẽptationũ obruẽt illã. Jõ de elect⁹ dictũ ẽ
Accĩxit fortitudinẽ lũbos suos a volũtaria delectatiõe carnalitat⁹
Et roborauit brachiũ suũ bone ĩtentiõis resistẽdi. Jõq; lucerna di
lectiõis ⁊ charitat⁹ nõ extĩguet̃ in eternũ. §. v. Itaq; nolite de
spũaliũ ⁊ ꝯtẽplatiuorũ casib⁹ iã canõicis: ꝯmũibusq; ꝯdẽnare le-

gibus:z eos ita exosos hr̃e postq̃z renouati sunt in spū:vt ab eis tanq̃z a mortuis a corde fugiatis:psequentes eos vsq; ad sanguinem. Animaduertite z videte q̃d beatus dicat Gregoriꝰ non de electis:sz de cōmunibꝰ actiuorū peccatis. §.vi. Necesse sp ē vt quum peccatoēs quosq; pspicimꝰ:nosmetipsos prius in illorū calamitate defleamꝰ. Quia fortasse in similibꝰ aut lapsi sumus aut labi possumꝰ. Si lapsi nō sumus:etsi censura magisterij debz sp virtute discipline vitia psequi:oportet tamē vt solicite discernamus: q; districtionē debemꝰ vitijs:ꝓpassionē nature. Si.n. ferēdꝰ est peccator nutriēdus est primꝰ. Quum iā xo p pnāz pcutit ipse quod fecit:iā noster proximus peccator nō est. Quia quō dei iustitiaz in se:ꝓtra se dirigit:z hoc in se punit q̃d diuina iustitia reprehendit. Explicit secunda ps primi libri de actiuorū:z ptēplatiuorū statu: z differentia. Incipit tertia ps primi libri de autoritate virtute:z dignitate charitatis:z dilectionis Ihesu cristi:in electis spiritualibꝰ z ptemplatiuis.

Anta est.n. dilectiōis z charitatis dei:z proximi charissimi in electis z diuinitus vocatis spetiali electiōe autoritas:virtus atz dignitas:q; tantūmodo affectiōeq; desiderio pfitiēdi:satiffaciēdiq; in quo non aduertit aut ignorat oīm legū:tum diuinarū canonicarū. tumue ꝓmuniū :z ecclesiasticaruz cēsuris adūplē mādata oīa plenissime possit. Et multo magis in is que ex necessitate:simplicitate:ignorātia:aut inaduertētia actum esse tpr iustificatiōis:imo etiā vocatiōis: vel magnificatiōis fuerit requisitū:vsq; dum ꝓmoditas. Discretio:siue ꝓudētia: et habilitas aderit penitēdi:emendandi:z corrigendi. Bernardo de precep:z dis. attestante atq; dicente.

Capitulum primum.

b Ona est mater charitas:que siue foueat ifirmos: siue exerceat prouectos:siue arguat iquietos:diuersis diuersa exhibēs:sicut filios diligit vniuersos. Quum te arguit mitis ē quum blādit simpler est:pie solet seuire:sine dolore mulcē:patienter nouit irasci:hūiliter indigri. Idē in aplo. O quāta fiducia charitatis:alius operat nō amās:aliꝰ amans nihil operat. Ille quidē opus pdit suum. Istius vero charitas nūq̃z excidit. Et hoc q; more Pauli ad romanos. §.i. Non ex operibus legis iustificat hōz ex fide z dilectiōe Ihesu cristi. Unde ait. Credidit Abraham deo: z reputatum est illi ad iustitiā. Ei āt qui operat merces nō im

putaꝫ ſm gratiã:ſed ſm debitum.Ei vero qui non operaꝫ:credenti aũt in eũ qui iuſtificat impiũ:reputaꝫ ad iuſtitiã ei fides eiꝰ: ſm ꝓpoſitũ grẽ dei.ſicut ⁊ Dauid dicit. Beatitudinẽ hoĩs cui deus accepto fert iniuſtitiã ſine operibꝰ.Beati quoꝝũ remiſſe ſunt iniquitates:⁊ quoꝝũ tecta ſunt peccata.Beatus vir cui nõ imputabit dñs peccatũ nec eſt in ſpũ eius dolus.⁊c. ¶ ii. Nunq̃digiꝫ huiuſmodi in fide;dilectiõis Ihieſu criſti iuſtificati ſi in operibꝰ ⁊ mãdatis legũ nõ egerint:aut exceſſerint:ſiue errauerit per ignorantiã aut ꝑ ſimplicitatẽ in ſeueritate vtputa iuſtitie ꝓpter zelum honeſtatis religionis:aut in nimia rerũ ſpiritualiũ cura: ſolicitudineq; familiarũ rerũ:vel forte in indiſcreta ꝓximi charitate:in obſequijs exhibẽdis bona ſp intentione:⁊ optimo fine.Quia nec aliter in dilectoribꝰ Chriſti eſſe ꝑt:bona que fecerit anteq̃z de eroribus aduertant ẽ ꝓmiſſis:in mortali dici debent opata pcto:iuxẽ cẽſuras ⁊ auſteritatẽ legũ.Sicut ſunt illi qui nec diligũt:nec vera citer credũt:⁊ in pcto mortali diuerſiſq; reatibꝰ ſciẽter pmãere minime curãt.Immo curioſitate nimiaq; ſenſuali auiditate honoris dignitatũ ⁊ faſtus:ſacramẽta exercere iquirũt eccleſiaſtica regimĩa:⁊ offitia. ¶.iii.Nũquid iã iter ſimplicitatez de qua ꝺr. Qui ãbulat in ſimplicitate.i. in dilectiõe dei ⁊ ꝓximi:gradiẽ ꝓfiꝺẽter.Et inter malitiã ſeculi dilectoꝝũ:de qua Jacobꝰ ait.Qui diligit mundũ charitas dei nõ eſt in eo:multũ multũq; nõne iereſt. Nec mirũ quidem eſt vt cum dilectoribꝰ ſuis deꝰ nõ mitius agat. ¶Doze Auguſtini in ſermõe dicẽtis Jacobi.Aliud q̃ppe volumus q; ſumus i chriſto:videlicz ꝑ dilectionẽ.Aliud volumus q; ſumus adhuc in ſeculo.De mãſiõe huius ſeculi nob aliud ſurrepit.vt hoc petamus qõ nob expedire neſcimus.Sz abſit vt fiat nob ſi mãeamus in chriſto q̃ nõ facit qõ petimus:niſi qõ expedit nobis.manẽtes ergo in eo:dilectiõe:videlicz quũ x̃ba eius in nobis mãſerint:dicẽtis.Qui manet in charitate:in deo mãet:⁊ deꝰ in eo.Qõcũq; volumus petimus:⁊ fiet nob. ¶.iiii.Concludamus ergo q̃ q̃cũq; electus ſpũalis:⁊ ꝓtẽplatiuus ꝑ dilectionẽ i xp̃o manẽs deoibꝰ reatibꝰ ſuis ꝓmẽoratis:ſiue ꝓgnitis:vel icoguitis:⁊ nõ ꝓtritꝰ ꝑ ignorantiã.Et de ꝓtritis quotiẽſcũq; hũiliter ⁊ deuote igemuerit:doluẽrit:⁊ ꝓfeſſus fuẽrit:⁊ veniã poſtulauẽrit:oĩno recipiet deꝰ illã:ſicut ꝑ ſmiaz ꝓcludit ſaluatoris dicẽtis.Si mãſeritis in me ꝑ dilectionẽ:⁊ x̃ba mea in vob mãſerit:q̃ſunt.Diſcite;a me q̃a mitis ſum ⁊ hũilis corde.Et q̃ vult vẽire poſt me abneget ſemetipm ⁊ cetera.

Sequit̃:quecũq; volueritis petetis:⁊ fiet vobis. Unde Augustin⁹ in eodẽ. Manẽdo q̃ppe in christo q̃d velle possunt nisi qd̃ ꝯuenit christo scꝫ mĩa. Quid velle possunt manẽdo in saluatore nisi quod alienũ nõ est a salute. §.v. Dicit equidẽ dñs. Petite orãdo ⁊ accipietis. Querite bona opãdo ⁊ inuẽietis. Pulsate in puĩa ⁊ cõpunctiõe. Et aperiet̃ vobis cella aromatuꝫ oĩm mĩarum. Nonne scriptũ est. Dulcis ⁊ rectus domin⁹: ꝓpter hoc dabit legẽ delinq̃ntibus in via. Quã legem: nonne mĩe magis q̃ꝫ seueritatis: in via presertĩ religionis: que via pnĩa est. Quibus ꝑ prophetã dominus dicit: ad veniã vocãs peccatores. Uẽite ad me oẽs q̃ ꝓcupiscitis me: ⁊ a generationib⁹ meis implemini mĩe: videlicꝫ ⁊ pietatꝫ. Qꝛ spiritus meus sup̃ mel dulcis: ⁊ hereditas mea sup̃ mel ⁊ fauum.

Capitulum secundum.

Quid ergo ĩmanius q̃ꝫ putare ꝙ intentio doctorũ: siue legum opinio: seuerius agat q̃ꝫ dominus legũ velit. In his tñ qui dereliquentes patrẽ ⁊ matrẽ: sorores: ⁊ frẽs amicos: ⁊ notos: domos: ⁊ agros: adhuc ⁊ aĩaꝫ suã ⁊ omnibus renuntiant que possidẽt. §.i. Tandẽ ad sacrũ religiõis sinũ ingrediũt̃ ꝓ reatib⁹ penitentiã agere: ac sese in totum aĩo: intentiõe: ⁊ mẽte: domino offerũt quasi in holocaustũ ⁊ victimã serotinam: ⁊ matutinã: Si vero aliqñ tẽptatiõe ducti: vel decepti agunt q̃ ignorant peccatũ esse: qd̃ si scirẽt nullo pacto fecissent: nunquid imputanduꝫ erit omnino illis tãq̃ꝫ si malitiose fecissent: Quia ignorantia non excusat peccatũ: aiũt viri pestiferi. §.ii. Hi quidẽ deum Neronis crudeliorem faciunt Sꝫ magis putandum est ꝙ omniũ sanctorũ opinio sit. In his presertim qui nũq̃ꝫ scienter: aut voluntarie post ingressum religionis peccatũ egerũt mortale: Si quod peccatum non esse putantes fecerint: ⁊ peccatũ sit: ꝙ donec nouerint tãq̃ꝫ de oblitis remissio apd̃ deuꝫ facta sit. §.iii. Itaq; adeo in ꝯspectu dei peccata ignorata: ⁊ incognita ꝑmaneant censendũ est: sicut peccatum Pauli quum sanctos christiane ꝑsequeretur ecclesie ꝑ ignorantiã. ipso dicente. Dimissum est peccatum meuꝫ q̃a insipienter egi. Sicut peccatũ Petri in negatione ex timore necnon in errore baptismi. Et sicut peccatũ Aaron: qui fecit peccare populũ in oreb. Et sicut peccatũ abbatis Uitalis q̃ zelo aĩarum exposuerat aĩam suã in maxĩo damnationis periculo: ⁊ in totius ciuitatis alexandrie exempluꝫ pernitiosum valde. Uerumtñ hec omnia nutu dei facta fuerunt: sicut ⁊ Samson.

Capitulum tertium.

Quanta quantaq3 a sanctis ⁊ spiritualibus viris facta acta: ⁊ operata sunt: que si laici: aut q̄ nō spetiali gratia attrahēte agere presumpsissent: faciorosissima q̄dē forēt. Propriū enī sancti spiritus est: vbicūq3 fuerit aliquid summopere mirandū exercere: ita vt hoīm exercere videat̄ sapiā3. Quia sapīa hui⁹ mūdi stultitia est apud deū. Et quod stultitia arbitrat̄ apud humāos: apd̄ oīpotentē sepi⁹ sapīa existimat̄. § i. Quis posset cogitare secundū carnē: ⁊ mundi hui⁹ neq̄tiam: ꝙ vita Samsonis fuerit imago: at3 figura saluatoris. q̄ nullum vnq̄3 peccatū nouit: neq3 malitie reatum patrare potuit. Nōne mirabilius est audire nunc ꝙ Samson sensuum cū meretricib⁹ coiēs: īnocentiā ⁊ aīam īpollutā seruauerit: q̄3 angelū scire nūq̄3 peccasse: qm̄ si vellet peccare nō posset: cum ī grā ꝯfirmatum fuerit nō peccādi. Et cū etiā spirit⁹ sit sine corpore p̄grauat⁹. Jō diuersi spiritu dei ducti diuersa diuersimode operati sunt. § ii. de Saul. Libro regum primo dictū est ꝙ dū Saul quereret Dauid sciēs ꝙ ess3 ī aiot ī ramata cū Samuele ⁊ ꝓphet⁹ nudatis ꝓphetantib⁹: misit p̄mos: secūdos ⁊ tertios lictores: vt raperēt dauid: q̄ quomō vidissent cuneū prophetarū vaticinātiū: ⁊ Samuelē stantē sup̄ eos: fact⁹ est etiam in illis spirit⁹ dn̄i: ⁊ ꝓphetare ceperūt: donec Saul iratus veniret et ipse veniret vt raperet Dauid. Et factus est spiritus domini super eum. Et spoliauit se etiā ipse vestiment⁹ suis: ⁊ ꝓphetauit cū ceteris corā Samuele: ⁊ cecinit nudus tota die illa ⁊ nocte. Unde exiuit ꝓuerbiū. Num ⁊ Saul inter prophetas. § iii. Hinc percipite: percipite queso sancti spirit⁹ fratres mei incomprehensibile3 attractionē mentium ⁊ animorum: ita vt ⁊ ferarum corda: ⁊ spiritus seuientium: ⁊ impiorum valeat ī ꝓphetaru3 mansuetudinem commutare: adeo ꝙ depositis sagittis bellicis quoq3 armis: necnon regalibus indumentis tanquam pueri ⁊ infatuati: denudati corpore canere die noctuq3 compellantur. Unde audientes mirati sunt dicentes. Num Saul īter prophetas. Quāto ergo magis in spiritualib⁹ viris aīos: sensusq3 īmutat spirit⁹ contra intentum illorū: ⁊ ea ī spū dei agē cogit: que apd̄ hoīes sepius a Satan ꝑpetratū arbitrat̄. vt īde hūtliores: cautiores: ⁊ prudētiores: in regimīe animarum suarum: ⁊ aliarum effitiant̄: Siue ad multarum animarum salutem: ⁊ eruditionem: ⁊ perpetuam recuperationem prout in exemplis habetur his: hic prope conscriptis.

§ iiii. De sancto Frācisco. Fertur q nutu spirit⁹ sancti beat⁹ Frā
ciscus vni e discipulis suis iusserat nudū ad cathedralē accedere
ecclesiam: ibiq verbum dei anunciare vt discipuli sancte obe-
dientie agnosceret virtutez: Hic autem demisso confesti habitu
sese dedit velociter ī pedes. Videns enī beat⁹ Franciscus discipuli
obediētie celeritatē: increpauit se: r ait. Quod nunq̄z expert⁹ es fi
eri iussisti: vade r tu post eū. Tunc ab hūeris euulsa quāp̄imū tu-
nica: nud⁹ pedissequusq discipuli cursu rapidissimo fact⁹ ē r añq̄m
puer appliculisset ad locū: in eminēti gradu beat⁹ Frācisc⁹ ascēdit
r trī de seculi nuditate: calamitate: r miseria accuratissime verba
fecit: q diuīo afflāte spū: multarū aiaruz salutez lucrat⁹ est. Quā
q̄dez rē q̄squis agere p̄esumpsisset nisi a spū dei ductus: grauiter
deliquisset. neq fructum aliquē penitus tribuisset: eo q idiscreta
habet̄. r periculosa obediētia. Unde ad scādaluz poti⁹ pleb illa tra-
heret̄ p̄dicatio: q̄z ad virtutū: morumq eruditiōez. § v. De btō
Jacopone. Que ac quanta reprehēsibilia ludibria: r ignominiosa
operata audiuim⁹ a btō Jacopone ordinis minorū: ita q dū melle
puncto corpore a vertice vsq ad talos plumis cooptus quiū: nup-
tiis germani p̄fundē conatus est: dicēs. El pazo a lapazia: chi nō
e pazo pazo sia. Quis nā religiosus nō spiritualis si tale q̄d ppe-
traret nō grauissime errassz: r deū: r boies penit⁹ offendisset.

Capitulum quartum de prophetico viro Porcellana.

Unquid r illa p̄etermittā que p̄opriis ꝓspexi oculis: tūc
n iocosa atz stultissima reputata. a deuotissimo viro. im-
mo quē ꝓphetā audeo appellare Porcellāo exercitata
in stultitiē futuri euentus: cuius vitas nūc apparet dilucidissime
Quotiēs eq̄dez mort⁹ periculo zelo dei ituitus suz sese exposuisse.
Quō iter ad aleas ludētes ioca turbaret: subuertēs nūmos: chara-
tasq ꝓfringēs: qō nec illi agere ptinebat. Verumtī qm̄ ductu di
uino faciebat: nemo manū ī eū ausus ponere est. Et sic fructū non
minimū dño vidimus vēdicasse. § i. De sancto Dominico. De
sancto Dominico dictū est: idustria illustratus spū sancti q dum
superare vellet aliquos hereticos: veritatē cristiāe fidei subuertē
tes. Fingebat r ipse iurta illoruz simulationē nihil penitus ꝓme-
dere nisi herbaruz siluestrium radices: r gelida vti aqua: q̄zq̄z iux
regule sue morē secrete sumēt alimētuz. Et sic data fide passus est
populus r ipsum audire donec erroris hereticorū agnoscerēt fal-
latiā. Tunc et ipse beatus dominicus rei sue prudentiā indicauit

que ſpeciem ypocritarum tenere videbaꝫ: quod abſq; peccato ab alieno viro nequaquã fieri potuiſſet. § ii. Quid .n. mirabilius q̃z virum ſanctum confectum iam ſenio: diuq; arte deductoꝛẽ ſolitudis videre p recuperatione ſalutis neptis ſue. que decepta a quodã heremita in boſpitijs proꝓretio ſe donabat. Vili depoſito ac ſanctitatis habitu: ſericis precinctũ ⁊ exoꝛnatũ idumentꝫ accedere ad puellã diſpoſuit: tanq̃z ſi ⁊ ipſe pretio eã cuperet poſſidẽ. Tandẽ blãdis ẋbis ad priſtinaz cellulam introduxit: ibiq; clauſa quam amiſerat ſanctitatẽ recuperauit ⁊ ſalutẽ: Sic itaq; quilibz ſpiritualis ⁊ in diuinis expertus gratijs zelo dei. proximiq; doctrina: ⁊ ſalute: in diuerſis ſe licite expõere noſcit caſibus. quos ſi actiui ꝓtractaſſent: grauiter vt diximus moꝛũ excederẽt hõeſtatẽ § iii. Legiꝫ in vita patrũ q̃ quidã vir ſanctus nequiẽs cuidã diſcipulo rationibus ſatiſfacere: q̃ ipoſſibile eſſet a coꝛde radicitus tẽptationes diuerſas euellere tpe probationis. Tandẽ vt expiẽtia monitus remaneret: nudari iuſſit: ⁊ ait. Ecce coꝛdis tui locum vides: trahe ſi iã vales ide fantaſmata q̃ te ꝓturbare dicis. Adoleſcẽs ẋo viſa ipoſſibilitate a creb:a ceſſauit lamẽtatiõe. Ali? q̃dẽ pater hac in re aliter vſus eſt. Uade inquit in cacumine turris: et gremiũ ad me inde plenum deducito. Iuit .n. puer: ⁊ nõ valẽs adiplere patris mandatũ: ꝓfuſus redũt dicẽs. Impoſſibile quidez pr̃ ſancte pficere quod iuſſiſti. Sic et impoſſibile eſſe noueris fili mi reſpondit illi vir dei: mentis in iunioꝛibus vagationes refrenari.

Capitulum quintum.

De dei ſuiq; ſancti ſpiritus iſpiratiõibus ⁊ conſilijs: i veteri nouoq; mirandis teſtamento indicare curaui. At nunc quod diebus iſtis apparuit ſtupendiſſimum breuiter enarrare decreui: vt diſcamus dei luditia laudare: benedicere ⁊ predicare. Quia de ſteꝛcoꝛe erigit pauperẽ: vt collocet eum cuz principibus: cum principibus populi ſui. Audite ergo audite fratres audite dilectiſſimi mei. § i. Dum eſſet quidam frater oꝛdinis ſancti dominici anno domini: M. cccc. Lxvii. in monaſterio adeo ſancti ſpiritus ſuccenſus feruoꝛe eſt: vt moꝛi pro Chriſti nomine peroptaret. Et quum huiuſmodi deſiderium perficere voluiſſet: ad prouintiam nauigare barbarum cepit. At leto pergens animo captus nutu dei ab infidelibus nautis: mariniſq; latrunculis: deducitur ad regnum et ciuitatem

Tunisi: vbi ab eo dominu⁹ recessit: ⁊ feruorē extixit: vt sue huma-
ne fragilitatis miseriā agnosceret: anteq̄z martirij gloriosaz acq̄-
teret palmā. § ii. Attamen diu fame ⁊ nuditate ī ꝯpedib⁹ tru-
sus ī carcerē fagitari ꝑmisit: donec amisso spirit⁹ sancti incendio
ad gelidam perueniret desperationis imbrē. Qua quidez nec de⁹
neq̄z sanctus in celo: ⁊ in terra fuit quem hic crudelissime nō ma-
ledicēt: atq̄z blasphemaret: ⁊ quum a cristicolis īcreparetur dice
bat. Desine me: qm̄ dum amore dei mori voluissem: recessit a me
spiritus eius: ⁊ hic vinctus ⁊ fame perire me facit. § iii. Tandē
seruis regis indicauit se fidem negaturū christianam si liberum
exire carcerē. ⁊ e compedibus dimisisset. Consensit rex: ⁊ circūci-
sus mahometis legibus se supposuit. Tunc rex famulā suā ethi-
opissam illi tradidit in vxorē: cū qua per sex fere menses dormiuit:
tanq̄z a christiano remotus omnino cultu. § iiii. Primo vero
die quadragesime anni illius reuersus est spiritus domini: ⁊ vrit
cor eius. Et sicut a principio succensus est in dei dilectione: longe
maiori anhelans desiderio martirium pro cristi nomine sustinere
Quapropter die: noctuq̄z cenaculo clausus: orationib⁹: ⁊ discipli-
nis vindictā nequitiarū suarum in se exquirere non desinebat: ⁊
amarissimas inter suspiria lachrymas fundens: humiliter dicebat
Ecce. n. domine peccatum meum contra me est. Cognoui domine
q̄r humiliasti me: vt discam iustificationes tuas. Nam me dignū
gloriose martirij palmā acquirēdi putasse nō percipio sane. Ideo
bonum mihi quia humiliasti me. Parce mihi domine: quoniam
cognosco peccatum meum maximum. § v. In diebus vero
ebdomade passionis domini accessit ethiopissa ad regem: ⁊ ait.
Perfidum quem tu rex in virum mihi tradidisti: ad suā pristinaz
Christi fidem reuersus est: nec mecum iam per dies quadraginta
dormire passus ē. Sz clausus die noctuq̄z ieiūijs: orōnib⁹: ⁊ lachry
mis vacās: a ꝯtinuis verberibus cessare nō videtur. Itaq̄z corripe
eum domine mi: ne vltra me spernat: ⁊ negligat fidem mahometi
§ vi. Audiens equidem rex que dixerat mancipiū eius furore suc-
census accersiri: eum iubet: ⁊ ait. Canis fili canis cur non dormis
cum vxore tua: Nunquid ad vomitum reuersus es pristinum per-
fidorum christianorū: Iubeo ergo vt ab hac recedas stultitia: alio-
quin dira morte interire te faciam. Vir vero scz in dei viui chari-
tate innouatus: ꝑcinctusq̄z hiesu cristi dilectione: ⁊ optīa fide au-
dacter respondit. Nunq̄z profecto rex ab ītimis precordijs meis

nomen dulcissimum: sanctissimūq; hiesu cristi recessisse scies: q3q3 desperatione duct⁹ meipsum sustinere non valens: in hūc precipitium Mahometi lapsus sum. Quod quidez a domino factū esse probabiliter agnosco: qm̄ presumptuose nimis martirij palmā curauerā vendicasse. Ideo recedens a me domin⁹ me⁹ Hiesus crist⁹ sinit meā dilucidissime imbecillitatez oculis cernere: ac manibus imo ⁊ toto fedato corpore ptractare. Nunc autē misertus mei reuertēs p:o delictis meis: ⁊ erro:ibus: atq; reatibus maximis succēdit co:i meū omnē leto animo passionē ⁊ mo:tē sustinere. Quāobrē p:o christi noie tuas p:o nihilo minas. ⁊ iura dn̄i obseruāda Ecce iam christianissimū meipsum ꝓfiteo:: ⁊ Mahometi inimicissimū ostēdo psecuto:ē. §.vii. Tunc rex nimio succēsus furoē aduocauit chadi legis sue: cū quo inito ꝓsilio illico lapidari p:ecepit. Et cum turba ciuitatis accurreret acclamātes: ⁊ īpetu nimio maximoq; furo:e dicebāt: Tolle: tolle canē: tolle blasphemū legis nostre: tolle derisorē mahometi: Et sic pcutiētes virū dei trahebāt per vicos. Et dum esset iuxta habitationē mercato:um genuēsiū habitum cuculā videlicz religiōis sue exuit: ⁊ illis tradidit dicens neq; in aliquo hīt⁹ sanct⁹ iste errauit: sed ego tantūmō. Ideo nolo vt ꝓtumeliā patiaꝝ. §.viii. Tandē modicum extra portā ciuitatis flectēs genua bubulc⁹ quidā cucurrit: ⁊ sappa qua in vineā laborabat: virū sanctum per mediā ceruicē solo ictu pcussit. Et sicut aie electo:um: sancto:ūq; dei decoronari solēt. Sic etiā viri hui⁹ aiam electā ⁊ spetiosam triumphāti martirij sui palma inter agmina sancta spirituum beato:um rex regū domin⁹ Hiesus in gremio diuine maiestatis sue iucundissime suscepit. §.ix. Et talem tantā co:pori athlete sui gratiam subministrauit: q; postq; canes illi lapidibus adhuc mo:tuum ob:uissent: ita vt aceruus nō minimus lapidum in eum fact⁹ esset. Inde etiā extrahētes in ignē vehemētissimum proiecerunt co:pus beatissimi viri: vt ibi penitus ꝓsumeret. Sed quum per duas quippe ꝓtinuas in medio flāma:um bo:as perseuerasset illesum: ita vt nec toti⁹ co:po:is pil⁹ vn⁹ combureret omnīo. nimia indignatiōe vexati quasi vrsi spumātes rapuerunt de medio ignis co:p⁹ sanctum: ⁊ totā circundātin ciuitatē funibus per pedes trahebāt: donec deniq; fessi effecti: in quādam piscinā extra muros ciuitatis, piecissent: ibiq; cadauera bestiarum, pūtiebanē. Unde fetor maximus ibi aderat semper §.x. Nocte autē illa luminaria visa sunt iuxta sanctum co:p⁹ a quo

tam imẽsus odor suauissimusq; exibat: vt & ipsi gentiles pre suauitate cogebãt sese ad piscinã p̃ducere: ac studiose claudi ex̃ menia p̃mittebãt: vt diuti⁹ odoris illi⁹ fragrãtia frui valuissent. §.xi. Ex quo de hac re p̃cipes sue legis aduertissent: timẽtes subuersionem fidei sue: psuasos reddiderũt christianos mercatores: vt a rege pretio corpus illud p̃cederet eis attemptarẽt. Genuẽses vero mercatores cum de patria sua fuisset sanct⁹ vir: trecẽtorũ aureorũ mercati sunt: At lotũ & mundatũ aqua nundissima corp⁹ illud nullam penit⁹ in eo lesionẽ inuenerũt: nisi tm̃ in capite vulnus: & a fumo ignis aliquantulũ obũbrat⁹. Unde dicere potest anima sancti viri tãq; sponsa dei. Nigra sum p lapsum: sed formosa p miam. Et corpus eius affari potest. Nolite considerare q̃ fusca sim: quia decoloravit me passio & fumus ignis. Nunc porro deũ multa feruntur p eũ in eius corporis veneratiõe in Genuẽsi ciuitate exercere miracula. §.xii. Hec porro omnia ab is referentibus didici: qui quidem p̃oprijs audisse aurib⁹. oculisq; cõspexisse ab initio vsq; ad exitũ huiusmodi passionis & martirij affirmabant.

Capitulum sextũ de ibecillitate: & statu ꝓprio: & de vita pfectorũ.

Alta quippe ꝓmemorãda duximus charitatibus vr̃is.

m Non tamẽ vt dei freti mĩa ingenio vestro sanctorũ illorum imitatores fieri p̃sumatis. Quoniã vita sanctorũ admiranda est: & venerabiliter laudãda. non tamẽ omnium imitãda. Uerũ magis vt & cautiores effãtiamini: & in euitãdis demonũ malorũq; hominũ seditionib⁹. Et vt ꝓprij stat⁹ vestri ibecillitatez lucidi⁹ agnoscere valeatis. At vero de casib⁹ spũalũ patrũ: ac de ꝓtemplatiuorũ excessibus. Neq; de diuersitate gratiarũ eorũ: et in quo spiritu bona malaue agant nequaq̃ p̃sumere audeatis temere iudicare. Nisi quum vos aut in similibus expertissimos: non exlibris solum: sed magis in corde spetiali munere esse noueritis. Aut quum p interitum finem pessimum illorum more Saulis: ꝓgnoueritis dei vltionẽ fuisse. §.i. Si vero post lapsum spũalium: renouationẽ gratiarũ: & virtutum in eis vberiorẽ amplioremq; videbitis: non malitie causã fuisse sciatis. Ex magis p̃missiõe dei ad illorũ & aliorũ salutẽ: & correptionẽ. §.ii. de similitudie lapsus pfectorum. Sicut enĩ militũ imo p̃cipũ exercituũ cicatrices vulnerũ: quanto excesserit numero: in laudẽ: atq; gloriã tanto longi⁹ habent ipsorũ: qñ in maxime arduis sese exposuisse militaribus indicãt ꝓuintijs. Sit tm̃ devictis supatisq; hostibus & vna

cum exercitu in pacē conducere ad castra valuerūt. §.iii.Expla natione.Sic itaq; spirituales viri:ac sancti:z cōtemplatiui hoies erunt:si post iustificationē in pace:charitate.z feruore se suosq; deduxisse inuēti fuerint.Tunc omnes lapsus eorum tam preclare in eorū veneratione habiti sunt:quanto mirabilio illorū deo patiē tiam:z humilitatē in exemplum nostre correptiōis experiri.ac,p bare voluēit. §.iiii.Igit summope aduertendū est fratres mei ne de spiritualibo:exptis: ptemplatiuisq; temere iudicemo patri bus.Et si tamē prelatis:presidentibus:z antiquioribo deuotis:et canitie:senectutisq; pfectis in gestibus nouitiorū:iuuenum.z iex perto:ū iudicare legitime in charitate liceat:non tñ in alijs q̄q̄d agit:vtrum a bono:aut a malo spiritu fuerit iudicandū est:in pfu sione pacis:z deuotionū patrū supradictorū:q: detractio pessima appellat.De qua Jacobo in canonica sua inquit.Nolite detrahē alterutrū fratres mei.Qui detrahit fratri:aut qui iudicat fratrē suum:detrahit legi:z iudicat legē. §.v.Tanto eteni seuius q̄s detrahere pspicit quāto bona que agunt malo fieri spū arbitrat: ab his presertī quos tū etate:tum expientia:z fama diu spūalem vitam duxisse nouerimo.Quid nā reprehēsibilio q̄z in iunioribus religiosis inexptissimis spūaliū diuinarūq; rerū incircuncisa cer uice vitā:mores:z acta maiorū:patrumq; suorum ignominiose p scrutari z in eorū facie arguere:z reprehendere:atq; corripē eos audere.Immoq; peius z truculentio est:non solum illis detrahē spūalibo patribo:verum etiā eos psequi non desistē:a quibo vitam corporis suscepint z aie.Iccirco beatus inquit Hieronimo.Mō est detrahere verū dicere:caue ne aures:aut liguā habeas puriētes vt nec ipse alijs detrahas:aut alios audias detrahētes:Multorū q̄z solatiū est bonos carpere:dum peccātiū multitudie putāt mīui peccata. §.vi.Officium enim virorū bonorum est,p prioro rum reatibus:presertim pro patribus z fratribus lapsis ac pecca tis diutius lugere:continuisq; deum impulsare orationibus.hōec ad vitam restaurenē eternam. §.vii.Ue ve is qui detractioni bus more Cham verenda patrum denudant.Verenda inquam et que pudenda sunt:ac in vituperationem sacre religionis pos sint deuenire.Unde Isidorus.Non detrahes peccanti:sed condo le.quod in alio detrahis in te potius pertimesce.Quādo alijs de trahit te discerne:nunquam detrahes si te bene discernes.

Uterq; simile crimē impendit. Et qui detrahentē audit ⁊ qui detrahit. §.viii. Heu heu quā longe horrē dum est de his sepissime a detractorib⁹ malum facilime credere. de quib⁹ nisi bona: ⁊ laudabilia audiuimus: ⁊ vidimus. Unde oblitis benefitijs vna cum detractorib⁹ ad illorū irrisiōes: ⁊ vitupatiōes ora dilatant̄ ⁊ ligne Dicit̄ enī in vita patrū. Melius est ꝯmedere carnes ⁊ bibē vinū q̄z ꝯmedē ī vitupationē frēz suū. Sicut susurrās serpens Euaz de paradiso excludit: sic qui detrahit fratri suo: non solū suā sed etiā audientis animā perdit. Monachus biliguis ꝯturbat fratres Et illud eccle. Uir duplex aīo incōstās est ī omnib⁹ vijs suis. Itē Salomon. Homo ꝑuersus suscitat lites. Et vir verbosus separat p̄ncipes. Sꝑ iurgia querit mal⁹: angelus āt crudelis mittet̄ ꝯtra eum.

Capitulum septimum de mutua charitate fratrū.

n On enī delectator est qui de quo loquit̄ ex nimia motus charitate nō solū lachrymabiliter dolet: sz mori ꝓ ei⁹ salute vellet. Nā verā illum charitatem habere tenet Bernardus: qui ꝓ fratrib⁹ mori paratus est. §.i: Ergo āte omnia charitatis iuriū imitatores: sectatoresq; esse toto corde curemus. Et quomodo de prelatis: senioribꝰ: aut spiritualibus: vel cuiuscūq; cōditionis: ac status malum audiuimus: nec fidez verbis tribuē debemus: sed detrahentibus increpādo suū indicare errorē. Si vero charitate siue consilij gratia dicit̄: ita vt veraciter illi credi potest ex illius vite ꝯgnitione: de quo manifestat̄ delictū: ꝯdolendum est summopere ⁊ nō detrahendū. Immo si concedit̄: aut adeo attractibilis sit: vt māsueta admonitione erudiri possit: more euāgelico illi quod scimus siue audiuimus intimare tenemur. Deniq; si non audierit orationib⁹: ⁊ lachrymis in nostro secreto cordis ꝓ illius ꝑuersitate: iure charitatis deo oīpotēti satisfacere accuratissime curemus: sicut ꝓ nobisipsis fieri cupimus. Et sicut dominus ihesus fecit vsq; ad mortē: mortē āt crucis. Iux̄ illud Johānis apostoli dicentis. In hoc apparebit charitas dei in nobis: qm̄ sint ille ꝓ nob aīam suā posuit: sic ⁊ nos debem⁹ ꝓ frībus nr̄is aīam nr̄az ponē. Et iō aug. Si ꝑ hāc viā ꝟe chariatꝫ volum⁹ currē. ad eternā p̄riaz feliciter possum⁹ ꝑuēire. §.ii. Sic̄.n. duo sunt vere charitatis p̄cepta: dilectio scz dei: ⁊ proximi. Sic due sunt in ecc̄ia sancta catholica. vita scz actiua: ⁊ cōtemplatiua: in quib⁹ lex vere ꝑficit̄ charitatis. Uita quippe actiua est: que ꝓ charitate dei in se ⁊ in proximos bona exercere opera: tum corporalia: tum: ꝟo religiosa

verba. §.i.Marta marta sollicita es:ꝛ turbaris erga plurima Maria autē optimā partē elegit.que nō auferet ab ea Marta marta:repetitio noīs inditium est dilectionis: aut forte mouēde intētionis:vt audiret attentius bis vocata est: Marta marta audi.Tu circa multa es occupata:in obligatione videlicꝫ mādatorum:legūqꝫ diuersarū p;ceptorum.Unum autē est opus.i.vnuꝫ est necessariū:quod est p;ceptū desiderandū dilectiōis Ihesu xp̄i dei veri ꝛ ẏi hoīs.Nō vnū opus quasi singulare opus.Sꝫ opus est qō ad omnē spiritualiū diuinorūqꝫ affectionē gustū ꝛ suauitatē se extēdit:hoc expedit necessariū est ad dei ꝛ ꝓximi verā vendicaē ꝛ possidere charitatē:de qua Hieronimus ait.Qui sine charitate est:sine deo est.Nō dixerat qui sine litterarū eruditiōe ꝛ legum.
§.ii.Nō est vnum hoc egerat maria.Unuꝫ cogitate frēs mei:et videte in ipsa multitudīe spiritualiū ꝛ diuīorū affectionū.Si delectat nisi vnū,scꝫ desiderium dilectionis ꝛ visionis domini nostri Ihesu xp̄i.Ecce deo ꝓpitio q̄ꝫ multi estis. Quis vos ferret nisi vnū saperetis:in dei ꝛ ꝓximi charitate.Unde in multis q̄es ista ꝓtemplatiōis:quasi dicat nec in multis p;ceptorū obligatiōibus pacifica possidet quies spiritualis.Sed in vnū dilectionis p̄ceptum.Ideo sequit exēplū.Da vnum ꝛ populus est.Tolle vnū ꝛ turba est.Quid est turba:nisi multitudo turbata:sꝫ audite apostolū.
§.iii.Obsecro autē vos frēs:multitudini dicebat:sꝫ omnes vnuꝫ facere volebat:psuadens ad contemplationis requiem.Obsecro autē vos frēs vt idipsum discatis omnes scꝫ charitatē dei ꝛ ꝓximi.Et nō sint in nobis scismata disputationū inter tpaliuꝫ legum cautelas:ꝛ spiritualiū:atqꝫ diuinorū mūerū affectionē.Sitis aūt pfecti in eodē sensu dilectiōis dei:ꝛ in eadē scia charitatis:
§.iiii.Nā q̄ simpliciter manet cū Maria in dilectiōe Ihesu xp̄i: ꝛ charitate eius:ī deo manet:ꝛ deus in eo:quā dominus q̄dē excusauit dilectā suā co:aꝫ legisperitis.phariseis. ꝛ epulantibus in cōuiuīs humā: sapie:de erroribus ꝛ peccatis illius iam per ignē dilectionis consumptis:ꝛ anullatis.Sed magis increpat murmurantem phariseum in persona prudentium:ꝛ sapientium sm mūdi doctrinam: qui in excessibus electorum facilime scandalizantur.non aduertens ad vim diuine dilectionis: que omnia delicta comburit.sicut succenditur in ardentissima fornace palea ꝛ stipula. §.v.Ideo dixerat dominus phariseo;signa que erant vile-

ctionis in maria peccatrice: que nō fuerāt in eo. Unde absoluit illa: z iste ex temeraria damnat murmuratione. Et quod magis ē: exemplo tunc duoꝝ debitorum ꝓpria sua ipsaq; hūana prudētia capit: propalata ex ore suo sētia. Quod ille plus diligit cui pl⁹ dimittit. Itaq; nimio succēsa desiderio remissionis: multoꝝ ob sarcinā reatuum: īmensoq; facinorum suorum que maria ꝓgnoscebat: maioris dilectionis signa intrinseca z extrinseca ostendit: q̄s phariseus qui forte illi⁹ erat animi: quo alter ille pharise⁹ de quo in euangelio domin⁹ ꝓmemorat vna cum publicano qui dicebat. Ago tibi gratias: zc. §.vi. Sic iste nesciens ꝓpuos defectus signa dilectionis in domino non ostenderat. Sed mariā murmurans ꝓdemnabat peccatricē: que mūdior erat illo. nam ex dilectione sua ab oībus suis purificata peccatis remāsit. Unde dig fuit excusationis apud scandalizatos. Longe magis apud soroꝝ suaꝝ Martā excusari a domino meruit: dum secus pedes domini sedens diuīa iplebat sapiētia: in qua illud vnū quod saluator nc̄ariū fore ostēderat: tanq̄ infans ī gremio collocat matris. Nam dilectio Ihesu cristi z visio eius nutrit z alit a sapientia dei: nō ex scientiarū dogmatum: sed ex charitate altissimi. Quid autē sit sapia z virtutes eius: ex libro sapie hic inferius intimabo.

Capitulum decimū de sapia contemplationis que imbuit ab his qui cum maria ignara litteraruꝝ simpliciter ad pedes domini in humilitate petit: querit: z pulsat: orationibus: meditatiōibus: et austeritatibus donum dilectiōis z visiōis Ihesu cristi.

Ut enim Salomō. Dim enim artifex docuit me sapiaꝝ a dei: videlicꝫ que non nimio litterarū studio adipiscit: sz solum diuīa fauente gratia in electoꝝ cordib⁹ habitare delectat. §.i. Est enim in illa spiritus intelligentie: sanctus vnicus: multiplex: subtilis: mobilis: diserus: īcoīquinat⁹: certus: suauis: amās: bonus: acutus: q̄ nihil uetat bene facere: humanus: benignus: stabilis: certus: securus: omnē habens virtutē: oīa perspitiens: z qui capit omnes spiritus intelligibiles. Omnib⁹. n. mobilibus: mobilior est sapientia. Attigit autez vbiq; propter suam munditiam. Vapor est enim virtutis dei: z emanatio quedaꝝ est claritatis oīpotentis dei sincera: z ideo nihil inquinatū in illaꝝ cucurrit. Cādor: ē enī lucis eterne: z speculū sine macula dei maiestatis: z imago bonitatis illi⁹. Et cū sit vna: omnia p̄t: z pmanens in se: oīa innouat: z p nationes in aīas sanctas se transfert. Amicos

dei ꝛ prophetas constituit. §.ii. Neminē enī diligit deus nisi eum qui cum sapientia inhabitat. Est enim spetiosior sole: ꝛ super omnē stellaruꝫ dispositionē. luci comparata inuenit prior. illi enī succedit nox. Sapiam autē nō vincit malitia. §.iii. Attingit ergo a fine vsq; ad finē fortiter: ꝛ disponit oia suauiter: hanc amaui ꝛ exquisiui a iuuētute mea: Et quesiui sponsam meā mihi assumere: ꝛ amator factus sum forme illius. Generositatē illius glorificat: contuberniū habēs dei: ꝫ oīm dominus dilexit illā.
§.iiii. Doctrix est enim disciplīe dei spūalis. Electrix operū illius diuinorū spetialiter maximeq; et si diuitie appetunt in vita: quid sapientia locupletius: que oia operat tā diuina q̄ꝫ humana. Si ārt sensus operat: quis horuꝫ qui sunt magis q̄ꝫ illa est artifex: Et si iustitiā quis diligit magnas habet virtutes. §.v. Sobrietatem enim ꝛ sapientiā docet: ꝛ iustitiā: ꝛ virtutem: quibus vtilius nihil est in vita hominibus. Et similitudinem scientie humanarū reruꝫ ꝛ litterarū quis desiderat: scit p̄terita per reuelatiōnē: ꝛ ō futuris existimat per inspirationē diuinam. Scit versutias sermonū p lumen intelligentie spiritualis. Et solutiones: ꝛ dispositiones argumentorum: per lumen intellectus a deo supra naturā illustratum. Signa ꝛ monstra scit antequaꝫ fiant: ꝛ euentus temporū: ꝛ seculorum in apparitionibus: aut visionibus angelorum sanctorum aut ipsius Iesu christi. §.vi. Proposui ergo hanc adducere mihi ad conuiuendum: sciens quoniā ꝓmunicabit mecum de bonis spiritualibus. Et erit allocutio cogitationis ꝛ tedij mei: silentij: et solitudinis: diuini susurrij, i. mentalis dei locutio electorum cū deo ꝛ deus cum illis. Habeo ꝓpter hanc claritatem predicationū ad turbas ꝛ honores apō seniores: deuotos videlicꝫ ꝛ spirituales: atꝫ electos ꝛ sanctos viros. Iuuēis ꝛ aucuts viribꝰ ꝛ ingēio inueniar in iuditio: ꝛ in conspectu potētiū amabilis ero: ꝛ facies ꝓncipum mirabant me. Iacentē me sustinebunt. ꝛ loquentē me respitient: ꝛ sermotionante me plura: manum ori suo īpouent. §.vij. Propterea hēbo p hāc īmortalitatē: ꝛ memoriā eternaꝫ is qui post me venturi sunt relinquā. Disponā populos in doctrina dei in libris: ꝛ scriptis: ꝛ confessionibus. Et natiōes erunt mihi subiecte: ex deuotione ꝛ fide. Timebūt me predicāte: iuditia dei reges horrēdi. In multitudine deuotorum ꝛ spiritualium videbor bonus. Et in bello temptationum ꝛ persecutionum fortis: intrans in domum meam conscientie immaculate a' consensu.

Unde conquiescā cum illa scz sapientia absq; remorsu coīquiati-
onis reat⁹. §.viii. Nō enī habet amaritudinē cōuersatio illi⁹
nec tediū cōuictus illius: per donū contemplatiōis. Sed letitiam
⁊ gaudium spirituale atq; diuinū in suauitate sensationū diuersa-
rum. Hec cogitans apud me: ⁊ cōmemorans in corde meo qm̄ im-
mortalis est in cogitatione sapientia: ⁊ in amicitia illius dilectio
bona spiritualis: ⁊ diuina: Et in operibus manuum illi⁹ honestas
sine defectiōe. Et in certamīe aduersantiū ⁊ obloquentiū loquele
illi⁹ dilectionis diuīe sapientia ⁊ preclaritas in cōmunicatiōe ser-
monū ipsius. Qm̄ spiritus domini repleuit orbē terrarum. i. vtri-
usq; hominē. Et ideo hoc quod in eo ꝯtīet oēz habet scientiā vocl
in ꝓnuntiādo archana dei que non licz homini loqui. §.ix. Cir-
cuibam querens vt mihi illā assumerē: videlicz in sponsam. Puer
autē erā: ex simplicitate more pure colūbe: ⁊ ingeniosus ex spūali
prudentia more serpētis: Et sortit⁹ suz aīaz bonā. diuina electiōe
⁊ vocatione spetiali. Et vt essem magis bonus: veni ad corp⁹ coin
quinatū: ad iustificandū ⁊ corroborandū illud: tanq̄z aurū in for-
nace ꝑ diuersas ⁊ inauditas temptatiōes diaboli. vbi oēs anime
virtutes ⁊ potētie in absentia sapīe debilitant̄: ⁊ mortificāt̄ sub-
ter humanas vires: ita vt necesse sit deficere: ⁊ in multis reprehē
sibilibus contaminari. Et vt sciui quoniā aliter non possum eē cō-
tinēs nisi deus det: experientia ductus: qꝛ sic oportebat vt ꝓpriā
agnoscerē fragilitatē ⁊ miseriā. Nam ⁊ hocipsum erat sapīe op⁹
nccariū scz scire cui⁹ esset hoc donū qꝛ donuz dei est nō virt⁹ ho-
minum More dicentis. Nemo castus nisi a deo. Iccirco adij do-
minum ⁊ deprecatus sum illum: ⁊ dixi ex totis precordijs meis:
§.x. Ex. C.ix. sapientie. Deus patrum meorum ⁊ domine mīe qui
fecisti omnia verbo tuo. Et sapienti ꝛ tua constituisti hominem vt
dominaret̄ creature tue: que a te facta est vt disponat orbē terra-
rum in equitate: ⁊ iustitia: ⁊ directione cordis iuditiū iudicz. Da
mihi sedium tuarum assistricē sapientiā: ⁊ noli me reprobare a pu
eris tuis. Qui non litterarum eruditione: sed spirituali doctrina
sapientissimi facti sunt a te. Quoniam ego seruus tuus sum: ⁊ fi-
lius ancille tue: homo infirmus: ⁊ exigui temporis: ⁊ minor ad in
tellectum iuditij: ⁊ legum. Et si quis erit consumatus inter filios
hominum: si defuerit ab illo sapientia tua: in nihilum computa-
bitur: ⁊c̄. §.xi. Mitte illam de celis sanctis tuis: ⁊ a sede mag-
nitudinis tue: vt mecum sit: in bonis operibus exercendis: hūanis

diuinis:ac spiritualibus. Et mecũ laboret:impatienter: ⁊ humili-
ter aduersa tollerando. Quoniã hec non in humanarũ litterarũ
viribus acquirunt̃:sed solum diuina sapientia tua:ꝑ quã fac vt et
sciam quid acceptũ sit apud te. Qm̃ multi fallunt̃ in iuditijs tuis
Nam abyssus multa sunt. §.xii. Scit enim illa omnia:⁊ intelli-
git:⁊ deducet me in operibus meis sobrie:⁊ custodiet me ĩ sua po
tentia. Ita vt absq; scientiarũ:diuersarũq; legũ rudimẽtis. erunt
accepta opera mea in vinculo operata dei dilectiõis ⁊ cetera.
§.xiii. Quis enim hominũ poterit scire ꝯsiliũ dei:aut quis potẽit
cogitare quid velit deus. Cogitatiões enim mortaliuꝫ timide:et
incerte ꝓuidentie nostre ⁊c̃. Sensum autẽ tuum quis sciet nisi tu
dederis sapĩam:⁊ miseris spiritum sanctũ tuum de altissimis. Et
sic sunt correcte semite eorũ qui in terris sunt In multis tẽptatio
nibus ⁊ angustijs in tꝑe iustificatiõis. Et sic que tibi placent deci
derunt homines electi facere in tꝑe magnificationis. Nam per
sapĩam sanati sunt q̃cunq; placuerint tibi domine a ꝑncipio:eligẽ
vocare:iustificare:magnificare:in arcẽ tue cõtemplatiõis. Deniq;
glorificasti eos in gloriam tuam sempiternam.
Capitulũ.xi.tertie ꝑtis libri primi:q; hec sapientia in electiõe: et
vocatione suscipit in gaudio ⁊ virtute. Deinde ꝓbat quos recipit
⁊ iustificat crutiãdo in tribulatione. Deniq; letificat. Ex libro ec-
clesiastico Capitulo.iii.

v T in eam cõtemplatiuis vitaꝫ nisi vnum necessariũ sit
scꝫ amor Hiesu cristi q̃ generat̃:⁊ producit̃:nutrit̃ ⁊ alit̃
solum in dei sapientia. Illam hic prope in testimonium
⁊ in propositi mei confirmationẽ deducere decreui. Ne q̃s putet
ad arcem contemplationis ꝑueniẽdi modus sit litterarũ studium
aut rerum humanarũ vires oportere. Cũ non sit volẽtis neq; cur
rẽtis:sed domini miserentis. domino attestante atq; dicẽte Ne-
mo venit ad me nisi pater meus traxerit eum. ⁊ eum duxerit ꝑ viã
contemplationis. §.i. De vocatione ⁊ iustificatiõe contempla-
tiuorum. Nũc ãt quos deus ꝑ sapientiã ad ꝑfectionẽ vocat q; il-
los corrigat ⁊ iustificat:postremo letos reddat. Ex ecclesiastico vt
supra diximus libro intimat̃ vtilimũ esse putaui:vbi sic habetur:
Sapientia filijs suis electis videlicꝫ ⁊ contemplatiuis:vitã inspi-
rat dilectionis de qua saluator ipse ait. Qui credit ꝑ dilectũ ĩ me
non morietur̃ in eteruũ. Sed pater meus diliget eũ ⁊ ad eum veni-
emus:⁊ mansionẽ apud eũ faciemus scꝫ in hac vita ꝑ attractionẽ

contemplationis. In vita quidē eterna per plenā dei fruitionez ⁊ clarissimam visionez. §.ii. Et ideo hec sapientia suscipit exq̄rentes ꝑ vocationē ⁊ dei electionē: ⁊ preibit in via iustitie ⁊ q̄ illā diligit: diligit vitā. vitaz inquā ꝯtēplatiuā. Et qui vigilauerīt ad illam ꝯplectent̄ placōnem eius. Qui tenuerint illā per virtutem ꝯtinue orationis: ⁊ deuotionū assiduitatē: vitā hereditabūt redēptoris dicentis. Ego sum via: veritas: ⁊ vita. vnde. Et quo introibit benedicet deꝰ. Qui seruiūt ei obsequētes erūt sancto filio suo Et eos qui diligūt illam diligit deꝰ. qui audit illā ex ore saluatoris dicentis. Qui audit me non ꝯfundet̄: sed iudicat gentes actiue vite in spiritualibꝰ ⁊ diuinis imperitas. §.iii. Et qui intuetur illā ꝑ imitationē Hiesu xp̄i dicētꝫ. Qui seq̄t̄ me n̄ ābulat ī tenebris: sz habebit lum̄ vite ꝟe salutꝫ. Et ideo ꝑmanebit confidens Si crediderit ei in remūeratione patientie hereditabit illam. Et erunt in confirmatione creature illorum per exemplum humilitatis ⁊ tollerantie in aduersis: qm̄ in tēptatione ambulat cū eo tp̄e iustificatiōis. §.iiii Et in primis elegit euz ad iustificandū. Vn̄ timorē: ⁊ metū: ⁊ ꝓbationē inducet super illum. Et crutiabit illū in tribulatione doctrine sue donec temptet illū in cogitationibꝰ eius: ⁊ credat anime illius. §.v. Tandē in tp̄e magnificationis firmabit illū: ⁊ iter adducet directū ad illū. Et letificabit eū ī delitijs Et spūalibꝰ. Et dēudabit dn̄s Hiesus abscōsa sua mysteria: visionēq̄ diuinā illi electo suo. Et thesaurisat sup̄ eū sciaz rerū spiritualium: ⁊ intellectū iustitie ad obediendū gratie. Si autē oberrauerit ꝑ ignorantiā: fragilitatē: vel deceptionez: sapientia ⁊ gratia dei derelinquet eum: ⁊ tradet eum in manus inimici: in correctionem: siue purgationez: qꝛ electus non potest damnari. Sed quos diligit: corrigit ⁊ castigat. Et omnem filium quē recipit flagellat §.vi. Fili conserua tempus in virtutibꝰ ⁊ bonis operibus: ⁊ deuita a malo. Pro anima tua non ꝯfundaris dicere verū. Est enim confusio adducēs peccatū q̄ mala intentione ⁊ mala volūtate reatus ꝑpetrant̄. Et est ꝯfusio adducēs gloriā ⁊ gratiā his q̄ diuina ꝑmissione tp̄e iustificationis ꝓbant̄ in camino tēptationū: vt īdevere dei charitatis voluntatez scire consequi: ⁊ vendicare securiꝰ valeāt. Quam indicat beatus Bernardus dicens.

Capitulū duodecimū de ꝟa ⁊ bona dei voluntate ad cognoscēduz ꝑ discussionē anime electorum.

Quod ãt in totũ vult. Primo ꝓsiderandũ q̃d illud sit qõ sic
q velit. deinde quantũ velit: ⁊ quomodo velit: Si qõ in totũ
vult: deus est. Discutiendũ est ei quantum ⁊ quomõ velit:
⁊ vtrũ ipse in ꝓtẽptuꝫ sui ipsius: oĩmq̃ q̃ sunt ⁊ eẽ pñt: ⁊ hoc nõ tm̃
ex iuditio rõis: sꝫ etiã ex affectu mẽtis. vt iã voluntas plusq̃ꝫ volũ
tas sit: vt amor sit: vt dilectio sit: vt sit charitas: sit vnitas spirit⁹:
Sic enim diligendus est deus. §. i. Magna enĩ voluntas ad
deũ amor est: dilectio est: adhesio est: sui coniunctio: charitas frui⁊
tio. Vnitas vero cũ deo spiritus hoĩs sursum cohærẽtis ꝓfitiẽtis
in deũ volũtatis est ꝓfectio. Cum iã nõ solũmodo vult q⁹ de⁹ vult
sed sic est non tm̃ affectus: sed in affectu ꝓfectus: vt non possit vel
le nisi quod deus vult. Velle ãt qõ deus vult: hoc est iam deo simi
le esse. Nõ posse nisi qõ deus vult: hoc est iam quod de⁹ ẽ cui velle
⁊ esse id ipsum est. §. ii. Unde bene dicit̃ qr tũc plene videbimus
eũ sicuti est: cũ similes ei erim⁹: hoc est erim⁹ qõ ille est: Quibus
enim potestas data est filios dei fieri. Data est potestas: non qui
dem vt sint deus: sed sint tamẽ quod de⁹ est. Sint sancti futuri
plene beati. Nõ est nec aliunde hic sancti: nec ibi futuri beati q̃ꝫ
ex deo: qui eorum sanctitas ⁊ beatitudo est. Et hoc est omnis pfe
ctio similitudo dei. Et ideo huic pfectioni nutrienda est sp voluꝫ
tas: amor ꝓparandus. voluntas cohibẽda ne in aliena dissipetur
§. iii. Ecce iam a beato Bernardo dilucide intellexistis fratres q⁹
omnib⁹ qui ad contẽplatiuã trahunt̃ diuinitus vitã: voluntas bo
na: intẽtio: ⁊ finis in conseruatione dilectionis: ⁊ amoris dei re⁊
putat̃ ꝓ facto. Nunc autẽ ab eodẽ scribit̃ viris contemplatiuis
de Monte dei: ordinis carthusiensis q⁹ tenentur minime more
actiuorum ad obligationem ⁊ seruitutem legum ꝓmunium. Sed
in dilectione adherere deo iuxta mandata diuine legis: præsertim
ad ꝓimum. Dilige dominum deũ tuum: ⁊c. Cum dicat apostolus
Si ducimini spiritu iam nõ estis sub lege. §. iiii. De ⁊bis beati
Bernardi. Nõ est vr̃m lãguere circa cõia ꝓcepta: neq̃ hoc solũ at
tẽdere q̃d ꝓcipiat de⁹: sꝫ q̃d velit: ꝓbãtes sit voluntas dei bona:
bene placẽs ⁊ pfecta ad oĩa m̃di gaudia postponẽdũ. Et vnũ tm̃
ꝓceptũ dilectõis ibu⁹ xp̃i ãplectẽdũ. Aliorũ. n. scꝫ actiuorũ ẽ fuire
deo i cũctꝫ singul⁹q̃ mãdatis: tũ diuinis q̃ꝫ ecclĩasticis. Ur̃m ẽ ad
herẽ spũ accordis feruore: iuxta illud. Da mihi cor tuum ⁊ sufficit
At bonum est deum credere: iuxta litteram: scire r̃m leges: amare
⁊ reuerti iuxt̃ cõia et ecclĩastica mãdata. Quib⁹ dictũ ẽ a domino

Non qui dixerit verbo tm̄ dn̄e domine sed qui fecerit corporalia aut spiritualia misericordie opera: intrabit regnum celorum. Vr̄m autē est sapere diuino gustu: ītelligere diuina mysteria ꝯgnoscere donorū gratiarūq; diuersitatē. Frui dei diuinitate ī vnitate ⁊ trinitate perfecta. §.v. Absit tn̄ fratres a conscīe vestre extimatione: a paruitate ⁊ humilitate vestra: ⁊ ab ore vestro omnis altitudo scientiarum: sublimiūq; librorum: aut subtilitatē leguz canonicarum ⁊ ꝯmunium. Quia altum sapere studio naturali litterarū: mors est. Et facile se continentē in altum obstupescere: ⁊ de vita periclitari contemplatiua: ⁊ ad inferos in eternum demergi. Vn̄ apostolus. Noli altum sapere: sed time. Non nomen aliud professioni vestre imponite. Alium titulum operi vestro īscribite. Feras vos potius indomitas ⁊ incaueatas bestias: que aliter ⁊ cōmuni hominum more domari non poterant extimate ⁊ appellate.

§.vi. Sola est igit̄ a domino cōmendata dilectio oratione ⁊ desiderio appetenda: ac solicite inquirenda: de qua beatus Augustin⁹ in sermone sic loquitur. Merito itaq; magister bonus dilectionē sic sepe commendat: tanq̄z sola precipienda sit. Sine qua non possunt possideri a contemplatiuis cetera bona. Sicuti sunt gaudiū pax: longanimitas: bonitas benignitas: fides: mansuetudo: continentia. Que non possunt haberi sine ceteris bonis: donis scz spiritus sancti: in timore dei: pietate proximi. scientia spiritualium rerum: sapientia diuinorum mysteriorum: intellectu diuine visionis fortitudine omnibus aduersis.

Explicit liber primus dictus mitralis: cum de gloria ⁊ dignitate in eo probetur virorum spiritualium. Partes enim tres habet. quarum in prima tractatur de admonitione ⁊ correctione persequentium: calumniantium: atq; temere improperantium viris expertis senioribus deuotis: ⁊ contemplatiuis. Secunda vero diuersa dei iuditia manifestat. Tertia autē ꝑs ꝓbat obligationem actiuorum ad vniuersa fidei christiāe diuina ꝯmūiaq; mādata pertinere. Et q̄ ad vnū tm̄ teneantur contemplatiui scz dilectiōis mādatū: a quo pendet oīs lex ⁊ preceptū.

Incipit liber secundus dictus virga nuptialis: cū de virga angustiarū electorū in eo a diuersis sanctꝰ doctoribus descripta posita sit. Ac tres ꝑtes habet. Quarū ꝑma d̄r iustificatiua: eo q̄ de tpe iustificatiōis electorū tractet. Habetq; capitula decem ⁊ septem. Primuz de verbis beati Bernardi ad carthugiēses.

Ob quod patet q̄ nullū peccatū est impunitū in eo qui facit illud Verū maxima charitas Hiesu ipsas penas punitas preteritarū culparū ī electis p̄ x̄tutē patiētie ꝯstituit ī maxīa lucra meritorū Unde ⁊ ipsas punitiones eisdem in bonū cooperari facit. Et licet aliquas penas ab electis requirat diuina iustitia: tamen post hec penam soluens est pijssimi Hiesu penitentia ꝓ nobis in sua passione assumpta. §.viii. Attende diligenter q̄ totus conatus istius stat⁹ est mentē sub diuīa obediētia plenissime stabilire: ⁊ a seipsa totaliter deficere: vt transire valeat in virtuosas operatiōes ⁊ ꝑfectiones similitudinis Hiesu christi: ⁊ sue sanctissime matris. Unde amicos ⁊ inimicos diligit. Et peccantibus ⁊ ruētib⁹ tā q̄ꝫ mater ꝯpatit̄: ⁊ cetera. §.ix. Quid ergo dicendum de his electꝭ quorum quis fuerit spetialissima gratia vsq̄ ab vtero matris sue vocat⁹: ⁊ singularissima electione elect⁹ est ad gustanduꝫ ⁊ videndum deum in diuinitate: ⁊ christum in carne tangendū ⁊ osculandum: vsq̄ dum diuine ac sacratissime trinitatis dilectionē maximā: visionemq̄ dilucidissimam habuerit spiritualē. Si per ignorantiam zelo iustitie errauerit: si in nimia solicitudine in rebus tā spiritualibus q̄ꝫ familiaribus zelo honoris dei. ⁊ religionis in his se impedierit: que non licebāt ei. Uel in nimia se extenderit charitatis ostensione: vt inde dilectos suos trahere valeret ad contēplationis arcem. cum arta sit via eius: ⁊ ꝑauci sint qui ꝑambulēt eam Nonne ideo facilius: vltroq̄ remittit̄ peccatum magnū huismodi electis ꝓpter eius dilectionem: Non sic peccatum minimū actiuis relaxat deus nisi ad minimū quadrātem satisfaciāt. Ita vt rationē reddē teneāt̄ vsq̄ ad oē x̄bū ociosum: dn̄o attestante ac dicēte. De x̄bo otioso q̄dcūq̄ dixerīt homīes rationem reddituri sunt in nouissimo die.

Capitulū tertiū Bonauētura ī libello de mōte ꝯtēplatiōis. xl. ca. de cogitatiōibus ⁊ tēptationibus electorum que ad perfectum effectum perueniunt.

Proficit etiā ꝯtēptui hr̄e tales cogitationes: ⁊ earū īportunitatē irridē: ⁊ hostē q̄ eas īmittit q̄i ꝓterendo ꝑsonam vel attonitā eē faciēdo: videlicꝫ vt eā ī peccati lutū p̄cipitet. Aliqn̄ ꝑ tales cogitatiōes pn̄t ꝯtingē operatiōes ad ex̄. Que grandia eēnt peccata: p̄sertī si ꝯsensus affuēit. Sꝫ cū ꝯsensus male volūtatꝭ nō est: tales opatiōes non hn̄t pl⁹ de peccato q̄ꝫ ipse cogitatiōs inuite. Nec īde oportꝫ fieri ꝯfessionē in spāli: nisi sacerdoti in huiusmodi discreto: vel vna vice ad totū bene declarandum

ad finē: ꝙ in posterum ꝯfessor paucis verbis valeat intelligere fa
ctum. Et potest dici sic. Ego tales habui cogitatiōes inuite tam
fortes ꝙ talis secut⁹ est effectus. Et accidit ꝙ quanto q̄s conabit̄
fortius resistere: tanto citius cadit: q̄r tunc ampli⁹ de hoc cogitat:
⁊ fortificat̄ imaginatio: ex qua orit̄ talis effect⁹. Diligentia fieri
debeat de corrigēdo aliuz: sic ꝙ hoc discrete fiat: ⁊ ꝙ credat̄ ꝙ q̄
corrigit̄ correctione bene vtat̄: ⁊ ꝙ in detestatione mali meli⁹ eue
niat. Aliter taceri p̄t: ⁊ malū sola displicētia reprobari. Quid cuz
his ergo ꝯtemplatiuis p̄electis agere tenent̄ ꝯfessores: q̄ ꝑ obliui
onem omisit ī ꝯfessione qd̄ nulluz fore putauerat peccatū. alioq̄n
nullo pacto fecisset. Sic ⁊ que meritoria esse charitatis credebat
quum hūiliter ⁊ deuote ꝯgnouerit culpā suam. §.i. ex vigesimo
octauo capitulo tertie ꝑtis de ꝓfectu religiōis. De septē affecti-
bus mētis: vbi habet̄ malū ⁊ peccatū electoruz qd̄ ꝯuertit̄ ī bonū
Quādoq̄ bonis cooperant̄ in bonū mala aliēa: vel etiā ꝓpria q̄dā
post ꝯuersionē vt ex eis magis humilienter: ⁊ amplius inardescāt
in amorem dei: qui eos in talib⁹ vitijs tolerauit. ⁊ a talib⁹ libera-
uit. Et ideo Bonauentura in suo stimulo amoris ait: in nō reputā
do se. §.ii. Ad hoc etiam cogitare potes ꝙ qui sunt ab istis ex-
terioribus abstracti: ⁊ soli deo vacāt: ita feruēter mouent̄ in ip̄m
ꝙ ꝓpter nimiā intensionē mentis corp⁹ ita afficit̄ vt dissolui vi-
deat̄: ⁊ ad nimiam redigat̄ debilitatē. Et ideo vt vires resumant
nec penit⁹ defitiant. Et ne etiā sua sanctitas ab alijs aduertatur
se offerāt sepius solatio ꝓximorū: sꝑ tamen ad honorē dei omnia
facientes. Et ideo stultū est fratrem suū ꝓ qualibet trufa iudicare
aut imꝑfectū reputare. Multo quidē minus in viris spiritualib⁹:
⁊ exꝑtis in via dei: ⁊ in rectorib⁹: ⁊ prelatis: in quib⁹ primitias spi-
ritus inesse putandum est: sꝑ dum spiritualiter ī ceteris agāt.
§.iii. Multi sunt honestissimi exteri⁹ q̄ parū ꝓfitiunt interi⁹. Et
multi sunt dissoluti in gestibus: qui in corde sunt sanctissimi ⁊ ami
cissimi dei Aut ꝙ pei⁹ est: aliqui sunt odoriferi hoīb⁹: ⁊ coram deo
sunt fedissimi: ⁊ sue exterioris sc̄titatꝫ iā suā mercedē receꝑūt. Et
aliq̄ apparēt hoīb⁹ pc̄tores: quorū īterior ꝯuersatio ī celis est. Nō
tñ dico q̄n mlto tiēs ꝯuersatio extēior corrñdeat ītēiori. Et q̄r hoc
velle etiā ꝯtrariū discernē nō valem⁹: oēs filios dei iudicem⁹: ⁊ nō
īferiores oīb⁹: nisi ꝯtrariū māifeste videam⁹. scz sue male volūtatꝫ
qua damnari solēt peccatores. Nam de boīs proximi: ⁊ de sue ex-
cellētia sanctitatis incerti sumus: sz de multiplici nr̄a malitia certi

sumus. §.iiii. Magna est enī presumptio velle erga proximum ⁊ multo pei⁹ erga spirituales prelatos: ⁊ patres deuotos in eū limitare īfluentiā diuīe bonitatis. Quia oēs mores sui mihi nō placēt Et q̄d insani⁹ q̄z velle diuinā ꝯplacētiā: ꝟm meam ꝯplacentiā regulare. Hoc tunc facio qñ illud quod non placet mihi suspicor nō placere deo. Hinc multi errauerunt non aduētentes ꝙ iuditia dei abyssus multa.

Capitulū quartum ex industria octaua mystice theologie solēnissimi doctoris sacre theologie: et in dono ꝯtemplationis probatissimi viri domini Johānis Gersonis cancelarij Parisine ecclesie

n Onnulli expertissimi viri passiones diuersas annumerauerunt: siue affectiones: que oriunt̄ ab extrinsecorū abiectorū īmutatione: nunc ab intrinseca fantasia: vel imaginatione: nunc autē a ratione negotiante: vel spiritu diuino desuper illustrante: nunc a bonis angelis: nunc a malis: aduersus quos est nobis colluctatio magꝭ q̄z aduersus carnē ⁊ sanguinē. Adeo ꝙ purissime sanctificateq̄z aīe molestissimos aliqñ stimulos blasphemiarū sordidissimarū spurtitiarū pati cogant̄: etiam in senectute ⁊ solitudīe sua quales nesciebant ipsimet dū in mundi conuersatione īter medias tēptatiōes carnis ⁊ m̄di adolescētiores ꝟsabant̄ Sequitur in eadem industria cur deus hec permittat aut faciat. §.i. Quia deus tanq̄z obiectū summe ꝯueniēs presentat̄ aīe per cognitionem: subsequitur gaudium de eius presentia. Et si absit tristitia: spes: vl' met⁹: oriunt̄. Ceterū de nūero passionū multi multa tradiderūt. Ut arestoteles ī rhetoricis Uerbo in tractatu de orōne. Guilhelmus parisiēsis in suo penitētiali. Et alij quidā nunc plures nunc pautiores numerāt. Meminimus eas alio loco vsq̄z vigenariū extendisse. Ugo nouenario contētus est: q̄muis eas innumerabiles esse nō ambigat. Cum dicat Ambrosius. Per tribulationem crescit spiritus.

Capitulū q̄ntū ex libro de imitatiōe Christi ⁊ ꝯtēptu m̄di. C.xiii.

n Emo tā sanctus ⁊ ꝑfectus est qui non habeat aliq̄ndo temptatiōes: ⁊ plene eis carere non possumus. Sūt enīz tēptationes hoīm valde vtiles: licz moleste sint ⁊ graues q: ī is homo humiliat̄: purgat̄: ⁊ erudit̄. Omnes sancti ꝑ multas tribulationes: ⁊ tēptationes trāsierunt: ⁊ perfecerūt. Non est aliq̄s ordo tam sanctus: ⁊ locus tā secretus vbi non sint tēptationes: vel aduersitates: vt in ecclesiastico. xxvi. Uasa siguli ꝓbat fornax: ⁊ hoīes iustos temptatio tribulatiōis.

Capitulū sextū. De eodē libro in antecedēti capitulo dixerat.

b Onū est q̄ patiamur qñq̄ ꝯtradictiones: ⁊ male: ⁊ īperfecte de nobis sentiat̄: etiā si bene agim⁹: ⁊ intendam⁹. Ista sepe iuuant ad infirmitatē: ⁊ a vana gloria nos defendūt. Tū meli⁹ est: q̄ īteriorē testē deū querim⁹: qñ foris vilipendimur ab hominib⁹: ⁊ non bene de nobis credit̄. Iuxta verbū domini dicentis. Beati eritis quū maledixerint vobis hoīes: ⁊ ꝑsecuti vos fuerint: ⁊ dixerint omne malū aduersuꝫ vos: mentientes ꝓpter me. Gaudete in illa hora ⁊ exultate ⁊c̄.

Capitulū septimum de eodem libro. C. vi.

g Loria boni hoīs testimoniū bone ꝯscie. Habe bonam cōscientiam: ⁊ semper habebis letitiā: bona ꝯscīa valde multa p̄t portare: ⁊ valde leta est inter aduersa. Mala ꝯscīa sp̄timida ⁊ inquieta. Suauiter requiesces si te cor tuum non reprehenderit. Unde dictū est. Quicq̄d agant homines intentio iudicat omnes. Et dominus in euangelio: Beati mūdo corde quoniā ipsi deū videbūt. Et ideo Augustin⁹ de interna locutione.

Capitulum octauum

Nomnibus aduersitatibus non inueni tam efficax remedium q̄ꝫ vulnera hiesu cristi. In illis dormio securus: ⁊ requiesco intrepidus. Christus mortuus est pro nobis: nil tam ad mortem nobis q̄ morte xp̄i nō sanet̄: tota spes mea est in morte domini mei. Mors eius: meritum meū: refugium meuꝫ salus vite et resurrectio mea: meritum meum miseratio domini. Non sum meriti inops q̄ꝫdiu ille miserationū dominus non defuerit. Et si mīe domini multe multus sum ego in meritum. Quanto ille potentior ad saluandum: tanto ego securior. Peccaui peccatum grande: ⁊ multorum sum mihi cōscius delictorū: nec sic despero quoniam vbi abundauit delictum: ibi abundauit ⁊ grā.

Capitulum nonum ex libro vt supra. C. vii.

Ui est cum hiesu firmabit̄ in eum: illum dilige ⁊ amicum tene: qui omnibus recedentibus: te non relinquet: nec patiet̄ in fine te perire. ab omnibus oportet te aliquando separare: siue velis: siue nolis. tene te apud Hiesum viuens: ⁊ moriens: ⁊ illius fidelitati te committe: qui omnibus defitientibus potest iuuare solus. Dilectus tuus talis est nature vt alienum nō velit admittere: sed solus vult cor tuum habere: ⁊ tanq̄ꝫ rex in trono sedere. Si scires te ab omni creatura vacuare Hiesus vellet libēter tecum habitare: quoniam ⁊ ipse dixerat. Qui non relinquerit

patrem:aut matrem:aut fratres:aut sorores:adhuc ⁊ animā suam propter me:non p̄t meus esse discipul⁹. Iccirco electos ꝑ ecclesiasticum vocat dicens. Uenite ad me omnes qui concupiscitis me ⁊ a generationib⁹ meis implemini. Spiritus enim meus sup̄ mel dulcis:⁊ hereditas mea sup̄ mel ⁊ fauū:memoria mea in generatione seculorum.

Capitulum decimum ex libro de nobilitate anime magni Gualterij vitoniensis parisius in sacra pagina laureati magni sanctissimiq̄ viri:ad cuius tumbā multa fiunt miracula. C.xxxvi. primi libri De tempore iustificationis electorum.

Portet tamen hominē sufferre primo multas temptatiōes ⁊ iste tēptatiōes accidūt freq̄nter q̄busdā viris ⁊ muliēibus postq̄ꝫ ꝯsolatio fuerit subtracta diuersis modis ex malitia inimici. Naꝫ qñ diabol⁹ ꝑcipit deuotionez multū subtractā:ita q̄ anima quasi nuda ꝑ tp̄e relinquit̄. Tunc īmittit quasdam temptatiōes luxurie:vel gule tā feruentes ⁊ ardētes:q̄ reputant se nunq̄ꝫ pri⁹ exp̄tos tā graues toto tp̄e vite sue qñ erāt maxime dediti peccatis:in tantū q̄ credūt eis īpossibile diu stare: et sufferre quin incidāt necessario in temptatiōes. Sic de discredulitate sacri altaris:de desperatione:de blasphemia dei ⁊ sanctorū de tedio vite proprie:amaritudīs tristitie. Timore de se ipsis in horrores ⁊ timores agitātes. Apparētes eis vel in imaginatione vel corporali effigie:vel dormiēdo:vel vigilādo: pluribusq̄ modis q̄ꝫ dicere scip̄ In cōclusiōe ait. Sed qui noluerit expectare paulisper:⁊ pati penā modicā:manus dei valde prope est:⁊ cito iuuat. Ipse secure eos custodit:⁊ ipsi nesciūt q̄liter nec ꝑcipiūt:sic̄ dixit Dauid propheta. Cum ipso sum in tribulatiōe:eripiā eū. ⁊ glorificabo eum. Ideo Augustinus.ix.iul. Quia in ista humana miseria peior hostis est cauēda superbia. Ideo nimirū si non penitus extīguit̄ in carne sanctorū continentiū ista cōcupiscētia:vt de pugna nata aduersus eam periculorū suorū animus admoueat̄:nec securus existat in nobis ipsis sola infirmitas causa pugnandi:⁊ rursus infirmitas admōitio est nō superbiēdi: proinde vt virtus qua hic superbiri potest:si sup̄biat̄ in infirmitate non perficit̄.

Capitulū vndecimū capitulo.xxij.secūdi libri de īpedimētis a spiritualib⁹ inimicis:⁊ ab hoīb⁹ ꝑsequētib⁹:⁊ a propria cōcupiscētia.

Ixerat enim in precedenti capitulo libri huius secundi Quod q̄cūq̄ ad profectū cupiebat cōtemplatiōis pue-

nire habit⁹ formeq̄ peregrini ad sanctā ciuitatē Hierusalē tendē tis similitudinē gestare deberet. Erit quidē hic peregrin⁹ desiderium electarū animarū cupientiū ꝑuenire ad sanctam ciuitatem visionis ⁊ dilectionis domini nostri hiesu cristi. Uia āt est patiētia vera: cū tollerātia: atq̄ fortitudīe in aduersis: ⁊ temptationib⁹ vēdicanda. Defectiones vie hui⁹ opera sunt agēda tam corporalia q̄z spiritualia bona: ac optima. Dietas īdicat esse habitum charitatis: ⁊ humilitatis. He nāq̄ virtutes in huiusmodi verba valent exerceri. dicēdo. Nihil sum: nihil habeo: nihil nisi vnū concupisco. Tūc vero renuere a corde ⁊ animo in quātū potest tenet̄: omnia mundi gaudia: ⁊ omnia vitare que secularia sunt.

Capitulum duodecimum. Tandem in capitulo prealegato. xxii in prīcipio ait.

Unc es in via ⁊ scis qualiter ire debes: caueas modo de inimicis qui soliciti sunt impedire te ⁊ cetera. Nam post multas tribulationes insurgēt tres inimici: videlicz. Carnis concupiscentia. Timor proprie imbecillitatis. Et spirit⁹ īmūdi conantes te de via patientie tuum deducere desiderium: ⁊ ad cōmune mundi gaudiuz redire facere: subtilitatibus: cautelis atz deceptionib⁹ suis dicētes q̄ nō es confessus bene: vel aliquod peccatum antiquum in corde tuo est ocultatum quod non cognoscis ⁊ de quo non fuisti confessus: ⁊ ideo te oportet desiderium tuum dimittere: ac melius confiteri: noli credere huic dicto q̄r falsum est secure confidas q̄ es in via: nec indiges maiori discussione per confessionem pro illo quod preteritum est: constanter teneas viaz tuam: solicite cogita de domino Hiesu christo. Consimiliter si dicant q̄ nō es dignus habere dilectionem dei: nō credas eis. Tūc partim timore: partim minis: partim adulatione: ⁊ falsa complacentia: Deinde q̄ cades in infirmitatē: in fantasias: vel frenesim: vel in paupertatem: ⁊ miseriam corporalez. Et q̄ nullus te videbit ⁊ incides in tēptationē diaboli. Et si eos non audieris. īcipiēt spoliare: ⁊ verberare te: ⁊ facere tibi verecundiā in quātū possunt: hoc est quando faciēt omnia opera tua: quantūcūq̄ bene fiant ꝑuersa ab alijs iudicare: in patrē peiorēq̄ mutari: ita q̄ q̄cquid facere velles ꝓ vtilitate corporis. vel aīe ꝑ alios impediret̄: vel postponeret̄ sicq̄ a ꝓposito tuo frustrabēis in oīb⁹ q̄ rōnabiliter ꝯcupiscis. Et totū istud faciūt: vt ꝑ melācoliā ⁊ malā volūtatē ad irā ꝯ ꝓximos exciteris. Sz ꝯ istas molestias: ⁊ alias q̄ accidē pñt accipe ihm in mēoria tua sz recordaē q̄ nihil potes nihil hēs vñ nihil d̄ m̄do ꝑdes

Capitulū decimūtertiū de huiusmodi tribulationibus.

Ⅿ sequēti capitulo continuat dicens. ꝓpositq3 inimici tui videt q nō sis tristis: nec irat⁹: incipient adulatione z ꝓplacentia opera tua bona ad mentē reuocare. Et talia impedimēta senties: vel consimilia: partim ex carne: partim ex mundo: partim ex diabolo: z plura alia q3 non suffitio nunc enarrare Talia enim leto patientibus aīo dicet dominus. Uenite ad me omnes qui laboratis: z onerati estis: z ego refitiā vos. Iccirco⁹ Jo. criso. super Ⅿatheuz. In primis grauis z insupportabilis ipetus diaboli: q si quis forti animo substinuerit eū in seculo: inuenit eū infirmiorē. Quāto n. pl⁹ pcussus fuerit magꝭ refrigescet z deficit. Capitulum decimūquartū capitulo. xxix. secūdi libri de quattuor tpibus pfectionū vbi sic habet circa principiū de verbis ꝓpauli.

q Uos deus prescisit ꝓformes fieri imagini filij sui hos vocauit: quos vocauit: hos iustificauit: et quos iustificauit hos magnificauit: z quos magnificauit: hos z glorificauit ꝓpossunt hec verba magis spiritualiter itelligi de aīab⁹ que i sensatione reformant: quib⁹ de⁹ dat magnā gratie abundantiam: et multo maiorē circa eos hz solicitudinē: q filij sui sunt spiritualiter: qui portant plenā imaginē z similitudinē filij sui Ihesu cristi. In quib⁹ beatus ꝓpaulus diuidit operationē domini nostri in q̄tuor tpa. Unū est tps vocationis anime a mundi vanitate, Et illud tps est frequenter quietū: z confortatiuū: q: in principio talis homo qui ad magnā gratiā est dispositus: viuaciter z sensibiliter est inspiratus: Et frequenter sentit tantā dulcedinem in deuotione: z tot habet lachrymas in compunctiōe: q apparet sibi aliqū q quasi dimidie est in celo: sed hec suauitas postea transit ꝑ modico tpe. Et accidit secundum scz tempus iustificationis.

Capitulū decimūquintum.

Uodq est laboriosum: quia quando incipit potenter ꝓcedere in via iustitie: z voluntatē suam apponere ad resistē dū oīb⁹ peccatis iteri⁹: z exteri⁹. z desideriū extendere ad virtutes z amorē ihesu cristi. Tunc sentit impedimentū tā intrīsec⁹ ex duritia volūtatis sue: q3 extrīsecus ex tēptationib⁹ inimici: q frequēter multū torquet. Nec est mirū q: ita diu icuruatus fuit: ad falsaz mundi dilectionē. Et hoc nō videt: q non ꝑt rectificari sine calefactiōe: z in partem alteram deflecti: sicut ꝓbaculus curuus: et adhuc viridis nō potest rectificari nisi in igne ꝓiectus sit: et calefactus.

Ideo domin⁹ noster Hiesus crist⁹ sciẽs bene quid est distorte aĩe expediens: ⁊ opportunum: ꝑmittit illã sic vexari ⁊ turbari varijs temptationibus: ⁊ bene examinari varijs tribulationib⁹ spiritualibus: quousq; tota rubigo ĩmunditie ab ea ꝑ ignẽ sit euacuata: et cõbusta. Et hoc fiet ĩtrĩsecus ꝑ act⁹ dubitatiões: ⁊ prolixitates: ꝙ erit q̃i ĩ desperatiõe quia apparebit q̃si derelicta a deo: ⁊ totaliter posita ĩ mãib⁹ inimici: excepta modica fidutia: q̃m hꝫ d̃ dei mĩa: ⁊ bõitate: q: hãc fidutiã ocultã dñs nr̃ Hiesus xp̃s in tali aĩa dimittit q̃ntũcũq; se elõgauerit ab eadẽ ꝑ quã aĩa sꝑ a desperatione elauat̃: Et a spiritualibus miserijs conseruat̃. Hoc etiã fit extrinsecus: seu extra se: quia ita mortificabit̃: ⁊ in sensualitate puniet̃: vel ꝑ diuersas infirmitates: per sensibilẽ vexationẽ diaboli: vel per ocultã potentiã dei: sicq; anima sentiendo: ⁊ ferendo corpus miserum puniet̃. Nec sciet qualiter vel vbi pati non possit in corpore: nisi domin⁹ noster hiesus xp̃s illã in corde conseruaret. Hec omnia autem sunt causa probationis more Johannis crisostomi super Matheũ dicẽti. Qui murmurat de periculo tẽptationis murmurat de premio probatoris. In illo enĩ negotio nõ p̃t requies inueniri nisi precesserit labor. Quanto magis in spiritualibus reb⁹ nisi precesserit temptatio: non p̃t esse probatio.

Capitulum decimum sextum. ex capitulo quadragesimo secundo eiusdem libri secũdi. Qualiter gratia contemplationis in ꝑfitientibus subtrahit̃. Et remanet aĩa ceca ⁊ nesciẽs aliqd̃ bonũ dicẽs.

o Stende ergo mihi animã que ꝑ inspirationẽ gratie habꝫ oculum spiritualẽ apertũ in considerationeꝫ Hiesu cristi: ⁊ que separat̃: ⁊ abstrahitur a dilectione mundi in tãtuꝫ ꝙ habet puritatem: ⁊ pauꝑtatem spiritus: spirituale internum silentiuꝫ: ⁊ pacem in conscientia. Celsitudineꝫ cogitationis: solicitudinẽ: ⁊ secretũ cordis: vigilẽ dormitionẽ sponse. Et que perdidit delectationem: dilectionem: ⁊ gaudium huius mundi. Et rapitur ex delectatione celestis saporis: ⁊ sꝑsitit: veraciterq; suspirat ad beatam presentiaꝫ Hiesu christi. Et secure dicere queso ꝙ hec aĩa ardet totaliter in amoreꝫ: ⁊ resplendet spirituali lumine Et digna est ad nomẽ sponse: ⁊ honorẽ similiter ꝑuenire: q: reformata est pro illo tempore in sensatione virtutuꝫ oĩm predictaruꝫ.

Capitulum decimũ septimũ de subtractione gratie.

f Requenter tamẽ accidit ꝙ gratia ĩ parte subtrahit̃: propter corruptionẽ humane fragilitatis. Et ꝑmittit̃ anima cadere in carnalitatẽ sicut prius fuit. Et tunc est anima in pena ⁊

dolore: q; ceca est: & insipida: & nescit aliq̃d bonũ. Est etiã debilis: & ipotẽs: oppressa corpore: & omnib⁹ sensib⁹ corporalib⁹. Et querit & desiderat faciẽ Ihesũ iterũ videre: & nõ ipsum ꝓt inuenire. Quia scriptura sacra de deo sic dicit. ¶ Dolosq; vultũ absconderit nõ est qui ꝓtemplet eam: Quãdo ostẽdit se non potest eũ aĩa nõ videre. q; lux est. Et quando abscõdit se non ꝓt eum videre: q; ipsa anima est obscura. Occultatio sua non est nisi subtilis probatio anime. Et ostensio sua est mirabilis anime cõfortatio.

De ꝓfortatione absentie. Ca. xviii. Ca. xxiiii:

n On mireris licet sensatio gratie qñq; subtrahat a dilectione Ihesu christi: q; sacra scriptura idẽ dicit de spõsa. Et quod de ipsa accidit ꝓsimiliter. Quesiui & non inuẽi illum: vocaui & non respõdit mihi. Ac si diceret. Quando in fragilitatẽ cado tẽ gratia subtrahit. casus me⁹: causa est subtractiõis gratie dei: non fuga ipsius dei. Sed tunc sentiaꝫ penã mĩe mee in absentia: Et quesiui cum ꝑ subtilitatẽ cogitationis: vbi pri⁹ eũ habui: & nõ inueni: vocaui eum ꝑ magnũ cordis desideriũ: & respõsum sensibile nõ dedit mihi. Et tunc clamaui ex toto corde. Reuertere dilecte mi: & vt apparet non audiuit me penalis sensatio mea: & ĩmissio carnalium delectationũ: & timorũ: & in hoc tpm. Et carẽtia fortitudinis mee spiritualiũ est ꝓtinu⁹ clamor anime mee ad dominũ Ihesum xp̃m. Et tñ dominus modico tpe facit se extraneuꝫ: nec venit nec accedit: quanto ũcũq; fortiter clamauero: quia satis securus de vilectore suo est. q; non vult ad amorem seculi totaliter reuerti: q; non potest sapore illi⁹ gustare. Et ideo dñs tardat diuti⁹: & expectat.

Capitulũ decimũnonũ de reuersione gratie.

t andẽ quum voluerit redit plen⁹ gratia: & veritate Et visitat animã: q; languet in desiderio ꝑ suspiria dilectiõis ad ꝓsentiã suã: & tãgit illã: ac vngit eã valde lẽiter oleo exultatiõis Et eam ab omni pena subito facit sanam. Et tunc anima clamat ad Ihesum. Oleũ effusum nomen tuum &c̃.

Explicit ps p̃ma scõi libri. Incipit ps scõa secũdi libri:

q Vod ãt pfectiões electorũ icipiãt a letitia: & gaudio spũali pfitiãt in penis: & pfitiãt in gratia. & ꝛtutib⁹: & donis spiritualib⁹ more supi⁹ ꝓscripto. btũs Gregori⁹ sic inq̃t ĩ moralib⁹. Tres sunt modi ꝙrsorũ Inchoatio: medietas: atq; pfectio In ĩchoatiõe ãt iueniunt blãdimẽta dulcedis. In medio ãt tpe certamia tẽptationis. Ad extremũ ꝛo pfectionẽ plenitudinis. Repe-

ri enim in libro summe deuotiōis sancti viri Ugonis pancere si-
ue lorice: qꝛ loricā sup nudo detulisse fert̄. Qualiter dn̄s Jesus cō-
uersat̄ cum electis animab⁹ in via vite mortalis huius in decem
capitula: in quibus ꝑ similitudinē vite ⁊ mortis: ⁊ resurrectionis
domini nostri Jesu cristi. Status incipiētiū: ꝓfitiētiuꝫ: ⁊ ꝑfectorū
distīguit: incipiēs a ꝯceptione domini in vtero beatissime virgīs
clausi ⁊ conclusi. Et hoc in primo ascribit̄ capitulo: ex quo summe
breuitatis sb̄aꝫ colligē decreui. vt incipiētiuꝫ exordia ꝯgnoscam⁹
dilucidius: ⁊ sic ꝓsequi iā statui donec ad tp̄s iustificatiōis illoruꝫ
⁊ penarum ꝑueniam⁹: vsq̄ ad resurrectionē ipsoruꝫ. Necnō de ꝓ-
fitientiuꝫ: ⁊ ꝑfectorum initio: medio: ⁊ gloriosissimo fine eoruꝫ silē
tio trāsire volui. Incipit capitulum p̄mum de initio
vocatiōis electoruꝫ: de quo d̄r ꝑ ꝓphetā de ꝑsona xp̄i: vice dei oī-
potentis. Capitulum primum secunde ꝑtis secundi libri

f Ilius meus es tu ego hodie genui te. Hac etenī p̄ma īfu-
siōe gr̄e talis: tātaq̄ ꝯtritio peccatoris esse potuit: q̄ ī du
plum recipit grāꝫ vltra q̄m sue saluti expediat. Un̄ Jere-
mias ait. Dimissa est iniq̄tas illius: suscepit duplitia ꝓ oībus pec-
catis suis. Quaꝓpter q̄litatibus ꝯcepti Jesu hic in sua ꝯsiderati
one clausus remāet: ac circundatus in vtero v̄e hūilitatis. Un̄ se
se incipiēs debilē: ⁊ oīno velut cecuꝫ ī spiritualibus esse ꝯgnoscit.
Capitulum secundum secunde partis secundi libri.
Capitulo secundo de tp̄e natiuitatis. Unde Isaias ait.

p Aruulus datus est nobis: ⁊ fili⁹ natus est nob̄. Hac āt v̄a
similitudie Jesu xp̄i. gratia dei a mētis obscuritate: ⁊ ope-
rum bonorum debilitate ad lucem ⁊ fortitudineꝫ electum
suuꝫ oriri facit. Verumtn̄ more paruuli xp̄i nascentis: nudum va-
gientem: patientem: loco pecuduꝫ: ⁊ īter bouē ⁊ asinuꝫ. Et ī p̄sepe
māsuetū iacentē: ⁊ collocatū se repit. Quaꝓpter iux̄ psalmi v̄ba
mēito ait. Vermis suꝫ ⁊ n̄ hō: opprobrium hoīm: ⁊ abiectio pleb̄.
At sicut xp̄s a Virgīe gloriosa: ⁊ a Joseph paupēibus īuoluit̄ pā-
nis: sic tp̄e isto gloriosa trinitas: ⁊ dn̄s Jesus modico ⁊ paruo a-
moris indumēto electorum corda implet.
Capitulo tertio. Capituluꝫ tertiuꝫ de ꝓfectu electorom.

t Empore q̄dē quo Christus ad tp̄s ānorum ꝑuenerat duo-
decī: sotietatem gerebat matris: ⁊ Joseph. Et sicut ꝓfitie
bat v̄tute: ⁊ sapīa: sic nulli dubiuꝫ ꝯsilium in oībus prebē
debebat parentibus. Sic itaq̄ in hoc vocationis tp̄e electi in dei

magna dilectiõe roborant̃:ita deo ꝯiungunt̃ amore vt tãq̃z soda-
lis:⁊ socius:familiariter ad inuicẽ ꝯsentiunt:tam electus in obedi
entia diuĩe volũtatis: q̃z ⁊ ipse deus in exaudiẽdo oñe desideriũ
cordis dilecti sui. Quapꝓpter ad tantã gratiarũ donoruzq̃ spũa-
liũ crismatuz pueĩt sublimitatẽ:vt dicere audeat euãgelij:⁊ Ma-
thei ꝓferre ꝟba. Man⁹ dñi erat mecũ ꝯfortãs me. Et illud sapie
Qui creauit me req̃euit in tabernaculo meo. Nec nõ ⁊ more apl̃i
fari potest. Gratia dei sum quod sum:⁊ gratia dei in me vacua nõ
fuit. Qm̃ q̃cq̃d petit acci pit:⁊ pulsanti illico tanq̃z sibi valde vni
to sotio aperit̃:⁊ ad libitum sese deus illi cõcedit:atq̃ donat:per
manẽdo secũ in mẽtis eleuatiõe gustuq̃ spiritualium delitiarum.
Unde secure ꝓferre valet verba Johannis: Qui me misit mecuz
est:⁊ non reliquit me solum:q̃ ego que placita sunt ei facio sp̃.

Capitulum quartum secunde ꝑtis secundi libri.
Capitulo quarto de tempore probationis incipientium.

Hoc quidẽ q̃rto tp̃e euẽtus:⁊ occursus tribulationũ ⁊ ãgu
b stiarũ est:quomõ dñs Jesus ꝑ tres dies:⁊ tribus noctibus
ocultus in tẽplo remãsit:vsq̃ ad q̃rtũ diẽ:q̃ figuram gerit
quarti status gratie:quo cãtus gaudium oẽ:oĩsq̃ letitia amittitur
Ac dolorũ oĩm verba replẽt̃. Qm̃ pene huic addite sunt:⁊ dei do
lentes sagitte pectori imisse sunt.iuxta verba beati Job dicentis.
Verba mea dolore suut plẽa.q̃ sagitte dñi in me sunt. Eo q̃ dñs
vt ꝑfectius cuz hoc dilectore suo ⁊ strictius vniri valeat: ocultat
se ab eo:in figura q̃ttuor dierũ:⁊ trium noctium: q̃bus in templo
remãserat a matre:⁊ Joseph abscõsus:⁊ ocultus ꝑmittẽs euz sup̃
modum fatigari. Sic itaq̃ electos suos vexari dimittit in his sep
tem ꝑsecutionibus:quarũ q̃ttuor sunt corporales:⁊ tres spũales.
De corporalibus angustijs. Prima ꝑsecutio est amissio rerũ tp̃a-
lium:sicut offitiorum:dignitatũ:fame:⁊ diuitiarum:Secunda ꝑse
cutio est mẽbrorũ ĩfirmatio ꝑ diuersas:variasq̃ egritudĩes. Ter-
tia est mentis vagatio: ꝑturbatioq̃ in malis prorsus cogitationi
bus. Quarta est consolationũ spiritualium afflicta priuatio.
De spiritualibus doloribus. Primus dolor est memorie alienatõ
ab oĩb⁹ pene bõis opib⁹:⁊ in paruis.pessimisq̃ cogitatiõib⁹ scelera
horrẽdaq̃ faciora mẽte ꝑtractãdo. Scd̃us dolor:ĩtellect⁹ p̃uarica-
tõ ẽ:vt nõ recto iuditio:neq̃ in se:neq̃ ĩ alijs vti valeat sz sepe d̃ci-

piat̃. Et in speculatiõe scelerum diuersaruz: ⁊ spurcitiarum pluri-
maruz inuoluit̃. Terti⁹ dolor est bone voluntatis corruptio: ita vt
ĩuitus cogat̃ elect⁹ etiã has solummõ ꝑoptare: ⁊ velle neq̃tias: q̃
mortis causa sunt: ⁊ amissiõis gratiaruz. Qua de re vna cuz psal-
migrapho vlulare: ac dicere p̃t: Afflictt⁹ sum: ⁊ humiliat⁹ sum ni-
mis. Sic itaq̃ ⁊ ipse elect⁹ dolẽs ait. Humiliat⁹ sum nimis. Rugie
bam a gemitu cordis mei. Et illud Machabeorũ. Sanctificatio
eius desolata est sicut solitudo: dies festi ei⁹ ꝯuersi sunt in luctum
Tandẽ preseruat̃ a desperatiõe: oculta dei ꝓuidẽtia: donec ĩmen
so lumine ad dilectũ suuz redeat in maiori lumine gratiarũ q̃z pri⁹
fuisset: Unde Bernard⁹ in ꝓbatione electorũ: ⁊ de ꝯfusione ꝑuer
sorum ait. Sicut sanctis ⁊ electis tribulatio operat̃ patiẽtiã: pati-
entia ꝓbationẽ: ꝓbatio spem. spes ãt nõ ꝯfundit. Sic damnãdis
⁊ reprobis tribulatio parit econtrario pusilaminitatẽ: pusilamini-
tas ꝑturbationẽ: ꝑturbatio desperationẽ: ⁊ illa ĩterimit. Sic itaq̃
ꝑfectorũ ꝑmissiões ab imꝑfectorum lapsu operib⁹ his ꝯgnoscunt̃
dilucidissime. Quia electi post tenebras sperãt eis lucẽ venturam
More ꝓphetico. Habitãtib⁹ in regione vmbre mortis lux orta ẽ
eis. Non sic ĩpijs: non sic: sed tanq̃z puluis quẽ ꝓijcit vent⁹ a facie
terre: ideo non resurgẽt impij in iuditio: neq̃ peccatores in cõsilio
iustorũ: Qm̃ nouit domin⁹ viã iustorũ. Et iter ĩpiorũ peribit.
Sequit̃ modo de resurrectiõe virtutũ: donorũ: ⁊ gratiaruz spiri-
tualiũ in statu ꝓfitientiũ. Capitulo quinto de quinto statu gratie.

Capitulum quintum secunde ꝑtis libri secundi.

q Uinto nãq̃ statu gratie ostendit sẽ de⁹ animabus: ⁊ corpo
ribus dilectorũ suorũ: ita presto: ⁊ obediẽs: vt quicq̃d in bo-
nis agere operibus voluerit ꝑficẽ valeant. Ultroq̃ ꝯcedit electo
tanq̃z dominator sui possidere diuĩe gratie sceptrũ. Sedẽ eũ q̃ in
trono suo facit: cuz quo ⁊ ipse dñs in vnitate dilectiõis ꝯsedit: sic̃
in ecclesiastico legit̃. Sedẽs sup̃ tronũ illius ⁊ dominãs deus ipse
creauit eã ĩ spũ sancto. De ca. sexto de sexto statu gratie

Capitulum sextum secunde ꝑtis libri secundi.

s Exto eq̃dẽ tp̃e: status ꝓfitiendi fuit ĩ dño Jesu: quomõ a
decimooctauo anno: vsq̃ ad. xxx. ocultauerat sue diuinita-
tis sapiãz: virtutẽ: atz potentiã. Et eo tp̃e baptizat⁹ est a Johãne.
Petijtq̃ solitudinẽ vt opera pnĩe ꝑageret: ⁊ vt ꝯmodi⁹ diuinitatis
sue summe ꝯtẽplatiõi vacare possz. Sic quoq̃ in hoc statu electus

iā spirit⁹ sancti baptismate mundat⁹ opari optat pnīe meritum. Quare ab hoīm ꝯuersatiōe alienari q̄rit: vt diuīe sancteq; trinitatis visiōe iam ⁊ gustu supno summis in delitijs abundanti⁹ frui valeat. Quā q̄dez grāz quum obtinuisse uouerit: stupore nō minimo: nō mirari nō poterit. Iux̄ Isaije vaticinium. Tunc videbis et afflues: ⁊ mirabit̄: ⁊ dilatabit̄ cor tuum. Et ideo magꝭ magisq; solitudinē appetit: vt īde sibi euēiat quod de solitario ꝓnuntiat Ieremias: dum ait. Sedebit solitarius ⁊ tacebit: q; eleuabit se sup̄ se At huiusmodi spiritu degustato: gaudiuz cordis assumit: līgua iubilat: corpore q̄escit. More psalmi. Letatum est cor meuz: ⁊ exultauit līgua mea: īsup̄ ⁊ caro mea requiescet in spe. De ca. septimo de septīo statu gratie.

Capitulum septimum.

Septimum porro tp̄s: status gratie ꝓfitientiuz in dn̄o Iesu
s pficit̄: quum diuīe sapīe sue opera īdicabat ī sanādo egrotos: demōiacos liberādo: ⁊ signa magna exercēdo. Sic itaq; electus: tunc diuīa infusiōe gratie sup̄ humanā ꝯsideratione scīaz ītellectuz: ⁊ sapīaz acq̄rit in ꝯgnitiōe sacraruz litteraruz: ⁊ intelligētia rerū spiritualiū ī gustu ⁊ maxīa suauitate spirit⁹ sancti. Unde in sapīa dicit̄. In medio ecclesie aperuit os eius: ⁊ īpleuit eum spiritu sapīe ⁊ ītellectus. Et apostolus ad Corītios. In oībus diuites facti estis in illo in omni x̄bo: ⁊ in omni scīa: sicut testimonium xp̄i ꝯfirmatuz est in nobis. Tandē ad tm̄ electi ꝓfectuz ꝑueniunt hoc in statu septimo: vt ⁊ miracula operari possint. Et ab oī corruptiōe oēs sensus sentiāt alienos: ita q̄ non nisi ad virtutum actus morigeratosq; conuertē gestus pn̄t. Itaq; tp̄s hoc: tp̄s benedictum est: sicut in genesi dicit̄. Benedixit deus diei septimo: et sanctificauit illum: eo q̄ tp̄s īnocētie est. Unde Ambrosius de offitijs fari ausus est. Beatā vitā: vitā inquaz effitiunt trāquillitas conscientie: ⁊ securitas innocentie.

Capitulum octauum de octauo statu gratie.

Capitulum octauum secunde partis secundi libri.

h Hoc in octauo statu: tp̄s passiuum fuit: atq; mortale: quo xp̄s in mēte: aīa ⁊ corpore: angustias acerrimas: durissimaq; verbēa: īproperia: necnō dsēiq; horrendā mortē passus est: adeo vt a glorioso corpore pretio az aīaz suā separare voluit. Sic itaq; deus ī dilectis suis vt imitatores sui sint: euenire ꝑmittit. Unde post signa: opera: ⁊ x̄tutes eorum spirituales: atq; diuīas in ara seuissime crucis tanq̄z aurum in fornace purificatos ad seipsuz ele-

ctos trahere volẽs:tuti⁹ mori desinit. Nam illos horribili spiritua
liq; obire morte ex priuatiõe ⁊ separatiõe tã aĩe q̃z corporis ab oĩ
constantia ⁊ stabilitate v̄tutũ:gratiarũ:atz diuinorũ donoruz di-
sponit dñs:vt totius humãe fragilitatis calamitatẽ: miseriãq; in
mẽte:in aĩa:atz corpore summo sentiãt crutiatu: ⁊ pena horribili:
ita vt tunc oĩs talis elect⁹ in baratrũ se deputatum inferni putet
penit⁹. Juxta qd̄ in parabolis dicit̄ incliata est ad mortẽ dom⁹ ei⁹:
⁊ ad ĩferos semita illi⁹. Tunc q̃ppe toti⁹ humãe conditionis abie
ctiões exsurgũt:⁊ oẽs habitudĩes peccãdi in potẽtijs aĩe:⁊ in cor-
poris sensus excitant̄:⁊ preter velle in actus reprehẽsibiles:ac ĩfe-
ctos tam in mẽte q̃z in corpore ducit̄ hic cultor xp̄i:q̃ ⁊ in se diluci
dissime cognoscit abomĩabiles cadauerũ naturali morte defuncto
rum cõditiones hr̄e. Nã tanq̃z mortu⁹ ĩpotens est ad bona exer-
cendũ opera. Corruptibilis efficit̄. tendẽsq; vsq; ad pulueris nihi-
lationẽ:virtutũ:⁊ gratiarũ. Deniq; putet:atq; fetet in suiipsi⁹ cõsi
derationes scelestissimas. Unde ait Jsaias. Erit ꝓ suaui odore fe
tor. Patit̄ ĩfelix iste in se (q̃zq̃z apud deum felicissim⁹ sit) actiuas
cadauerum similitudĩes ⁊ viuoruz passiuas mestitias:intẽsosq; do
lores. More diuitũ:⁊ opulentiũ:quum ꝑ mortẽ a suauitate deliti-
arũ se oportere separari cognoscũt: ⁊ in ĩferiorum baratro sepiliri
cernũt dilucidissime. Sic electis suis mẽtalib⁹: corporeisq; nefan-
dis operib⁹ mereri putat. Ut in luce habet̄ euãgelio. Mortu⁹ est
diues spiritualiũ gratiarũ:⁊ sepult⁹ est in ĩferno ꝑ nimiã sueipsius
abiectiõis humilitatẽ. Quapꝓpter a deo sese penit⁹ derelictũ cre-
dit hõ ille:q̃zq̃z oculto tñ modo ĩ vlnas stricti⁹: dultiusq; ãplectat̄
domin⁹ eũ. Nam quãto seueri⁹ agere in dilectorẽ suum videt̄: tan
to gloriosi⁹ ꝑ abiecte illi⁹ humilitatis cognitionẽ:in dilectionẽ di-
uine trinitatis habet̄:⁊ eleuat̄. Nam confusio hui⁹ electi nõ sicut
ceterorũ adducit pc̄tm. Verũ lõge magis:magisq; gloriã vẽdicat:
⁊ honorẽ illi. Juxta illud ecclesiastici. Est cõfusio adducẽs peccatũ:
⁊ est cõfusio adducẽs gloriã:⁊ gratiã. Unde apostolus. Ubi autẽ
abundauit peccatũ supabundauit ⁊ gratia: vt sicut regnauit pec-
catũ in mortẽ:ita ⁊ gratia regnet ꝑ iustitiã in vitã eternam.

De capitulo nono de nono statu gratie.

Capitulum nonum secunde partis secundi libri.

b Oc nãq; nono statu spiritualis gratie:oculte ĩmortalitatis
domini:similitudinẽ electorũ aĩe vna tenẽt cuz anima dñi
nr̄i Jesu xp̄i:q̃ a iudeis ꝑditus iã putabat̄ defunctus:peni-

tusq; extictus. Ipsius ãt imortalis aĩa diuina roborata v̄tute ĩfer
norũ claustra frangẽs de lmibi obscuritate sanctos prẽs potẽter
liberauit: ⁊ in ameno delitiarũ paradiso feliciter collocauit. Sic
itaq; spũs predictorũ electorũ ab horribili p̄libata morte liberat̃
ac viuificat̃ diuina v̄tute palmã salutis: victoriãq; suscipiens de
martirio precedẽti: vbi assumpserit potestatẽ oĩa subiugãdi q̃ illi
nocuerãt mala. Prout legit̃ in psalmo. Oĩa subiecit sub pedibus
eius. Resumẽs insup̄ mirabiles ⁊ triũphales sensatiões. At oĩa q̃i
excessiua dona: ⁊ copiosa mũera: que apponunt realẽ excellentiaꝫ
in rõaleꝫ spiritũ suscitãt. At etiã ita excellẽter illa apparẽt q̄ ĩ eo
rum essentia tũc vnũquodq; videt̃ glorificatũ. Qua ꝓpter queq;
sensualis voluptas: ⁊ aptitudo peccãdi tã in mente q̃ꝫ in sensibus
mortificate penit⁹: ⁊ oĩno remanet sopite. Sic etiã ab oĩ obscuri-
tate: virtutes oẽs in hoc sunt statu liberate: ⁊ apertũ habẽt ostiuꝫ
ad exercendũ sese libere: ⁊ expedite in ipsorũ actib⁹ virtuosissimis:
itaq; a nullo ampli⁹ ĩpediri possint impedimẽto vitioso. Unde in
Apocalipsi dictum est. Ecce dedi coraꝫ te hostiũ apertũ: qd̃ nemo
p̄t claudere. O aĩa benedicta ab omni vĩculo soluta: que summaꝫ
ac sanctã libertatẽ adepta est: que p̄ incõsiderabilẽ cognitioneꝫ in
abyssum ꝓfunde humilitatis speculãdo ducit se. Et in altitudinẽ
sup̄ne ĩcreateq; sapĩe sublimiter ꝯtemplãdo eleuat̃. Unde fiduti-
aliter verbis vti electus potest regis Dauid. Qm̃ nõ derelinques
aĩam meã in ĩferno: nec dabis sanctuꝫ tuum videre corruptionem
Notas mihi fecisti vias vite: adĩplebis me letitia cum vultu tuo:
delectatiões in dextera tua vsq; in finẽ. Et ideo Isaias ait. Non
vocaberis vltra derelicta: ⁊ terra tua nõ vocabit̃ ãpli⁹ desolata: sꝫ
vocaberis volũtas mea in ea. Nempe hõ hoc ĩ statu possessoreꝫ se
repit diuĩe ꝯsolatiõis: quã nũq̃ꝫ degustauerat. At totũ suũ eẽ hũa
num ĩ ꝯspectu dei resuscitat p̄iucundũ. Et a nũero mortaliũ pecca
torum recedit oĩno: ⁊ in gratia firmat⁹ est. Itaq; nũq̃ꝫ amplius spi
ritualiter mori poterit: neq; huiusmodi mors domĩabit̃ illi. Quo-
niam more Pauli ad Romanos. Exurgens ex mortuis iam non
morit̃: mors illi vltra non dominabit̃. Dicente propheta. Quum
sanctificatus fuero in vobis: congregabo vos de vniuersis terris:
tribulationum: videlicet ⁊ angustiarum. Et effundam super vos
aquam mundam: ⁊ mundabimini ab omnibus inquinamentis ve
stris. Et dabo vobis spiritum nouum ⁊ cetera.

Capitulum decimum secunde partis secundi libri.
Capitulo decimo de decimo statu gratie secundi libri.

Decimū vltimūue tps fuit beatitudis dum humanitas xpi
o glorificata remāserat sese miraculose suis ostendendo di-
scipulis. Et sic in mundo stetit vsq; ad ascēsionis diē. Sic itaq; hoc tpe stat⁹ decimus gratie figurat. Qui q̄dē tante extitit dignitatis: vt q̄z q̄z mūdo conuersari videret: celestis tñ paradisi possidebat gloriā. Sic elect⁹ ifusiōe gratie: qua nulla poro creatura ipedimentū ministrare pt: nec suā auferre gloriā. At actu: hītu q; iā glorificato in via vite huius dormiēs q̄i ptiue: atq; vigilans oēs sp virtutes sup humanā existimationē obtiet: diuino succesa amore. Quare hō ille vna cū Jheremia fari ꝓpellit: atz dicē cogit. De excelso misit ignē de⁹ in ossibus meis. Adeo insup tunc virtutes fortificant q; quasi diuine vident esse in potētia: ita vt nullo actu corporeo p aliquā penā corporalez euacuari pt huiuscemodi beatitudo. Neq; actu pñt ꝓpri⁹ debilitari. Hee septē autē virtutes principales: theologice scz et cardiales: necnon spiritus sancti munera: atq; octo beatitudinū vires ab omnipotēti deo donātur robore et firmitate fulcite in hoc statu. Quāobrē si hō iste videret tam seipsum q̄z filiorū suorum corpora: penis seuissimis: aut corporali relaxari morte neq; q̄z sensuali merore turbari possz. Qm̄ quod in alijs hoib⁹ sensualis efficeret dolor: factū est in illo diuino nutu i virtutē. adeo vt de hoc hoie dici possit quod in Jobāne habetur. Ecce vere israhelita in quo dol⁹ non est: Jn principio nanq; huius excellētissimi status degustant omni mirabili diuīaq; dulcedie ex cessiui feruores: et amene lachryme: atz lāguores suauissimi: necnō īconsiderabiles raptus: iuestigabiles alterationes: secrete reuelationes: superne visiones: et beatissime idicatiōes. Que q̄dem oīa hec ꝓpri⁹ in sua sunt pfectiōe ꝓsumata. Qñ aīa fit q̄i iuariabilis i viatica sb̄ali gl'ia. Atz ita in deo oīpotēti transformat ob expientiam gratiarū sup: adictarum. Beatissimum inquā statuz istuz: et gloriosum: in quo hō mortalis totus efficit: adeo ꝓsecratum dicimus vt bēt i cātico. Dñs mortificat: et viuificat: deducit ad īferos: et reducit. Dñs pauperē facit: et ditat: hūiliat: et subleuat. Suscitat ō pulue egenū: et de stercore eleuat pauperem: vt sedeat cum principib⁹ et solium glorie teneat. Capituluz vndecimū. Jdē vir sanct⁹ i eodē libello ca. de spirituali amore creaturaruz habentiuz adiuicē. Circa finē pōit q̄ter spūs sanct⁹ decipit pfectos vbi ait

Uanq̄z anime ꝑfectorum virorū erubescant inter se se et
q deum aliquā creaturā in amorem interpōere: aut in huius
modi persistere cogitatione. Uerūtamē consistit inordina
te in mentalem solicitudinē pro negotijs necessarijs: ⁊ non neces-
sarijs: quibus amor manifestat̄ in opere. Deceptiones quidē ista-
rum excellētissimarū animarum siue creaturarum: non sunt velut
cōmunium hoīm periculose: neq̄ spiritualis mortis occasio. Sed
deus hoc ꝑmittit ad illorum humilitatē. ⁊ vt inde discant cauere
se a similibus. Et vt eruditiores fiāt: monet: ⁊ instruit de⁹ sic mi-
re ꝑmittens ex reuelatione in primam: ⁊ secundam: ⁊ tertiam ꝑso
nam decipi a spiritu sancto sub velamine spirit⁹ prophetie. Nr̄o
tamē defectu non intelligendo in reuelationibus quod sanct⁹ spiri
tus intendebat intelligi posse. Multuz enim interest inter dece-
ptiones cōmuniū personarū: ⁊ electoruz spiritualiū. Nā cōmuniū
ī deceptiōe duo māifestant̄. Uidelicz modicus amor deceptoris: ⁊
damnum decepti. Sed in deceptionibus sancti spirit⁹ duo oī no
contraria. Uidelicet magnus amor ei⁹ qui decipit ⁊ valde fructuo
sa vtilitas illius qui decept⁹ remanet. Si vero deceptus a sancto
spiritu tantā habet gratiā q̄ nisi semel sese decipi ꝑmittat ex q̄cū
q̄ istarum personarum trium neque in huiusmodi deceptionibus
flectere ꝑmittat. Si vellem possem sane iuramēto absq̄ peccato
affirmare: q̄ deceptiones in prima: in secunda: ⁊ tertia ꝑsona per
spiritum sanctum operate velamine suprascripto in electis filijs
suis: hoc in presenti statu sunt omni excellēti creature necessaria.
Et ideo qui decept⁹ est custodiat ⁊ caueat. Et qui non est a spiritu
sancto deceptus cognoscat se insuffitientē ad huiusmodi decepti-
ones. Quāobrez deceptos nequaq̄z damnet: sz magis reuerenter
deceptiones excuset: ⁊ deceptos summoꝑe veneret̄.

Explicit secunda pars secundi libri.

Incipit tertia pars tertij libri.

Uxta enī huiusmodi spiritus sancti deceptionū formā
i in quodaz sermōe de doctrina nouitiorū spiritualiū: ad
culmen contemplationis peruenire querentium beat⁹
Bernardus sic ait. Incipiens a consolatione eorū qui experti sunt
in principio sue vocationis. Deinde minus in sua iustificatiōe ex-
pertis: tanq̄z de incipientibus ⁊ profitientibus dicit.

Capitulum primum de primo tꝑe vocationis

q Uis enim expertus ignitos affectus: amplexus castos: san

ctaq; colloquia mutua detergere valeat. Tunc cunctus seruilis timor: ⁊ omnis p̄meditata locutio lōge fit: ꝓut sugerit amor: sponso fat̄ sponsa. Et si qua adulterina se immiscuerint dicta: vel gesta quadam prospicua: ⁊ illuminata discretionis manu abigunt̄ a spōsa: ne tanti solatio sponsi elatione priuet̄.

Capitulū secundū de secundo tp̄e iustificationis.

o Quotiēs que minus in amoris arte erudita est decipit̄: depredat̄: prosternit̄. O quotiēs euolat spōsus: atz ab aspectibus euanescit dilecte. Repente quippe vt supra se inaniter erigit̄ anima fugit. Spirit⁹ humilis humilē diligit. Flatam vero tāq̄z indignā repudiat ⁊ repellit. Hec nanq; aspernatio: ⁊ hic sponsi discessus: miro incredibiliq; modo crutiat diligentē. Prudentē tñ efficit ad discernendū spirituum discretionē. Ad hanc nempe cognitionē ꝑ assiduam orationē: ꝑ casus merorē: ⁊ ꝑ spirituale ⁊ ocultum mysteriū facile ꝑuenit̄: Sed ante q̄z sapientia imbuat̄ anima prius q̄z dei verbo amoris vinculo ꝯfederet̄ sepe labit̄ errorem ꝓ veritate suscipiens.

Capitulum tertium.

p Lerunq; tamen ꝑmittente sponso vt sibi ardenti⁹ dilectaz copulet: aut ad altiora prouehat: aut prudentiorē effitiat Sathanas in lucis angelū transformat̄. atq; illo tam sancto ꝯtubernio admiscet̄. Quem quum aīa adhuc celestium ignara visitationū: erroris admisit spiritum. Et veluti domino se illi substrauerit: sine mora sponsus secedit. Et illico succedunt tenebre: ⁊ quedā opaca mentis ebetudo continuo obdurescit anim⁹. Et ꝓpria ꝯfusione contūdit̄: atz ex eis que patit̄ ꝑspicue ītelligit spiritum quē suscepit inimicum fore. Mox lachrymarū fluunt imbres: ⁊ gemitus emittūt̄ meroris īditia: īgeminant̄ p̄ces mētis: ꝓponit̄ custodia: ⁊ cordis oīmoda vigilātia de cetero statuit̄.

Capitulum quartum

Alib⁹, itaq; ꝓuocat⁹ singultib⁹: talibusq; ꝓmot⁹ spūalib⁹ studijs: aduēit sponsus: ⁊ placito se ostentat aspectu. Nam diu sibi dilectā affligi nō patit̄. In isto ꝟo secūdo aduētu q̄s ꝑmo q̄ facūdia: q̄due humanū īgeniū capere valet: q̄nta exuberēt dilectiōis solatia: Ibi ītellect⁹ excludit̄: sopit̄ cogitatio. Et sol⁹ amor testis est ⁊c.

Capitulū quintū.

Dem āte dict⁹ vir sanct⁹ Ugo in quodā capitulo de admo
i nitione siue doctrina īdiscreti amoris spūalis: sic substan-

tialiter ait. Arma quib⁹ secure ꝯseruat̃ ⁊ regit̃ amor bon⁹: sunt in trib⁹ reformatiõib⁹ aiarũ electarũ. Prima reformatio est que disponit aĩaꝫ ad dei volũtatẽ exercendã. Unde opera christi ꝑficere conat̃. Que q̃dẽ reformatio ĩcipientiũ esse p̃t. Cum dicat nõ esse suffitientẽ ad verũ amorẽ regendũ. Secũda reformatio est quum aĩa vnita cũ deo remãet valde gustãs de deo: habẽsq; ĩmensas spirituales delitias: Et dici p̃nt verba: ⁊ cogitari in huiusmodi feruore Quãobrẽ ad bonũ satis suffitiẽs ẽ amorẽ regendũ: Dũtaxat ĩcipientiũ passa sit ruinã in iustificationẽ. Tertia x̃o trãsformatio quãdo aĩa ꝑ vnionẽ optime reformata est in deũ: ⁊ deus similiter in ea. Sentiẽs fruẽsq; reb⁹ dei: que nec dici p̃nt: neq; cogitari. More apostoli dicẽtis. Audiui archana dei que nõ licꝫ hõi loqui. De quibus puto sit connubiũ aĩe ꝑfecte cũ deo ꝯsumatum indicibiliter. Itaq; talis: tantaq; in hac aĩa gratia ĩfusa est: q̃ ꝑfecte regere valet dei: ⁊ proximi amorẽ. Ea videlicꝫ grauitate: ⁊ sapientia: q̃bus sensus corporales corrigunt̃. Et ita soporãt̃ ex ebrietate delitiarũ spiritualium. q̃ aĩa his omnibus que in optĩo amore dei: ⁊ ꝓximi cõcepit ꝑfitiet feliciter operãdo. Iuxta illud Pauli ad romãos. Iustificati ergo ex fide pacẽ habeam⁹ ad deum per dominum nostrũ ihesum ciistum: ꝑ quẽ ⁊ accessum habem⁹ ꝑ fidẽ in gratiã istã: videlicꝫ hui⁹ reformationis in qua stamus: ⁊ gloriamur in spe glorie filiorũ dei. Non solum autem: sed ⁊ gloriamur in tribulationib⁹: sciẽtes quia tribulatio patientiã operat̃: patiẽtia autem probationẽ: probatio vero spem. spes autẽ non confundit: q̃ charitas dei diffusa est in cordib⁹ nostris ꝑ spiritum sanctum q̃ datus est nobis

Capitulũ sextũ:

Ex quodã libro qui ĩtitulat̃ de btĩtudine edito a quodam sancto viro sancti Dominici ordinis predicatorum. Diuẽsis interrogationib⁹ ⁊ diffinitionib⁹ electorũ: vnitorũq;: videlicꝫ vtrũ vnit⁹ possit irasci. Quid agit vnit⁹ vtruꝫ oẽs potentie aĩe vnite sꝑ vnite remaneãt. Aut aliq̃n aliqua earũ in ꝑte disiungit̃. ⁊ his similib⁹. In hoc autẽ capitulo tertie interrogatiõis vtrũ oẽs tres potẽtie huiusmodi vnite aĩe sint sꝑ replete d dei vnitate Ex multꝫ x̃bis sb̃aliter loq̃ndo ĩ hãc ꝑficit diffinitõnẽ. Rñdit. Cũ de⁹ sit opator liber ⁊ nõ nccari⁹ p̃t aliq̃rũ potẽtiarũ vnite aĩe ꝑtẽ aut ĩ totũ nõ nũq̃ꝫ: ĩmo ꝑ sepe solꝫ: ⁊ suspẽdere ĩ vno videlicꝫ actu suo: ⁊ nõ ĩ alijs: ⁊ sic ĩ duos ⁊ nõ in ceteros. At vt dicã: ĩ oĩb⁹ dimittẽdo cadere vnitũ etiam sine damno sui: siue sine culpa coraꝫ deo.

Nam alius cadit in dubitationē sicut gloriosa virgo ⁊ mater dñi que dubitans amisisse filium: querebat eum inter cognatos ⁊ notos dolēdo plurimū. Alius in timore: velud beatus Johānes baptista timens sese non posse in seculo custodire: vnde heremū petijt Alius sicut Petrus in opinione circūcisionis errans. Alius in cōmotione animi sicut Paulus quum blasphemasset pontificez dicens. Percutiet te paries dealbata. Alius in discessiōe. sicut Barnabas discedens ab apostolo. Quoniā nolebat secū ducere Marcum: eo q dimiserat eos a Palmatia. Alius sicut Dauid in dubitatione diuini amoris: dū diceret. Ego dixi in excessu mentis mee ,piect⁹ sum a facie oculorū tuorū. Nā nec doluisset nisi dilexisset.

Capitulum septimum.

Enicz sequit ibi prope. Puta deum patrem pium: diligentemcz cōspectorem seculorum: futurarumcz rerum non uūqz trāsitulare secum dilectis suis: dimittēs illos in sceno: ⁊ luto cadere: subtrahēdo actum illorū: ⁊ non maculant se. Dauid attestante: qui ait. Beatus vir cui non īputauit dominus peccatum: nec est in spiritu eius dolus. Quamobrē nonnulli electorum inueniunt facientes acta peccatorū: ⁊ nō īputant illis ad peccatum. Et hoc q: in eorum spiritu non est mala voluntas: nec aduertunt q sit peccatum: neq huiusmodi ignauie in causa sunt. Nam si aduerterent non peccarent. Errant autē p ignorantiam inuincibilem absq eorum culpa. Unde dicit. Permittit deus vt homo cadat: vt fortior resurgat. Et ideo Augustinus in libro tertio ō libro arbitrio. Si tāta fallatia est vt caueri oīno non possit: si ita est nulla peccata sunt. Quis enim peccat in eo quod nullo modo caueri potest. De peccatis p ignorantiam. Et etiaz p ignorantiam facta quedam improbant: ⁊ corrigenda indicant: sicut in diuinis autoribus legimus. Ait enim apostolus. Miserico:diam cōsecutus sum: q: ignorans feci. Ait ⁊ propheta. Delicta iuuentutis mee: ⁊ ignorātias meas ne memineris. Sūt etiā nccitate facta improbanda. Ubi vult homo recte facere ⁊ non p̄t. Nā vnde sunt ille voces. Non enim quod volo facio bonum: sed quod nolo malū hoc ago. ⁊ illud velle adiacet mihi: pficere autē bonum non inuenio. Et illud caro concupiscit aduersus spiritum: ⁊ spiritus aduersus carnē. Hec enim inuicē aduersant vt non ea q̄ vultz faciatis

Capitulum octauum.

Quod autē hec: ⁊ his similia: que in charitate dei: ⁊ fide reformant̄ in sensatione non imputant̄ in peccatum: aut remittuntur illico: ꝑ huiusmodi Pauli prefati verba cognoscuntur: dū ait. Cōmendat āt suā charitatē deꝰ in nobis. Quoniā cum adhuc peccatores essemus: Christus ꝓ nobis mortuꝰ est. multo igit̄ magis iustificati. i. in sensatione reformati: ⁊ ꝑ charitatis gratiam in eum vniti. Nunc in sanguine ipsius ꝑ continuas: deuotasq; meditationes passionis sue: salui sumꝰ nos ab ira. i. culpa: per ipsum. i. diuinā ꝑ dilectionē ipsiꝰ. Unde Augustinꝰ ī libro de p̄destinatione sanctorū inquit: hac vtēs sn̄ia. Nunq̄z rē agere p̄t predestinatꝰ: q̄ deū offendere potest. Itaq; puto ait autor iste: ꝙ Dauid in peccato suo totꝰ a mente abstractus fuisset nec dilucide aduerteret. Cuz quāprimū ꝓphetā audisset: quasi de somno surgēs dixit culpam suam. Et Augustinꝰ in libro de vita christiana: idez de illo ait. Sed in isto viro īmoderate huius libidinis non ꝑmāsio sed transitus fuit. Propterea ille illicitꝰ appetitꝰ ab arguēte propheta hospes vocatus est. Deniq; cōcludens autor iste ait. Caue tu qui legis ne dicas. Ergo licet peccare ex necessitate: absit: quoniā esset in spiritu malitia. Et esset tibi peccatum voluntarium in maximam damnationem anime tue.

Capitulum nonum.

Unde ad. xii. capitulum idem autor in dilucidationē sup̄dicte opinionis sue inquit: circa mediū. Quid si Dauid post peccatum ad maiorē ꝑuenisset virtutē: Iuxta beati Gregorij sententiam. Cum sitiret: aquaz bibere negauit: que in periculo ausa fuit aīarū. sed deo effundēs libauit: Quid si dixero: Multos excōsecute illius mīe exēplo conuersos: ⁊ saluatos esse. Aut more Augustini in libro de vita christiana. Et hoc vt nemo de sua iustitia presumere audeat dicendo.

Capitulum decimum.

Si quia vero peccata magnorum virorū legerint quis: tam et si eis aliquam figuram rerū futurarū animaduerte: atz indagare potuerit. Rei tamen geste proprietatez ad hunc vsum assumat. Ut si nequaquaz recte factis suis hinc iactare audeat: ⁊ pre sua iustitia non ceteros tanq̄z peccatores contemnat: cum videat tantorum virorum: ⁊ cauendas tempestates: ⁊ flenda naufragia. Ad hec enim etiā peccata eorū hominum scripta sunt

vt apostolica illa sñia vbiq; tremenda sit quũ: ait. Qua ppter q̃ videt̃ stare videat ne cadat: Nulla enĩ pgia ferre est sanctorũ libroꝝ in qua nõ sonet: q; deus superbis resistit: hũilib⁹ ãt dat gratiã Iccirco de⁹ oẽm filiñ quẽ recipit flagellat. Qua de re Dauid non sibi: sz deo peccasse videt̃: sicut ipse attestat̃ dicẽs. Tibi soli peccaui: z malũ coꝝã te feci: vt iustificeris in sermonibus tuis: z vincas cum iudicaris. Unde Paulus. Si ãt iniquitas nr̃a iustitiã dei cõmẽdat: q̃d dicemus: Nũquid iniqu⁹ est de⁹ q̃ infert irã sicut homiez dico absit. Capitulum vndecimum.

c Includendo denq; autor iste ait. Voluit enim deus in oi statu, p gloria sua q; inueniant̃ lapsi quos absq; dam natione: preserti vnitos eleuat: z iustos facit. Dicẽte apostolo. Justitia ãt dei est p fidẽ Jesu xp̃i in oẽs: z sup oẽs. Videlicet vnitos z reformatos in sensatiõe: q̃ credũt in eũ: p nimiã dilectionẽ: z p expientiã suauitatũ: z reuelationũ suarũ. Nõ est enĩ distinctio ĩter reformationẽ fidei: z sensatiões. Omnes enĩ peccauerũt: z egẽt gloria dei. Justificati gratis. Sunt vniti p grãm ipsius dei cui die noctuq; assistũt p redẽptionẽ que est in christo ihesu. Hos videlicet q̃ in eũ p attractionem maxie dilectiõis rapiunt̃: z vere charitatis. De qua ad differentiã ꝓgnoscendã cupiditatis: z male volũtat̃ z iniq. beat⁹ Aug. i lib⁹ tertio d̃ vita xp̃iana ita locut⁹ est

Capitulum duodecimum.

c Charitatẽ ãt voco motũ animi ad fruẽdũ deo ppter ipsum: z se z primo ppter deũ. Cupiditatẽ ãt motũ animi dico ad fruendũ se: z primo: z quolibet coꝝpoꝝe: nõ ppter deum Quod agit charitas quo sibi, psit vtilitas est. De benefitio primi Quod ãt agit primo vt psit benefitia noiant̃. Quãto enĩ magis regnũ cupiditatis destruit̃: tanto charitatis auget̃. Quasi dicat omnia z quecũq; fiunt aĩo: z intentiõe liberãdi se vel primuz ab omni tẽptatione: obstiatione: odio: z periculo. vel ppter iustitiam custodiendã: in dei laudẽ: z honorẽ: necnõ z primi in charitatẽ z salutẽ mendicandã. destruũt cupiditatẽ male intentiõis: z regnũ x̃e charitatis vẽdicãt. Quicq̃d ergo asperũ: q̃cq̃d obscenuz facto: dictuq; in sanctis scripturis legit̃: ex psona dei: vel sanctorũ eius ad cupiditatis regnũ destruendũ valet. Quod si pspicue sonat nõ est ad aliud referendũ q̃z si figurate dictũ sit. Sicuti illud apostoli: q̃ ẽt Jesu xp̃i sunt: carnẽ suã crucifixerũt cum vitijs z ꝓcupiscentijs. Que q̃i flagitiosa iperitis videnẽ: siue tm̃ dicta: siue etiam facta

sunt: vl' ex dei psona: vel ex hoim quorũ nob sanctitas ꝯmẽdat̃ tota figurata sunt. Neq; vllo mõ quisq̃z sobri⁹ crediderit deuz pedes ita vnguẽto pretioso a muliere pfusos: vt luxuriosorũ: ⁊ nequã hominũ solẽt: quorũ talia ꝯuiuia detestant̃. Odor. n. bon⁹ fama bona est: quã q̃squis bone vite operib⁹ habuerit: dũ vestigia xp̃i sequit̃ quasi pedes ei⁹ pretiosissimo odore pfundit. Qm̃ oĩs xp̃i actio nr̃a est ĩstructio. Ita q̃ in alijs psonis nõ ĩ sensatiõe reformatis plerũq; flagitiũ est in diuina: vel ꝓphetica psona magne cuiusdã rei signũ est. Alia quippe iu pditis morib⁹: alia in Osee ꝓphete vaticinationẽ ꝯiunctio meretricis. Nec si flagitiose ĩ ꝯuiuijs temulentorum. ⁊ lasciuorũ nudant̃ corpora. Propterea in balneis nudũ esse flagitiosum est.

Capitulũ decimũ tertiũ.

Sic itaq; in vnitis: ⁊ reformatis aĩab⁹ in sensatiõe cẽsendũ est: quod nequaq̃z aliquid male voluntatis operari queãt nisi spõso xp̃o domino pmittẽte agere quedã sub velamine preserti iustitie: charitatis: solicitudinis: ⁊ cure humilitatis ⁊ obediẽtie in excedendo plus q̃z oporteat. Et hoc vt ad tps duri⁹ a deo vel ab hoĩbus ĩcrepati: atz correpti hũiliores ⁊ cautiores effitiant̃ ne ex spetiali dono mũereq; ꝯtẽplatiõis: more luciferi coequari se se deo presumãt. Verũ magis ex lapsu suo sub pedib⁹ oĩm cupiãt ꝯculcari. Et ab oĩbus sperni: ac crutiari: nec vnq̃z a lachrymis se valeãt abstinere: ⁊ a gemitu oĩm peccatorũ suorũ. Insup ꝯmemoratione sui erroris ꝓximorũ delictis ꝯpatiẽdo tã q̃z sua ꝓpria lugẽ conet̃. Et lapsos dulciter monere: erigere: ⁊ ꝯsolare. De his ergo optime loquit̃ vir sanctus magnus Valteri⁹ doctor parisin⁹ ordinis beati Augustini.

Capitulum decimumquartum.

In fine. xxix. capituli secundi libri de nobilitate anime vbi enarrauit effectus temporũ: videlicz: vocatiõis: iustificationis: magnificatiõis: ⁊ glorificatiõis. In spez summe ꝯsolatiõis illorũ: videlicz q̃ tpe iustificatiõis sue substiuerũt tẽptationes violẽtas vsq; ad peccatum. vel peccati similitudinẽ. Unde ait Deniq; ãt tpibus iustificatiõis: ⁊ magnificationis succedit q̃rtũ tempus glorificationis. Et hoc est quando anima plene reformabit̃ in celesti btitudĩe. Quia aĩe ille que sic a peccato sunt vocate: ⁊ sic sunt iustificate: vel alio modo ꝯsimili. Sic̃ videlicz dictũ est p diuersam examinationem: tam per ignem q̃z per aquam. Et postea sunt sic magnificate: vel erunt glorificate.

Quia dominus dabit tunc eis plene quod hic cupiebant: ⁊ pl⁹ q̄z nouerāt cōcupiscere: qꝛ eleuabit eas supra omnes electas aīas ad equalitatem cherubin ⁊ seraphin: eo ꝙ omnes alias animas transcenderūt in cogitatione dei. ⁊ dilectione similiter in hac vita. Finito videlicet tp̄e iustificationis: tunc resurgunt in pacē mentis: ī charitatē dei: ⁊ ꝓximi: cum cōpunctione lachrymarum. contritiōe in confessione. attritione in penitentia austeritatis. Confidentia in mīa dei: cum in dilectione: visione spirituali dei. Et corporalis apparitio domini nostri Jesu xp̄i in largitudīe munerū spirit⁹ sancti: necnō ⁊ oīm beatitudinū: cuz magna spiritus libertate. Unde magis gaudet in tribulatione: ⁊ ꝑsecutionib⁹: q̄z in honoribus: et delitijs mundi hui⁹: qm̄ tunc magis sentit suauitatē bonitatis dei ⁊ magis gustat. Et ideo vir sanctus sequit̄: ⁊ ait.

Capitulum decimūquintum.

Qui ergo ꝑuenire ad hanc vult magnificationē: non timeat iustificatiōz: qꝛ illa est via. Dicit enī domin⁹ ꝑ prophetā magne consolationis verbū cunctis talibus aīab⁹. Puer meus noli timere: si trāsieris ꝑ ignē: flāma non nocebit tibi. Mūdabit aīam tuā ab omni carnali īmunditia. Et stabilez eam faciet ad recipiendū ignē spiritualis dilectionis dei. Et hec oportet primo fieri: quia vt pri⁹ dixi non potest in sensatione aliter aīa reformari. Dicēte propheta. In nouissimis diebus iustificatiōis: circundet dn̄s cor tuum: ⁊ emūdabit te: qm̄ iniquitates nostras ipse portabit: ⁊ peccata nostra ipse tulit. Itē effundam sup̄ vos quum sanctificatus fuero in vobis aquā mundā: ⁊ mūdabimini ab omnib⁹ inquinamētis vestris: ⁊ ab vniuersis idolis vestris: vanarū diuersarumq̄ temptationū mūdabo vos. Et dabo vobis cor carneū. ⁊ spiritum nouum ponā in medio vestri. Et auferā cor lapideū de carne vestra: ⁊ dabo vobis cor carneū: ⁊ spiritum meuz ponam in medio vr̄i. Et faciā vt in preceptis meis ambuletis: ⁊ iuditia mea custodiatis ⁊ operemini. Ergo vna cū Paulo apostolo dicam⁹. Scimus āt qm̄ quecūq̄ lex his q̄ in lege sunt reformati loquit̄. vt omne os obscurat̄ a sua gloria. Et subditus fiat omnis mundus deo. Quoniā ex opeibus legis non iustificabit̄ omnis caro coram illo. Qui intima videt vtrū ex amore iustitie quid agat̄: vel timore pene: quod nō viderīt hoīes. Et ideo scriptura dicit. Credidit Abraham deo: ⁊ reputatum est illi ad iustitiā. Et vero qui non operat̄ in lege: credēti āt in eū qui iustificat impiū: reputat̄ fides eius ad

nuata cupiẽtes cellula claudi: pane solũmodo ⁊ aqua ꝑficere dies eorum. Ne forte verba que sequunt̃ beati Augustini ex precedenti capitulo aduersari videant̃ libertati omnipotẽtie dei eterni: iux̃ illud quod effectu operasse cernit̃. Id plane indicare disposui: qđ magis credendũ dicere voluisse putauerim.

Capitulũ sextũ: in dilucidatione opinionis beati Aug. nõ presumptione: sꝫ magis simplici ⁊ recta ꝯseruanda fide: vbi ait.

v Ires itaq; obediẽtie non ideo subtraxit cuiq̃ qꝛ eum non predestinauit: qꝛ eum decessurũ ab ipsa obedientia esse presciuit. Predestinatio q̃ dei sꝑ in bono est: que peccatum hominis sola volũtate ꝯmissum: aut remittendum nouit: cũ laude mĩe: aut plectendũ cum laude iustitie. Sane credendũ est ꝙ neq; presentia dei: neq; predestinatio eius necessitatẽ inducat recedendi a deo: tanq̃ꝫ a bono incõmutabili: vt bonũ possideat ꝯmutabile cum ingenium: ⁊ ratio: ⁊ ĩtellect⁹: bonum discernat a malo. Quaꝓpter nemo p̃t se excusare cum liberum habeãt in aĩa arbitrium ꝑ voluntatẽ nũq̃ꝫ velle aduersionẽ a bono recedẽdi incõmutabili eligere: ⁊ desiderio saltẽ ⁊ animo: si corpore non potest diuinis cupere obedire mandatis. Optime itaq; beatus vir inquit: cum ait. Vires itaq; obediẽtie ⁊c. vsq; ibi. Predestĩatio dei sꝑ in bono est. Quasi dicat illos predestinatos dicimus quorum peccata: aut ꝑ mĩam dei remittuntur sine corporali pnĩa: sicut in Petro: cui sola contritione suum remissum est peccatũ: qm̃ auersio non fuit ĩ corde: sed in ore ex timore corporali. Aut ꝑ pnĩaꝫ ⁊ austeritatẽ correctionis exterioris ⁊ interioris. Sicut in peccato Dauid. Qm̃ non ex odio dei facinus suum ꝑpetrauit. Sed sensuali delectatione obcecatus in foueã cecidit offensionis dei: quam dilucide non aduertit. Sic ergo intelligenda sunt verba prefati Augustini in predestinatis. i. electis. Non ãt sicut in prescitis. Presciti autẽ sunt qui tam corde: ⁊ voluntate: q̃ꝫ opere auertunt se a deo tanq̃ꝫ a bono incõmutabili ad bonũ ꝯmutabile virtute liberi arbitrij sui. Unde reprobi facti sunt sicut lucifer: ⁊ Judas.

Signa ãt quibus cognosci potest ꝙ deus non ĩputauit peccatum in iustificatione electorũ suorũ ad mortẽ: cũ ipse ꝑmiserit ita fieri.

Capitulum septimum.

q Uoniã more Gregorij in moralibus. Si mẽtis innocentia custodit̃: ⁊ si qua foris ĩfirma sunt qñꝫ roborant̃. Primum quidẽ signũ est quum purgat eos in angustijs: aut in

ꝑsecutionib⁹:aut ĩfirmitatib⁹. Sicut factum est in Dauid: ⁊ rege Ezechia. Que humiliter ac patienter tollerant̃. Secundũ vẽo signũ. Dat eis de⁹ gratiã exercẽdi se in operib⁹ mĩe tam corporalibus q̃z spiritualib⁹ in ꝓximis. Tertiũ ꝓfecto in austeritate seuerissimi fiũt. Quartũ in orationib⁹: ⁊ deuotionib⁹ solicitissimi Quintus solitarij sunt querẽtes: ac ꝑoptãtes oĩm hoĩm creaturarumue ꝯuersationẽ fugere ⁊ vitare. Sextũ: ꝯpunctio lachrymarum. Septimũ: fidutia ⁊ ꝯfidẽtia magna in dei presidio: mĩa: et pietate. nihil mũdi petentes: sed magis seculi cunctã gloriã spernũt ⁊ negligũt. Octauum: sꝑ leti sunt ⁊ ꝯsolati. Signa autẽ spiritualia que ab intrĩseco: que ex his exterioribꝰ sequũt̃ sunt hec Pax mẽtis: quã insipientes non capiunt. Dicẽte scriptura sacra. Iustorum aĩe in mãu dei sunt: ⁊ nõ tanget illos tormentũ mortis. Visi sunt oculis insipiẽtiũ mori illi ãt sunt in pace. Quia pax multa diligentib⁹ deũ. Charitas dei de qua beat⁹ Augustin⁹ ait. Charitas est vt mihi videt̃: Recta voluntas ab omnibus terrenis: ac presentibus prorsus aduersa. Iuncta deo ĩseparabiliter. Et ignita igne quodam spiritus a quo est: ⁊ ad quem fert̃ incẽsa. Inq̃namẽti omnis extranea corrũpi nescia. Nullo vitio mutabilitas obnoxia: sup omnia que carnaliter disiungunt̃. Excelsa affectionũ: oĩm potẽtissima. Diuine ꝯtemplatiõis auida. In omnib⁹ sꝑ est ĩuicta summa actionũ bonorũ: salus moruz: fons celestium preceptorum: mors criminũ: vita virtutũ: ꝟtus pugnantium: palma victorũ: sanctorũ mentiũ arma: causa meritorũ bonorum. premiuz ꝑfectorum Sine qua null⁹ deo placuit: cũ qua nullus potuit peccare. nec poterit. Fructuosa ĩ penitẽtib⁹. Victoriosa in martirib⁹. Operosa in oĩbus oĩno fidelibus. Ex qua quicq̃d est boni operis viuet.

Capitulũ octauũ. Qđ charitas ꝓximi est de q̃.b. Bernard⁹ ait.

Si quis tantã habuẽit charitatẽ vt parat⁹ sit etiã ꝓ frĩbus mori: ꝑfecta est in illo charitas. Hinc feruor sequit̃: de quo dicere ĩtẽdebat idẽ Bernard⁹. Qui huiusmodi gustu charitatꝭ iebriat⁹ fuẽit: ad oĩne op⁹ bonũ ilarescit. laborat ⁊ ñ lacessit Deridet̃ ⁊ nõ aduertit. De apparitiõe dñi nr̃i Iesu xp̃i q̃bus apparet ꝑ ꝟba ꝯgnoscit̃ dicẽtis. Diligite iustitiã. i. iustificationẽ: q̃ iudicatis terrã in vanitatib⁹ suis. Sentite de dño in bonitate: Et ĩ simplicitate cordis q̃rite illũ. Qm̃ inuẽit̃ ab his: qui nõ tentãt illum in presumptiõe ⁊ suꝑbia: in ꝑsequẽdo dilectos xp̃i: ⁊ amatoẽs ei⁹. Et apparet eis qui fidem habent in illum. Iactantes omnem

cogitatum ⁊ omnem curam in eum.
Si autē vera diuinaq; apparitio fuerit Jesu christi hee beatitudi
nes consequunt̄.

Capitulum nonum

Donum lachrymarū habet̄ ad cuncta peccata delēda: ⁊ sua
⁊ ꝓ quibuscūq; lugere penitentib⁹ curabit. Unde facilis
ad lachrymas fit ꝓ inimicorū salute obtinēda: ac ꝓ amicꝰ
in passione Jesu xp̄i: ꝓ absentia spiritus domini. Et in visione illi⁹
gemitus suauissimos emittit. De quo vero luctu ꝯpunctionis be
atus Bernardus ita loquit̄. O lachryma humilis tua est potētia:
tuū est regnū: tuum est īpiū. Tu nosti viā: ⁊ semitā paradisi. Tibi
celestis patrie apperiunt̄ ostia cūcta. Tu secure ītras choros an-
gelorū: ⁊ archangelorū. Nullum ꝑtimescis: omnes tibi exurgunt.
Non cessas nec quiescis donec veneris vsq; in ꝯspectum altissimi.
Et tamen non recedis donec negotiū tibi ꝯmissum ꝑficis. Uicis
inuincibilē. Ligas omnipotentē. Et ipsum ligatū in medio fami-
liarum deducis. Unde Ambrosius. Lachryme que non soluz pāt
lauare nostrū delictum: sed etiā verbi celestis rigare vestigium: vt
ingressus ei⁹ in nobis exuberēt. O bone lachryme in quibus non
solum redēptio peccatorū: sed etiā iustorū refectio. Idē. Lachry-
me lauāt delictuz: quod ore pudor est ꝯfiteri. Et Augustin⁹. Ubi
lachryme abundāt ibi sordide cogitationes nō apropinquāt. Ite-
rum Bernardus. Felices lachryme quas de⁹ manib⁹ suis abster-
get: nō solum oculis: sz quasi omnibus membris Christus fluxisse
videt̄: vt totum corpus eius ꝙ est ecclesia in eius corporis lachry
mis rigaret̄. Idē. Religiosa tristitia: aut alienū: aut ꝓprium luget
peccatū. Et beati quorum luctus in hac tēptatiōe versat̄.

Capitulum decimum de secunda beatitudine scz.

Desideriū iustitie: de quo dicit: Primū q̄rite regnū dei: et
iustitiā ei⁹. Regnū.n. dei q̄dnā aliud est q̄z p̄cepta ei⁹ que
die noctuq; īdesinēter seruāda sunt: Que q̄dez nobis data
sunt ī obseruātiā ⁊ austēitatē sacre nr̄e religiōis: ī v̄a solitudine ⁊
silētio. De solitudīe Bern. ait in epl̄a. Cum quo de⁹ est: nū q̄z min⁹
est sol⁹ q̄z quū sol⁹ est. Tunc.n. liber fruit̄ gaudio suo: tunc ip̄e su⁹
est: ibi ad fruēdū deo in se: ⁊ se deo. Tūc in luce v̄itatis: ⁊ in sereno
mūdi cordis est. Ultro patz sibi pura ꝯscia: ⁊ liber se īfundit d̄ dei
memoria: vel illumīat̄ ītellect⁹: ⁊ bono suo trahit̄ affect⁹: vel libere
seipsum flectet humane fragilitatis defectus. De silentio. Quid
dulti⁹: q̄d suaui⁹: q̄due vtili⁹. sanctiusq; q̄z silētiū optime custodiē

Hinc quippe anima a passionibus custodit̃: hinc mens a cogitationibus vanis: ⁊ iniquis: Cor ab amore: timore: necnõ ⁊ dolore preseruat̃ inoxiũ: nec lingua fallit: nec conscĩa rodit: nunq̃z scribitur: neq; iudicari potest in malum verbũ quod ore non profert̃. Si diu tacebis: nulli nocebis. Quoniam veritas odium parit.

Capitulum vndecimum de desiderio iustitie.

Iustitia enim est reddere vnicuiq; quod suũ est: iuxta sententiã saluatoris dicẽtis. Reddite qd̃ est cesaris cesari: et quod dei est deo. Quasi dicat corpus corporali subijtias regularis obedientie in vilitate parcitate: ⁊ sobrietate: in moribꝰ ac virtutibus educãdis. Unde Gregorius in moralibꝰ. Obedientia ñ seruili metu sz charitatꝫ affectu seruãda ẽ: ñ timore pene: sed amore iustitie. Reddẽ ãt deo qd̃ dei ẽ: nihil aliud cẽsendũ ẽ q̃z creatori suo aĩaz ꝯstituẽdã ꝑoptaẽ: ex ꝟe ꝯtẽplatiõis eiꝰ affectu. De q̃ q̃dẽ ꝯtẽplatiõe Gregoriꝰ sup Ezechielez ĩquit. Contẽplatiua vita est charitatẽ quidẽ dei ⁊ proximi tota mẽte retinere: ⁊ ab exteriori actione quiescere. Soli desiderio ꝯditoris inherẽ: vt nihil iã aliud agere libeat: sed calcãs curis omnibꝰ ad videndã faciẽ sui creatoris animus ĩardescat: ita vt iã nouerit carnis corruptibilis põdus cum merore portare: sed desiderãs appetere imaginẽ iudicis. Angelorũ choris ĩteresse. Admiscẽi celestibus ciuibus. De eterna spe in conspectu dei: ⁊ ĩcorruptione gaudere. Huiusmodi enim ꝯtẽplationis gradus primus est vt mens ad se colligat. Secundus: vt videat qualis est collecta. Tertius: vt superius ipsa surgat: ac se cõtemplatiõi autoris ĩuisibilis in tenẽdo subijtiat. Sed se ad se nullo mõ colligit: nisi priꝰ didic ẽit terrẽarũ: atz celestiũ fantasmata ab oculis mẽtꝫ ꝯpescẽ. Quicq̃d d̃ visu: quicq̃d de auditu: quicq̃d de odoratu: quicquid de tactu: ⁊ gustu corporeo cogitamus q̃cq̃d eius occurrerit respuere: atq; calcare. Et se talẽ querat intus q̃lis sine istis est. Et sic optatum ꝑficit̃ iustitie.

Capitulũ duodecimũ de tertia beatitudine ꝯcupiscẽdi pnĩaz. De qua beatus Ieronimꝰ leto animo loquit̃ dicẽs.

Penitentia rutilãtior auro: splẽdidior sole. Penitẽtia respuit auaritiã: horret luxuriã. fugit furorẽ: firmat amorez: odit malitiã. Unde Gregorius. O penitentia mĩe mater: magistra virtutũ. Lapsos releuãs: recreãs desperatos. Iam a deo potest mereri quod petit. At Isidorus. Abstinẽtia viuificat aĩam: ⁊ occidit corpora a carnalibus. Ieiuniũ non solum est ablutio pec-

catorum:sed exprobratio vitiorum. Non solum obtiet veniaz. sed meretur gratiaz. Nō solum delet peccata p̄terita que p̄misimus: sed etiaz repellit futura que p̄mittere poteramus.

Capitulum decimūtertiū de quarta beatitudine mansuetudinis. De qua ait ambrosius sub cognomine modestie.

i Mansuetudo maxime trāquilitatis animi: studiū māsuetudinis: moderationis gratia: honestatis cura: decoris p̄sideratio spectat. z querit. Tanq̄z si diceret. Ille perfecto māsuetus dici p̄t quem nulla animi voluptas honoris: aut cupiditatis perturbat. Odium: z zelum: ac inuidie liuorē premit. Mansuetudo.n. moderationis grā sensibus omnib⁹ pacē p̄stat: ita vt nec solatio querāt recreari humano: nec hominum aspectus: siue creaturarū appetant p̄uersationē sensualē: imo ab his fugā: separationemq̄ arripere p̄cupiscant. zelator honestatum est z morū veraciter mansuetus. Unde p delinquētibus orare: accuratissimeq̄ cum lachrymis nō desinit deprecari. Continua denicq̄ cōsideratione spectat querit q̄p dei decorē: z gloriā: z mentis sue puritatē: necnō z cordis patientiā: z lenitatē. Iurta verborum sniam egregij sanctiq̄ doctoris Isidoris dicētis. Mansuetum diligit dominus. Sicut.n. lucifer in celo: z sicut lux in paradiso: sic aīa mitis: z mēs pura. Quantum enī quis in lenitate: ac patientia cordis fuerit edotatus: tāto in corporis puritate profitiet.

Capitulū decimūquartū de q̄nta beatitudine munditie cordis.

n Sempe hic munditiā cordis veraciter habet: qui pacē illaz mētis possidere nouerit: quam Augustinus de verbis dñi dilucide manifestat iquiēs. Pax est serenitas mētis: tranquilitas animi: simplicitas cordis: vinculum amoris: cōsortiū charitatis. Idē. Pax est placita cunctis: non querit alienum: nihil deputat suum. Nocet amare: que odio se nō nouit. Nescit extolli: ne scit inflari. Hanc ergo qui accipit teneat. Et sic cordis munditiā optime possidebit.

Capitulū decimūquintuz de septa beatitudine spiritus pauptatis

e Est enī pauptas nihil aliud quidē nisi q̄z poptato aīo būanam: vanā: ac secularē corporis z aīe pauptatē appetē: hūilitatē cum despectu inq̄rere. Patientiā in p̄tumelijs alacriter sufferre. Sūma denicq̄ carnis maceratione castitatē possidere: ita vt nec mundi q̄cq̄z diligat sicut falsus honor: z pōpa. Necnon fama queq̄: siue vtilitas huius mundi despitiat omnino. Tunc equidē

illi appropriabitur pretiosa: preclaraq; paupertas illa: de cui⁹ Bernardus pauperibus: christi cōmemorat hereditatē dicēs. O p̄clara hereditas pauperū: o beata possessio nihil habentiū. Nō solū oīm suffitiētiā nobis ministras: sed ad oīm gloriā abūdas: ad oīm letitiā redundas. Idē in conclusione ait. Qui nihil mundi hz: nihil est in mundo qd̄ ptimescat. Capitulum decimūsextū de septima btītudine orādi ꝓ inimicis: ex corde ⁊ non simulate.

p Ro inimicis vero orare ⁊ dimittē tāta est apd̄ deū gratissima virtus: vt Cesarius vir sanctus dicēdo audeat cōmēdare eandē. Qui. n. in se peccātib⁹ clemēter īdulserit: nullum peccati vestigium in illi⁹ aīa remāebit. Quāto ergo lōge magis v̄tuosuz esse dicem⁹: quū die noctuq; lugere: plāgere: ⁊ lachrymari ꝓ salute inimicorū non desinit quis. Nulli q̄ppe dubiū si rubra forēt illi⁹ q̄i cocinū peccata: velut nix aīa eius dealbabit̄. Sūma etenī virtutū dicēda est dignitas: qua dei amore aduersariorū tela imbribus extīguē lachrymarū p̄t. Christo dn̄o ꝑsuadēte: atq; dicēte. Orate ꝓ inimicis vr̄is: ⁊ benefacite his q̄ vos oderunt.

Capitulum. xvii. de octaua ⁊ vltima beatitudīe aduersa tolēandi.

b Eatus equidē dici hō ille potest: iuxta dei sn̄iaz: siue ī tēra siue ī celis: q̄ sponte: vltro: aīoq; iucūdo: minas opprobria: īproperia: damna: aduersaq; duxerit tolerāda. Attestante dn̄o Jesu christo in huiusmodi verba. Beati eritis quū maledixerint vobis hoīes: ⁊ exprobrauerīt: ⁊ abiecerīt nomē vr̄m tanq̄z malum: mētiētes ꝓpter me. Gaudete in illa hora: ⁊ exultate: quoniā merces vestra multa est in celo. Unde Paul⁹. Per multas tribulationes: ⁊ angustias oportet nos ītrare in regnū dei. in omnibus tribulationē patimur: sed nō angustiamur. Appropriamur: sed nō deicimur. ꝑsecutionē patimur: sed nō dereliquimur. Deijcimur sed non perim⁹. Sp mortificationē Jesu in corpore nostro circūferentes: vt ita Jesus in corporib⁹ nostris manifestet̄. At hec oīa tanto libētius tolerant̄ ab electis: quāto duri⁹ loquit̄. Augustin⁹ dū ait Qui ī hoc mūdo flagellari nō merebit̄: in īferno torquebit̄. Quū enī a dn̄o flagellamur si patiēter excipim⁹: ⁊ hūiliter grās agimus si mali fuerim⁹ peccatorū indulgentiā accipiem⁹. si āt boni eternā beatitudinē conseq̄mur. Ecce iā dixim⁹ que signa: que opera: que nanq; beatitudines veram indicant apparitionem domini nostri Jesu xp̄i. Quāq̄z his etiā sequunt̄ ⁊ munera sancti spiritus.

Capitulū. xviii. de donis sp̄us sancti quorū p̄mū est donū timoris

Amor q̄ est nō seruilis: neq; mercenarius: sed totus simplex pu
t rus: z filialis: siue spōsalis: z fidelis est. Ille quo dilecta spō
sa christi suū charissimū amatorem nequaq̄ vtilitate ad
mittēda: vel ꝓsequēda pena timet sponsus. Immo dilectissimum z
amātissimū dñm Jesum in timore z tremore causa dilectiōis amit
tende summopere veret: ne aliqua offensiōe ab ea discederet: z su
um iā amorē: visionē: z ꝓsolationē auferret. Qua de re milies ma
gis in die crutiari z mori vellet: q̄s dilectū suū vnq̄s in aliquo pēi
tus offendere errore. Propterea veri amatores Jesu xp̄i dum hoc
peregrianf seculo: timēt: affectāt dolores: sustinēt z gratulāf. Jux
verba beati Augustini dicētis. Apō nos iux scripturas: sanāq; do
ctrinā ciues sancte ciuitatis dei i huius vite pegrinatiōe: fm deū
viuētes: metuūt: cupiūtq;: dolēt: gaudētq;. Et q; rectus est amor eo
rum: istas omnes affectiōes rectas habēt. De dono pietatis.
Pietas illa vera est que proximo ꝓpatiēs: exēplo: oratiōe: z erbo
tatiōe: ac etiā illi si valet opere non desinit viā indicare salutis: ac
vtilitatis humāe. Odore Gregorij dicētis, Offerre quod enī dolo
rē excipit in alia necessitate crucē portat in mēte. Neq; enī aliter
redēptoris nostri mēbra efficimur: nisi inherēdo deo: z cōpatiendo
primo. Duob; enī modis crux tollit. Quomodo autē p abstinētiā
affligitur corpus: aut p cōpassionē ꝓximi affligitur animus.

Capitulum decimūnonum de dono consilij.

Onsiliū quippe optimum est: quod z sibīpsi quisq; tradi
c tur: sicut z primo in vitijs euitādis. In educādis moribus
z leto aduersa aio tolerādo. Hoc enī ꝓsiliū dei taciter dici
t: cui; meritū pmāet in seculū seculi. Odore dauitico. Consiliū āt
dñi mānet in eternū. Et hoc qō Jsidorus in hec verba disponit dicēs
in summa. Nulla te securitas deceptū blādiat. Nulla te securitas
pnie i tēptatiōe suspēdat. Jncessanter i corde tuo spes z fortitudo
ꝓsistat. Capitulū vigesimū de dono scie.

Cire nanq; potes oīm scientiarum expientiā apprehēdis
s se: vendicasseq; opulēter omnē qui equanimiter: z in se, p
speris nō erigēdo: z in aduersis non deitiendo. Bonos ma
losq; vna in deus nouerit charitate tolerare: quos siue verbo: siue
exemplo: in moribus: z disciplina voluerit edocere. Ait enī Orige
nes. Jlle offert sacrifitium laudis per cuius verbum: z mores: et di
sciplinam laudatur: z benedicitur deus.

Non tam alios docētes q̄z nos īstructi ⁊ rōnabiles esse debemus. More Ambrosij dicētis. qui enī locū scīe predicatiōis suscipit mala īferre nō debet: sed sustinere: vt ex ipsa amaritudīe irā seuiētiuz mitiget: ⁊ peccatorum vulnera in alijs ipse afflictiōib⁹ vnlnerat⁹ sanet. Hec est vera scientia ⁊ disciplina salutis.

Capitulum vigesimūprimū de dono sapientie.

s Apiētia vera ꝓfecto dicit̄ que in diuinis et supcelestibus versatur. Ex quibus que oculus nō vidit: nec auris audiuit: nec in cor hoīs ascēdit: que deus preparauit diligētib⁹. se. ac spirituali eruditiōe a domino erogāt̄. Juxta Isidoris verba Omnis hō q̄ ꝑm deum sapiēs est: beatus est. Beata vita cognite diuinitatis: virtus: operis boni est. Virtus boni operis fruct⁹ etēnitatis est. Unde Cyprianus. Quomō. n. sapiēs: vel patiēs esse p̄t: q̄ nec sapiāz: nec patientiā hz. Sapiēs ille est q̄ est patiēs ⁊ mitis.

Capitulū vigesimūsecundū de dono intellectus.

i Ntellectū sic spirituali more capimus: vt illius oculis diuinitus illuminatis īuisibilia dei penetrare valeam⁹. De quo deus ꝑ os Dauid electis dicere intendebat: quādo dicebat. Intellectum tibi dabo ad īuisibilia intuendū: sine quo nihil validum: nihil sanctū. Et instruā te in via spirituali in qua gradieris ad arcē ꝯtemplatiōis. Et firmabo stabiliēdo sup te oculos meos. i. visionē diuinitatis mee ostendā tibi.

Capitulum vigesimūtertium de septimo dono fortitudinis.

f Ortitudinis donum spiritualibus a deo elargit̄ ad eorum constantiā in ꝯtēplationis labores: ⁊ āgustias sufferēdas fouendū: atq̄ fauendū ei. Quāq̄z ⁊ omnibus prestare fidelibus presidiū non desinat accumulatissime. Verūtn̄ sicut ꝓpinq̄oribus spiritibus cherubī: ⁊ seraphī: qui magis splendēt: ⁊ ardent ī ꝯspectu dei q̄z ceteri spiritus virtus ⁊ dignitas opulētius tradita est. Sic spetialiter electis ad summe ꝯtēplatiōis arcē vberi⁹ elargitur de fortitudinis munere: ad hoc vt pondera spiritus onerosa: atq̄ supra modum grauissima facilius toleranda sint. Que sunt absentia spiritus: subtractio diuīe visiōis: gustus simul ⁊ suauitatis rerū spiritualiū amissio: Unde tali: tātaq̄ afflictione: ⁊ angustia crutiant̄ sponsi Jesu xp̄i: suiq̄ patris eterni: q̄ nisi oculta spūs sancti fortitudine ꝯsolarent̄ pre tristitia penitus deficerēt: āte q̄z sol iustitie ī eorū oriret̄ iterum cordibus. De qua quidē absentia Bernardus aperto ore loquit̄ dicēs. Non sine causa īuasit me lā-

guor animi: ⁊ mẽtis hebetudo: insolita quadã iertia spũs. Curre/bam bene: ſz ecce offensiõis lapis in via ipegit ⁊ corrui. Superbia inuẽta est in me: ⁊ dñs declinauit in via a seruo suo. Hinc illa steri litas aie mee: ⁊ deuotiõis iopia quam patior: nec pungi ad lachry mas queo: tãta est durities cordis. Nõ sapit psalm⁹: nõ legere libz nõ orare delectat. Meditatiões solitas nõ inuẽio: ideo ad op⁹ ma nuũ piger: ad vigilias somnolentus: ad irã p̃ceps: ad odiũ ptinax Lingue ⁊ gule indulgẽtior: obtusior ad predicationẽ. Nã alium quidẽ itueor singularis abstinẽtie: aliũ vero patiẽtie admirãde. ali um ãt summe hũilitatis ⁊ mãsuetudis. Alium multe mie ⁊ pietat⁊ Illũ in contẽplatione frequẽter excedere. Hic pulsare: ⁊ penetrae celos orationum instantia ⁊ cetera.

Capitulum vigesimumquincum prime partis tertij libri.

Ecũda vero opportũitas fortitudis spiritualis est ob mul/
s tarũ aduersitatũ: ab extrisecorũ tpalium icursiões varias: acerbissimas: atq; isupportabiles oĩno (nisi porro illis de⁹ puideret ⁊ pcederet) Fortitudinẽ spũs libertatis ab inimicorum isidijs absorbere calumniãtes: ⁊ psequẽtes eos vsq; ad mortẽ Sic plumis in psalmis. Flẽs luctu amarissimo sanct⁹ cecierat Dauid dicẽs. Et p̃mo absentia spũs. De⁹ de⁹ me⁹ respice in me: q̃re me dereliq̃sti. longe a salute mea verba delictorũ meorũ. De⁹ me⁹ cla mabo p die: ⁊ nõ exaudies: ⁊ nocte: ⁊ nõ ad insipiẽtiã mihi. Tu ãt i sancto habitas laus israhel: In te sperauerũt patres nostri ⁊ libe rasti eos ⁊c. Capitulũ vigesimũsertũ de bũana psecutiõe electorũ p̃ seruatiõe x̃tutum ⁊ gratiarũ. Idẽ gemens ait.

Aluũ me fac de⁹: q̃m intrauerũt aque vsq; ad aiaz meam
s Infixus sum in limo p̃fundi: ⁊ nõ est sba. Veni in altitudie maris: ⁊ tẽpestas demersit me. Laborabã clamãs: fet rauce facte sunt fauces mee. Defecerũt oculi mei dũ spero in deũ meum. Multiplicati sunt sup capillos capitis mei: q̃ oderũt me gratiz Cõ/fortati sunt q̃ psequũt me inimici mei iuste: q̃ nõ rapui tũc eroluebã. De⁹ tu scis isipientiã meã: ⁊ delicta mea a te ñ sunt abscõdita Nõ erubescãt ⁊c. Nõ p̃fundãt sup me q̃ q̃rũt te de⁹ israhel. Q̃m ppter te sustinui op̃brium: operuit p̃fusio faciẽ meã: Extrane⁹ fa ct⁹ sum frib⁹ meis ⁊ pegrinus filijs matris mee. Q̃m zel⁹ dom⁹ tue p̃medit me: ⁊ op̃bria er̃pbrantiũ tibi ceciderũt sup me. Et opẽui in ieiũio aiaz meã: ⁊ factũ est in op̃brium mihi. Et posui vestimen/tũ meũ cilitiũ: ⁊ fact⁹ sum illis in parabolã. Aduersuz me loq̃bant

qui sedebāt in porta monasterij ꝛc̄. Ego vero orationē meā ad te dñe tps beneplaciti deus. In multitudine mie tue: exaudi me i veritate salutis tue. Eripe me de luto ꝛ nō ifingar. libera me ab his q̄ oderunt me ꝛ de ꝓfundis aquarum. non me demergat tēpestas aque: neq; absorbeat me ꝓfunduz: neq; vrgeat sup me puteꝰ os suum. Animaduertite charissimi qꝛ ad huiusmodi ꝑsecutiōes ꝛ āgustias corporeas: spiritualesq; tum q̄dē a deo: tum a spiritibꝰ malis: tū a bonis. At etiā tā a bonis q̄z a malis hoibꝰ imissas. More Ieronimi: ꝛ Athanasij: ꝛ alioruz sanctoruz virorum i huiusmodi ꝓnitijs exptissimi. Sic itaq; ꝛ vos si spetiali eritis electiōe vocati ꝑuenire oportz oīno. Verūtñ manus dñi ꝓteget vos donec iustificauerit vos. Postremo i fortitudīe summaq; ꝯstātia spirituz libertatis ꝯcedet vob i aminiculū: suffragiumq; vr̄m. Itaq; ꝛ vos vna cū sanctissimo psalmogr̄pho psalmū hūc ꝯfidēter canē valebit; dicēdo

Capitulum trigesimum de confidentia Dauid.

Dominus illumīatio mea: ꝛ salus mea quē timebo. Dñs ꝓtector vite mee a quo trepidabo. Dū appropiant sup me nocentes vt edāt carnes meas. Qui tribulant me inimici mei ipsi īfirmati sunt ꝛ ceciderūt. Si ꝯsistāt aduersum me castra: nō timebit cor meum. Si exurgat aduersuz me preliuz: i hoc ego spēabo. Unā petij a dño hanc requirā: vt inhabitē i domo domini omnibus diebus vite mee. vt videā voluntatē domini: ꝛ visitem templum eius. Et reliqua vsq; in finem. Ubi sic concluditur. Expecta dominum: viriliter age: ꝛ confortetur cor tuum: ꝛ sustine dominuz Unde salomō in ꝓuerbijs. Habe fidutiā in domino ex toto corde ꝛ ne innitaris prudentie tue. In oībus vijs tuis cogita illum. Ipse diriget gressus tuos. Idem decimoquinto capitulo. Cor hominis disponet viam suā: sed domini est dirigere gressus suos. Idē Paulus ad Romanos capitulo quinto. Quicunq; spiritu dei aguntur hij filij dei sunt. Idem insup. Si deus ergo pro nobis: quis contra nos. Tunc igitur fidutialiter in obsequio Christi domini nostri: ꝛ dei nostri agendum est. Dicente ꝓpheta. Qui confidit in domino sicut mons syon non commuebitur in eternum.

Secunda pars tertij libri.

Si quis āt his qui reformati fuerīt: ꝛ optime iustificati: vbi iam hec ꝛ maiora que dici non possunt signa: īmo vt verius loquar diuinitus euenisse viderit sanctitatis inditia Et q̄ alio spiritu q̄z dei omnipotentis hec fieri iudicabit. Et crimen

induxerit:ac suspicans de gestis tpe iustificationis occursis ipone infamiã volverit :eo q nõ pmissione dei credat. Verũ magis eorũ pessimis operibus pacta sint.legat:intelligat:z sileat. Hec Christi z Aug. verba. Capitulus pmum secunde pt tertij libri.

Stote misericordes:sicut z pater vr misericors est. Nolite
e iudicare:z non iudicabimini. Nolite pdemnare z non con-
demnabimini. Dimittite:z dimittet vobis. date z dabit vob. Mẽsurã bonã z pfertã:z coagitatã:z supfluentẽ dabũt i si-
num vestrum. Eadem quippe mẽsura qua messi fueritis remetiet vobis. Dicebat autẽ illis similitudinẽ. Nunquid potest cecus ce-
cum ducere:nonne ambo in foueam cadunt. Nõ est discipulus sup magistrum:pfectus ãt omnis erit:si sit sicut magister eius. Quid autem vides festucam i oculo fratris tui:Trabem ãt qui in oculo tuo est non vides. Ypocrita eice primus trabẽ de oculo tuo. Tunc pspities vt eĳtias festucã de oculo frĩs tui. Hinc igit beatus Au gustinus in homelia admonens ait:

Capitulum secundum de suspicatione.

On reprehẽdam? ea que nescim?:quo animo fiant. Necp
n ita reprehẽdam? que nr ãifesta sunt:vt desperem? sanitas
tem:z vitabimus iuditius:de quo nunc dicit. Nolite iudi care:ne iudicet de vob. Ypotest ãt mouere qõ ait. In quo.n. iuditõ iudicaueritis:iudicabit de vob. Et in qua mẽsura messi fueritis: in ea metiet z vobis. Nunquid enĩ si nos in iuditio temerario iu dicauẽritis:temere etiã de vob de? iudicabit: Aut nunq̃d si mẽsura iniqua messi fuerim?: etiã apõ deũ iniqua mẽsura est vnde vobis remetiet:Nam z mensure noie ipsum iuditium significatus arbi trator. Nullo modo deus vel temere iudicat. vel iniq̃ mẽsura cuiq̃m reprehẽdit. Ex hoc dictum est:qm temẽitas q̃ punis aliu:eadẽ ipa te puniat necesse est. Nisi forte arbitrãdum est q iniquitas ei no ceat aliq̃d in quẽ pcedit. Ei ãt nihil a quo pcedit: imo vero sepe nihil nocet ei qui patit iniuriã. Ei ãt qui facit necesse est z noceat Quod enĩ nocuit martiribus iniquitas psequentium: ipsis autez psecutoribus plurimũ q: z si aliqui eorum correcti sunt: eo tẽ tpe quo psequebant:excecabat illos malitia illorũ. Sic z temẽariũ iu ditiũ plerũq nihil nocz ei õ quo temẽ iudicat. Ei ãt q temere iudi cat ipsa temeritas nocẽ est vt noceat. Ista regula etiã illud dictus arbitror: Omis q̃ pcusserit gladio:gladio morietur. Quã mlti.n. glas dio pcutiunt:nec tamen gladio moriuntur. sicut nec ipse Petrus

Sz ne istũ venia peccatorũ talẽ penã euasisse q̃s puteť. Quanq̃z nihil absurdi⁹ q̃z vt maiorẽ putet gladij penã eẽ potuisse q̃ Petro nõ accidit: q̃z crucis q̃ accidit. Quid ergo aliud dictũ est. Oĩs. n. q̃ gladio ꝑcusserit: gladio morietur: nisi quia in ipso peccato anima morietur quodcunq̃ ꝯmiserit.

Confutatio temerarij iuditij in viros electos. Capitulũ tertium.

s I forte quis diceret euidẽtia q̃dã diuinã vltionẽ in quodã magne sanctitatꝫ fame vira euentã apparentẽq̃ dilucide videre videor. Eo q̃ vt a regali q̃i solio ad ꝓfunda laci ruisse ab extrĩseco videať. Nõne illius viri nequitia: ⁊ scelere euẽisse arbitrandũ est: Sicut ⁊ Pharaoni. Sauli. necnõ Jude. Et alijs q̃z plurib⁹ pessimis viris accidit: atq̃ nefarijs. Ad quorũ quidẽ exemplũ: ⁊ ĩ ꝓperiũ ꝓpter q̃d peccata veniunt aduersa scriptum est.

Capitulum quartum.

r Espõsio. duplex est enĩ iuditiũ. Verũ videlicz: ⁊ temerariũ Verũ autẽ iuditiuz nemo putet hr̃e: nisi expt⁹ in his q̃ sup̃ dixim⁹. Et erudit⁹ a deo: ⁊ a natura: ab opere: ⁊ offitio summope sit. Nec min⁹ summe charitatꝫ: pietatꝫ: ⁊ clemẽtie ꝯgnoscať precictus: ⁊ ornat⁹. Tunc vero talis (vt puto) verax iudex: de quo nõ viderit: nec audierit: nec ope nisi bonũ ꝯsumatuz nouerit. Nullo pacto illius ruine: aut de eo maledicẽtib⁹ credẽ presumet: neq̃ illis aliq̃m p̃stare fidẽ voluerit. Quãq̃z etiã ab extrinseco fuerit aduersatus: vel depulsus. Presertĩ quum eũ viderit in patiẽtia: ꝯstãtia: ⁊ humilitate roboratũ remãere. Sicut Job vir sanctus. Tobias ⁊ alij multi: q̃ a supbis p̃sumptuosis. ypocritis: malisq̃ hoĩbus: q̃ aliq̃ñ odij causa: liuore: ⁊ ĩuidia ducti fuerãt ad temere iudicãdũ de eis. Judicare ãt in malum tunc nõ erit quũ in damnationẽ: destructionẽ: ⁊ dei: ⁊ sacre fidei irrisionẽ q̃s finierit: vel errore veraciter diuulgato ĩ quo aliquẽ p̃ijsse: ⁊ ĩordinate vitã fuisse ꝯgnoscit̃: si iudicať non est temerariũ iuditiuz: sz ratõabile dictum. Verũtñ q̃m iuditia dei abyssus multa: nequacq̃z adhuc totaliter ꝯfirmandũ est. Sz pie: more Aug. dicẽtis. Male viuere. ⁊ bñ mori pium est credere: sz nõ affirmare.

Capitulũ q̃ntũ d̃ malo iuditio.

m Alũ vero iuditiũ: ⁊ oĩno temerariuz est quum q̃d nescimus nec vidim⁹ a maledicẽtib⁹ tã fortiter corde sigilam⁹: vt oẽz charitatẽ: humãitatẽ: ⁊ pietatẽ: a pectore penitus expellimus ⁊ aĩo. Ve ve talib⁹: q̃r agunt q̃d de⁹ Magdalene: q̃d adultere: quodue latrõi: quorũ ei peccata manifesta fuerãt non fecit: nec exacerbare eos voluit: sz magꝫ saluare: ⁊ ꝯsolari: illisq̃ succurrere

proposuit. Nos ãt ꝑseq̃mur: ⁊ detestamur. Immo qd̃ peius: peius nimis est. Quia nõnũq̃z frẽs frẽz: filij patres ob temerariuz iudi- tium crudeliter ĩsecuntur. Quum tñ in ope ⁊ verbo: nisi oĩa bona optimaq̃z exercuisse nouerit. Verũtñ tã maliuoloruz detractiõib⁹ firmã prebẽt fidẽ: q̃ non soluz oĩm benefitiorũ sese ingratissimos effitiũt: sed omnẽ dissoluunt beniuolentiã: charitatẽ dilaniant. Et ab omni se penit⁹ humãitate: ⁊ pietate alienãt. Ita vt more leonũ rugientiũ nõ desinunt vbiq̃z in ꝓximuz: ⁊ benefactorẽ suuz: ⁊ eorũ salutis optimuz dilectorẽ: detrahendo: murmurãdoq̃z seuire. Hec ãt iustitie gratia agere dicunt. Quã quidẽ neq̃z sciunt neq̃z noue- runt eã vnq̃z: q̃r iustitia v̄ra est reddere ꝓ malo bonũ: nõ ãt ꝓ bono malũ. Sz dicunt aduersitas: ⁊ multorũ emulorũ detractiões indi- cãt nobis rei hui⁹ veritatẽ. Heu ceci: heu duces cecoruz: ignari q̃z estis sanctarũ scripturaruz. Animaduertite miseri: ⁊ videte q̃dnaz ꝑ os ꝓphete dicat de⁹ in retributiõib⁹ christi sui. suiq̃z p̃mogeniti in multis fratrib⁹ q̃ viã vestigiuzq̃z illi⁹ secuturi sunt. In gaudium p̃mo. In ruinã postmodum. Demũ in resurrectionẽ diuine contẽ- plationis. Ait. n. de⁹ oĩpotẽs ore dauitico: q̃ ⁊ ꝓphetauit dicens dño. Capitulum sextum de ꝓmissione Christi sui facta a deo ad sanctum Dauid.

t Unc locutus es in visiõe sanctis tuis: ⁊ dixisti. Posui adiu- torium in potẽte: ⁊ exaltaui electuz de plebe mea. Inueni Dauid seruũ meũ: oleo sancto meo vnxi eũ. Man⁹. n. mea auxiliabit̃ ei: ⁊ brachium meum ꝯfirmabit eũ. Nihil ꝓfitiet ini- micus in eo: ⁊ fili⁹ iniquitatis nõ apponet nocere ei. Et ꝯcidam a facie ipsius inimicos ei⁹. ⁊ odientes eũ in fugã ꝯuertaz. Et v̄itas mea: ⁊ misericordia mea cũ ipso: ⁊ in noĩe meo exaltabit̃ cornu ei⁹. Et ponam in mari manũ ei⁹ ⁊c̃. Magne dignitatis: honoris: salu tis: ⁊ glorie. Veraciter gratias: donaq̃z ꝓmittentis: distincte apte q̃z dinũerat: vsq̃z dũ ait. Et tron⁹ ei⁹ sicut sol in ꝯspectu meo: ⁊ sic̃ luna ꝑfecta in eternũ: ⁊ testꝫ ĩ celo fidelis. Capitulũ septimũ:

e Edem remunerationes pollicite sunt electꝫ omnib⁹ aĩab⁹ His maxime q̃ spetiali vocatiõe diuinit⁹ ad diligendũ de- um in reformationẽ sensationis: diuineq̃z contemplatiõis vocati ⁊ electi sunt. Quib⁹ vna cũ xp̃o suo post vocatiõis ⁊ electi- onis gloriã: hec ĩferi⁹ enarrãda de⁹ euenire ꝑmittit: tꝑe iustificati onis: in maiorẽ q̃dez donuz ⁊ gratiã ꝯseq̃ndã. Quãq̃z hec que au- dietis ꝑfecta iã in xp̃o cõpleta sint: ⁊ in omnib⁹ sanctis. Sic itaq̃z

⁊ consumenda sunt in presentibus: ⁊ futuris electis ⁊ vnitis. Sequit̃ ergo sanctus ꝓpheta Dauid dicens. Tu vero repulisti: ⁊ despexisti: distulisti christũ tuũ. Auertisti testamentum serui tui: prophanasti in terram sanctuariũ eius. Destruxisti omnes sepes eius posuisti firmamentũ formidinẽ. Diripuerunt eum omnes trãseũtes viã. factus est opprobriũ vicinis suis. Exaltasti dexteraz deprimentiũ eũ letificasti oẽs inimicos eius. Auertisti adiutoriũ gladij eius: ⁊ non es auxiliatus ei in bello. Destruxisti eum ab emundatione: ⁊ sedẽ eius in terrã collisisti. Minorasti dies tp̃is ei⁹: ꝑfudisti eum confusione. Usq; quo dñe auertis in finẽ: exardescet sic̃ ignis ira tua ⁊c̃. Usq; dum cognita huiusmodi ruine saluberrima vtilitate oĩno necessaria concludens. Et deum benedixit: ⁊ postulauit Christi aduentũ dicens. Benedictus dñs in eternum: fiat: fiat scz qd̃ a deo decretũ est: ⁊ futurũ.

Capitulum octauum.

Nunc vero ex verb̃ octuagesiminoni psalmi sequẽtis: gaudiũ in cõpunctione renouatiõis christocoli: electisq; ⁊ vnitis ostendit̃ dilucidissime. Nã quasi ore: ⁊ fratrũ suorũ dilectorũ Dauid sanctus post ruinã cecinerat dicẽs. Dñe refugium factus es nobis a generatione in generationẽ. Deĩde ex correctione: iustificatiõe: ⁊ pietatis Jesu xp̃i expientia: ⁊ dei eterni potentiã: ⁊ humãe fragilitatis inopiã narrat. Donec salutifere resurrectionis electorum in renouatiõe spiritus sancti paracliti exultationem ꝓtulit: dicens. Repleti sumus mane misericordia tua: ⁊ exultauimus: ⁊ delectati sumus ĩ omnibus diebus nostris. Letati sum⁹ ꝓ diebus quibus nos humiliasti: ãnis q̃bus vidimus mala. Orat de futuro dicens. Respice in seruos tuos: ⁊ in opera tua iaz optĩe iustificata. sic etiã dirige filios eorum. i. discipulos: ⁊ deuotos eorũ iustificatorum. Et sit splẽdor domini dei nostri sup̃ nos: ⁊ op̃a manuum nostrarũ dirige in gaudiũ salutẽ: ⁊ ĩ p̃cept⁹ ⁊ mãdatis tuis.

Capitulum nonum de spirituali reformatione.

Deinde in sequenti psalmo ĩdicat signa ⁊ dona reformationis: incipiẽs a cõfidẽtia ⁊ securitate. Quas post correptionẽ iustificatiõis electi suscipiũt a deo q̃ humiliauerat eos inq̃ens. Qui habitat in adiutorio altissimi: tp̃e magnificationis in ꝓtectione dei celi cõmorabit̃. ꝑ securitatis: ⁊ sancte spei constãtiã: ⁊ fortitudinẽ. Vñ licz dño ex fẽuoẽ dilectiõis. Susceptor me⁹ es tu: ob demonũ ĩsidias. ⁊ refugiũ meũ: ab inimic⁹ meis inãib⁹. et qm̃ de⁹ meus est fortis ⁊ potens: ⁊ mult⁹ ad ignoscendũ: sperabo in eũ. Qm̃ ipse liberabit me ãmodo a laq̃o venãtiũ. diuersarũ pre

teritarũ temptationũ demonũ. Et a verbo aspero. improperãtiũ detrahentiũq; hoĩm. Nunc ãt formã ⁊ ordinẽ dei auxilij: diuineq; ꝓtectionis sue indicat ꝓpheta electo: ⁊ vnito: dicẽs. §.i. De mõ reuocationis. Scapulis suis. misericordie: ⁊ pietatis: q̃bus erroẽs ⁊ defectus electorũ suorum tolerat: ⁊ supportat. Obumbrabit tibi. Nullum tibi ad mortẽ ĩputando peccatũ: ĩmo venia: ⁊ remissione obumbrat⁹. Quia vetus error abijt: gaudiũ ideoq; exultabit cõfidẽtie. Eo q̃ sub pẽnis eius sperab: in austera scz corporis pnĩa: ⁊ ꝯpunctione in dilectiõe dei: ⁊ in charitate ꝓximi. Ita vt etiã pro inimicis ipse mori ꝑat⁹ eris. His equidẽ penis xp̃m ad celos: cum electis patribus euolasse nouim⁹. Paulo attestãte dũ ait. Sic oportuit xp̃m pati: ⁊ intrare in gloriã suã. §.ii. de v̄a fide: ⁊ credulitate scripturarũ. Deinde scuto fidei: sine qua ĩpossibile est placere deo. veritas eius: altissimi circũdabit te: in ĩtelligentiã: ⁊ crudelitatẽ scripturarũ: mãdatorũq; dei: ⁊ sacratissime matris ecclesie militãtꝫ. Quãobrẽ ñ timeb a timore nocturno: ex obscura dubitatiõe dãnationis tue: ꝓpter absentiã solis: ⁊ lumĩs diuini amoris Unde a deo tuo derelictum alias penitus te putabas. Sed nũc ñ vocaberis vltra derelicta anima. E terra tua tui scz corporis sensus bonis: optimisq; penitentie: ac deuotionis operibus simul ⁊ virtutibus inhabitabunt̃ feliciter exercẽdo. §.iii. De confidẽtia aduersus ĩpugnationes superborũ. Tunc nẽpe nec timebis a sagitta volãte in die: malignorum hoĩm: superborũ: ⁊ ipocritarũ dicentiũ in aperta ꝑsecutione. Te fore omnino deceptum: q: cõplacuit dñs in te. Ideo nec etiã timebis a negotio ꝑambulãte in tenebris Ex hostib⁹ qui dicũt in ocultis tuis peccata ocultasse: quibus nec dum confessus: neq; absolut⁹ es: vt hinc summopere confundaris Tu vero qui tui cordis munditiam: ⁊ puritatem ex vera contritione et confessione (deo cooperante) noueris habere dealbatam. Nullam quippe curã facies de his qui cogitauerunt iniquitates in corde suo. Qui cogitauerunt supplantare gressus tuos: ⁊ qui absconderunt superbe laqueum tibi.

§.iiii. De securitate dei in confusione: Sed neq; timebis ab incursu subite confusionis ita vt quecunq; bona que feceris. in malum ab omnibus arbitrentur: Nec propterea timeb a demõio meridiano: Imponenti tibi crimen: calumniasq; diuersas multis illuminatas euidentijs iniquitatis.

Tu autē gaudens gaudebis in dño: ⁊ exultabit aīa tua in deo tuo
Quia īduit te vestimento salutis: ⁊ indumēto iustitie circundedit
te. Et quasi sponsuz Jesu xp̄i decoratū corona dilectionis: diuiniq;
amoris īplebit cor tuū. Et q̄i spōsaz exornabit aīam tuā monilib⁹
suis diuersarum suauitatū spiritualiū: reuelationū: diuiorūq; susu-
rium. §. v. de dispersiōe detrahentiū. Quasobres cadēt a latere
bonorū operū tuoruz corporaliū. Mille detractores. Et a dextris
optimarum v̄tutū potētiaruz aīe tue. Cadēt decē milia: demōes
terētes: ⁊ surgētes tibi malum. Ad te āt nec vn⁹ eorū appropīqua-
bit: ad nocendū tibi. Immo sicut. n. terra ꝓfert germē suuz. Et sic
ort⁹ semē suum germīat. Sic dñs de⁹ garmīabit iustitis: ⁊ laudem
tuā corā vniuersis gentib⁹. Verūtñ oculis tuis. ꝓprie humilitatꝫ
tue nihiluz tuum ꝯsiderab: ⁊ exaltationē tuā in gloriā dei videbis
in retributionē peccatoruz hoīm: peccatorumq; tuorū: q̄ īiuste ini
quitatē fecer̄t in te. Ideo caput circuit⁹ eorū labor labioruz ipsorū
opiet eos. Cadēt sup eos carbōes: in ignē de⁹ deijtiet eos in mise
rijs non subsistēt. Quia vir līguosus nō diriget̄ in terra. Virū īiu-
stum mala capiēt in īteritu. Tunc itaq; dices: ꝯgnoui q; fecit dñs
iuditiū īopis: ⁊ vindictā paupum. Verūtñ iusti diuq; iustificati cō
fitebunt̄ noī tuo dñe. Et habitabunt recti cum vultu tuo.
§. vi. de spe diuina in deo ponēda in āgustijs ⁊ tribulationib⁹.
Quāobrē tu es dñe spes mea: in āgustijs: in īfirmitatib⁹: ⁊ in ꝑse-
cutionib⁹. q̄s purgatiōis grā mihi omnibusq; electis tuis euenire
ꝑmittis summa tñ patiētia: ⁊ eq̄tate. Eo magis. Qm̄ posuisti al-
tissimuz refugium tuuz mihi in exercēdo leto aīo absq; vana curio
sitate. Opera cuncta misericordie corporalia: simul ⁊ spiritualia
pro remissione peccatornm: ⁊ gratiarum acquisitione. Ideo nō ac
cedet ad me malum quod suspicantur inimici mei me scilicz in fre-
nesim casurum: aut in mentis vacilatione: aut in īcurabilem egro-
tationem. Sic nec flagellum: heresum. appropinquabit: taberna-
culo cordis mei: quod est camera omnipotentis regis. Camera in-
quam dilectionis Jesu christi dei veri: veriq; hominis. Qui ꝯcep
tus de spiritu sancto: natus de virgine: mortuus ⁊ sepultus pro hu
mani generis redemptione. resurrexit deniq; tertia die: ad celos
ascendit: ⁊ venturus est iudicare viuos ⁊ mortuos. Quisquis hūc
diligit: in hunc ⁊ sane credit: nequaquā in die heretica valebit
nece ꝑire. xp̄o attestāte. Qui credit ī me ⁊ si mortuus fuēit viuet.

Sic viues ⁊ tu ait ꝓpheta. §. vii. de angelica ꝓtectione.

Quoniã angelis suis mandauit deus eruere te de manibus
9 calumniantiũ te: vt custodiãt te in omnibus vijs tuis. Tã
in coꝛpoꝛis austeritate: silẽtio ⁊ solitudine: q̃z in nimia la
chrymarum infusione ꝓ tuis ⁊ amicoꝛum: inimicoꝛumq̃ peccatis.
Necnõ cunctoꝛũ fidelium infidelium q̃ cõuersione: atq̃ salute. Hi
etenĩ angeli in manibus diuine gratie auxilijs suis poꝛtabunt te:
ita vt nihil penitus tibi oneris esse possit. neq̃ graue: aut molestũ
q̃q̃z. Quoniã deus tunc locatus est in visione sanctis suis ⁊c̃. Je
circo. Ne forte tuum offendas pedẽ: affectionũ tuaꝛum spiritua
lium. ad lapidẽ dubitationis: vel cõtradictiõis. Moꝛe Moisi dif
fidẽtis de dei auxilio. custodiẽt te: in fiducia: ⁊ confidẽtia dei sum
ma cum humilitate. Quia iueni Dauid seruũ meũ ⁊c̃. oleo sancto
meo vnxi eum. Unde in spiritu libertatis: in coꝛdis letitia: animi
iucunditate: ⁊ consolatione mentis. Ambulabis sup aspidẽ. Con
fundẽs omnes obturãtes aures suas ne bona audiant de te. Qui
insidiãtes tibi pedes affectuum tuoꝛũ moꝛsu venẽare cupiũt Ue
rũtamẽ manus mea auxiliabiẽ tibi: ⁊ brachiũ meum confirmabit
te. Sic sup basiliscũ. Inuidoꝛum gratiaꝛum tuaꝛum: q̃ toꝛuo te intui
tu oculoꝛum intuenẽ vt confundaris. Sed nihil ꝓfitiet inimicꝰ in
te ⁊ filiꝰ iniquitatis non apponet nocere tibi. Ambulabis in vera
pace: deuotione: ⁊ feruoꝛe: ad illoꝛum confusionẽ. Quia concidaꝫ
a facie tua inimicos tuos: ⁊ odiẽtes te in fugã conuertã. At etiam
leonem deuoꝛantium diuini muneris largitatẽ. Et negãtes: ⁊ de
trahẽtes apparitionibus diuinis xp̃i: sanctoꝛum: aut angeloꝛũ su
oꝛum. Conculcabis: lachrymis ⁊ oꝛatiõibꝰ tuis. Mñ veritas mea
⁊ mia mea tecum. Et in nomine meo exaltabiẽ coꝛnu tuũ. Nec mi
nus conculcabis depꝛecationibꝰ tuis. Braconẽ: laniantiũ venena
tis dentibus famã ⁊ gloꝛiã tuam. Et ego ponã in mari famaꝫ bo
noꝛum operũ. Et in fluminibus gloꝛiã dextre gratiaꝛum ⁊ ẋtutuꝫ
tuaꝛum. Nam ipse iuocasti me pater meus es tu deus meus: ⁊ su
scepꝛoꝛ salutis mee. §. viii. de liberatione ꝑ spem. Et qñ i me
sperabis liberabo te a ꝓsequẽtibus ⁊ calumniãtibꝰ. Et pꝛotegam
aiam tuam a tẽptationibus ⁊ insidijs inimici. Quoniam cogno
uisti ex dilectione nomẽ meum: quod est bonitas. Et ideo ego pꝛi
mogenitũ ponã te x̃pm i omnibus electis. Et quẽlibꝫ reformatũ
in sensatione ponam pꝛimogenitũ sup omnes in fide reformatos.
Christum vero excelsum pꝛe regibus terre. Omnis ãt reformatꝰ

in sensatiõe. Clamabat ad me. In ꝯtẽplationibus suis ꝓ salute sua ⁊ amicorũ: inimicorũ: ⁊ ꝑsequentiũ ꝯtritiõe. Exaudiã eũ. Nam cũ ipso sum in tribulatiõe mentis ⁊ corporis. De quib⁹ eripiã eum in hoc mundo. Ubi longitudine dierũ replebo eũ: ⁊ ostendã illi salutare meũ Jesum xp̃m mihi iseparabiliter vnitũ. Pandãq; illi mysteriũ incarnatiõis: necnõ ĩ visionẽ diuinitatis mee. Aperiã ei adhuc viuẽti in trinitate ⁊ vnitate ꝑfecta. Deniq; in vitã eternã sup choros angelorũ: spirituũq; beatorũ glorificabo eũ simul cũ vnigẽito meo Jesu xp̃o. Capitulũ decimũ. Hic finis donorũ ⁊ gratiarũ est ad effectũ preuenientiũ. Quorũ quarũq; duratio in psalmo ꝓmissiõis superi⁹ allegato ĩ hec v̄ba ꝯfirmat̃. Dũ ait ꝓpheta

i Neternũ seruabo illi electo ⁊ vnito vna cũ xp̃o meo mĩam meã: ⁊ testamentũ meũ donorũ: ⁊ gratiarũ supradictarũ Sancti q̃ spirit⁹ visitationũ ⁊ beatitudinũ oĩm: atz v̄tutum. Hec ãt oĩa dona erunt in testamentũ fidele vltimum ⁊ roboratũ ipsi electo: contemplatiuo: siue vnito. §.i. Hic ponit semen xp̃i a peccatis in gratiã renouatis cũ ceteris peccatorib⁹. Quãobrem vt supi⁹ diximus. Et ponã in seculũ seculi semẽ ei⁹. Sicut apli euãgeliste. Uelut Petrus: Paul⁹: Mathe⁹: ⁊ Maria magdalẽa atz latro xp̃i cum oĩbus his: q̃ per eos diuina succẽsi remãserint: ⁊ remanebũt dilectione. Et ponã thronũ eius catholice fidei: q̃ ab electis: ⁊ vnitis firmat̃: atz roborat̃. Sicut dies celi qui nunq̃z defitiẽt: tam etsi dies veniẽt in quibus in ignẽ purgabunt̃ tã celi q̃z terra. Et hoc quidẽ erit in die vltima iuditij. Ubi ĩnouabunt̃ sancti: ⁊ aĩe iustorum in camino purgent̃ instificationis. Quorũ thronus in eterna gloria durabit sicut dies celi. §.ii. Hic lapsus electorũ vnitorũ: ⁊ contẽplatiuorũ ponunt̃ ꝯ legẽ. Si ãt filij ei⁹ xp̃i dilectores: vniti videlicz ⁊ ꝯtẽplatiui derelinquerũt legẽ meã genẽalem: ⁊ ꝯmunẽ mandatorũ dei: atz positiuã sacre matris ecclesie ab extrinseco hoĩe corporeis sensib⁹. Si tñ spetiale mandatũ dilectionis in corde seruauerĩt saltẽ ĩ sinderisim. Quãq̃z in iuditijs meis legũ scz ⁊ statutorũ: ac ordinationũ ecclesiasticarũ: ⁊ religiosarũ ñ ãbulauerĩt. Immo q̃ mai⁹ est. §.iii. Cõtra iustitias honestat⁹: ꝯtinẽtie: ⁊ fidei sacramẽta. Si iustitias meas ꝓphanauẽĩt: Sic̃ Samson cum meretricibus alienigẽis. Petr⁹ in errore baptismi. At sic̃ prenoĩat⁹ de ordine predicatorũ ĩ renegãdo fidẽ xp̃i: non tñ corde. At etiã si mãdata mea nõ custodierĩt. Non iurãdi in vanũ. Non

blasphemādi. Sabbatata sanctificādi. Non mecādi. Mortem ⁊ rem ꝓximi: atq; vxorē non optandi. Sicut fecerat Dauid sanctꝰ q̄ vnitus: ⁊ pre ceteris sanctis noui veterisq; testamēti ꝯtemplatiuꝰ fuerat. Uisitabo in virga tribulationū: ꝑsecutionum: aduersitatuꝫ ⁊ inualitudinum plurimarū iniquitates eorū supradictorū ꝯtēplatiuorū. Et peccata eorū que vt supra tēpore iustificatiōis ꝑpetrauerūt in x̄beribus: ꝑ se: vel ꝑ alios: corporalibus disciplinis: vel spiritualibꝰ angustijs ex ꝯpunctione lachrymaruꝫ: vel ex austeritate penitētiarū multarū. Ideo sequit̄. Misericordiā āt meam non dispergā ab eo xp̄o meo: cum oībus filijs suis: electis: ⁊ ꝯtēplatiuis, quibꝰ neq; nocebo in veritate mea: q; non peribit capillus de capite eorū. Sicut ꝯburi nō potuit capillus de capite: neq; de barba pillus illius d̄ ordine antedicto predicatorū. §.iiii. Continuans auget renouationē: dicēs. Neq; prophanabo amplius testamētuꝫ meum quod superiꝰ pollicitus sum: donorū: ⁊ gratiarū sup̄dictarū redēptionē. Ne electi in policitatiōe hāc ambigendi occasionem haberēt ꝑ spiritum sanctū suum verba sua ꝯfirmat: dicēs. Et hec scꝫ verba que pollicendo procedunt de labijs meis non faciā irrita At vt certius teneat̄: ꝑ iuramentum qd̄ principi: immo ⁊ regi electorū ⁊ ꝯtemplatiuorum promiserat sancto scꝫ Dauid: confirmat eandē seruaturū deus fidem Christo suo domīo iesu: filijs q̄q; suis omnibus dicens. §.v. Semel iuraui in sancto meo scꝫ nomine: siue in xp̄o vēturo. Si dauid mentiar. i. non mentiar: q; semē eius scꝫ dominus Jesus christus cuꝫ electis suis in eternū in me manebit. Juxta illud. Qui manet in charitate in deo manet ⁊c̄.

§.vi. Et ideo thronus eius ⁊ electorum: contemplatiuorumq; sic̄ sol in dilectiōe in ꝯspecta meo: Et sicut luna perfecta in mūditia cordis in eternum manebit. Et ego ⁊ filius meus Jesus christus primogenitus in multis fratribus testis fidelis erimus in celo. Gaudeant ergo electi: et renouati in fide etiam. Sed longe magis: magisq; spetiali munere ad culmen: et vocati: et electi diuine contemplationis. Quoniam in celo deum et hominem humane fragilitatis passionibus expertum habemus in testem fidelissimū q; omnes filij domini nostri Jhesu christi in dono dilectionis concepti: si derelinquerint diuina precepta: aut communes leges ⁊ positiuas tempore iustificationis. In tempore magnificationis et renouationis iugo corripientur suaui in lachrymis ꝯpunctiōis:

sue in leuissimo onere aduersantiū: vel infirmitatuz: sue austerita
tum penitentiarum. Huiusmodi enī electis thron⁹ in celo tpe glo
rificatiōis vna cum Christo paraī. Sicut sol splendidissimus ra
dijs micās lucidissimis in conspectu dei: z anime eorum pfecte di
uino cādore pfulse: sicut luna pfecta in pulchritudine sua eruut.
Tertia ps de repetitiōe iuditiorū temerariorū i exptis electi spe
tialiter: z contemplatiuis. Et de cognitione verarum et falsarum
visionum spiritualium.

Ec miremī: neqz temere amodo iudicare presumatis frēs
n pastorū spiritualiū: z prelatoruz exptorum: z ptemplatiuo
rum vitā in malum: presertim quum virtutum in eis opa
cōcerni possunt. Mā z si nonnūqz cadē videanī a cōspectu hoim p
infamiā: sue verum: sue mendatiū sit: chariores sunt eterno patri
ceteris actiuis.

Capitulum primum de imitatione Christi.

Omnis enī singulari vocatiōe z spetiali electiōe a spū san
o cto tract⁹ cōformis efficitur saluatori: in iproperijs: z psecu
tionib⁹: detractionibus: z angustijs. Et sepius ex lapsu
z defectu ipsorum ne equari sese valeāt pfectioni dñi nri Jesu xpi
dei veri: z veri hois in quo nulla omnino: nulla qz penitus reatus
macula fuit: nec alicui occasionē scandalizādi dederat vnqz. Non
ūt sic in electis: z sanctis. Immo vt Johannes testatur sicut alias
dixim⁹: Et si dixerimus non habere peccatum zc. Ergo necesse
est vt, tum iuste: tumue min⁹ iuste omnino ea pati z sustinere adue
sa: que de eo duce z saluatore nostro in sapientie libro per Salomo
nem fuerant prophetata.

Capitulum secundum de experimento tribulationum.

Ane sane quicunqz p ea non diligēter fuerit monit⁹ z eru
m ditus i hūilitate: z pfecta sapia: z optima emēdatiōe. Dis
deuotio: ois feruo: omnis sue visio: aut apparitio: gustus.
vel spiritualia sentimēta suspecta omnino sunt: Nam aut a malo
spiritu causa decipiēdi offerūtur: vt ide inaniter gloriem. Et hoc
cognosci potest cum fama sine operibus abundanter acquirit. Et
marime quando absqz vlla emendatione: z vlla correctiōe ad finē
suam dederit vitam. Si vero huic visio sue apparitio a deo fue
rit magis ad confusionem: z ruinam: z damnationem illius: z simi
lium suorum erit. Ideo de Salomone dubitat. Quia post visionē
dei: z, pmissa, p erroribus: z preuaricationibus suis: neqz emenda

de Salomone dubitatur, et quare.

tionem: nec in aduersis correctionē aliquam audiuimus. Sed pacificum regnum suscipiēs: humanā vitā etiā in pace finiuit. Non enim psalmographꝰ sanctus Dauid sic. Sed diligēti correctione in quocunq; errore suo monitus consequebat emendatiōem. Et sic vsq; ad canos emendatus gloriā meruit: z salutē in finē. Itaq; quos p viam pcedere Dauid videritis: z verba: z eorum monita reuerēter: fideliterq; suscipere. Sicut verba eiusdē sancti Dauid z Pauli apostoli qui post visionē correctionē suscepit cū optima emendatione. Capitulum tertiū de via veritatis Jesu christi. In qua pfecti ab impfectis dilucide cognoscuntur

Jt etenim domin⁹. Qui sequit me nō ambulat i tenebris:
a sed habebit lumē vite. Tenebre equidē sunt gaudia: honores: ac mundi huiuscemodi dignitates. Lumē āt rutilans more solis celestis: aduersa: tribulationes z martiria sunt. Quāobrem Salomon in libro sapie: quibus christus radijs micatur⁹ fuisz vt in exemplū illa nobis. i. electis in lumē eterne vite daret, pphetauit: increpās impios: ac psecutores christi: z electorū suorū. Quorum aduersariorū verba neḋissima hec sunt: que quottidie effectū suum exercere non desinunt in perfectos z sanctos. Sicut in tota domini nostri Jesu christi vita optime fuerat consumatum. Dicētes autores passionis tā xpi q̄z pedissequorū z imitatorū eius. Capitulum quartum ex libro sapientie Salomonis verba: z effectus impiorum. Capitulo secundo.

Opprimamus pauperē iustum. Christū scz: z electos iustificatos. Et non parcamus vidue: que animas iustorum indicat: que quasi vidue in absentia sponsi sui crutianť. Unde dominus dixerat. Tristis est anima mea vsq; ad mortē. Jtē: pater mi: quare me dereliquisti: Nec veteranos. Antiquos spirituales: z expertos vereamur. Nec canos multi tpis: In dilectione dei pseuerātes honoremus. Si āt fortitudo nostra lex iniustitie: q: qō infirmum est inutile apud superbos inuenitur. Sicut vita iustorū que in ipsorum infirma apparet z inutilis: put in sequēti capitulo habeť. Justorum anime in mānu dei sunt: z non tanget illos tormētum mortis. Uisi sunt oculis insipiētium mori illi āt sunt in pace Et illud. Arbitramur q; vita eorum esset inanis: z sine honore z̄c. §. i. Circūueniamus ergo iustū siue iustificatū: quoniam inutilis ē nobis. Eo q; contrari⁹ est operibus nostris: ptinacibus: z presumptuosis. Et iproperat nobis peccata legis: que vltro agim⁹: z que

in alijs iniuste arguere conamur. Et ideo diffamat in nos peccata discipline nostre. Diuersarum sciarū ad dilectionē dei non ptinentiū: sed magis ad arrogantiā z inanē gloriā acquirendā. Ipse enī ꝓmittit se sciaz habere spūalē: nec nō diuinā. Et filiū dei se noīat ex contēplatiōis familiaritate. Factus est nobis in traductionem cogitationū nostrarū. que in ambitione regnāt. Hocq; in humānis opibus seculo ināiter huc illucq; dispergunt. atq; dissipant. Ideo grauis est nobis ad audiendū correctiones illi⁹. §.ii. Etiā grauis est nobis ad videndū exēplū in emendationē iustificatiōis sue: in humilitate z optima patiētia. Cū dissimilis est alijs actiuis: vita illi⁹: in austeritate: in deuotionib⁹: silētio: z solitudie. Et imutate sunt vie eius: scz actiue vite: q; ad viā spiritualē: z diuinā supne cōtemplatiōis ꝓuersus est. Unde tanq; nugaces existimati sum⁹ ab illo ex ꝓtinatia: z arrogātia nr̄a. Quasob; eos abstinet a vijs nostr̄is detractionū: murmurationū: ac ꝓximorū: z prelatorū ꝓsecutionū tanq; ab imūditijs. Que nō solū imunditie sunt: sed pnitiosa sum opere extimant apō deū. Et ꝓfert nouissima iustorū: p exēplu; patrū p miracula sanctorū terrēs: z arguens p verba z autoritates doctorū: in parabolis: ac scripturis. multisq; modis nō desinit ipertiā increpare nostrā. §.iii. Ubi ea ponunt hic mirabilia que ostendit deus dilectis suis in contēplationibus suis.

Et gloriat patrē se habere deum. Et eum in humanā ꝓp; vijs videre oculis effigiē testat: z domestice: fiducialiterq; sepissime i spiritu aliq̄ loqui cū patre in diuinitate. Aliq̄ cū filio in forma xp̄i: aliq̄ in tuitu sanctissime trinitatis. p. ſi. z. ſ. ſancti. Creb; oq; beatam in spūali diuisiōe x̄ginē dei spōsam: z matrem saluatoris cernit quoq; alloquit hortatur. Multotiēs vero pater i diuinitate: filius in humanitate indicibili modo vna cum glorioſissima virgine matre ad illius spiritualem visitationem visionem suam in cassis offerunt oscul⁹: z amplexibus. Multa quoq; infinite admirationis: z stuporis diuina electi ad contemplationē. Et in charitate vniti post iustificationē: gustant: sentiunt: cernunt de bonitate: et misericordia dei: quo diuino gaudio: z letitia fruunt. Quamobrē nonnunq; mirabilibus his confortati pro omnibus peccatorib⁹ mortem: et penas pati postulant in eorum salutem. Quanquam ab inexpertis: vanis: et sensualibus: aut in ridiculum: aut magis in diabolicam existimantur deceptionem omnia huiusmodi spiritua

lia:donaq̃ diuina. §.iiii.qualiter ꝑmittit deus ꝑ malos:⁊ ini-
quos electorum gratias experiri:vt exꝑientia agnoscantur dicen
tes. Uideamus ergo si sermones illius quibus nobis p̃dicare sole
bat de moribus:virtutibus:⁊ obseruantijs multis:necnõ suis cõ-
scripserat codicibus:ac libris:si veri sunt. Temptemus que vẽtu
ra sunt illi:qualiter videlicꝫ electus se habebit in ꝑsecutionibus:⁊
in opprobrijs. Sicut dixerat satan ad deũ aduersum Job. Tange
eum ⁊c. Et sciemus que erunt nouissima illius. Nam si vt putam⁹
confusus:consternatus:ad stridiores sese:vel ad iracundiam :odiũ
⁊ vindicte liuorem impetuose conuerterit. More Esau cõtra Ja-
cob fratrem suum propter primogenita eius:tunc apparebunt di
lucidissime nouissima illius:⁊ finis damnationis. At tunc dicem⁹
deceptum sicut Esau esse. §.v. De certitudine visionum
⁊ gratiarum spiritualium:⁊ contemplatiuorum. Si enim ve-
rus dei filius est suscipiet illum:⁊ liberabit eum de manu contrari
orum. Duo etenim inditia sunt quibus electi a reprobis : ⁊ spiri-
tuales a superbis:⁊ contemplatiui ab actiuis dilucide post lapsuꝫ
cognoscuntur. Primum quippe electos in tempore correctionis
deus suscipit statim in protectionem confidentie sue:ita vt dicãt
Si exurgat aduersuꝫ me prelium:in hoc ego sperabo. Deinde tan
tum eos in ignem dilectionis sue accendit : vt audeant deum ap-
pellare sibi in patrem in diuinitate : ⁊ eiusdem altissimi humani
tatem in sponsum et amatorem eligere. Unde fidutialiter dicat
omnis electus. Dominus illuminatio mea:⁊ sal⁹ mea quẽ timebo

Paragraphus sextus de secundo inditio.

Secundum vero inditium est quum dominus liberat eos de ma-
nibus aduersariorum suorum:ita vt animabus nequaquam noce
re valeant.neq̃ in aliquo penitus possint contristari:sed magis in
penis et tribularionibus letantur ⁊ gaudent:dicens quilibet eorũ
Dominus regit me : et nihil mihi deerit:in loco pascue ibi me col
locauit. Collocat deus animas iustificatorum:⁊ iustorum in opti-
ma pace mentis:cessantq̃ fantasmata omnium vanitatum:ita vt
libero animo valeant de eo cogitare:meditari : ⁊ cum gaudio ĩ eũ
contemplari. At hinc spiritum libertatis acquirunt:vt nulla pos-
sit infirmitas:nulla aduersio:nullaq̃ tentatio in aliquo vexari:quo
niam mundi corde a deo facti sunt. Quare dicere audẽt.

Paragraphus septimus de munditia cordis ; ⁊ charitate ꝓximi.

Paratum cor meum deus:paratum cor meū:cantabo ⁊ psalmum dicā domīo. Hinc etiā charitas dei:⁊ proximi acquirīt ab eis per spiritum sanctum: qui non pmittit tela aduersariorum ad eorum corda descendere:ne confundant. Uerum magis in malignorū rectorum quentur pectoribus ad pdendū animas eorum:⁊ corpora. Sed iusti iperpetuum viuent:⁊ apud dominum est merces eorū:⁊ cogitatio eorum apud altissimū. Unde quilibet iustificatus vna cū sancto rege iam emendato. atq; optime correctione diuina monito sancto Dauid dicit audacter. Uirga tua:⁊ baculus tuus ipsa me consolata sunt. Quia prasti in conspectu meo mēsam: scz charitatis aduersus eos qui tribulant me. §.viii. De tormento iustorū ⁊ contumelijs electorum in probatione eorum. Contumelijs ⁊ tormento interrogem⁹ illū:vt sciamus reuerentia illius:⁊ probemus patientiā eius. Tria enim sunt tela malignantiū:quibus patiētia ⁊ reuerentia sanctitatis pfectorum:⁊ contēplatiuorū experiuntur Telum lingue. Telū insidiarū. Telū deniq; offensionū. Primus quidē telum lingue in contumelijs:⁊ detractionib⁹ dissoluīt ī scuto fidei iustorum. Telum insidiarū in galea in penetrabili fortitudinis:⁊ confidentie dei veluti stipula frangitur: comminuitur q; Tertiū quidē telum offensiouum in damnum vertīt:vel spirituale:vel corporale hoīm bonorū:deuotorū:sanctorūq; virorū. Damnum quippe spirituale est quantū ad amissionē fame tpalis:ecclesiasticorū officiorū:⁊ dignitatū. Damnum vero corporale:qō tormentū dicīt penitentiarū diuersarum damnationes sunt:⁊ sme ī electis ab impijs:vel iniustis iudicibus illate. Et ideo scriptum est Contumelijs:⁊ tormento interrogem⁹ illum scz electū:vnitū:⁊ cōtemplatiuum:vt sciam⁹ reuerentiā ei⁹. Nam summo honore:summaq; dignitate venerādi:habendi q; sunt electi:non solū qui ūuste:īmo ⁊ qui ,ppter iustitiā psecutionē patiunt. Nam p iustificationē tormentorū antedictorū:beati a domino nominant. Quanto ergo magis beatiores fuerīt prefati viri: quum quod sequit patienter tolerant. §.ix. De morte corporali:vel libertatis. Duplex est enim iustificatorū mors. Mors scz carceris:aut abiectissime seruitutis:captiuitatis:siue egritudinis:qua omnium mēbrorum vires incurabiliter admittunt. Mors deniq; corporalis illa estque in tormentis diem claudit extremū. Sicut dom⁹ inclīato in cruce capite expirauit. Itaq; martiribus suis dicit. Uos qui secuti estis me in huiusmodi genere mortis temporalis:sedebitis

Juinarū humanarūq; rerum profecto dominum conditorem fuisse nouimus. Unicum in essentia. Trinū in psonis Patris. filij: z spiritus sancti. Unū principiū: cuius essentia est equalitas: z dilectio psonarū. Immēsa infinita: incēprehēsibilis: inconscriptibilis: eterna: incōmutabilis: simplex: excellens: atq; ineffabilis. Qui deus magnus z omnipotens: in principio creauit celum: z terram. Terra autē erat inanis: z vacua. Et tenebre erāt sup faciē abyssi: z ipse spiritus domini ferebat sup aquas.

Unc quidē omnipotens de⁹ cuncta creare disponēs: pma die dixit. Fiat lux: z in ictu oculi facta est lux: que nubes lucidissima dicitur: qua mundi superiores ptes illuminant. Quā quidē lucē nōnulli dicunt angelicā fuisse naturā. De qua lucifer ceteris pulchrior creatus est. Deinde non mediocri cum pte illorum, ppter superbiā ab archāgelo Michaele in centrū terre proiectus. Uerūtamē alij eorū in caliginoso aere remanserunt: vbi grando: fulgura: tēpestatesq; generantur. Alij in terra sunt humanum genus tēptandi gratia. Ut sunt illi qui vnicuiq; mortalium spetialiter dati sunt ad suggerendū menti: z corpori diuersas tēpestates. Ceteri vero maligni spiritus cum Lucifero in infernū truſi sunt. Bonos autē z fideles spiritus: in non peccandi amplī gratia confirmatos: in tres iherarchias diuisit deus. Quarū alia superior. Alia media. Alia inferior dicitur. Superior est scz Seraphin. Cherubin. z Tronos: ad tria exercēda offitia posuit. De Cherubin. Cherubin offitiū est in deo lucere: z hominēs ad summum bonū adducere. De seraphin. Seraphin offitiū est tam seipsos q̄z hominum corda in dei amore inflāmare. De trōis. Troni tā q̄z dei sedes offitiū habēt: de iustitia: z magnitudie dei gloriari: ac humano generi vere subiectionis: z humilitatis modum impartiri. De iherarchia media. Jerarchia media tria tenet offitia. Dominationes. Principatus. z Potestates.

De dominationibus. Dominationes spiritus sunt: qui offitio suo ceteros inferiores regūt: z dirigunt in voluntate dei. Dāt q̄z prelatis seculi normā: z gratiā a tēptationib⁹ subditos liberādi De principatibus. Principatus offitiū est: inferioribus spiritib⁹ prebere virtutē ad eorum offitij expeditionē: atq; orbis pricipat⁹ regere habet: quibus subditi ceruicē deo subijcere velint.

De potestatibus. Potestates angelos ūr diuina potentia robo-

rant:et demonum vires reprimunt. Alleuiantq; tentationes.
De distinctione iherarchie inferioris. Jerarchie inferiori tria sicut superioribus insunt offitia:Quibus offitijs presunt. Virtutes angeli.ꝛ Archangeli. De virtutibus.
Virtutes mira dei ostendunt: stupendaq; miracula operantur in mundo. Monet etiam prelatos: vt ita se in subditos gerant: vt ipsi vna cū subditis miracula facē possint. De archāgelis.
Archāgeli angelis:ꝛ bonis hominibus archana dei nuntiātes:de nuntiāt inferius quod a superioribus spiritibus acceperunt.
De angelis.Angelorum quidē offitium est anuntiādi parua:ꝛ ad bene beateq; viuendum homines ducere:ꝛ gubernare.
Explicit quicquid de artipico dicendū sit. Hec autē que hucusq; dixim⁹:artipico mundo accōmodare decreuim⁹. Vt deū in sede:ꝛ throno suo sedentē cernere valeam⁹.Qui deus singulis die⁹ vsq; ad septimū diē pticulariter creādo op⁹ qō patrarat optīe pfitiet. Quiescet vero die.vii. quē quietis diē post iuditiū esse dicamus.

De Macrocosmo.

Macrocosmus mundus: dicitur vniuersa mūdi machina corporalis:ad duplicem pertinēs naturā scz celestem:ꝛ elemētarē.Et ōr macrocosm⁹ a macros grece qō ē maior:ꝛ cosmus mund⁹.i.maior mūd⁹. De matēia celesti
Habet autez celestis materia trium principaliter celorū diuisionē Celum empireū. Cristallinum.Et firmamentū.Celum empireuz beatorum spirituū:ac sanctorū oim gloriossimum est habitaculuz Matura simplicissimum.Essentia subtilissimū.Incorruptibilitate solidissimum. Quātitate maximum.Qualitate lucidū. Diaphaneitate pspicuū.Materia purissimum.Figura spericū.Localitate supremū.Amplitudie creaturarū in se aliarum cōtentiuū.Motuq; extraneū. De celo cristallino. Cristallinum celuz multas in se Empirei qualitates tenet.Ac ipsum primum mobile est.ꝛ velocissimū. De firmamēto.Firmamētū est secū dū mobile ac supdictarū ,pprietatū particeps:aquarūq; diffusiuū ōr. Hoc q; dem firmamētū de⁹ inter aquas ꝛ aquas die secūda creauit dicēs Fiat firmamētū in medio aq̄rū:ꝛ diuidat aq̄s ab aquis. Jbidēq; stellas die quarta fixas istituit. De stellis.Stellarū quidē materia purissima est:figura sperica:quantitate magna: appariti one parua.Jpse enī stelle lucide:ac radiorū diffusiue sunt.Lumē a sole capiūt,Singule in qualitate:differūt in quātitate:ꝛ virtute

Quarum noīa diuersa sunt: vt illa bos: cauda draconis: ⁊ sic de similib⁹. Que his īferiorib⁹ diuēsaꝫ generatōis v̄tutē accōmodāt. De signis. Inter eas duodecim sig̃ insistūt: que sig̃ dom⁹ planetarū sunt. vt est Cācer. Leo: ⁊c̄. De plāetis. Habet in se firmamentū septē speras: noībus: ⁊ natura diuersas. Et dicunt̄ planete Quorū noīa hec sunt. Saturn⁹: Jupiter: Mars: Sol: Uen⁹: Mercuri⁹: ⁊ Luna. De ꝓprietatibus planetarū. De Saturno. Saturnus spera prima est a nobis remotissima. In quolibꝫ signo mēsibus. xxx. māet. Ducētis vero ⁊. xxx. ānis suū ꝑficit cursuꝫ. Habitaculum eius in die est Capricornus. In nocte Aquarius. Exaltatio sua in libra. Humiliatio in cācro est. De Joue Jupiter spera secūda est lucida: ⁊ clara: ⁊ q̄i adīstar lactis candida. Qualitate tēperata in caliditate: ⁊ hūiditate: moratq̄ꝫ in quolibꝫ signo per annū. Suum enī cursum in. xii. ꝑficit annis. In die habitaculum eius Sagittarius. In nocte Pisces. Exaltatio ei⁹ ī Cancro: humiliatio in capricorno est. Cuius est amica Luna: ⁊ Mars inimic⁹. De Marte. Mars spera tertia ē: calida ⁊ sicca, ꝓpterea est nociua. Proprietatibus quippe suis mars hoīes ad bellū irritat. Igneus: ⁊ radiosus apparet. In quolibet signo. lx. diebus quiescit. Habitatio eius in die Aries: in nocte Scorpio est. Et exaltatio in Capricorno. De Sole. Sol spera quarta est: ⁊ dicit̄ octies maior terra. Uerū Ptolome⁹ vult centū ⁊ sexagīta vitibus superare terrā. Calidus sentit̄: ⁊ luminosus videt̄. In quolibet signo diebus triginta: ⁊ horis. x. ꝑmanet. Habitaculū in Leone. Exaltatio in ariete. De Uenere Uenus qm̄ calida ⁊ humida est Martis nequitiā tēperat. Uesp̄ appellatur: cum sequit̄ solem Lucifer dicitur. cum māe orit̄ ante solem colorem fulgētem: ⁊ candentem habet electro similē. Dieb⁹ autē. ccc. xxx. suum ꝑficit cursum. In die Taur⁹ est eius habitatio in nocte libra. Exaltatio ei⁹ Pisces Humiliatio Uirgo. Amic⁹ ei est Jupiter: inimic⁹ Mars. De Mercurio. Mercuri⁹ sp̄ cuꝫ sole gradit̄: cui. xxx. sp̄ gradib⁹ appropīquat. Colorē tenet radiantē ⁊ raro, ꝓpter solis vicinitatē cernit̄. Eloq̄ntiā īfluit: seminib⁹ ⁊ aquis dūat̄. Dieb⁹. xxx. suū ꝑagit cursuꝫ. habitatio in die Gemini: ī nocte v̄go: natura mala. Et exaltatio ei⁹ ī v̄gīe. De Luna Luna vltima spera est oīm plāetarū. Nocti p̄est. Eclipsim patitur ⁊ efficit. Maculas hꝫ ꝓpter ei⁹ ꝯiūctionē cū īferiorib⁹. Cursuꝫq̄ ī m̄se ꝑficit. Et hꝫ habitaculū ī Cācro. Et exaltatō ei⁹ ē ī Tauro.

Hec de celesti materia dicta suffitiant. Ubi solis lune atq; stellarum pprietates posite sunt: que stelle die qua in firmamento create sunt. Sol z luna vero in speris suis.

Hic de elementali materia tractabiꝫ.

Materia quidē elementalis in quattuor diuiditur elemēta: que sunt: Ignis: Aer: Aqua: z Terra. De igne.

m Ignis spera elementalis est: tāq; celū sub spera lune. Nec lucet: nec ardet in spera sua: sed in aliena. Tria interstitia hz Supremum quod vocaꝫ igneū. Medium: z infimum quod dicitur olympiū. De aere. Aer spera subtilis est: mobilis z pspicua. Per inspitationē: z respirationē caloꝛem tēperans. Et est locus ipꝛessionis. Uaporem terre: z aque ad se colligit: quarū diuersita te nubes diuersi coloꝛis in aere ipso fiunt. Ubi diu cōdense: fulgura: tempestates: tonitrua: grandinē: niuē: pꝛuias: z pluuias generant: Aer leuis: rarus: z illuminabilis est. Habetq; tria interstitia. Supꝛemū quod ethereū vocatur. Mediū z infimum quod vocaꝫ aereum. Habet enim in supremo ppter solis vicinitatē caloꝛez: z lucem. Similiter quoq; ifimū hz ppter radioꝛū repcussionē. Uerum in medio vbi radioꝛū repcussio nequit attingere: frigiditas ē z obscuritas. Ubiq; demonum habitaculū: z intrusio: necnon z tēpestatum: ac tonitruum dicīt. Grandinisq; z niuis: z similiū ib idem fit coagulatio. De aqua. Aqua sup celos ducīt: decoratur piscibus: subdita est tempestatibus: Maria implet: fluia: fontes: riuulosq; aquarum: q̄ omnes ad loca vnde ꝓcenerunt regredi unt. Aqua enim diaphanū corpus habet: z ex se cristallū generat. Causat in nubibus irim: humida: z frigida veniq; existit.

De terra Terra vltima est: z infima: inter omnia elemēta despectio: nigra: arrida: siccaq; ponderosa: rotunda: omnib⁹ celis: z elementis circundata. Tenet in centro eius infernum. Frigida ē: atq; opaca. Metallorum nutrix: z genitrix est. De qua omnipotēs deus oīm conditor tertia die creationis dixit. Diuidaꝫ aqua a terra: z appareat arrida: z tunc terra cum montibus: speluncis: atz cauernis facta est: z sic esse ipsius noscīt. Iterum inquit deus. Pꝛoducat terra herbam virentem facientēq; semen in genere: z lignū pomiferū facientē fructū in genere suo: z factum est ita. Unde et esse ipsi⁹ terre. z vegetatiua vita in herbis: z arborib⁹ cernīt.

De creatione luminum die quarta.

Die quarta dominus deus fiant inquit luminaria in firmamento

celi:ꝛ ita factū est. Ut sol diei:lunaq; nocti preesset. Et stelle vt in firmamēto lucerēt:ꝛ splēdore solis diuersarū rerū generatiōes p:o ducerent:vt superius suffitiēter apparet. De die q̄nta. Die vero quinta ait dominꝰ de⁹. Producāt aque reptilia.i.pisces Uolucresq; celi:ꝛ ita factū est:Unde similiter videm⁹ aues:et pi⁹ sces habere esse:ꝛ vegetatiuā:atq; sensitiuam vitam.

Hic de sexto die agitur Nam sexto die addidit summꝰ ponti fex dicēs. Producat terra aīalia in genere suo:ꝛ ita factū ē. Qua re sicut in auibꝰ celi:ꝛ piscibus aque. Ita in beluis:ꝛ feris:cetēisq; aīalibꝰ:ꝛ esse:ꝛ vita duplex cēnit̄:videlicz vegetatiua ꝛ sensitiua. Profecto ō hac die sexta vltimā hois creationē itelligē restat:q̄m quidē in tertio mundo ostendimus:q̄ mūdꝰ ō: Microcosmus.

m Microsmꝰ sane ō: a micros grece qō ē minor:ꝛ cosmos qō ē mundus. Unde Microcosmꝰ puus mundus respectu ma crocosmi.i.maioris mūdi dicit̄. Et hic est homo: q̄ ppter participationē celestis:terrestrisq; materie:necnō ppter similitu⁹ dinē celorū:atq; elementorū:quā in se hz homo increatiue:paruus mundꝰ appellatur. Qui in duas diuidit̄ creaturas scz in corpo:a⁹ lem:quod est hūmanū corpꝰ:ꝛ spiritualē:que est aīa:ex quibus bō fit. Quem quidē sexto die post animaliū creationē in cāpo dama sceno deꝰ plasmauit:in terra chanaā:cui vite spiraculum insuffla⁹ uit dicens. Faciamus hominē ad imaginē:ꝛ similitudinē nostraz. Sicq; ad imaginē dei creatus est homo:vt sicut deꝰ preest āgelis ꝛ hoibus:ita bō corpore p:esit cunctis aīantibꝰ vniuerse terre. Ad cuius similitudinē creati sumus. Ad dei similitudinē aīa nr̄a creata est:,ppter pticipationē dei. Ut est in memoria:intelle ctu:volūtate:libero arbitrio:ꝛ similibus. Reuertamur igitur ad corpo:is plasmationē. Unde paruus mundus appellat̄:tā,pp⁹ ter participationē q̄z,ppter similitudinē Macrocosmi.i.maio:is mundi. Corpus hois pticipationē celestiū virtutū:ꝛ stellarū hz vt in hoc exēplo itelligere poterim⁹. Cum celo empireo de esse:ꝛ for⁹ ma:diuersis etiaz q̄litatibus pticipat bō in plasmatiōe corpo:is: Cum crisallino participat motu:coadunatione:ꝛ pluribus alijs qualitatibus corpus in plasmatiōe. Cum firmamēto pticipat mē bro:ū varietate. Cū stellarū varietate exercitia corpo:is varia re⁹ cipit bō. De pticipatiōe signo:ū in mēb:is hoim.

Igna celi ad custodiā membro:ū corpo:is.xii.posita sunt.

s Aries ad custodiam capitis. Gemini lacertis:ꝛ manibus

dominat̃. Taurus gutturi. Leo cordi ⁊ renibus. Cancer pectori: ac stomacho. virgo ⁊ libra ĩtestinis. Scorpio genitalib⁹. Sagittarius femori. Capricornus genua conseruat. Aquarius tibias. Pisces deniq; custodiam pedum habet.

De participatione planetarum cum corpore.

Planetarũ diuersas ꝓprietates de⁹ in humão corpore plasmando posuit: vt in hoc exẽplo videri potest. Saturnus dat corpori effectũ siccitatis: ⁊ frigiditatis cum nigredĩe. Jupiter humiditatẽ: ⁊ calorem cuz albedine. Mars calorẽ cũ siccitate. Sol lumẽ cum calore: ⁊ humiditate. Venus fulgorẽ cũ calore ⁊ humiditate. Mercuri⁹ in lĩgua ꝓnuntiandi facundiam corpori prestat: ⁊ seminãdi modum donat. Luna frigiditate: ⁊ humiditate sua prebet corpori castitatẽ.

Seiendũ vero est ꝙ de⁹ ex materia elemẽtari corp⁹ plasmauit humanũ vt in hoc exemplo videri potest.

De particopatione elementorũ cum corpore.

Ex terra carnẽ: ⁊ ossa ac melancoliã. Ex aqua sanguinez: ac flegma. Ex aere agilitatẽ: substẽtationez: anhelitũ: ⁊ saguineã naturã. Ex igne calorẽ. Unde siccant̃ humores corporis. Et caro: ⁊ ossa: ⁊ cetera mẽbra fouẽt̃: colerãq; ꝓduxit.

Et qm̃ de ꝑticipatione humãi corporis cũ Macrocosmo satis diximꝰ: nunc similitudinẽ ei⁹ Microcosmi. i. humãi corporis: quã cũ macrocosmo hz dicam⁹: que similitudo tam de celesti q̃z de elemẽtari materia constat.

Celestis similitudo in corpore est. Qd̃ sicut celũ empireum dei: ⁊ sanctorũ angelorũ: oĩmq; sanctorũ habitaculũ ẽ. Ita corp⁹: aĩe: ꝟtutũ ac sanctarũ oꝑũ habitaculũ existit. Et sic celũ cristallinũ splẽdet: ⁊ mouet̃: sic caro hoĩs ⁊ corp⁹. Silitudo corporis cũ firmamẽto. Sicut ĩ firmamẽto sunt septẽ planete: ⁊ quattuor elemẽta. Sic ĩ capite hoĩs sunt septẽ foramĩa: ⁊ q̃ttuor mẽbra ĩ corpore ꝑncipalia. Sicut sol: ⁊ luna duo in celis lumĩaria sunt: sic duo oculi ĩ capite hoĩs positi sunt. Corp⁹ equidẽ silitudinẽ elemẽtaris materie sic ĩ mẽbrꝫ hz: vt ĩferi⁹ denotat̃. Cor q̃i spẽa ignea oĩm ꝑstãti⁹ est mẽbrorũ: qm̃ viuẽtꝫ aĩe ẽ habitaculuz Pect⁹ porro hoĩs ꝓ aere capit̃ quo stomachi: ac vẽtrꝫ vapores coagulati: tussim: singulta: ⁊ silĩa genẽant. Stomach⁹ tãq̃z mare magnũ: ĩ quo oẽs egritudĩes q̃i fluctuãtes mari tẽpestates fiunt: quo hũores toti⁹ corporis tãq̃z vniuerse terre flumĩa: regrediũt̃: ⁊ ĩgrediunt̃. Pedes ꝟo tãq̃z centrũ celorũ: ⁊ elementorũ: corpo-

ris mole sustinet. Hec at ad similitudinem Macrocosmi: z ad plasmationē Microcosmi dicta suffitiāt. Nunc ordē dem⁹ que ō similitudine corporis: z aie dei imagie pparate dicenda sunt.

Plasmato eni corpore humāo: de⁹ spiraculū vite .i. aiaz ad ipsi⁹ imaginē in eū isufflauit. Cui aie vel eterni trinitat⁹ similitudinē tres attribuit potētias scz Memoriā ad similitudinē potētie patris. Intellectū ad similitudinē sapie filij. Voluntatē ad similitudinē ignite sancti spirit⁹ charitat⁹. Participatio anime cum angelis. Dedit ꝙz deus huic aie cum angelis participationem: ad parua dei huic seculo annuntianda.

Participatio aie cum archāgelis. Cum archangelis pticipationem habet anima summa dei archana reuelandi.

Participatio aie cū vtutib⁹. Cum virtutibus miracula operandi participationē hz. Participatio aie cum potestatibus Cum potestatibus demonibus imperandi pticipationē hz anima

Participatio aie cum principatib⁹ Cū pncipatib⁹ in celis: z in terris pncipē esse. Participatio aie cum tronis. Cū tronis ipsa aia fit sedes dei. Participatio aie cū Cherubin. Cum cherubin summa dilectiōe ac ptēplatione coram deo vigilat

Participatio aie cum Seraphin. Cum Seraphin intēso cum feruore aia electoꝝ ardē pt. Quoꝝ alij sunt pfiarche alij ꝓphete

Participatio anime cum celo empireo.

Anima cū celo empireo pticipationē habet in pulchritudie: magnitudine: ac stabilitate. Unde immortalis habetur.

Participatio aie cū cristallio celo. Cū cristallio i claritate: velocitate: z motu. ita vt in ictu oculi adsit vbi velit.

Participatō aie cū Firmamēto Cū firmamēto igeniū maximū: z velocissimū hz aia: vbi oim rerū imagiatiōes q̄i stelle fixe sunt.

Participatio aie cū planetis: z primo cum Saturno.

Cum saturno religionē z grauitatē tenet. Participatio aie cū Ioue. Cū Ioue dignitatē: pulcritudinem.

Participatio aie cū Marte. Cū Marte vim z artē nosci bel lādi. Participatio aie cū Sole. Cum Sole illustrationē z sapiaz recipit. Participatio aie cū Uenere. Cū Uenē attractionē: amorē: z dilectionē. Participatō aie cū mercurio Cū mercurio morū ḡuitatē: z facūdiā. Participatio aie cū luna Cū luna solertiā: atz solicitudinē: z ptinentiā Participatio aie cū elemētis. Participatio aie cum Igne.

Cuz ignea spera iuisibilis est. Quãuis in aliẽa materia videat et sentiat. Participatio aie cum Aere. Cum aere peccata corporis p cõtritionẽ: in niuẽ remissionis aia conuertit.
Participatio aie cũ Aqua. Cũ aqua itẽiores format lachrymas
Participatio aie cũ Terra. Cum terra diuersa herbarũ: aialiũ q̃ genera gignit. Denicq̃ ciuitates: leges: artes liberales: z mechanicas habet. De decoratione aie.
Est insup anima hominis dotata dei similitudine: z imagie: quia iuisibilis: ipalpabilis: imortalis est: liberoq̃ decorata arbitrio. Uñ vt superi⁹ diximus. Sic factus est homo in animam viuentem.
De Adam. Adam qui sapia: scia: ingenioq̃ omnium humanarum: diuinarumq̃ rerũ preditus fuit: a deo in paradiso delitiaruz collocat⁹ est. Ubi ex costa ipsi⁹ Adã Euã sibi simulẽ formauit de⁹ eiq̃ i vxorẽ dedit: vt duo eẽnt i carne vna. De padiso terestri
b Ic paradisus delitiarum est locus in oriẽte: vbi multarum z diuersarũ virtutum fructus reperiunt̃. Nam aliud fructuũ genus extinguẽde sitis virtutẽ hz. Aliud saturitatez prestat. Aliud iuuentutem. Aliud ppetuã vitã. Aliud vigilantiaz Aliud denicq̃ boni z mali sciam donat. De quo quidem fructu scz boni z mali iussit deus Ade ne ꝓmederet. Qui vxoris sue verb ad ductus (nam ei suaserat serpẽs) de arboris illius fructu accepto ꝓmedit. Ea ꝓpter summo cum rubore simul cum vxore sua de paradiso expulsus. Et in Ebron ad sue plasmationis locuz ambo delati sunt. Adam in sudore suo vesci pane cepit. Et Eua in sui dolore partus filios ꝓcreare.
Hec ad breuẽ Microcosmi creationẽ dicta suffitiãt: vt facili⁹ ad alias eius partes transire valeamus. Que sunt tria corporalia: et tria spiritualia opera.
p Rima cñ opera que Microcosmus generaliter agit: tria sunt scz. Generatiuum. Artificum. Et sensuale. Op⁹ q̃dẽ generatiuum in sex diuidit̃ etates. Quarũ prima ab Adã vsq̃ Noe. Secunda a Noe vsq̃ Abrahã. Tertia ab Abrahaz vsq̃ ad Dauid. Quarta a Dauid vsq̃ ad transmigrationem. Quinta a transmigratione vsq̃ ad Christũ describit̃. Sexta xo ab ipso Christo vsq̃ ad ꝓsumationem seculi dicitur.
De procreatione Cain z Abel.
a Dam primus homo ex Eua vxore sua post paradisi expulsionẽ in Ebron duos filios genuit. Quorũ vnus Cain: al⁹

terum xo Abel nuncupauit. Cain fuit agricola: z liuore iuidie germanum necauit: q pastor ouiū erat. Qua de re maledixit de⁹ Cain Qui pfugus p orbē ex germana uxore sua genuit Enoch. a quo p genies, pcesserunt Caim: sicut fuit Jabel q pastoruz tētoria posita tilia primitus iuenit: necnō aialium pecuduzq diuisiones: z separationē instituit. Jubal q̄z qui musice artis: z organoruz: atz citharisantium iuentor fuit. Quā artē in duab⁹ pressit columnis. Quarum vna cōtra ipetum ignis. Altera p̄ aquarum iundationē resistē poterat. Que post diluuium sola repta fuit: q altera ab aquis cōsumpta remāsit. Et Tubalcaim bellātuz: atz fabrorum instrumēta metallaq inquirere: z fabricare docuit. Noema sor ei⁹ texētiuz documenta iuenit. Adam insuper post mortem Abel genuit Seth cuius progenies vsq Enoch deuenit diuinum cultorē: deoq gratissimuz: q genuit Mathusalē patrē Lamech patrē Noe. Is nāq Enoch trā slat⁹ in padisum cū Elia ibi vsq ad tps ātichristi cohabitaē dicitur. De archa Noe.

De vero iussu dei archā instruxit in q̄ a subuersione diluuij
n reseruat ipse cū uxore sua: z trib⁹ natis: eorūq uxorib⁹: ac cū omni mare: z femina cuiuscunq animantiū generis: tā volucrū q̄z pecudū: nenō z quadrupedū. Noia autem filioru Noe qui cū ipso in archa itroierunt hec sunt. Sem pmogenit⁹. Secūdo genit⁹ Cam. Tertiogenit⁹ Japhet. De Sem pmogēito Noe Sem vero asiam instaurauit: vnde hebrea: syria: grecaq dogmata pcesserunt. De Cam secundo genito Noe.

Cam affricam instaurans barbaricam: z cananeorum gentem, produxit. De Japhet tertiogēito Noe. Japhet Europaz paganorum: z gentilium gentem innouauit.

De progenie Abraham.

Abraham veicola de stirpe Sem astrorum ita peritissim⁹ fuit: ita fidelis: z iustus: vt audire meruerit. Jn semine tuo oēs benedicēt gētes. Hic hismahelē de ācilla genuit: a quo descēdert. xii. filij quorum noia hec sunt. Nabaiot: Cedar: Abdebel: Mabsan: Masma Buma: Massa: Adad: Thema: Jabur: Naphis: Cethma. De pgēie Jsach. Jsach q̄z habuit Abrāhā de Sari uxore: q Jsach genuit Esau patrē Eliphar: Rauel: Jaus: Celam: z Core.

De progenie Jacob. Jsach Jacob etiā gēuit: q a deo israhel dict⁹ est. Pater. xii. patriarcharū. Genus quorum quadringētis annis acola in terra egiptiorum fuit: a quibus generati sunt Moises et

Aaron. Qui Moises populū hebreū trās rubrum mare ꝑduxit: ⁊ Num filiū Josue vltra iordanē transfretauit. Qui Moises terrā ꝓmissionis cepit: ac ei diuisit.

De Dauid.

Dauid diebus Saulis iudeorū: ⁊ israhelitarū regis Goliam gigātez. ⁊ plurimos occidit philisteos. Quorū preputijs Michol Saulis filiā in vxorē obtinuit. Post mortē vero Saulis toti⁹ regni rex fuit ꝯstitutus. Hic pater Salomonis regis fuit: qui sapia: diuitijs: ⁊ potentia precelluit reges vniuerse terre.

De transmigratione iudeorum.

Trāsmigratio populi iudeorum anno. xi. regni Sedechie in die. x. quīti mēsis: in anno. xix. regni Nabuchodonosor facta fuit. Deide capta ⁊ incensa est Jerusalez: ⁊ populus ligatus: captiuusq; fuit in Babilone.

De edificatione Jerusalē vsq; ad tps Ciri persarū regis. In quo. l. milia iudeorū licentiā redeundi in ierusalē habuerūt Quibus reuersis edificato: ⁊ dedicato tēplo tpe Artaxersis regis edificata est ierusalē: ⁊ oīs popul⁹ ad celebrationē sabbati īduct⁹ ē.

De vita Jesu christi.

Dominus noster Jesus xp̄s fili⁹ dei: qui angelo nuntiante concept⁹ est ī ciuitate Nazareth de spiritu sancto ⁊ Maria virgine natus in Bethlehem iude. Quē magi munera offerentes adorauerūt. Qui circūcisus post octauū diem ī egiptū peregrinatus est: post ānum septimum Galileam reuersus. Anno xii. etatis sue in tēplo disputauit. Stetitq; subdit⁹ parētibus: ⁊ a Johanne. xxx. anno etatis sue baptisatus: ieiunium. xl. diebus cōsumauit. Diaboli tēptationes passus est: donec ab āgelis ei ministraret. Deīq; hic saluator nr̄ a mōte recedēs cū peccatorib⁹ mādu-cādo multos ꝯuertit. Petrū: ⁊ Johannē: Jacobū: ⁊ Andreā: ceterosq; apostolos. Necnō. lxxii. discipulos elegit: ⁊ coraz ipsis mortuos suscitauit. Miracula fecit plura. Judei āt liuore inuidie: discipulo Juda autore tenuerunt eum: quem flagellis cedentes illuserūt. ⁊ turpissima crucis morte damnauerunt Hic mortu⁹: ⁊ sepult⁹ tertia die resurrexit. Post dies. xl. celos ꝯscēdit: ⁊ ad p̄ris dexterā sedēs: vētur⁹ ē iudicaē viuos ⁊ mortuos. Diximus modo genologias patrum per diuersas etates q̄ est corporalis creature opus principale scz Generatiuum. Nunc autē de artifico opere corporalis creature dicendum est.

Opus quidē artificū est q̄d solū ad corporis artes pertinet. Cuius distinctio in has septē mechanicas diuiditur artes

Videlicz. Lanificium: Armaturā: Nauigationē: Agriculturā: Venationē: Medicinā: z Theatricam. Hinc scz a lanificio humani generis corpora teguntur. Ab armatura respublica armis ptegitur. A nauigatōe dedcūt mercatores mercimōias. Segetū z vini opulentiā nobis agricultura pfert. Venatio reptiliū: quadrupedū: volatiliūq; oīm nobis predā ostendit: vt ciborum diuersitas regum appetitum allitiat. Et abstinentibus: pauperibusq; cibum pgruum acquirat: vt pisces z auiculas. Ex medicina corporis acq̄rit valitudo. A theatrica ludēdi summit exercitiuz: quo delectati homines eidem ingenia sua accomodare studeant.

De tertio opere creature qō sensuale dicitur.

Tertium profecto opus Sensuale appellat: eo q; sensuum
t inordinata affectio ad varia: z vitiosa opera trahit. Ut ē oculus qui plurima noxia cernere cupit. Aures iniqua audiendo oblectantur. Gustus gulosa optat z vana. Odoratus vanos inquirit odores. Tactus turpia: molliaq; palpitare Iniqui deniq; pedes sp ad malum currunt. Et quoniā caro nostra sane infirma est: z ad terre molē descendens: semper tpalia z vana pcupiscit. Unde spiritus sp aduersus carnē: caro āt aduersus spiritum nunq; desinunt aduersari. Hinc pscientia: hinc etiam sunt thesteses anime corporeis membris frenum imponere laborant.
Ad tria igit opera animalis creature transeamus. Sicut enī corporis vitia pcepimus: sic etiaz anime dignitates: z vitia intelligē valeamus. Opera cuiuscūq; aīe in hoc seculo virtuosa: scientifica: aut vitiosa esse cognoscuntur.

Opus enī virtuosuz nihil aliud est: nisi id p instrumentū cor
o poris deo: z hominibus veraciter exhibere: quod a domio z a primo recipere cupim?: dum idē os pferat quod in corde z aīo versat. De virtutibus theologicis

Virtutum alie theologice: alie cardinales sunt: Nam theologice sunt tres scz Spes: Fides: Charitas. Spes enī est de bono opere optimā a deo mercedē expectare. Quā mēcedē dñs nr Jesus xps in octo beatitudies demōstrauit dicēs. Beati paupes spiritu: qm̄ ipsoz̄ est regnū celoz̄. Beati mites: qm̄ ipsi possidebūt terrā. Beati q̄ lugēt: qm̄ ipsi psolabunt. Beati qui esuriūt: z sitiūt iustitiaz: quoniā ipsi saturabunt. Beati misericordes: quoniam ipsi misert cordiā consequent. Beati mundo corde: quoniam ipsi deum videbunt. Beati pacifici: quoniam filij dei vocabuntur.

Beati qui psecutionē patiunt ꝓpter iustitiā: qm̄ ipsorum est regnum celorum. Beati estis quū maledixerīt vobis hoies: ⁊ psecuti vos fuerint ꝓpter me. qō generaliter dixit. De Fide.

Fides est veraciter credere deū esse secundū duodecim articulos fidei nostre christiane. Ac etiā fides est deo credē. i. sacrarū scripturarū ꝓfirmare veritatē. Decēq; precepta: necnō ⁊ septem ecclesie sacramenta obseruare. Fides deniq; est in deum credere. i. christi opera imitari: ⁊ eius humilitatē cū pauptate: patiētia: ⁊ obediētia vendicare. De charitate. Charitas est deum sup omnia ⁊ proximum tāq; seipsum diligere. Ab ipsa āt oriunt̄ septem munera spiritus sancti scz Timor domini. Pietas. Sciētia. Fortitudo. Consiliū. Intellectus. ⁊ Sapia. De charitate proximi. Charitas āt proximi septē spiritualia gignit opera scz misericordie. Ut est sanum consilium dare. Instruere insciū. Reprehendere peccantem. Letificare mestos. Subuenire pauperibus. Orare ꝓ ꝓ existētib⁹ i tēpestate. Orare ꝓ omnibus mortuis. Similiter q̄q; septē corporalia opera misericordie gignit charitas ꝓmi. Quorū primū est pascere famelicuz. Secundū potū sitiēti. Tertiū hospitari peregrinū. Quartum vestire nudū. Quītū visitare icarcerātos. Sextū visitare infirmos. Septimū sepelire mortuos.

De quattuor virtutibus cardinalibus.

Cardinales virtutes sunt quattuor. Quarum diuisiões cū
c breuitat̄ omittēdo ipsas explicabim⁹. Primo enī iustitia est retribuere vnicuiq; quod suum est. Prudētia est pretēritarum: presentiū: ⁊ futurarū rerū acta discutere: aduertere: ⁊ ꝓuidere. Temperantia est animi motus: ⁊ mundanarū rerū appetitus extīguens modēatio. Fortitudo est in bonis: ⁊ aduersis alacriter pseuerare. De secūdo ope aīe: qō sciētificū dicit̄.

Pus secundum aīalis creature appellat̄ scientificū. a quo
o omniū animarum humanarū: diuinarūq; notitia declarat̄ in hoc seculo: in quo duplicem recipimus sapientiam. diuinam scz ⁊ humanam. De sapientia diuina.

Sapientia enī diuina omnium diuinarum rerum eterna est cognitio. Et qua per spiritus paracliti grāz aīa in hoc mundo portiōz recipit suam. Huius enim sapientie radix sacram nobis theologiā produxit. Que diuini cultus ritum ostendit: ⁊ gratiarum dei: atq; iuditiorum occulta q̄z dulcissime.

De sapientia huius mundi: hoc est philosophia.

Sapia vero huius mundi: tam maioris quamque minoris a diuina procedit sapiētia. Iuxta illud apostoli Iacobi: Omne datū optimum: et omne donū pfectum desursum est: descendens a patre luminum. Est quidē mundi sapientia omniū creaturarū vera cognitio: que philosophia dicit. Quam in gretia primo philosophi epicurei: deinde Stoici. postmodum pipatetici: reperisse tradunt. Quāq; ab Adā vsq; ad Abrahā: et pphetas prius inuenta fuisset.

De septē liberalibus artib⁹ que a phia pficiscunt.

a B hac enim phia septē descendunt artes: videlicet. Grammatica: Dialetica. Arithmethica. Rethorica. Geometria. Musica: et Astronomia. De grāmatica. Grāmatica est scia recte loquendi: scribēdiq; correcte. Que primum i egipto tpe Osiris mariti Isidis reperta est. De dialetica. Dialetica est acuta disputatio: verum a falso distinguens: que a Permenide ibidem reperta est. Rethorica.

Rethorica est disciplina ad queq; idonea persuadendū. Cuius repertor fuit Demostenos fabri filius. Arithmetica.

Arithmetica dicit ab ares: virtus: et thimus grece: qd latīe nūer⁹ dicit. Unde arithmetica virt⁹ numeri iterpretat. Cuius autor apud grecos Samius Pithagoras. Michomac⁹ apd latinos fuit Geometria. Geometria mensura terre iterpretat: que apd egiptum primum reperta fuit. Cuius autor apud grecos Euclides fuit: et Merathostenes sagacissimus in tali arte ambitu orbis reperit. Et est geometria disciplina mēsurarū in se rōnez habens. Musica ab aqua vocabulum sumpsit: eo q nulla euphonia. i. sonoritas sine humore fit. Et huius autorem Tubal: vt superius diximus: Moises fuisse asserit. Sed greci Pithagoram. Alij Mercurium: qui primum tetracordum instituit. Alij Limum: alij zetū: vel Amphionem fuisse tradunt. Et sunt tria musicorum genera. Unū qd carmīa fingit. Aliud in īstrumētis agit. Tertiū quod īstrumentorum opus: carmenq; dijudicat. Astronomia.

Astronomia a lege astrorum nomen assumpsit. Et est astronomia que de astrorum lege: et celi conuersione disserit. Regiones: circulos: cursus: ortus: et siderum occasus inquirens. Cuius autorē aliq̄ Can Noe filium. Ptolomeum vero egipti regem reperatorez fuisse tradunt.

Ab his omnibus scientijs supra enumeratis vita hominum: et beluarum: ciuitates: regna: sceptraq; proteguntur.

De tertio oprre anime vitioso.

Tertium opus anime vitiosum est. cuius partes conscribẽ
t in animo est. Triplex enĩ est peccatũ. Originale scz Ueni
ale. Et mortale. De peccato originali.

Originale nãqꝫ peccatũ est quod primi parẽtes nostri Adã: ⁊ Eua in gustatione pomi operati sunt: nec deleri nisi per baptismum ꝑt

De peccato veniali. Ueniale peccatũ est quod hoiez vsqꝫ ad reatũ ꝑpetue mẽtis non obligat: vel grauat: sed penam meret. Et hoc facile remittit.

De peccato mortali.

Mortale peccatum est quod deum: ⁊ primum offendẽdi causam agit voluntariam: aut mente: aut corpore: seu mẽte: ⁊ corpore sil. Que offensio dei ⁊ primi: in septẽ capitalia diuidit peccata. Uidelicz in Superbiã. Irã. Accidiã. Auaritiã. Gulã. Inuidiã: ⁊ Luxuriã.

De Superbia regina vitiorũ Superbia regina oim vitiorũ est: que omnib⁹ dedignat sibi superioribus: q: illis nõ eqt. Dedignat etiã paribus: q: equãtur ei. Et inferioribꝰ ne ei equẽt. Cuius filie sunt hec. Prima est inobediẽtia: q: (vt dixim⁹) supb⁹ vel vana glorios⁹ non vult inferior videri: quod fieret si essz obediens. Secũda est contentio: q: vult vincẽ cũ clamore: ⁊ sic iustus videri. Tertia est iactãtia qua ꝙs enumerat bona sua vt laudabilis appareat. Quarta est ipocrisis: qua querit hominibus in extẽrioribus bonus haberi. Quinta est ꝑtinatia que factum aut dictũ suum õfendit: ne errare videat. Sexta est discordia que ꝓtra oĩe dictũ assumit cõtrarium ꝓpter vanã gloriam acquirendam. Septima est nouitatum presumptio: qua quis noua dicit: vel inuẽit vt laudet.

De Ira Ira est subtilis animi mot⁹ quo ꝙs aduersus aliquẽ mouet: cui⁹ filie sunt sex. Quarum prima est rixa Hec est audax vindicandi voluntas: ⁊ iniuria facti procedẽs. Secũda est timor mentis: hec voluntas vindicandi fugiens aduersitatem ꝓpter inimicitias exti⁹atas. Tertia est ꝓtumelia. hec est voluntas vindicans ꝓpter exprobrationẽ malorũ. Quarta est clamor: q̃ est voluntas se vindicans in exaltãdo vocẽ. vel est vitupiũ ad aliorum aures ꝓueniẽs. Quinta ĩdignatio: q̃ est volũtas se vidicans ꝑ molestie signũ exterius demonstratũ. Sexta est blasphemia que est volũtas se vidicãs ꝑ opprobriũ deo: vel sctis illatũ.

De accidia Accidia est diffidẽtia de ꝓpriꝭ viribꝰ: ⁊ auxilio dei ardua ꝓplendi Cui⁹ filie sunt sex. Quarũ prima est malitia: que est voluntas machinãdi malũ alicui: quum ei ꝙs iniuriat alicui tũc irascit: postea tristat. Secũda ẽ desperatio: q: meritorũ diffidẽtia: mater est dif

fidētie premiorū:ex qua iterū tristitia oritur. Tertia est pusillanimi
tas:que ex diffidētia nascitur: ꝓueniēte ex ꝯsideratiōe ꝓprie fragili
tatis:aut opis arduitatis. Quarta est rācor:q̄ est īueteratū odiuz.
qd̄ generat ex vetustate ire. Quīta torpor mētis circa p̄cepta.i.q̄
dam inꝑsuasibilitas:ꝑ quā nō p̄t īduci ad excusationē mādatorum
dei. Sexta est vagatio mētis circa illicita. Hec āt qñz ē ꝑticularis
⁊ certā hz materiā:⁊ sic ꝯuenit oībus vitijs. Qñz est genēalis: ⁊ ī
certa ⁊ hec ꝓprie est euagatio accidie. De auaritia
Auaritia est īmoderatꝰ amor hñdi:q̄.vii.filias hz. Prima ē obdu
ratio cordis:⁊ hoc fit obmittēdo. Secūda violentia:⁊ hec fit nocē
do alicui palā ꝑfecta malitia. Tertia īquietatio. hec est lucri ap
petitꝰ. Quarta ꝑiuriū:qd̄ in ēptiōe:⁊ vēditione sepe accidit. Quī
ta fallatia:que fit ꝑ verba decipiētis in oculto. Sexta fraus:hec ē
deceptio perfecta:⁊ hec fit ī pñtia illiꝰ q̄ decipit. Septima ꝓditio:
hec fit in absentia decepti. De gula
Gula est īmoderata cibi auiditas:⁊ hec sex filias hz. Prima scur
rilitas:q: gula mouet ad verba scurrilia. Secunda multiloquium.
Tertia detractio. Quarta vitupia: ⁊ alia v̄ba īania. Quīta īepta
letitia.i.lasciuia carnis:siue gestus corporis inordīatꝰ.lasciuiā mē
tis demōstrans. Sexta īmunditia:que ꝓuenire ex gula solet:vt est
vomitꝰ:eructationes fetide ac luxuria. De luxuria.
Luxuria est libidīose voluptatꝭ appetitꝰ:cuiꝰ filie sunt.viii. Prima
cecitas mētis: q: ī ope luxurie tota rō absorbet. Scd̄a incōsidēa
tio mortꝭ:⁊ īferni. Tertia īconstātia ad cogitādū ⁊ desiderandū
mō istud:mō illud. Quarta amor sui. Quīta p̄cipitatio q̄ q̄s p̄cipi
tatus currit ad peccādū: exponēs se ꝑiculo mortis ꝓpter luxuriaz
opandā. Sexta est odiū dei. Septima affectꝰ pñtis seculi scz ap
petitꝰ honorū:diuitiarū:⁊ huiusmodi ꝑ que finē suū ꝯsequit luxu
riosus. Octaua d̄spēatio futuri seculi:q̄ ē diffidētia gl̄ie:vel venie
ꝯseq̄nde:⁊ hec est filia luxurie ꝯsumate. De inuidia.
Inuidia est odiū aliene felicitatꝭ:cuiꝰ filie sunt.v.videlicz. Odiuz
.i.velle malū alicui:⁊ nolle bonū. Scd̄a exultatio in aduēsis ꝓximi
Tertia afflictio in ꝓsperꝭ. Quarta susurratio: q̄ est latēs detra
ctio. Quinta detractio que in apto fit:⁊ vult melior vidēi illo cui
d̄trahit. Cū āt que de triplici m̄do ī summa breuitate dici pote
rāt stilo facillimo ꝑstrīxerimꝰ. Nūc eodē mō dicendū est de triplici
iuditio ordīati vēturo ab artipico:a macrocosmo:⁊ a microcosmo
.i. iuditiū dei:celi:tēre:atz hoīm. Quod iuditiū triplex appellabi
mꝰ videlicz.

Iuditium principale: Iuditiū ꝑticulare: Iuditium ſpetiale. Et pri
mum de iuditio principali diceť.

Uditiū pricipale erit initium ſignorū dei ſm euangelium.
i Que ſigna deus in vltimis dieb⁹ p̄miſit fieri ſcz ſig̃ erunt
in ſole: et luna: ⁊ ſtelllis: ⁊ in terris preſſura gentiū pre ꝯfu
ſione ſonit⁹ maris: ⁊ fluctuū. Areſcētib⁹ hoībus pre timore: ⁊ expe
ctatione que ſuꝑueniet vniuerſo orbi. Hoc itaq; iuditiū ab aduen
tu antichriſti vſq; ad .xv. ſignorū apparitionē erit De ātichriſto
Nam in nouiſſimis dieb⁹ de Babilone: ⁊ de tribu Dam vēit q̄dā
hō peſtifer: fidē chriſti ſubuertēs: q̄ ſe chriſtū ⁊ verum meſſiā faci
et. Unde antichriſtus appellabiť de tribu Dan. Hic ſuꝑbia luxu
ria: omniq; malitia plenus erit. Et diabolica ꝑſuaſione q̄z plurios
hoīes: iudeos p̄ſerti: ad credulitatē: ⁊ iniquā fidē allitiet. Copioſa
q; mūera offeret fidelib⁹ chriſti ad eos preuaricādos. Sed ſi ꝯſen
tire noluerīt poſt minas diuerſi crntiat⁹ penas īponet illis vſq; ad
mortē. Sibi āt credere volentibus īprimat caracterē maledictio
nis. Tunc vero Enoch ⁊ Elias īſurgentes in eū veritatē chriſtia
ne fidei predicabunt: ⁊ fallatiā illi⁹ iniquā eſſe. Quāobrē is peſſi
mus Antichriſt⁹ illos martirio interire faciet. Mira ac ſtupēda
miracula oſtēdet: donec in medio tēpli Salomonis tāq̄z de⁹ ſede
bit adorād⁹: ⁊ ecce āgel⁹ dn̄i ibidē illū atrociſſima morte īterfitiet
Sāe tc̄ iudei errorē ſuuz optīe ꝯgnoſcētes: ad ꝯtritiōz nouā: ⁊ pniaz
deuēiēt. Et ſic reliq̄e iudeorū ſalue fiēt. De iuditio ꝑticulari.

Uditium ꝑticulare ꝑtim erit materie celeſtis ꝑtim elemē
i taris. Nam ex ipſis quidem q̄ndecim horrenda ſigna ſunt
preceſſura. Prima die mare ſtans ī loco ſuo cubitis .xl. ſuꝑ
oīm montium altitudinē velut murus eleuabiť. Secunda die maē
deſcēdēs tm̄ deficere videbiť q̄ vix apparebit. Tertia die piſces
ſuꝑ mare ſe oñdēt: dātes mugit⁹ vſq; ad celos: quos ſol⁹ de⁹ ꝑcipi
et. Quarta die aq̄ maris: ⁊ fluīuz ꝯbureť. Quīta die arbuſta: ⁊ hē
be: cūctaq; x̄gulta ſanguīeū emittunt rorē. Sicq; aues celi q̄libz ī
genē ſuo: tē rore ꝑtērite nil pēit⁹ guſtaē q̄būt. Sex̄ die pene cūcta
ruēt edifitia: ⁊ fluīa igne ab ortu ſol' vſz ad occaſū currēt. Septīa
die lapides frāgēť adīuicē quorū ſtrepitū niſi de⁹ ītelligz'. Octa
ua die fiet tēremot⁹ genēalis: ita vt null⁹ hoīz ſiue aīaliū ī ſe ꝯſiſtē
poſſit: Nono die exibūt hoīes d̄ cauēnis: ⁊ tāq̄z dem̄tes ⁊ īſenſati
eūtes ad īuicē loq̄ neq̄būt. Decīa die oīa montana ī puluerē redi
gēť. Undecīa die ſurgēt oſſa mortuorū. Duodecīa erť tāq̄z ſtelle
cadētes d̄ celo: vel hoīes q̄ pri⁹ ī m̄do tāq̄z ſtelle ſplēdebāt ī ruinā

Tertiadecima moriẽtur omnes viuentes: vt cum mortuis resurgere queant. Quartadecima ardebit celum ⁊ terra: ⁊ tm̃ ascẽdet ignis quantũ in die diluuij ascendit aqua. Quintadecima vero ⁊ vltima die fiet nouum celum: ⁊ noua terra: omnesq; mortui surgẽt imortales: ⁊ in christi etatis plenitudine sc̃z annorum. xxxiii. Boni absq; vllo defectu nature: ⁊ grauedie. Remissisq; nature vitijs cũ omni prestantia anime. Et corporis dignitate: ac optima valitudine: leti iucundi: atq; gaudentes erunt. Mali vero icorrupti ⁊ ipsi resurgent cum omni naturali defectu, ppria egritudine: ac vitio quo mortui fuerint: molesti: afflicti: trepidi absq; vlla consolatiõe: ⁊ pace erũt: nouissimũ expectãtes iudiciũ. De iuditio spetiali.

i Uditium spetiale est iuditiũ domini nostri Jesu xp̃i q̃ spetialiter ad iudicandũ genus humanũ venturus est. Quod quidem iuditium in tres partes diuidimus. In prima pte de aduentu iudicis dicemus: ⁊ saluatoris Jesu christi. In secũda de damnatorũ condemnatiõe: ⁊ pena. In tertia de gloria beatorum.

De aduentu domini nostri Jesu christi.

a Duent⁹ domini nostri Jesu christi expletis prodigijs superius annotatis erit in valle Josaphat: vbi ipse christus cũ omni militia celesti beatorum spirituũ: ⁊ sanctorũ omniũ in aere elevatus: in maiestate diuina: ⁊ humana carne sedebit ad iudicandum bonos: ⁊ malos reprobos: ⁊ electos. Boni vero: ⁊ electi ad dexteram iudicis in nubibus a terra elevati erunt. Mali ãt ⁊ reprobi ad sinistrã domini nr̃i Jesu xp̃i: in terra prostrati iacebunt De pena damnatorũ. Pena igit̃ damnatorum triplex erit sc̃z penitentialis: sententialis: ⁊ eternalis. Penitentialis enĩ tria in se penarum genera ptinet: videlicz Sensitiuã. Visiuã. Et expectatiuam. Sensitiua pena erunt dolores mẽbrorũ graues: ⁊ egritudines corporis insanabiles. Visiua pena reproborũ erit visio: ⁊ aspectus irati iudicis in eos: ⁊ angelorũ apparatus ad eos expellẽdos in inferni baratrũ necnõ ⁊ atrocitas demoniorum parata ad ipsorũ ruinã. Viderũt etiã ante ipsorũ oculos totius claustra iferni aperta inumerabilibus crutiatibus plena. Expectatiua pẽa erit rancor: ⁊ trepidatio vehemẽtissima in expectãdo terribilẽ sniam damnationis eterne. De pena sententiali: Sentẽtialis pena erunt horribilissima verba Jesu xp̃i increpantis: dicẽtisq; malis ac reprobis. Esuriui enĩ ⁊ non dedistis mihi manducare. Sitiui enz ⁊ non dedistis mihi bibere. Hospes erã: ⁊ nõ collegistis me. Infir-

mus erã: ⁊ in carcere: ⁊ nõ veniſtis ad me. Tunc reſpondebunt ei dicẽtes. Dñe qñ te vidim⁹ ſitientẽ aut eſurientẽ: aut hoſpitẽ: aut nudũ: aut infirmũ: aut in carcere poſitum: ⁊ non miniſtrauim⁹ tibi: Tunc reſpondebit illis. Amẽ dico vobis q̃cũq; nõ feciſtis vni de miorib⁹ his: nec mihi feciſtis. Quãobrẽ ite maledicti in ignẽ eternum: q̃ parat⁹ eſt vobis: diabolo: ⁊ ãgelis ei⁹: Ad que ſtupẽdiſſima ꝓtremẽdaq; v̄ba oẽs damnati ſummis cũ ſtridoꝛib⁹: atq; boꝛrẽdo vlulatu cũ imundis ſpiritub⁹ ruent in infernũ. De eterna pena damnatoꝛũ. Eternalis veniq; peccatorum pena erit infra ſcripta. Martirij diuẽſitas: ⁊ crutiatus: q̃ quidẽ in eternũ ⁊ ĩ ſeculũ ſeculi manebit. Unde oĩ ſpe pẽit⁹ amiſſa re, pbi damnati: oẽſq; in inferni baratro clauſi: hec tria ĩ ꝑpetuũ mala ſuſtinebũt. Malũ ſcz ſpetiale Malũ ſotiale. Malũ geneale. De malo ſpetiali. Malũ ſpetiale eſt vniuſcuiuſq; peccatoꝛis ſpetialis pena aĩe: ⁊ coꝛporis: vt in hoc exẽplo. Quilibz ſuꝑbus iuẽ id quod ꝑ ſuꝑbiã magis: minuſue peccauerit: ita diuerſa: ⁊ ſpetialia martiria ſuſtinebit: vtpote. Si ſuꝑbe q̃s locutus fuerit lingua eius igne ꝑbureẽ. Si eleuata ceruice ſuꝑbiã egerit: ſepultũ caput in ignẽ habebit. De malo ſotiali. Malum ſotiale erit quedã ordinata pena: vt in hoc exẽplo. Oĩb⁹ ſuꝑbis dabiẽ ignis acerbiſſimus ſub pedibus luciferi. Auaris lac⁹ feruẽtis liquefacti auri dabiẽ pena. Luxuriooſis picem feruentez dabit infernus. Buloſis fluuius dabiẽ ſulphure⁹ in quo ſubmerſi iacebũt. Accidioſi in frigidiſſimo glatiarũ lacu punienẽ. Iracũdi in tenebris exteriorib⁹: ⁊ interioꝛib⁹ cũ draconib⁹ habitabũt: eoꝛũ mẽbra deuoꝛãtib⁹. Inuidi obſcuriſſimis ſpeluncis obtruſi: atq; caternis: remanebũt cũ vermib⁹: oẽs eoꝛũ ſenſus deuoꝛãtib⁹. De malo generali. Malũ generale ſunt vniuẽſe pene ſ̃q, geneãliter dãnatis ꝓtribute ſunt oĩbus. Tũ ſuꝑbis tũq; ceteris peccatoꝛib⁹ cui cũq; peccato ſubditis. Quarũ quidẽ penarũ alie intrinſece aĩe. Alie exteri⁹ in coꝛpoꝛe ſunt. Alie veniq; iteri⁹: ⁊ exteri⁹ habẽẽ. Pene aiarũ interioꝛes ſcz. xi. ſunt lachryme intẽioꝛes. Uermis ꝓſcie. Timoꝛ Pudoꝛ. Inuidia. Rancoꝛ. Ablatio toti⁹ ſpei. Dolor creatiõis ꝓteruа fantaſia. Demens ꝓſcia. Pꝛofundiſſima veniq; triſtitia Pene coꝛporis exteioꝛes ſcz ſunt. viii. Caloꝛ ignis. Stridor frigoris. Tenebre. Clamoꝛ ĩ, pboꝛũ. Sitis acerbitas. Sulphuris fetoꝛ. Uincula. Carcer. Pene ẋo interiores: ⁊ exteriores aĩe: ⁊ corporis ſunt. iiii. Aſpect⁹ demonũ. Carẽtia diuĩe viſiõis. Carẽtia moꝛtis. Furoꝛq; iraſcibilis. Uc ve ve illis q̃ ob vitioꝛũ ſuoꝛũ ad hec merenẽ ſupplitia deferri vbi ĩ eternũ ſpes euadẽdi nulla pẽit⁹ futura

ē. Nā tūc btōrū gl̄iam āpli⁹ ipsi etiā videbūt: ñ ad illorū suffragiū
sꝫ ad sui incēdij maiorē dolorē ⁊ afflictionē. De gloria beatorū.
Gloria ꝓfecto beatorū in .v. diuidit̄ gaudia: q̄ sunt. Gaudiū ꝓla-
tū. Cōfirmatū. Ordinatū. Glorificatū. ⁊ premiatū. De gaudio
ꝓlato. Gaudiū ꝓlatū erūt dulcissima v̄ba dñi nr̄i Jesu xp̄i i extre-
mo examīe dicētis ꝑblāda voce: ⁊ iucūdissimo vultu. Uenite bn̄di
cti pr̄is mei possidete regnū qd̄ vobis a m̄di origīe ꝑatū est.
De gaudio ꝯfirmato. Gaudiū ꝯfirmatū erit ipsa sn̄ia saluatoris
nr̄i ab ipso saluatore nr̄o: ⁊ ab oib⁹ sanctꝰ ꝯfirmata. videlicꝫ q̄ oēs
re,ꝓbi iuste damnati sint. boni āt ad gloriā electi sempitēnā rema-
neāt. His āt exēplis q̄ scꝫ ad beatorū salutē: ⁊ de dānatorū: re,ꝓbo-
rūq̄ ruinā ꝑtinēt. Celoq̄: ⁊ terra ꝑ ignē purgato: eadēq̄ tēra tāq̄ꝫ
cristallū purissimū renouata: ⁊ redacta ī planitiē: oēs electi ī nubi-
b⁹ eleuati cū dño nr̄o Jesu xp̄o: oīq̄ beatorū spirituū militia: sacra
tissimo iubilātiq̄ cū sctōruꝫ cetu gloriā ꝯscēdet sēpiternā: ī q̄ gau-
diū ordinatū ꝓculdubio erit. De gaudio ordīato. Gaudiū or-
dinatū est illa summa letitia q̄m electi hēbūt in dignitate cordis
⁊ locatōis sctōrū beatorū: ⁊ āgelorū: sic̄ ī subdito patebit exemplo.
Nā sic̄ in āgelicꝰ spiritib⁹ ordinē mirabilē admodū instituit deus.
Nulli dubiū eē debꝫ q̄n idē ī sctis electisq̄ suis factur⁹ sit. Ut q̄li-
bet ī g̃du suo gloriari possit ī deo: quo frui ī etēnū valeat ī sublimi
ori ꝑte celi ēpiret. De trinitate. i. ꝑadisi gloriosissima trinitas
pr̄ scꝫ ⁊ fi. ⁊. s. s. ī trono tāq̄ꝫ impiali ī sede q̄escet: ī die. vii. ī q̄ ab oī
ope suo qd̄ patrarat cessatur⁹ est. Ad cui⁹ dexterā dñi nr̄i Jesu xp̄i
sedebit hūanitas ⁊ btā v̄go ei⁹ ab alt ēo latē māsura ē. Huic āt se
di ꝓ reclīatorio erūt Seraphin. Cherubin. Dñatiōes. Prīcipat⁹
Potestates. ac v̄tutes. Troni ꝓ sede dei astabunt. Septē v̄o ar-
chagelorū spūs corā dei maiestate assistēt. quorū tria hec habent̄
noīa Gabriel nunti⁹ dei. Raphael medicīa dei. Michael iustitia
dei. Cui⁹ offitiū vsq̄ ad diē iuditij mēita aīarū ē cernē. angelis p̄ci
pere: ⁊ archāgelis iux̄ formā iā in sup̄iori m̄do artipico ordīate cō
scriptā. Nā ⁊ de sctōrū ordīe ꝑ tres g̃d⁹ ī trono dei existentiū: da-
bim⁹ exēplū tale. Grad⁹ p̄mus sublimior locus ī trono est: vbi īno-
cētes ī Apocalipsi habitaē sub ara dei describūt̄ Cuꝫ q̄b⁹ etiā io-
seph dñi nr̄i Jesu xp̄i nutriti⁹ ponit̄: vt q̄ saluatoris īfantiā nutri-
uit īfantiū ꝯsortio foueat̄. De secundo g̃du. In scd̄o g̃du q̄ttuor
sedebūt euāgeliste: q̄ vitā mores: doctrinā: passionē: mortē: resur-
rectionē: ascēsionē. ⁊ oīa q̄ ad xp̄i fidē ꝑtinē videbāt̄: tā ore q̄ꝫ cela
mo toto p̄dicauer̄t orbi. q̄m xp̄m sāguīe suo puēi nutritū testati sūt

De tertio gradu. Gradū tertiū in quo doctores habitāt q̄ tanq̄z euāgelistarū repetitores: doctrinā quā ab ipsis magno ibiberunt sudore: nobis insudando facillimā ostenderunt.

De locis sanctorum.

Primus sanctorum locus dicit̄ in quo beatus Johānes baptista cum apostolis. Et Adā cum patriarchis in circuitu throni sedebunt ceteris altiores. vbi Maria magdalena cum Dismas. i. cum latrōe sic noīato tanq̄z misericordie prīcipali ora exēpla summi ⁊ gloriosissimi dei consedere videbunt̄. Discipuli domī nostri Jesu christi: cum iudicibus: ⁊ populi regibus veteris testamenti scz Moise: ⁊ Dauid: in circuitu throni erūt in secundo choro gaudētes. In tertio choro martires noui: cuz vetustissimis athlete cōsortes erunt. In quarto choro pontifices romāe ecclesie: cum pontificibus antiquis legis hebreorū stabunt ad inuicem gaudentes. Erunt confessores nō pontifices cū prophetis ī q̄nto choro. Virgines cum virginibus manebunt in sexto. In septīo vidue cum viduis quiescēt. Octauus chorus habitatio erit cōtinentium cum continentibus: Deniq̄z ꝯiugati cum ꝯiugatis pristīe legis inuicē gaudebūt. De gaudio glorificato. Glorificatū gaudium est gloria que diuersas dignitates aīabus: ⁊ corporibus electorum contribuit: vt hic inferius latius continet̄.

De gloria paradisi.

Gloriaz paradisi esse nihil aliud scire debem⁹: nisi q̄ sit de⁹ omnipotens: qui in trinitate viuit ⁊ regnat in secula seculorum. Cuius glorie tanta est maiestas vt oīm seruorum suorū aīe ⁊ corpora post iuditiū īeffabile letitiā ꝯsequant̄. Quorum dignitates tā in qualitate q̄z in quantite: ⁊ maxime: ⁊ diuēse eruut. Alie nāq̄z ꝓprie sunt anime. Alie corporis. Alie aīe ⁊ corporis. Dignitates sunt in his tribus potentijs in q̄bus ad dei imaginem creata est aīa: vltra tñ materiā creatiōis. Nam minor anima paradisi: memoria: ītellectu: ⁊ voluntate: plus a deo: ⁊ ab omnibus creaturis capit: q̄z omnes demones cum omnibus damnatis. Uñ erunt aīarū dignitates multo magis in paradiso post iuditium digniores ꝓpter corporū vnionē. Que animarū dignitates sunt sex

De dignitatibus animarum

Prima dignitas aīe est cum intellectu deū ꝯgnoscē īeffabili cognitione. Et oīm creaturarū diuinarū: humanaruzq̄z rerū ꝑpetuā: ⁊ verissimā habere cognitionē. Secūda digni

tas aīe est:eternaz patris potentiā:filij sapientiā.spirit⁹ sancti cha
ritatē ꝟaciter sup̄ excessuz nature ītelligere ꝑticulariter scz ī boni
tate:pietate:iustitia:mia:ꝛc̄. Non tñ vno modo omnes aīe ꝑcipi-
unt.Alie plus:alie minus:quelibz in gradu:ꝛ portione sua. Ter-
tia dignitas est cū memoria reminisci cuncta dei magnalia:facta:
que facit:ꝛ que factur⁹ est:ſm ꝯmunē:aut ꝑticularem:in magꝭ aut
minus cognitionē:tñ supra excessum nature animarū:ꝛ spirituum
malignorū.Ita memorie dignitas tāta erit:vt omniū hoīm:ꝛ be-
luarū genus in ꝯmuni:ꝛ ꝑticulari colligat cognitione ꝛ oīm sciarū
dogmata q̄z dilucidissime. Ineffabiliter postremo quecūqꝫ glorio
sa ꝑcipiet aīa:tenebitqꝫ ī ꝑpetuū. Quinta dignitas aīe est īmēsa
cū charitate volūtatē suā ī dei volūtate ita posse vniri:vt volūtas
dei sit voluntas aīe:ꝛ aīe voluntas dei sit.Ultima dignitas deniqꝫ
aīe est.Charitate diuina fruendo:magis:magisqꝫ augendo vsqꝫ in
infimum deo frui posse.Et tā in gloria angelorū:q̄z sanctorū spi-
rituum:ꝛ oīm beatorū letari:vt ꝛ ipsi maiorē gloriā sp̄:ꝛ dignita
tem acquirentes sint.Que quidē dignitas in xii.dotes exponitur
vt infra patebit. De dotib⁹ corporū:dignitatibusqꝫ.

Erit āt corp⁹ humanū de natura elemētari sicut in seculo
e erat.Verūtñ ꝓpter glorificationē:ꝛ diuinā purificatiōez
īmutabit̄ de dignitate in dignitatē.De defectu in ꝟtutē
De passione in īpassibilitatez:hoc mō.Ubi erat ꝯdensum:gracile
fiet ꝛ subtilissimum:ita vt montes ꝛ parietes transire valeat:tā-
q̄z si ꝑ aerē volasset.Erat tarditate oppressum:tunc oēm habebit
velocitatē:ita vt ī momēto oculi totū possit orbē ꝑagrare. Si ni-
grum fuerat:aut obscurum:adeo lucidissimū fiet:vt septies solis
superet splendorē:ꝛ īpassibile ab omni afflictione prorsus remāe-
bit alienū.Tanta insup̄ agilitate dotatū erit:vt a cētro terre vsqꝫ
ad angelicos ordīes scandere possit in momēto. Ita etiā robustuz
ꝛ forte ēit:vt sol⁹ castra:ciuitates mōtesqꝫ a radice valeat euertē.
Glorificatis corporib⁹:ꝛ ab oī pēit⁹ egritudine p̄uatis:tunn mira
ꝑpetuaqꝫ pulchritudīe erūt decorata.sup̄ oīa aromata redolebūt
optīa plēitudīs xp̄i iuuentute reformata. Dēiqꝫ egregijs adorna
ta sensib⁹ īuisibilia cēnēt:īaudita audiēt:ꝛ q̄ nō licz hoī loq̄ auda-
cter fari poterūt.Odoramentorū fragrantiā odorabūt ineffabilem
Cibū demū angelicū corpora gustabūt hūana:ꝛ diuio saturabūt̄
potu. Diximꝰ aīarū ꝛ corporū gloriā: dignitatemqꝫ ī spetiali
Quid nūc ī cōi habeāt excellētie breuiter videam⁹.

Pax erit his ꝑpetua:et ab omni perturbatione alieni peni
p tus erũt. Nam oẽs beati eternã concordiã ꝑpetuã letitiã
⁊ quietem:iucunditatẽ: ⁊ dei angelorumq; dilectionẽ nec
non ⁊ beatorum ipsorum diuinã ad inuicẽ ꝯseruabunt amicitiam
Tunc omnibus erit laus:decus:⁊ potestas.
Quantum enim ad beatorum gloriam ꝑtinet:nos satis dixisse ar
bitramur. Igitur de gaudio sequamur premiato.
Gaudium premiatum oĩm sanctorum gaudium est iux̃ q̃li
g tatẽ bonorum operum suorum:vt hic ꝓpe manifeste app
aret. Duplex est eni patrie eterne sanctorũ premiũ. Quan
titatis in spetiali. Et dignitatis. Quantitas beatorum premij in
triplicem numerum distinguit̃. In centenum scꝫ quod sanctis of
fertur virginibus. in sexagesimum quod viduis datur. In trigesi
mum quod omnibus coniugatis attribuitur. Dignitas premij du
plex est scꝫ Gradualis:⁊ Coronalis De dignitate graduali
Est dignitas gradualis de qua superius ad plenum ꝑ choros scrip
simus. Nam maior dignitas est apostolorum q̃ꝫ discipulorũ. Qm̃
alie in choro patriarcharũ posite sunt. Alie vero apostolorum:oẽs
iux̃ meritum ipsarum. De dignitate coronali.
Dignitas corõalis est aureola que tãq̃ꝫ corona ꝓ dignitate solis
v̄ginibus:doctoribus:atq; martiribus attribuit̃. Sꝫ martires sũt
non solum hi q̃ martirij gladiũ suscipiunt. Verum ⁊ qui ꝓ deo:ꝓ
fide:ꝓ religione:⁊ ꝓ bono proximi ꝯtinuum hoc in mundo marti
rium sustinent tribulationũ:q: ⁊ ipse laureolã habere merent̃. Ad
quam quidẽ gloriã:dignitatẽ ⁊ coronã prenoĩatas huius oꝑis nr̃i
lectorẽ ꝑuenire faciat omnipotẽs deus. Ad cuius laudẽ:⁊ hono
rem editũ est hoc opusculũ. In quo a p̃ncipio creationis cunctaruꝫ
rerũ:vsq; ad ꝑfecti iuditij horaꝫ oĩa breuiter enarrare curauimus
Itaq; filioli mei ad quorũ instantiã:ac etiã vtilitatẽ ipsum ad scri
bendum ꝯtuli:si plus:minus q̃ꝫ debuerã conscripserim:corrigẽda
correctõi exponens: venia dignus apud vos br̃i veli. Si ãt ꝯdu
cibile q̃d memoria:ꝓtulerĩ:id nõ mihi:sed soli deo attribuendũ iu
dicetis. Qui deꝰ oĩpotẽs oĩm ĩ se fedeliter credentiuꝫ vt fuit ꝯdi
tor:sic ⁊ saluator existet in fine seculi amen.

At iterum:atq; iterũ hec oĩa que superiꝰ dixerim:scripserimue ĩde
center:aut que non debueraꝫ licueratq; protulerim: sacre pagine
offero doctoribus corrigendum.

Ad fratres suos Cartusienses domus sanctorū Jeronimi ⁊ Bēnardi ꝓpe Paduā de imensa charitate dei. Prefatio.

s Icut pridie de iteriori hūilitate: ⁊ patiētia locut⁹ suꝫ vobis dilectissimi frēs: ita ⁊ nunc de summa dei charitate sermonē facere ꝓposui: vt quēadmodū iuditia dei acerrima audistis fieri in suꝑbos pro acquisitōe hūilitatis in salutē. Et iuditia in humilib⁹ ꝓ conseruatione humilitatis. Ita ꝑcipere possitis dilucide q̄ ⁊ quanta electis suis dn̄s suauissim⁹ largiat̄: ⁊ donet his qui tribulato corde fuer̄t. Quibus sꝑ ꝓpe fuit: ē ⁊ erit: vsq̄ ad ꝯsumationē seculi. Unde ⁊ nos in ipsum sperare debemus: q̄ꝛ post tēptationes: tribulationes: ⁊ angustias ꝓpter euꝫ: de gaudio ⁊ letitia sempiterna nobis ꝓuidere dignabit̄: dicente domino. Uos qui secuti estis me: ⁊c̄. Quid sit charitas dei.

e Sit enim charitas dei in electis in hac scꝫ mortali vita nihil aliud nisi arra diuine fruitionis: que ꝑ diuersa spiritualia media cognoscit̄. Media autem principaliora sunt q̄nq̄. Gratia vocationis. videlicꝫ Gubernationis. Correctionis. Refectionis. Et consolationis. De vocatione.

g Ratia vocatōis est mediū ꝑ quod de⁹ quē diligit ad atriū sue sacre religionis trahit. Unde saluator noster ait. Nemo venit ad me nisi pater me⁹ traxerit eū. Ille equidē ducit̄ ⁊ vocat̄ a patre qui nō humana industria ductus. ⁊ sua fretus prudētia audet oīa equanimiter tollerare posse: sed aut ītima cōtritione ꝯpunctus de peccatis: aut diuino vulnerat⁹ amore a corde penitus seculum cū oī gloria sua extinctum esse ꝯgnoscit. nec taꝫ a v̄tute sua hoc esse credit: sed a diuina oīno euenisse mīa veracitē putat. Nam ꝑ seipsum non solum cogitat mundum despicē posse: sed nec ī ipso viuere scire optime noscit: dicēte dn̄o. Plātatō quā nō plātauit pr̄ me⁹ eradicabit̄: Jō animaduertendū ē in accceptādis nouitijs an a deo vocati sint: an ab humana prudentia. Nā alij ducti sunt a natura. Quia aut Saturnus: aut Jupiter predomīatus ē q̄ sacrꝫ morib⁹ dominā̄t̄. Alij a terrore penarū īferni trahūt̄. Quia forte p̄ocupati melācolice gradu quodā: eligūt in hoc m̄do magꝫ affligi: q̄ꝫ ī tartareis deputari faucib⁹. Alij v̄o a dn̄o vocati: nec naturā sequūt̄ hūanā: nec tērorē verēt̄ eternū. Sꝫ diuīa tātū freti mīa ī filij dei sui dn̄i nr̄i Jesu xp̄i honorē: ⁊ laudē: oīa posse v̄aciter credūt. Ideo non curant de dilatione probationis sue: quia iam in corde eorum approbata est voluntas sua.

Unde talib⁹ oia facilia sunt in ꝓbatione:tam in vigilijs: q̄z in ie/iunijs:in silentio:⁊ ceteris obseruātijs.Et ideo dicit Ab operibus eorū cognoscetis eos. Vos aūt dilectissimi frēs imensas deo gratias agite:q⁹ ꝺa fuit vocatio vr̄a:sicut ego exptus sum diuēsi/mode:multisq; modis.Unde mirabilia dei cognoui:⁊ vidi:⁊ p̄serti in dilecto meo.Qui quum puerul⁹ essz:⁊ a.d.F.inesecutus:⁊ oino licentiatus pre etatis sue teneritudine:latitabat ꝓculta domus donec puerilis patientia senilē superaret austeritatē.Ideo optīa est: ⁊ sancta ꝓsuetudo nostra per annū in seculari habitu grāz expiri.

De directione pastoris.

m Edinm v:ro directionis est ꝓ qō de⁹ dirigit aiaz dilecti sui in manu preceptoris:⁊ rectoris:quos ipse elegerit spetia/liter,ꝓ inistructione:⁊ gubernatione electorū suo:ū. Jō,pp ter deum venerandi sunt:⁊ colendi a discipulis ⁊ subditis eorū: ne dñs irascat̄ ꝓtra filios ingratos rectorib⁹: ac preceptoribus suis. Unīaduertite ergo:⁊ videte charissimi si mediū dedit vobis dñs: non dico preteriti preceptoris:sz ad presens rectoris omni hūili/tate prediti:⁊ gubernatoris vobis mediū de⁹ elargit⁹ est infinita charitate ornati.Unde in humilitate:⁊ charitate ꝓfecta deus ipe eundē patrem,ꝓbatissimum vos eruditos esse faciat.Jtaq; capite ab exēplo eiusdē patris prioris vestri:⁊ mei:humiliādi iugū omni humāe creature,ꝓpter deū:sicut hic sanct⁹ p̄ vester in me facere cernitis:in meā co:rectionē inquaz ⁊ vestrā doctrinā.Quid de ei⁹ inextimabili charitate dicā:quum,ꝓ pace:⁊ salute nr̄a:patriā:do/mum:⁊,pprios fratres dereliquerit:⁊ peregre profectus sit ꝓ intē sos calores:Hic laborib⁹ fract⁹ pre magnitudie vie:itineriscq; acē bitate nō fuit ꝓturbat⁹:neq; ꝓquestus:sed tanq̄z agnus mansuet⁹ ad victimā ductus onus benignissime suscepit regendi vos:⁊ me cum tota domo vr̄a:⁊ nr̄a simul.Quid vltra loquar: Hic est alter Moises de quo scriptum est.Mitissim⁹ erat pre ceteris hoibus vniuēse terre.Beati nos si ei credim⁹ sed ve nobis:⁊ vobis si ingrati erim⁹.q:⁊ lepra Marie cadet sup nos. Diligam⁹ ergo eū vt prēm Veneremur vt rectorē aiarū nostrarum Et ad imaginem ⁊ simili tudinem dei colam⁹ eū:q:⁊ nob a deo datus est in ducem.

De co:rectione dei.

m Edium co:rectiōis sunt ille tēptationes quib⁹ domin⁹ sup/bos recipit flagellat in salutē. Et humiles quos diligit: co:rigit:⁊ castigat. Unde non minus ꝓ bec aduersa imēsa

De medio consolationum spiritualium.

Medium ãt hoc vltimum: atz nouissimum est ꝓsolatõis. De
m quo ait ꝓpheta. gustate ⁊ videte ⁊c. vt supra ꝑ quod deus non in sensib⁹ corpoꝛeis: suauitate: ⁊ dulcedie sensitiua perali: aut ꝓfortatiua visitat dilectum suum. Sed spiritualitẽ in potentijs aie tanta sue potẽtie: imense sapie: eterneq; charitat⁊ põit cognitionẽ: gustum: visionẽ: ⁊ intellegentiã ꝙ supra naturã percipiẽ: gustaẽ: videẽ: atz itelligiẽ: q̃ ocul⁹ ñ vidit: ⁊c. Virtus eñ dei post corporeas sensationes: ⁊ angustias plurimas ita segregari solet nonnũq̃z quod nociuum est sensib⁹: vt aĩa nõ in coꝛpoꝛe esse: aut in terra videaẽ: sed sup astra. Et aliq̃ terrã ꝓspicit: ⁊ totã mundi machinã infert celos ꝑ centro cernit q̃i ouum strutũ. Et hoc dico qꝛ ab amico meo percepi sibi talia euenisse spatio dierũ multoruz Quod quum aut missam celebraret aut diuinuz ꝓsolueret offitiũ suppeditare polos: ⁊ astra: planetasq; sibi videbaẽ. Et quũ de passione meditari voluisset inferi⁹ in centrũ nouissime spere scz lune mente conspitiebat. Uerũ enimuero qñ empireũ celũ versus ascẽdere curabat: alios trãscendere videbatur celos. Aliq̃ luminosos aliq̃ nubilosos: aliquando aereos: aliq̃ obscuros. Semp tñ i desiderio videndi dominũ: non in humana effigie tanq̃z boies: sed tanq̃z deum in spiritu: qꝛ nec seipsum cognoscebat humanũ: sed a corpore alienum aĩm nouerat iuisibilẽ: ac impalpabilẽ: cognitõe idicibili. Nam etsi aĩam suã videat oculis spiritualibus: corporea tñ lingua indicare nequiuisz. Sic itaq; oĩpotẽs de⁹ ꝑ potentiã ĩmensam: ⁊ ĩextimabilẽ sapiam: ineffabilemq; charitatẽ sinã percipitur spiritualiter ĩmensus: sapientissimus: ⁊ optimus. Gustaẽ ãt deus in aĩa spiritualiter ꝑ pacẽ mentis: ⁊ corporis cum abstractõe aie ab omni offitio corporeo. Unde in deo eleuat⁹ videns eũ: aut non videns: tamẽ spiritualiter gustat de deo. Sicut a secretario nostro intellexi: ꝙ aliq̃ tanta fruebaẽ pace in deo: ꝙ si in se: aut extra se esset ignorabat. Uerũtñ gustare se dicebat: sed non more sensatiõnum corporalium. Cernitur: ⁊ videtur deus non vt predixi in hũana forma: sed in spirituali aspectu alieno ab oĩ naturali cognitõe. Misi forte quando archanum aperitur a dño mirãdum: diuine sczbumãeq; vniõis dñi nr̃i Jesu xp̃i. Unde veraciter ꝓgnoscit̃ ꝙ dñs Jesus ipse est deus verus. De hac vero cogitatõe ab eo qui mihi alia aperuit intellexi: ꝙ stupor ĩenarrabilis ĩuasit eũ: quando dominum Jesum esse deum spiritualiter ꝓcepit. Affirmans: testificãsq;

q tanta sit differentia ab hac spirituali ꝯgnitõe Jesu xpi: videlicz q sit de⁹: ad illã qua humana: deuotaq; plebs adorat: quãta ẽ inte credere: z non credere: inter certum: z incertum. Et hoc solũ expti attestari possunt.

De spirituali dei visione.

De visione dei qualiter in spiritu videt: ille qui affirmabat eũ aliqñ spiritu vidisse qualis esset explicare mihi non valuit: nec ego qualiter cernit de⁹ vobis ostẽdere potero. Dz vnũ illud dicã vobis qõ ab eo audiui. Cum dño nõ in somno: sz vigilãdo locutum fuisse ita familiariter: sicut solet electꝰ filius cum pijssimo patre: ꝓsilium exposcens: petensq; ab eo auxiliũ. Itaq; dicebat eum vidisse forma inuisibili: z ineffabili: verum tamen vidisse euz affirmabat sepius.

De intelligentia dei.

Restat charissimi nunc indicare vobis qualiter deus intelligit .i. qualiter noscit voluntas eius. Intelligit eũ de⁹ p correctionem p inspirationẽ: p visionẽ: p reuelationẽ: p experientiam.

Qualiter deus p correctionẽ intelligit.

Intelligit deus p correctionẽ qñ temptatio aut tribulatio trahit peccatorẽ ad cognitionẽ ꝓprie miserie. Vnde exclamãdo ad celũ auxiliũ dei postulat. Et contritione dei ductus pniaz querit accuratissime: ac nunqz amplius redire ad vomitũ se ꝓponit. In hoc itaq; ꝓgnoscit deus q corrigit oẽm filiũ quẽ recipit.

Qualiter intelligit p inspirationẽ

Intelligit deus p inspirationẽ qñ hõ totaliter dedit⁹ ẽ deo nihilq; penitus putat se posse: aut scire: nisi p ea que a dño in mẽte: z aioi ostendunt: optãs hñe virũ sanctum z approbatum cum quo adhibeat ꝓsilium: nihil oino in sui honorẽ opãdo: sz solum dei gloriã querẽdo: custodiendo q; se iuꝫ paruitatẽ suã a malo: ac bonũ sp imitãdo. Tũc ois ispiratõ i tali hoie bona ẽ sp. Mã etsi etiã aliter essz: dñs in bonũ ꝙuertẽt ꝓpter simplicitatem viri illi⁹. Sicut de sancto Dauid legit: q inspirat⁹ vt erigẽt tẽplũ dñi: qõ volũtas dei nõ fuerat. Vñ p Natan ꝓphetã illi ãnunciauit: vt ad hoc se nõ itromittẽt: q; vir fuerat bellicosus.

Qualiter intelligit deus p visiones.

Intelligit etiã deus p visiones: siue apparitões. Sicut sũt p angelum: p imaginẽ crucifixi: beate Marie: vel cetõrũ sanctorũ. Que quũ bone sunt i pricipio terrent: z ꝓturbãt z in suiipsi⁹ paruitatẽ ꝙuertere faciunt: summo cum timore deceptionis: ñ adhibendo subito fidẽ. Sicut btã virgo: que quũ audisset

verba angeli turbata est sermone eius: & cogitabat qlis esset ista salutatio.

De bona apparitione.

Item illa optima apparitio est que allicit hominē ad oratiōnē vocalē: precipue sacri: diuiniq; offitij. Et ad meditationem passionis Jesu xpi cum humili īmensoq; desideio diligendi: seruiendi: colendi q; dominum in spiritu: & veritate: sanctissimeq; ptemplationis. Sed apparitio illa que orationis: & diuini offici: desideriq; augmentū deprimit: aut obfuscat: diabolica ē & periculosa. Sicq; dicit de omnib⁹ sensatiombus quātūcūq; sunt gratiose: & pfortatiue.

Qualiter de⁹ itelligit p reuelatōz.

Et reuelationē intelligit de⁹ qñ reuelatio mortj aut dignitatis: aut vite lōgitudis: humiliorē: deuotiorē: & prudētiorem p̄ isidias diaboli reddit: cum amplificatōe virtutū: orationum: meditationū: & oīm aliorū bonorū operum: sicut fecit sanctus Cassius Narniensis vrbis episcopus.

Qualiter de⁹ itelligit p exēplū: & expientiā.

Intelligit pfecto deus p experientiam qñ p sacrarum literarum dogmata īstruit homo. Prout p Johannem dicit. Nolite credere oi spiritui: sed probate spiritus an ex deo sint. Et apostolus. Noli altum sapere: sed time. Item non oportet plus sapere q; oporteat sapere sed sapere ad sobrietatē p expientiā sanctorum in actib⁹ suis itelligit de⁹: & deceptio demōio: ut sic in vita scti Martini legit. Cui dns Jesus apparuit nud⁹ i forma pauperis ad sanctū opus mie exercendū. Deinde in nocte ostēdit se illi ad exortandū illum in operibus bonis. Sed diabol⁹ inuidens ei in forma crucifixi demonstranit se dicens. Adora me: vt adoratus illuderet ei: atq; deciperet. Sz beatus Martin⁹ expiētia doctus intellexit q deus non erat: q; petiuit adorari ab eo: cū ipse Martinus die noctuq; adoraret dominum Jesum. Et etiā p placabilē apparentiā diaboli i pncipio: & p xba eius pgnouit in mente sua q non erat xps: q; nec reuerentia: nec timor: nec humilitas ei oriebat i corde. Verū magis in tumore iactātie aīus ei⁹ ābelabat. Itaq; ois sensatio: visio: apparitio: & reuelatio que mentem vltro: illicoq; extollit cū confidentia: & credulitate pprij sensus: ñ acquiescēdo p̄silijs seniorū: & maxime prelatis talia ocultādo exptis Tunc sane cognoscit q; a malo spiritu sunt. Quia doctrina Jesu xpi nō est in similibus. Cum dicat dominus. Discite a me quia mitis sum: & humilis corde.

Nam qui se humiliat non decipiet̃. Sed in bonis inspirationibus in sanctis sensationib⁹: in visionibus: ⁊ apparitionibus saluberrimis: necnō in diuinis exaltabit̃ reuelationibus. Sed qui se exaltat in similibus humiliabit̃ ab eo qui decipit eum.

Conclusio exhortatoria

e Rgo cauete vobis: cauete fratres mei obsecro ab omni spirituali supbia: ⁊ deceptione. Sed magis humiliamini sub potenti manu dei: ⁊ subditi estote oī humāe creature ꝓpter deum: si summam dei charitatem cognoscere vultis in vestra vocatione: correctione: gubernatione: refectione: ⁊ consolatione: cum diuina dei intelligentia: ꝑ inspirationē: visionē ⁊ reuelationem: Per que omnia: ⁊ singula dn̄s Jesus xp̄s erudiat aīas vr̄as: vt q̄ fugiēda sunt fugiatis: ⁊ q̄ tenēda sunt ope ꝑfitiat⁊ per infinita secula seculorum Amen.

Date veniā obsecro si moram traxerim nimiā in responsionibus dandis. At si in scribēdo min⁹: plusue q̄z decuit dilatauerī me: scitis enim qm̄ a familiaribus detrahor negotijs. Sed a charitate que omnes supat sensus allitior ad scribēdū: ea forte que nec scio nec vidi: nec gustaui. Sed vnum illud fateor ꝙ non mentior in oībus que superius locut⁹ suz. Verūtn̄ me sp̄ humilitate qua possuz correctioni: ⁊ emendationi tam maiorum: ⁊ equalium q̄z minoruz dispono ⁊ offero. Valete in dn̄o sp̄. Ex sancto andrea de littore.

Frater Johannes ad fratres suos Carthusienses Patauine cartusie habitantes: de humilitate interioris: ⁊ patientia vera.

f Ratres in Christo charissimi s̄m deum ⁊ ordinem Sed s̄m intimā cordis mei charitatē suauissimi filioli mei. Obligor equidem non parcere calamo: aut attramento: nec etiā mihi ipsi: donec vobis satisfacere inquantum valeo studeam. Presertim de spiritualibus de quibus vt curam haberetis semper cōmendaui vobis: qꝛ temporalia ad votum veniunt quum spiritualiter viuim⁹: Habetis enim apud vos exemplar oīm virtutum: quē non solum tanq̄z patrem diligere tenemini: īmo potius tanq̄z deum colere obligamini. Quoniā ad dei imaginem: ⁊ similitudinē eum recepistis: ⁊ bene merito: qꝛ exemplum Christi vobis īdicat: ⁊ māifestat

iuxta illud. Exēplū enī dedi vobis: vt quēadmodū ego feci: ita vos faciatis: Quod enī dedit saluator exēplum: nisi. Discite a me: quia mitis sum: et humilis corde. In quem ergo aliquem alium hoīem maiorē vidistis similitudinē: et imaginē similitudinis: māsuetudis: et humilitatis cordis q̄s in venerādo patre priore vro. Hoc quidē fateor qō a me tale munus suscipere nō potuistis. Si vero ab alijs aliquib⁹ vidistis: aut audistis tantū talēq; benignitatē: nunq̄m tū credo maiorē ꝓcipere potuistis. Exhorratio ad humilitatē. Discite itaq; humilitatē si exaltari in dño optatis: q: qui se humiliat mente: aīo: et corpore: moribusq; exaltabit in gratia spūali.

De humilitate. Quid nas sit humilitas: ego q̄ tot⁹ superb⁹ sum virtute mea manifestare nequeo. Sed quid ab exptis aliq̄n ꝓcepi paulisper indicabo. Humilitas est virtus qua hō verissima cognitione sibi vilescit. Humilitas enī pfecta illa dicit̄ que non in exteriori apparentia solum ostendit̄: sed que prostrata in abyssali sterquilino cū sancto Job: vlcerib⁹ pleno patientissime iacet: putās se ex digno merito oia pati: et multo maiora: imo dico peiora mereri propter antiquā: et presentē ābitionē: necnō causa future superbie nostre. Unde veracissime cernit infinitā: et inuisibilē esse dei pietatem: que non iuxta meritū: siue demeritum iniquitatis nostre puniri nos sinit a demonibus. Et si quid tū ꝑmittit: ad nostram desinit correctionē euenire: vt suffitientias nostras: prudentiā: et sapientiam humāe carnis a nobis totaliter separe conemur. Et in suiipsius dei auxilū gremiū nosmetipsos tanq̄s infantes modo geniti prostratos, pitiam⁹. Sed q: humana virtute putamus resistere posse tēptationibus dño ꝑmittēte in baratrū descendim⁹ inferni: vbi occurrūt nobis terribiles demonū aspectus ad terrendum: et ad destruendū presumtiones nostras: et loco bonarum cogitationū infecerunt nobis cogitationes pessimas supra terminū potentie nostre tali tantoq; defectu virtutum: vt quasi insipientes: et sensuales totaliter remaneamus: et presertim in tēptationibus fornicādi. Diuina tū (vt predixi) ꝑmissione ad humilitatē acquirendam.

De tēptationibus superborū ꝑfitientiū ꝑ diuinam dispensationē vt electi humilienī. Dum ait beatus vir qui suffert tēptationem.

Ee etiā tēptationes sequunt̄: frequens scz et subita indigb tio ex defectu ꝓprie volūtatis: q: cuz cito quod petit: aut querit temptat⁹ non obtinet: irascit̄ q̄zprimū: litigando in fra semetipsum: aliq̄n in sermonibus increpando palam maiores:

equales:miores cōtemnēdo cetēos:seipsum excusando. Unde in
errorez maximū mentis ꝓstrat̄:errādo ꝑ diuersas machinas:⁊ se-
ditiones:vsq; in propriam mortē ꝯ dei honorē:⁊ gloriam:⁊ ordīs
honorē:minando maiorib⁹ suis de īternitione:⁊ occisiōe:de īfamia
⁊ de opprobrijs q̄zplurib⁹:⁊ de alijs ītentionibus pessimis. Simili
ter post hec ad fatuas mēs labit̄ cogitatōes derisorias:plēasq; ri
su. Deinde in planctū ꝯuertit̄ ⁊ lachrimas:ꝯsiderādo miseriā sui
ipsius:semetipsum contemnēdo:honorē ꝓprium destruēdo:ita vt
ꝯfusione opprobrij semetipsum multis modis in manib⁹ demonū
esse ꝯspitiēs desiderat pessimo aīo:affectuq; illecebri in mundum
ꝯmisceri cum viris:⁊ mulierib⁹. Et ꝯuersari aliqñ cū p̄ncipibus se
culi.aliqñ cū vilissimis populis:cū q̄b⁹ vagari sp̄ insipiēter valeat:
prophetando de futuris contingētib⁹:murmurādo.⁊ detrahēdo:
⁊ d̄ se ꝓnosticādo multa īpossibilia sup̄ posse suū:ac īaudita. Hec
quidē que diximꝰ tēptationes sunt sup̄borū ꝓfitientiū circa aīam
ipsorūz confusionē. In acquisitione tñ hūilitatis:vt inde presum
ptio vana ꝓprie reputationis oīno extīgu at̄:⁊ irritet̄.

De corporalibus tribulationib⁹ sup̄borum.

Ille āt tribulatōes:⁊ angustie que sup̄bis ꝓfitientib⁹ ī cor
pore occurrūt diuerse sunt ⁊ graues:⁊ aliquib⁹ terribiles
fiūt. Quarū aliquas nōn ullasq; hic īfra ad doctrinā vr̄az:
⁊ correctionē intimabo:īdicaboue. Que sunt hec:dolores:infirmi
tates incurabiles:occursus hoīm impiorū:īfamie euidentes. Inci
dere in manus tribulantiū horribiliter:sicut q̄ incidunt in latrōes
⁊ sicarios. Unde expoliant̄:verberant̄:aut feriunt̄ sp̄ cum terrore
atz repentīo timore. Aliqñ minas patiunt̄ demonū. Aliqñ incidūt
in lapides:⁊ ab eis ꝯcutiunt̄:vel a canib⁹:aut a feris mordunt̄:vel
ab alto cadūt. Unde aut manuū:aut pedū fractionē recipiūt. De
niq; in egestatē maximā crutiabunt̄:donec diuina mīa de ꝓfundo
lacu miseriarū istarum ad ꝓpriā cognitionē deducere dignabitur
Uñ manifeste tc̄ ꝯgnoscent sup̄bi ꝓfitentes calamitates suas:et
īpossibilitatē eorū ad resistendū. Sed iā q̄i milites sup̄ati:⁊ d̄uicti
ī oīb⁹ scelēibus.⁊ aliq̄ tā mente q̄z corpe ꝓstrati sunt sic̄ Dauid et
Magdalēa:sicut ⁊ plūmi sctōrū patrū corporaliter ceciderūt. Et
hec oīa vt predixi ob sup̄biā nimiā insupportabilēq;:ambitōes oc
currūt qñ ad deū ꝯuersi:⁊ a seculo recedendo:ad portum sacraruz
religionū accedit̄. Ubi sup̄b⁹ monach⁹ studet nō hūilitatē inq̄rē ꝑ
opprobria ⁊ correctōes:sz magis sapīaz:⁊ reputatōz instat īuēire:
vidēdo aspitiēdoq; in oculis suis opa ꝟtuosa q̄ egit:facit:vel factu

rus est. Inspitiẽdo etiã alteri⁹ defectus: ⁊ peccata aliorũ ꝯdemnã-
do donec dom⁹ supbie sue vsq; ad celũ ascẽdat. Unde necesse ẽ vt
dñs q̃ huius de stercore seculi erigit pauperẽ peccatorẽ: vt colloc;
eum cum p̃ncipib⁹: cum p̃ncipib⁹ populi sui sacrarũ religionũ. At
iterũ ꝑ supbiã in religione nup acquisitã necesse est idẽ ꝓfitiẽs ad
euacuationẽ illi⁹ iterum in feces demergat̃: donec cũ sctõ Dauid
vt sup̃ dicat. Uermis sum ⁊ non hõ: opprobrium hoĩm: ⁊ abiectio
plebis. Ergo quãto magis in religiõe supbit̃: tãto magis: magisq;
in pessimis tẽptationib⁹: ĩmo ⁊ in scelerib⁹ eijcit̃. Iccirco veĩssime
inq̃t ꝓpheta. Humiliat⁹ sum ⁊ liberauit me: q; humiles deus spũ
saluabis. Magna est igit̃ virtus humilitas.

De remedio supradictarũ tẽptationum.

Tribulationes: ⁊ ãgustias audistis supborũ ꝓfitientiũ. au-
dite et nunc auxiliũ: suffragiũq; eorum. Est enĩ patientia
mater afflictorũ: quã q̃s querit: aut desiderat eã: ĩfallibili-
ter recipiet: ⁊ obtinebit illam. Nã etsi viriliter corporaliterq; possi
dere non valet: si tñ desiderio illã cupit vendicare: maiorẽ in modũ
eã habet q̃z si manifeste ipsam teneret. Qm̃ dicunt sacri doctoẽs
q̃ magis aliqñ meret̃: ⁊ maius meritũ est velle credere quod credẽ
non p̃t: q̃z qui faciliter credit. Sic aliqñ magis meret̃ velle dolere
de peccatis ⁊ criminib⁹ suis: atz excessibus: q̃z posse ad beneplaci-
tum ꝯdoleri: dicente ꝓpheta. Desideriũ pauperuz exaudiuit dñs
preparationẽ cordis eorũ audiuit auris tua. Hoc ãt dixi q̃ si forte
ꝑ diuersas demonũ occupationes in mente: ⁊ corpore patientiam
illã ⁊ fortitudinẽ in tẽptationibus habere nõ possum⁹: saltez habẽ
illã in desiderio superioris rõnis oĩno velim⁹. Quia deus iudicat
nos: ⁊ nr̃a s̃m arbitriũ superioris rõnis: ⁊ s̃m voluntatẽ: ⁊ iuditiuz
animi nr̃i. Et non s̃m ea que nobis ĩuitis: ac ꝯnitẽtibus portio sen
sualis inferior aduehit: ⁊ ꝓducit. Qualia sunt volubilitas imagi-
num: ⁊ fantasiarũ: stimul⁹ carnis illecebrosus: aut vindicatiu⁹ aĩus
⁊ similia: vt sup̃ scripsim⁹. Ideo dico vobis q̃ aut patiẽtia: aut volũ
tas patiẽdi est illa x̃tus q̃ mitigat sñiaz dei ꝯ supbos: ⁊ elatos ꝓfi
tiẽtes: maxĩe religiosos. Et ita placabilẽ reddit manum dñi ꝑcuti-
entẽ. Ut vnde fulgura ꝓcedebãt: ⁊ tempestates: inde pax: gaudiũ
⁊ feruor ꝓueniũt. Quia patiẽtia est mr̃ ꝯsolatõis: ⁊ donũ dei: sicut
d̃r in psalmo. Qm̃ tu es patiẽtia mea dñe: dñe spes mea a iuuẽtu-
te mea De humilitate iterũ. Nouẽitis ĩsup filioli mei q̃
si humiles eritis: ⁊ patientes: mirabilia dei videbitis: gustabitisq;

q oculus non vidit: nec auris audiuit: nec i cor hois ascendit. Nō tamen q donec vixeritis absq tribulationib⁹: vel tēptatiōib⁹ trā sire valeatis. Sed sp sicut sancti patriarche: ⁊ pphete: sicut Johā nes baptista: ⁊ dominus Jesus christus in tota vita sua passus ē et pati fecit apostolos cum ceteris sanctis suis. Unde ipse ait. Qui vult venire post me abneget semetipsum: ⁊ tollat crucē suā quot tidie: ⁊ sequat̄ me. Crux āt amicorum dei sunt temptationes īfra scripte ad humilitatē conseruandā: sicut fuerunt supiores tēptatio nes in superbis ad recuperandā humilitatem.

De temptationibus humilium.

t Emptationes vero que ex spirituali virga dei fiunt ad aug mentū aīe humiliū: vt excitet̄: pbet̄: ⁊ mundetur: sunt iste: Uidelicz pigritia. vnde nequit tps preparare ad orandum legendum: meditandum: ⁊ alia virtuosa opera ad exēcitādū. Deiñ occurrit quedā grauitas corporis cum lassatione membrorum: ita vt quū iacet laboriosum est exurgē: si sedit surgē nequit. Itaq cog nita ppria tepeditate remāet mēte cōfusus ⁊ corpore. Plen⁹ do loribus est: qr nō videt obligationibus satisfacere posse: taz orōib⁹ q̄z deuotionib⁹ spiritualibus: ⁊ virtutibus corporeis: ⁊ exterioribꝰ Unde ad horā tantā in diffidentiā cadit: vt a deo derelictuz sese exist met ppter obtenebrationes varias cogitationum diuersarū ex difectu humāi auxilij. Unde egestas maxima corporalis illi orit̄ aīe cum mestitia: afflictione: ⁊ angustia infinita. At nec memoria reminisci p̄t miserationū dei. Nec capax est ratio ad credēdū nec voluntas ad concupiscendū eternam gloriā: qr iā a deo segregatā se conspicit. Ex his pfecto tēptationib⁹ ex quibus acquirit mōa chus vite solitarie meritū in suiipsi⁹ ptectionē ⁊ ad humilitatē: ⁊ cor contritū elucrandū vnde accuratissime ad creatoris sui deside rium deuenire studeat. Diuīa tñ dispensatione oculte: modoq in dicibili iuxta necessitatē: ⁊ vtilitatē aīe religiosorū humilium hec pueniūt: ne vltra debitū seipsum extollat: nec sapere plusquā opor teat inquirat: sed magis in timore: ⁊ tremore suā operet̄ salutē in signum oīs pfectionis p auxiliū dei.

De ordine seruando contra tēptationes.

n Unc āt restat ordo obseruādus ꝯ temptatiōes tā supborū q̄z humiliū in auxilium ⁊ fauorē rerum spiritualiū. Et pri mo anteq̄z tēptatio occurrat parat⁹ sit sp monachus tota intētione resistendi: non propria virtute: sed diuina misericordia

auxiliante. Unde solicitus sit inquantū ꝑt: nec sibi parcat in la-
bore: in orationibus dicendo. Et ne nos iducas in temptationem
Quia ꝛaciter hoc ꝛ cognosco ꝙ me metipsum tēptationibus resi
stere non posse nisi tu deus: ꝛ tu domine Jesu tuum mihi auxilium
prestaueris. Deinde a meditationibus nō cessare: lectionē quotti-
dianā frequētare. Necnō in ceteris exteriorib⁹ ꝛ corporalib⁹ au
steritatib⁹: pēitentijs: virtutibus ꝛ moribus solicite se exercē. Ut
qñ egestas spiritualis ꝛ incursus demonū ingruerit: ꝓpria consci-
entia de ignauia: ꝛ pigritia eū arguē nō possit: cū i pace essꝫ añ ad-
uētū tēptationū. De remedio faciēdo i ipsa tēptatōe.

Empore vero temptationum quando supbus et humilis
t prevalere se non ꝑt in mente ꝙ desiderium: aut ꝙ volunta
tem mundā ꝛ expressam ore ad minus dicat Volo dñe: no-
lo: vide q: me continere nō possum: domine miserere mei. Esto bra
chium meū: ꝛ salus in hac tribulatōe. Qui ꝑt corde: ꝛ ore oret: et
manus: ꝛ corpus inquantū valet: ꝛ ꝑt refrenet: ꝛ sustineat imobilē
mentem eleuando in deū. Et de semetipso totaliter ꝓdolendo: in-
crepando ꝛ vituperando semetipsum oibus opprobrijs ꝛ detracti
onibus donec tēptatio illa pessima recedat.

Quid agendum sit quū hostis est deuictus.

J vero inimicus superatus ꝛ deuictus remanserit nō putꝫ
s victor virtute sua hostem debellasse. Sed diuino auxilio
diabolum superatum fore ꝓfiteaꝫ hūiliter ac deuote. Uñ
eleuatis manibus clara voce dicendum est. Non nobis dñe: nō no
bis: sed nomini tuo da gloriā. Itaqꝫ dulcissime dñe suauissime Jesu
xp̄e ꝓfirma hoc qō opatus es in me miserere mihi peccatori q: de⁹
meus es tu ꝛ ꝓtector ac susceptor aie mee. Uñ dicat in laudē dei
ꝛ dñi Jesu xp̄i tāqꝫ puer paruul⁹. Laudate pueri dñm. vsqꝫ in finē
ꝛ ad ordinē redeat deuotionū suarum.

De ordine post lapsum commissum.

J forte (qō absit) ꝑmittēte dño ad eradicādā supbiā ꝛ p̄-
s sūptōꝫ sup̄atus remāserit. More Dauid: nō ad desꝑatōꝫ
sed ad dei miaꝫ fugiendū cōfisperās sp̄i dei bonitate ꝛ dñi
Jesu xp̄i clemtia q̄ mortuus est ꝓ peccatoribus. Et muliēi deꝑhē-
se i adulterio vētā dedit. Ad magdalenā ad se traxit. Latrōi ꝓdisuꝫ
ꝑmisit. ꝛ Longio lum̄ ꝛ salutē ꝓcessit. Sic oib⁹ faciet peccatorib⁹
q̄ ꝓtrito aio: ꝛ corde aut desidēio ꝓtritōis ad deuꝫ hūiliter accedē
nō erubescūt: sꝫ magis ꝙ auxilio ꝛ suffragio ei⁹ ipm̄ quer̄t petunt ꝛ
vocāt ordie maxīe ifrascripto.

De modo seruando quando ab inimico superamur.

Quum quis a spũ blasphemie: a spũ ire: aut concupiscẽtie: mente vel corpore supat⁹ remãserit: quãto citi⁹ p̃t dicat clara voce. Miserere mei de⁹. vsq; in finez genibus flexis: manibusq; ad celum iunctis. Deinde ꝓstratus extensis brachijs in similitudinẽ crucꝭ: quasi corã crucifixo Jesu dicat. De ꝓfundis vsq; in finẽ. Deinde surgat et si plãgere p̃t non cesset a lachrymis donec ꝑcurrat ordinẽ totius passionis cũ Pater nr̃. ⁊ Aue maria pectus ꝑcutiendo. Deinde ꝯuertat se ad lectionem spiritualis doctrine: sicut sunt vita: ⁊ collationes patrum: aut similia: in quib⁹ lectionibus lapsus requiẽ inueniet: ⁊ modum reparandi: ⁊ resistendi oĩbus tẽptationib⁹: ⁊ in sui auxiliũ: ⁊ ꝓ satisfactione erroris sui disponat se tꝑe quo poterit septẽ psalmos pnĩales cũ letanijs ꝑsoluẽ sꝑ cum disciplĩa in memoriã passionis Jesu xp̃i. Deniq; currat ad sui prelatũ vel custodẽ anime sue ꝓ confessione cũ preparatõe opprobriuz sustinẽdi: ⁊ correctionẽ recipiendi. Necnõ ⁊ ꝑ pnĩaz totaliter satisfatiẽdi: nisi forte talis fuerit cã que excessum: aut formã ⁊ modũ excessus licite videret̃ ocultari: non tamen forma peccati tacẽda est. Ideo beati sunt illi q̃ talem habẽt rectorẽ animarũ benignum: ⁊ mansuetũ: ⁊ exꝑtum in similibus: de quo dubitare non oporteat cor suũ totaliter apire. Nam cum omnibus nisi cũ exꝑtꝭ omnia aperire periculosum est: ne inde peccator in desperatõz incidat ꝓpter insipientiã confessorum.

Conclusio ac breuis exhortatio ad humilitatem ⁊ charitatem.

Vos itaq; filioli mei charissimi cõamĩ hũilitatẽ inq̃rẽ. Studete charitatẽ dei: ⁊ ꝓximi vẽdicaẽ. Et cũ orõib⁹: ꝺuotõib⁹: cẽimonijs: alijsq; ꝯsuetꝭ corporalib⁹: ⁊ spiritualib⁹ exercitijs vestris: in solitudine: silẽtio: ⁊ ieiunijs ꝑseuerare ne diabolus supaẽ possit vos. Sed magis vos ipsum: auxiliãte domino: q̃ non ꝑmittit tẽptare sup id qđ potestis: sed facit cũ tẽptatione ꝓuentum vt possitis substĩere. Cauete ergo vos ab ingratitudine: ne cum ingrato Adam de paradiso expulsi sitis. Et cũ Juda in baratrũ inferni deij tiamini: Dominus sit sꝑ vobiscum. Et si quid minus clare: ⁊ diffuse locutus sum: familiariter egi. Ualete. Verũtñ in oĩbus que minus q̃z catholice: aut religiose affatũ me nouerit q̃spiam doctior: atz prudentior: non illi solũ: verum vniuersis xp̃i fidelibus cultoribusq; corrigendum: castigandũue ipsum constituo.

Libellus in preparatione infirmorum: ⁊ in dispositione moriẽtiũ qui flos vite interpretatur. Exordium.

Ore bonorum parentum qui tam etsi facultate tenui sint ac pauperes: filiorum tamen vnicuiq; ō iopia sua legare: ac impartiri solent. Ita ⁊ ego de puitate ingen'oli mei non defeci inquãtũ valui: singulis spiritualibus filijs: tum clericis: tũ religiosis claustralibus: tumq; secularibus: cuiuscunq; conditionis existentib⁹ ofitiosissime offerre portionẽ ad bene beateq; viuendum opportunam. Ita dumtaxat vt hoc in seculo sicut ⁊ in religione degentib⁹ normam ritumq; seruandum conscripserim. Residuum dẽq; egestatis doctrinarum mearũ in egrotantibus filijs: ⁊ de hac vita migrantibus attribuere instituī: vt leto iucundoq; lectulo consistere aĩo possint: vel inde ad superos queant euolare. Verum ne q̃d ico gruum fari videar: pitissimis sacre sancteq; ecclesie doctorib⁹: oĩa singulaq; co:rectõe dig̃ co:rigẽda cõstituo. Tabula Libelli hui⁹ diuisio in tres ptes disponit̃: vt infra patet.

De prima pte.

Rima etenī ps que suffragatio appellat̃ infirmorũ: i capitup lis. xii. diuidit̃. vt infra patet. Capitulũ primũ de exhortatione ꝓfessionis. Capitulũ secundũ de aspersiõe aque benedicte. Capitulũ tertiũ de tertio spũali remedio cõfessionis. Capitulũ quartuz de q̃rto remedio orõis aliene. Capitulus q̃ntuz de deuotarũ missarũ oblatõe. Capitulus. vi. de remedijs diuersarũ elemosinarũ. Capitulus septimũ ō remedio i dispensatõe rerũ externarũ. Capitulũ. viii. ō remedio satisfactionis. Capitulũ. ix. de remedio ꝓmuniõis. Capitu. x. de remedio ꝓstituẽdi se in manu dñi. Capitulũ. xi. de remedio tradendi curã corpis sui pa. ⁊ me. Ca. xii. de remedio orõm siue mẽtaliũ: siue vocaliũ corã dño ibu xp̃o. De secũda pte.

Ecũda eq̃dẽ ps: q̃ ꝓfessionalis ōr eruditio: duas hz diuisiones. Prima diuisio secunde ptis. Prima diuisio ꝓtinet capitula. xxii. videlicz. Capitulum p̃mũ ō. xii articulis fidei: ⁊ de eoruz approbatõe: ⁊ ō vitijs oppugñtibus illis Capitulũ scõm de decem preceptis legis. Capitulus. iii. de ꝓfilijs domini. Capitulum quartum de. vii. muneribus spũs sancti. Capitulum quintum de. vii. ptẽ peccatis mortalibus.

Capitulum sextum de virtutibus theologicis Capitulū septimū de virtutibus cardinalibus. Capitulū octauum de sacramētis ecclesie. Capitulum nonum de septē operib⁹ mīe corporalibus. Capitulum detimū de septē opib⁹ mīe spūalibus Capitulum vndecimum de octo beatitudinibus. Capitulum. duodecimū de quinq; sensibus corporeis. Capitulum tertiūdecimū de casibus papalibus. Capitulum decimūquartuz de casibus episcopalibus. Capitulum decimūquintū de casibus ꝯcessis reuerendo dño patriarche ꝑ summū pontificē ī toto dñio venetiarum. Capitulum decimūsextū de casibus quos reuēndus dñs patriarcha sibi reseruat. Capitulū decimūseptimuz de casibus concedendis plebanis ⁊ prioribus. Capitulū decimumoctauū de voto vtrū egrotus ⁊c̄. Capitulum decimūnonū de absolutione generali ꝯcessa a papa ꝑsonis ordīs cartusiēsis. Capitulum vigesimum de forma absolutionis q̄buscūq; ꝑsonis in articulo mortis. Capitulum vigesimūprimū de modo conseruandi animā egrotantium qui plenariam ⁊c̄. Capitulū vigesimumsecundū de approbatōe ꝯseruatōis aīe illorū ⁊c̄.

Secunda diuisio secunde partis.

s Ecunda diuisio que dicitur de consilijs continet capitula septem. videlicz. Capitulum primum de consilio beneuiuendi. Capitulum secundum de conuersandi ꝯsilio. Capitulum tertium de consilio circa familias cū suis §. Capitulum quartum de consilio circa artifitia mercantie: ⁊c̄. cum suis paragraphis. Capitulum quintum de consilio: ⁊ modo se habendi in consilio: ⁊c̄. cum suis paragraphis. Capitulū sextum de ꝯtractionibus licitis. ⁊ illicitis cum suis paragraphis. Capitulū septimū de dieb⁹ festiuitatibus ⁊ solemnibus sanctorū

De tertia parte.

t Ertia ꝟo ꝑs q̄ p̄paratō eternalis obediētiū appellat̄ tres hz diuisiones: quarum capitula īferius annotant̄.

Capitula prime diuisionis. Capituluz primum de missa dicēda morienti. Capitulum secundū de passione xp̄i. ⁊ alijs orationibus: ⁊c̄. Capitulum tertium de aspersione aque sancte. Capitulum quartum de vnctione. Capitulum quintum de orationibus dicendis que ⁊c̄. Capitulum sextum de offitio defunctorum. Capitulū septimū de elemosinis fiendis ante exitum ⁊c̄.

Capitula secunde diuisionis sunt quattuor.
Capitulum primum de vitāda inani gloria in exequijs mortuorū
Capitulum secundum de electione tredecim pauperum in memo
riā Christi ⁊ apostolorū. Capitulum tertium de religiosis vi-
ris benefitiatis. Capitulum quartum de diuersitate re-
ligionū: atq; missarum fratrum ⁊ orationum monialium.
Capitula tertie diuisionis tot sunt quot sunt orationes dicende in
recommendatione animarum defunctorum: vt infra patet. Una
quelibet oratio est vnum capitulum.

Narratio prime partis libri huius.

e Xhortatio confessoris in ꝓmittendo sit: siue omnino ī spez
sue liberationis indicādo habeat̄. Nisi forte fuerit ꝓ ma-
iori languentis salute a domino decretum illum in sancto
Abrahe sinu collocare: quod dilucidissime inferius conscriptis re-
medijs cognosci poterit: que sunt .Aspersio aque sancte
Uera confessio. Inteḡ satisfactio Deuota ꝯmūio.
Orō mētalis ꝓpria Oratio vocalis ꝓpria Oratio aliēa
Missarum deuotio Elemosinarū mēita Ordīatio rerū
extēnarū Cōstitutō salutis mētis ⁊ aīe in māu dñi Obla
tio cure corporis pētib⁹ cognatis: ⁊ medicis. Capitulū primū
de exhortatione confessoris: que est in his verbis videlicet.

g Aude fili: ecce dñs Jesus misit me ad te vt reddā tibi vali
tudinē aīe: ⁊ corporis. Noli obsecro de hac corporis egritu
dine conturbari: aut terreri: qm̄ hec infirmitas non est ad
mortē: sed vt discas disponere vitā aīe: ⁊ corporꝭ tui ī volūtatē dñi
dei: q̄ aīam tuā creauit de nihilo ad sui imaginē: ⁊ similitudinē. Et
plasmauit de tēra corpus tuū: vitā tradēs aīe īmortalē: corpori ꝟo
tuo vitā tribuit vegetatiuā: sensitiuā: ⁊ rōalē. At īsup liberū dona
uit tibi arbitriū optādi: siue volēdi salutis p̄miū: vel ꝓprie dam̄a-
tōis d̄merita vēdicare. Uelis igit̄ toto corde: totoq; aīo in dei tui
creatoris: ⁊ saluatoris volūtate: atz māus piucunde te cōmittere:
agat q̄cq̄d libet. Nā q̄cūq; fecēit d̄ te sūmope ꝓfectura sunt tibi.
Ergo gaude: ⁊ letare in dño nr̄o Jesu xp̄o. Fili charissimi īcipiam⁹
iā inditia salutis ꝑtractare: vt inde qd̄ de te dñs deus agere decre
uerit ꝑcipere valeam⁹ dilucidissime. Si tu tñ simplici corde credi-
dēis illi: cū ⁊ ip̄e dicat. Qui credit ī me etiā si mortu⁹ fuēit viuet:
⁊ oīs qui viuit ⁊ credit in me nō morieť in eternum.
Capitulū secundū de secūdo sp̄uali remedio. Fiat asp̄sio aq̄ sancte
sup infirmū ⁊ lectulum eius cum his verbis.

Sperges famulum tuū dñe Jesu xp̄e ⁊ mundabit̄. lauabis
a eum: ⁊ sup niuē dealbabit̄. Exurgāt de⁹: ⁊ dissipent̄ inimi
ci eius: ⁊ fugiāt q̄ oderunt eum a facie. Non nobis domie
nō nobis: sed noi tuo da gloriā. Exurge domine adiuua famulū tu
um: aut famulā tuā: ⁊ libera eum ꝓpter nomē tuum. kyirieleison
Christeleison. kyrieleison. Christe audi nos: Christe exaudi nos.
Pater de celis deus miserere ei. Fili redēptor mūdi deus
miserere ei. Spiritus sancte deus miserere ei. Sanct⁹ de⁹.
Sanctus fortis. Sanctus ⁊ imortalis. Agn⁹ dei q̄ tollis pec⁹
cata mundi miserere nobis: ⁊ famulo tuo languēti. Agn⁹ dei
qui tollis peccata mundi miserere nobis: ⁊ famulo tuo: siue famu⁹
le tue. Agnus dei q̄ tollis peccata mundi dona famulo tuo
valitudinē: ⁊ salutē anime: ⁊ corporis sui. Oremus.

Isita quesumus domine aīam istam: ⁊ habitationez hanc
v ⁊ oēs insidias inimici ab ea lōge repellas: ⁊ angeli tui sci
habitent in eis: qui famulum tuum: ⁊ nos in pace custodi⁹
āt. Et benedictio tua sit sup eū: ⁊ sup nos. Per dñm nr̄m ih̄m xp̄m.
Oremus.

Omnipotēs sempiterne deus salus eterna credentiū exau⁹
di nos ꝓ infirmo famulo tuo: ꝓ quo mīe tue iploram⁹ auxi
lium vt reddita sibi sanitate gratiarum tibi in ecclesia tua referat
actiones. Oremus.

Eus in cuius nutibus vite nostre mcmēta decurrunt exau
di nos ꝓ famulo tuo ꝓ quo mīaz tuaz egrotāte iploramus
vt de cuius piculo metuim⁹: de eius salute letemur Oremus.

Eus infirmitat⁹ humāe singulare p̄sidiū: auxiliū tui sup hūc
infirmum oīde x̄tutē: vt ope mīe tue adiutus eccleſie tue
sancte incolumis representari mereat̄. Per Christū dñm
nostrum. De huiusmodi enim orationibus Jacob⁹ in canonica. C.
v. asserit. Multū enī valet deprecatio iusti assidua.

Capitulum tertium de tertio spirituali remedio confessionis.

Onfessio mūda: ⁊ imaculata: integra: ⁊ x̄a: ⁊ genēalis: sum⁹
c mo studio: summaq; diligētia pscrutāda: atz iterroganda
est. ordinate atz discrete: non tñ in dilatōe tpis: sed breuitē
dilucide tamē. Interim x̄o ordinanda sunt dispositā: ⁊ accōmoda
ta auxilia spiritualia: que sunt hic infra. Suadendū est egrotāti le
gandū nouo hospitali iuē facultatē suā: vt inde plenariā idulgen
tiā ꝓsequi possit. Et qñ pfecerit: ⁊ absolut⁹ fuerit: instruet illuz ad

ꝯseruādū se ī ea ipsa īnocentia: vt habet̄ ī fine hui⁹ libelli: dicente Petro scd̄a tertij. Vos igit̄ fratres prescientes custodite ne īsipientium errore traducti excidatis a ꝓpria firmitate: crescite vero in gratia: ⁊ in ꝯgnitione domini nostri: ⁊ saluatoris Jesu christi.

Capitulum quartū de quarto remedio: videlicet orōnis aliene.

m Jttat̄ ad diuersa obseruantiū monasteria tā religiosorum q̄ꝫ monialium vt orent ꝓ recuperatione salutis: valitudīsq̄ aīe: ⁊ corporis huiusmodi egroti. Unde Jacobus. Orate pro inuicē vt saluemī Capi. v. d̄ deuotarū missarū oblatōe De Trinitate .i. De spiritu sancto .i. De Cruce .i. De dominica .i. De angelis .i. De prima dominica aduētus ꝓ patriarchis .i. De dominica scd̄a ꝓ ꝓphet⁹ .i. De apostolis .i. De euāgelistis .i. De martirib⁹ .i De confessoribus .i. De virginibus .i. De omnibus sanctis .i. Pro omnibus defunctis .i. Pro miseriori ⁊ magis derelicto in purgatorio .i. Verūtn̄ aduertendū est ne ritus huiusmodi missarum causa superstitionis offerat̄: vnde arbitretur aliquid plus: minusue operari apud deum valeat: q̄ꝫ ipsi domino placuerit: aut iuxta quantitatē: ⁊ qualitatē deuotōis egrotantium. Hoc āt gratia pietatis: maioris q̄ꝫ deuotōis addendum est: vt in huiusmodi missis dei: ⁊ beate virginis. beatorū spirituum: oīm q̄ꝫ sanctorum sanctarumq̄ꝫ dei suffragiuꝫ: subsidiūq̄ꝫ poscat̄: domino dicēte. Qui petit accipit: q̄ querit inuēit: pulsanti aperietur.

Capitulū sextū de remedijs elemosinarū diuersarū.

D laudem domini nostri Jesu christi: ⁊ apostolorum suorū qui patrē eternum pro egrotante interpellare dignet̄: vt salutem ⁊ valitudinē anime: corporisue illi donet: ipso attestante: ⁊ dicente. Melius est facere elemosinam q̄ꝫ thesauros auri reponere. Qui faciūt elemosinam: ⁊ iustitiā saturabunt̄ in vita Fiant .xiii. elemosine ī panē: ⁊ vinū ⁊ vnū soliduꝫ ꝓ quolibet paupere. Que elemosine distribuant̄ in .xiii. pauperibus habitantib⁹ circa domum: vel in contrata ipsius egrotantis: vt in euangelio: Absconde elemosinā in corde pauperis: ⁊ ipsa orabit ad dn̄m ꝓ te Pro satisfactione operum misericordie corporalium. Induere aliquem puerum mēdicum de omnibus indumētis: vt dicat domin⁹. Nudus eram: ⁊ induisti me. Pro liberatione incarceratoruꝫ tribuere elemosinā.

Pro subsidio infirmorū ad aliqua hospitalia. Pro infantiū: ⁊ gi-
num: viduarūq; sustētatōe. Capitulū septimū de re
medio in dispositione rerum extremarum pacta confessione.

p Ersuadendum est egroto cū casus sepenūero: īsperate oc-
currāt diuersi valentibus: q̄nto magis languētib⁹ euenire
īopinate mortis euentus possit ⁊ accidere. Quare nec de
se: nec de rebus suis disponere valeret: Itaq; optimū sanctus atq;
laudabile opus est in rebus externis ordinē ritumq; apponere.

Capitulum octauum de remedio satisfactionis.

s Uadendum est enī egrotāti vt si facultatē satisfaciēdi ha-
bet: morā nequaquā trahat ad psoluendū. Sed quāto ma
gis valet cōfesti suā purificare: ac mūdare ꝓscias velit: tā de
certis q̄s de incertis. Cum nec eucharistiā licite sumere possit: nisi
cui debeat ei satisfaciat: saltē de ocultis: ⁊ illicitis. Quia nō remit
titur peccatum nisi restituatur ablatum.

Capitulum nonum de remedio communionis

t Anta est quidē gloriosissimi saluatoris nostri co:poris dig
nitas: ⁊ prestātia: vt ipsa summa veritas de eo talia i euā-
gelio fari attestariq; voluit dicēs. Qui māducat me viuit
ꝓpter me. Et iterū. Nisi māducaueritis carnē filij hoīs: ⁊ bibētis
eius sanguinē non habebitis vitā in vobis. Ut vt deuoti⁹ ꝓmuni-
cari valeat ifirm⁹ si aut autoritas: aut licētia haberi poterit ibidē
corā eo egroto celebrēt: ⁊ illic tunc reuerenter eucharistia offerat
verbis ad huiusmodi opus consuetis apud laicos.

Capitulum decimum de remedio constituendi se in manu domini

q Uoniā neq; abscondere neq; euadere eterni: summiq; de⁹
manus quisquā potest. Porro necesse est in eius dispositi
one ꝓmittere vitam penitus atq; mortē nostrā humanam
cū ipse ꝟbo ꝓphetico dicat. Ego occidā: ⁊ ego viuere faciā: ꝓcuti-
am: ⁊ sanabo: ⁊ nō est qui possit euadere manus meas.

Capitulum vndecimum de remedio tradendi curam sui corporis
parentibus: ⁊ medicis.

n Empe ad valitudis grāz cito recuperandam ꝓficit valde
nullā de se aut rerū externarū curam hr̄e Sz solū in pentū
atz medicorum ordinationib⁹: ⁊ p̄ceptis vigilare ac eis ꝟa
citer obedire. Uerūtñ oēz apponat diligētiā: ⁊ curā in innocentia
psuadēdi quā p plēariā recipit remissionē sepi⁹ orōz dñicā ꝓferē
do pcussionē pectoris: oculorū eleuatōz ad celū aspersionem aque
benedicte: necnon elemosinarum distributionem agere:

ꝛ operari non desinat: sic ad maioris mundationis oim delictorū puritatē mentis: ꝛ corporis spiritualiter confiteaꝫ dicendo. Cōfiteor deo: ꝛc. Et hec erunt loco pnie: de qua Johānes baptista p̄dicando aiebat. Agite pniaꝫ: appropiquat enī regnum celorū: ꝛ ꝓphetā. Scidite corda vra: ꝛ non vestimenta vestra.

Capitulum duodecimum de vltimo deniq; ac pretiosissimo remedio orationū: siue mentaliū: siue vocaliū cor: ā dño Jesu christo.

Umiliter deuoteq; oratione insistere: dicēdo. In manꝰ tuas domine commendo spiritum meum. Doce me facere
b voluntatem tuam. Et iterum suscipe me domine ſm̄ eloquiū tuū: ꝛ viuā: ꝛ nō cōfundas me ab expectatōe mea Oremꝰ Irrigere ꝛ sanctificare digneris domine sancte pr̄ oipotens
d eterne deus hodie cor: ꝛ corpus meum: sensus: actus: ꝛ sermones meos in lege tua: ꝛ in opēibus mādatorū tuorū: vt dicat in eternum: semper saluus: ꝛ liber esse: sanus merear. Ꝑ christum dominum nostrum. Oremus

Omine deus pater omnipotens qui ad principium huius
d diei nos peruenire fecisti: tua nos salua virtute: vt in hac die ad nullum declinemꝰ peccatū: nec vllum incurramꝰ piculū: sed sp ad tuā iustitiā faciendā ois actio tuo moderamīe dirigaſ. Ꝑ Christum dn̄m nr̄m. Et qz dominus in euangelio iquit. Orate ꝛ credite: ꝛ fiet vobis. Explicit modꝰ visitationis p̄me ptis ifirmorū a confessoribꝰ exhibendis.

Exordium secunde partis p̄cipalis

Icut enī non ex dogmatū diuersarū sciarū peritia solu;
s neq; diserto sermone: aut eloquētissimorū virorū affabilitate tm̄: verboꝝ; sonoritate cōficiť predicator. Uerū longe magis: magisq; dono spetiali diuino. Gratia q̄ singulari a deo infusa oipotēti predicatio elargiť. Cū sepenūcro cēnimus: ꝓspicimusue q̄ꝫplures pitissimi doctores paruꝫ: nimiūq; ad vtilitatē: ꝛ psuersionē aiarū ꝓfecisse. Dicēte Jeronimo in epistola. Nec rustic⁹: ꝛ simplex frater ideo se sanctum putet si nihil nouerit. Neq; peritꝰ ꝛ eloquēs līgua existimet sanctitatē. Multoq; melioꝝ e duobꝰ iperfectis rusticitatē hr̄ sanctā q̄ꝫ eloquentiā peccatricē; Erat quippe sciulus quispiā qui aliquando predicatione simplici gratia tm̄ dei supabit summorū predicatorū sciaꝫ: dicente Gregorio in moralibꝰ. Inuanū laborat lingua doctoris: nisi intus operet̄ gratia saluatoris. Sic itaq; ꝛ in confessoribus videť quamplurics

min⁹ eruditi mirū ī modū in vinea dñi sabaoth vtiliter elabo:are Docti q̄dē ac periti nōnū q̄z incassuz nouimus laborasse. Quid iñ loquar: nūquid ī dei cultu sciarū dogmata vana esse videnť: Absit absit. Mā doctos tā q̄z stellas ī celis micaturos esse ꝓgnoscim⁹. nō omnes tñ mūdi doctiores hoc in seculo ꝓmendāť: sed quos deus cōmendat ipso attestāte. Non enī q̄ seipsum viuersis: videlicz scia rum eruditionib⁹ ꝓmendat: ille ꝓbat⁹ est in diuīo cultu: sz quē de⁹ ꝓmendat: suam spiritualē ꝓtribuens gratiā. Qui porro huiusmodi est: dilect⁹ dñi est. Unde Augustin⁹ in sermone ait. Utiliter ac sa/lubriter admonemur vt peccata nr̄a iugiter: z hūiliter nō solū deo sed z sanctis: z deū timentibus ꝓfiteri. Hic ergo docibilis: affabi/lis: exēplaris q̄z erit. Attentionē: z beniuolentiā attrahit ab audi/toribus. Ultro breuiter dilucide: z veraciter quicq̄d loquiť enarrat: Recte cuncta disponens: autoritate: lege aut scripto: exēplo: ac si multitudine ꝓptime affirmat: ꝓfutat. Mecnō diuina fauēte illu/stratione cūcta que a narratione repetēda sunt memoriter: ac iu/cunde in ꝓclusione pstringit: tā in ꝓfessionib⁹ q̄z in predicationi/bus suis. Narratio.

Atis iā satis eruditissim⁹ est quem dominus docuerit. De
s quo iquit ꝓphet⁹. Beatus vir quē erudieris domine: z de
lege tua docueris eū. Dicat q̄s. Quis est hic z laudabim⁹ eum: Dicit. Qui post aurū diuitiarū: z ꝓcupiscentiarum non abūt nec sperauit in pecunie thesauris: bonoris: humāeq̄z dignitatis se dulus in oratione: continuus in deuotione: in lectōe assiduus: z fer/uens in meditationibus: patiēs ī aduersis: humilis in oībus: pius: mās uet⁹: ac clemēs cum omnibus. Benignus in sermone: in ꝓsa/tione minim⁹: mente solitari⁹: animo quiet⁹: parcus sibi z seuerus: alīs largus z locuples. audit pacifice: z respondit gratiose. Si q̄s talis est: verus verax̄q̄z ꝓfessor est.

In hac quidē secūda pte ad bene itegerrimeq̄z confitendū hec dili gēter pscrutāda sunt huiusmodi exordiendo verbis.

Quer⁹ hō q: ad imaginē dei creata ē aia tua: z corp⁹ tuū ō
n limo terre. Et in hunc m̄dū missum vt peccatū p:imi pen/tis purges: z cetera tua ꝓmissa. Que ꝓfecto sancte ꝓfessio nis contritione: pfessiōe: z satisfactione opis potēis cūcta delere ꝓdrima diuisio. Capitulū p̄mū de xii. articulis fidei: z ō eorū approbatōe. Et de vitīs oppugnātib⁹ illis: ī q̄b⁹ iterrogād⁹ est ifirm⁹ si crediderit: Et si nō credit: cū approbationib⁹ est illi sa tisfatiendum.

Quod sit vnus de⁹ creato⁹ celi⁹ z terre. Moises genesi ꝑmo
q Creauit de⁹ celum⁹ z terram. Ecclesiastes. xviii. Qui viuit
in eternū creauit omnia simul. Quod Jesus xp̄s sit fi
lius dei Ecclesiastes inquit. x. Deus solus iustificabit⁹ z mānet īui⁹
ctus rex in eternum. Dauid in psalmo. Filius me⁹ es tu: hodie ge
nui te. Quod nat⁹ sit ō v̄gine. Jsaias ait. Puer natus est nobis: et
filius dat⁹ ē nobis. Jdē. Ecce v̄go ꝯcipiet z pariet filiū: z vocabit⁹
nomen eius emanuel: quod intepretat⁹ nobiscū de⁹. Quod sit pas⁹
sus z mortuus. Jsaias ait. Tradidit ī mortē aīam suā: z cū sceler̄a
tis reputat⁹ est: z ipse peccata multo⁹ tulit: z ꝓ transgressoribus
orauit. Sapientie. ii. Videamus si sermones illius veri sunt: z tēp
temus que v̄entura sunt illi: z sciemus que erunt nouissima illius.
Si enim est ver⁹ fili⁹ dei suscipiet illum: z liberabit illum de mani
ibus ꝯtrariorū. Contumelia z tormēto interrogemus eum: vt scia
mus reuerentiam eius: et ꝓbemus patientiam illius: morte tur
pissima condemnemus eum.
Q̄ descēderit ad iferna. Prophet⁹ ait. Tollite portas p̄ncipes
vestras: z eleuami porte eternales: z introibit rex glorie. Quis est
iste rex glorie: Dominus v̄tutum: z miraculorū: ipse est rex glorie.
Quod resurrexit. Jdem. Terra tremuit: z quieuit dum resurgeret
in iuditio deus. Quod ascēderit in celum. Jdē ꝓpheta ait. Ascen⁹
dens christus in altū captiuā duxit captitatē dedit dona hoibus.
Quod venturus sit iudicare. Jdem in psalmo. lxxxv. Tunc exul⁹
tabunt oīa ligna siluarū a facie domini quia venit: quoniam vēit:
iudicare tērā. Judicabit orbē tēre. in equitate: z populos in veri⁹
tate. Quod sit spritus sanctus. Jdē in psalmo. Spirit⁹ dñi re
pleuit orbem terrarum: z hoc quod continet oīa scientiā h3 vocis
Quod sit ꝓmunio. Sapiens enim ait. Cibauit eos ex adipe fru⁹
mēti: z de petra melle satura uit eos. Petra āt ēat xp̄s. Quod sit
remissio peccatorum. Ecclesiastes. xviii. Propter hoc patiēs ē de⁹
in illis: z effudit sup illos misericordiam suam. Jtē. Misericordia
dei sup omnē carnē. Quod sit resurrectio mortuorū. Job ait.
Scio enī q redēptor meus viuit: z in nouissimo die de terra surre
cturus sum. Et rursus circundabor pelle mea: z in carne mea vi⁹
debo deū saluatorē meū. Quē visur⁹ sum ego ipse z nō ali⁹: z ocu
li mei conspecturi sunt: z nō ali⁹. Reposita est hec spes mea ī sinu
meo. Quod sit vita eterna. Salomō in ecclesiastico. Justorū
aie ī manu dei sunt: z non tanget illos tormentum malitie.
Visi sunt oculis insipientiū mori: illi autē sunt in pace.

Item. Iusti in ꝑpetunm viuēt: ⁊ apd̄ dominū est merces eorū: ⁊ co
gitatio illorū apud altissimum
Hec ad breuez incredulorum satisfactionem quum opus fuerit in
approbatione articulorum duodecim suffitiant.
Capitulum secundū de .x. preceptis legis in quibus īterrogād⁹ est
egrotus: ⁊ exhortand⁹ vt sup̄: q: precepta sunt dei oīpotentis ꝑ os
viri dei Moisi serui sui promulgata populo israheli: que sunt hec.
Ilige deū tuū ex toto corde tuo: ⁊c̄. Non iurabis no-
d men dei tui inuanum. Sabbata sanctifices. Ho-
nora patrē tuum: ⁊ matrē tuā. Et maledict⁹ hō qui maledi
xerit patri: aut matri. Non concupisces vxorem proximi tui.
Non desiderabis rē ꝓximi tui. Non occides. Nō furtū
facies. Non mechaberis. Non falsum testimōiū facies.
Quia vt ait ꝓpheta. Lex dei immaculata conuertēs aīas: testimo
niū fidele spīam prestās paruulis. i. humilib⁹ simpliciter credētib⁹
⁊ obedientibus.
Ex libro sapīe. xiii. in detestatione idolatrie: et heresis.
Ani āt sunt oēs hoīes in quib⁹ non subest scīa dei: ⁊ de his
v que vident̄ bona non potuer̄t intelligere eum qui est: neq;
operibus attendentes agnouerunt quis esset artifex. Sed
aut ignē: aut spiritum: aut citatum aerem: aut girū stellarum: aut
nimiā aquā: aut solē: ⁊ lunam rectorem orbis terrarū putauerunt
Quorum ⁊ si spetie delectati deos putauerunt: sciant quanto his
dominator eorum spetiosior est. .xviii. Sapientie.
Agna sunt enim iuditia tua domine: ⁊ inenarrabilia ꝟba
m tua: ꝓpter hoc indisciplinate anime errauerunt. Dum enī
ꝑsuasum habent iniqui posse dominari nationi sancte vin-
culis tenebrarum: ⁊ longe noctis cōpediti: īclusi sub tectis fugiti-
ui ꝑpetue iacuerunt. Et dū putant se letare in obscuris peccatis:
tenebroso obliuionis velamēto dispersi sunt pauentes horrendo
cum admiratione.
Capitulum tertium de consilijs domini nostri Iesu christi dicitur
per prophetam sanctum Dauid ad interrogandum.
Ogitatoines hoīm vane sunt: consilium āt domini māet
c in eternum: ⁊ in seculum seculi. De puꝑtate spiritus.
Idem in psalmo. Dispersit dedit pauperibus: iustitia eius
manet in seculum seculi. De obedientia spirititualī habetur
in ecclesiastico: vbi ait. Sapiens non odit mādata ⁊ iustitias: ⁊ nō

illidetur quasi i ꝓcella nauis hō sensatus credit legi dei: ⁊ lex illi fidelis. De castitate ꝑpetua inquit Bernardus. Quid castitate decorius: que mundū de imundo ꝙceptū semine: de hoste domesticum: de hoīe angelicuꝫ facit. Unde Jeronimus. In carne preter carnē viuere angelicum est: non humanum.

Capitulum quartum in approbatōe donorum sancti spiritus. Et primo interrogandus est eger vtrum habuerit illa si nō obseruauerit hortandus est cū autoritatib⁹ illa toto corde exercere se disponat:

De timore dei dicit in psalmo. Timētes aūt dominū nō defitient oi bono. Itē in ecclesiastico. xxviii. Timenti deū nō occurrēt mala: sed in tēptatōe deus illum ꝓseruabit: ⁊ liberabit a malis. De mia: ⁊ pietate. Idē. xxxvi. Spetiosa mia tpe tribulatōis: qi nubes pluuie in tpe siccitatis. Et Petr⁹ i canonica secunda. ii. Nouit deus pios de tēptatione eripere. De consilio parabolarū. ii. Si intrauerit sapia cor tuum: ⁊ scia anime tue placuerit: consilium custodiet te. De scientia. Sapie. xiii. Uani aūt sunt oēs hoīes in quibus non subest scia dei. Item parabolarum. xviii. Cor prudentis possidebit sciaꝫ ⁊ doctrinā.

De sapientia Ecclesiastici. xxx. Sapientia oīm antiquoruꝫ exqres sapiens ⁊ in pphetis vacabit. Item ibidē. xxxiii. Sapientia laudabit aiam suam. ⁊ in dño honorabit: ⁊ in medio populi sui gloriabit. Et in medio ecclesie aperiet os suum. De intellectu bono Dauid in psalmo. Intellectus bonus oībus facientibus eū: laudatio eius in seculū seculi. De fortitudine. Augustin⁹ in libro de morib⁹. Fortitudo est amor facile tollerās oia ꝓpter id qō amat. Macrobius aūt dicit. Fortitudo est affectio que nullas aduersitates: mortemqꝫ formidat. Filiab⁹ eorum: in quibus interrogandus ⁊ admonendus: ac benigne arguendus: deinde exhortand⁹ ifirmus est. Atqꝫ in posterum ad resistendum: si comes vita fuerit est summopere suadendum illi.

s Uperbia: de qua ait Gregori⁹ in moralibus. Principalia vitia de superbia virulentia radice ꝓferunt scꝫ Jactātia Contentio. Ipocrisis. Presumptio. Obstinatio. Inobedientia. Inanis gloria. Inuidia. Ira Trilitia. Auaritia. Uentris ingluuies. Luxuria.

a Uaritia de qua Augustinus in sermone. Non solum auar⁹ est qui bona aliena capit: sed ⁊ ille auar⁹ est qui cupiditate

seruat sua. Usura. Rapina. Proditio. Simōia Furtum. Periurium. Unde cambia. Termini Contractus. Falsa mercimonia. Proda imprestitoꝝ. Fraudatio pecuniarū. Nautarum ꝯmissiones.
Omnes iste fraudatōs ad restitutōꝫ tenent̄ cum oīb⁹ alijs similibus: sicut sunt pecunie ab offitio salis: ⁊ septē ꝓ centum.

l Uxuria de qua ait Jeronimus in moralibus sup offitium. Sicut vinum ⁊ ebrietas eum qui bibit mentis sue inopeꝫ facit: ita fornicatio ac voluptas ꝑuertit sensum: animumq; debilitat: ⁊ de rationali homine brutum efficit. Odium dei. Cecitas mentis. Amor sui. Inconstantia. Precipitatio. Inconsideratio.

g Ula: de qua ait Gregorius. Quanto corpus implet̄: tāto anima minorat̄. Idem de ebrietate. Ebrietas est blādus demon: dulce venenum: suaue peccatum quā qui hꝫ non se hꝫ. quā qui facit peccacum non facit: sed totuꝫ est peccatuꝫ. Idem Qui ventrem ⁊ gulam refrēat toto corpori imperat. Multiloquium. Ebrietas. Immunditia. Scurrilitas. Hebetudo. Inepta letitia.

a Ccidia de qua ait Jeronim⁹ in epistola. Sicut dn̄s ñ vult mortē peccatoris: sed vt reuertat̄ ⁊ viuat: ita tepidos odit ⁊ cito ei nausiam facit: vt ait Johānes in apocalipsi. Utinam calidus esses aut frigidus. Sed quia tepidus es incipiam te euomere de ore meo. Tepeditas. Desperatio. Pusillanimitas. Uagatio mētꝭ. Negligētia. Inepta letitia.

i Ra: de qua inquit Johānes chrisostom⁹ sup Johānē. Qui irascit̄ infinitꝭ est supplitijs dign⁹. Uolūtarie seipsuꝫ ī baratrū ꝑditōis ferens: ⁊ ante futuram gehennam hic iā vindictam soluens. Indignatio. Contumelia. Rixa. Clamor. Blasphemia. Timor mortis.

Nuidia: de qua Gregorius in moralib⁹ dicit. Inuidia iraꝫ generat: qꝛ quāto interno liuoris vulnere sautiat̄: tāto etiam mansuetudo trāquilitatis amittit̄. Unde Johānes crisostomus. Inuidie passio: ⁊ fornicatōe: ⁊ adulterio multū ē detēior Idē. Inuidi ocul⁹ liquat̄ tristitia: inuid⁹ cū morte viuit ꝯtinua. Detractio. Susurratio. Afflictio Exultatio Deprauatio. Ingratitudo.

Grauitas peccatorū: ⁊ ꝯditio ꝑ hec infra scripta īterrogāda sunt.
Quis: quid: quibus auxilijs: cum quo: cur: ⁊ vbi.
Capitulum sextum de virtutibus thologicis: cū approbatōe earū: ī q̄bꝰ īterogandꝰ est egrotꝰ: ⁊ ꝑsuadendꝰ ad exercendū vt supra.

De fide Augustinꝰ. Fides est virtꝰ qua erudiunt̄ que non vi
d dent̄. Unde dicit Damascenꝰ. Fides est nō inquisitus cō
sensus: vnde dicit. Fidelis seruus: ⁊ prudens quē cōstituit
dominus super familiā suam. Et apostolꝰ ad Hebreos. Fides est
substantia sperādarū rerū argumentum non apparentium.
De spe Augustinꝰ in Enchir. Spes non est nisi rerum ad deū ꝑti-
nentium: qui curam eorum q̄ spem habent gerere ꝓhibet̄. Unde
in psalmo. Spera in domino. ⁊ fac bonitatē. De charitate. Jo
hannes in epistola. Deus charitas est: ⁊ qui manet in charitate in
deo manet: ⁊ dn̄s in eo. Unde apostolus ad Tittum primo. Finis
precepti charitas est: de corde bono: ⁊ ꝯscīa pura: ⁊ fide non ficta.
Capitulum septimum de virtutibus cardinalibus: ad interrogan-
dum: ⁊ exhortandum: vt supra.

De prudentia Gregorius in libro de moralibus ecclesie.
d Prudentia est amor eligens sagaciter ea quibus adiuua-
tur: ⁊c̄. Unde Salomon in parabolis. ii. Prudentia serua
bit te vt eruaris a via mala: ⁊ ab hoīe q̄ ꝑuersa loquit̄. De iu-
stitia. Augustinꝰ in libro de moribus ecclesie. Justitia est amor tm̄
deo seruiens: ⁊ ideo bene īperans ceteris que hoī subiecta sunt.
Unde in ecclesiastico. Justus vt palma florebit: ⁊ sicut cedrꝰ libani
multiplicabit̄. De fortitudīe. Ambrosius de offitijs. Nō me-
diocr̄ aī est fortitudo q̄ sola defendit ornamēta ꝟtutū oīm: ⁊ iudi-
tia custodit. Unde ⁊ Gregoriꝰ in. vi. moralium. iustorum fortitudo
carnē est vīcere ꝓprijs voluptatibꝰ ꝯrie: delectatōꝫ pn̄tis vite exti
guere. De tēperantia. Augustinꝰ ī libro de moribus ecclesie
Munus tēperantie est in cohercēdis: sedādisq̄ cupiditatibꝰ q̄bꝰ
ducimur in ea que nos auertūt a lege dei. Unde Ambrosius ī pri-
mo de offitijs. Ad tēperantiā ꝑtinet oīs sedatio ꝑturbationis aī
⁊ rerum modus. Oportet āt modum ponere non solū ꝯcupiscētijs
⁊ delectationibus: sed etiā in exterioribus actibus.
Capitulum octauum de sacramentis ecclesie ad interrogandum:
⁊ exhortandum.

De baptismate mgr̄ sn̄iarū li. iiii. Baptisma d̄r tictio. i. ab-
lutio corpis extēior fctā sub forma ꝟboruꝫ p̄scripta. Ideo
Aug. Uerbo baptisma ꝯsecrat̄

Detrahe verbum: & quid est aqua: nisi aqua. Accedit verbū ad elementum: & fit sacramentum. De chrismate. Magister libro quarto. Virtus vero hui⁹ sacramēti est donatio spiritus sancti ad robur q̄ in baptismate dat⁹ est ad remissionē. Unde Raban⁹ a summo sacerdote p̄ ipositō⁹ manus paraclitus tradit̄ baptizato: vt roboret̄ p̄ spiritum sanctum ad predicandū alijs illud quod ipse i baptismo⁹ p̄secut⁹ est. De communione. Magister ibidē. Per baptismū mundamur. Per eucharistiā vero in bono p̄firmamur. Baptismum exteri⁹ vitiorū maculas extīguit. Eucharistia spiritu aliter reficit. Unde excellenter dicit̄. Eucharistia. i. bona grā. De quo Ambrosius sermone xp̄i hoc p̄ficit̄ sacramētū: q̄ sermo christi creaturā mutat. Et sic ex pane fit corpus xp̄i. Et vinū cuz aqua missum fit sanguis p̄secratōe x̄bi celestis. De pnīa. Magist̄ in quarto Pnīa longe positis a deo necessaria est: vt ad deum appropinquēt. Est enī vt ait Jeronimus secunda tabula post naufragium. Quia si quis vestem īnocentie in baptismo p̄ceptā peccādo corrumpit pnīe remedio reparare p̄t. Unde Ambrosius. Est autē pnīa mala preterita plangere: & plangēda iterum nō p̄mittē.
De sacris ordinibus ecclesiasticis. Magister in libro. iiii. Septez sunt spiritualiū offitiorum gradus: siue ordines: sicut ex sanctorum patrum dictis apte tradit̄ & capitis nr̄i sc̄z Jesu xp̄i exēplo mōstratur: q̄ offitiū oīm in semetipso exhibuit. De matrimonio⁹ mg̃r in quarto. Factum est matrimoniū ad remediū ꝓpter illicitū motum deuitandū. Primo vt natura multiplicet̄. Secundo vt natura exiperet̄: & vitium cohiberet̄. Nam & ante peccatū dixit deus Crescite & multiplicamī. De absolutōe p̄fessiōis. Dominus in euāgelio dicendo Petro: & successoribus. Tibi dabo claues regni celorū: & qcūq; ligaueris sup̄ terrā erit ligatū & in celis. Et qcū q; solueris sup̄ terrā solueī & in celis. Unde magister in quarto de vsu clauium. Usus etiā harū clauium multiplex est. Discernere sc̄z ligādos: vel soluēdos: ac deīde ligare & soluere. Qui indignos ligat vel soluit: ꝓpria ptāte se priuat. i. dignum pīnatione se facit.
De sacrām̄to vnctōis extreme. Unde magister in quarto capitu. Al quib⁹ fuit īstitutū hoc sacramentū. Hoc sacramentū vnctōis infirmorū ab ap̄lis institutū legit̄. Ait enī Jacobus in canonica. Infirmat̄ aliquis in nobis: inducat p̄sbiteros ecclesie: & orēt sup̄ eū: vngentes eum oleo in nomine domini: & alleuiabit eum dominus & si in peccatis sit dimittent̄ ei.

Polluentes ecclesias sanguine: vel semine occulte. Cōtrahentes matrimoniū post votū castitatis: ita q̄ nō exigāt debitū. absq; licētia. d. patriarce. Verberātes p̄es: vel matrē. Sortilegos z herbarios. Tenētes pueros i lecto añ annū. Celebrātes nō ieiuni. Celebrātes in altari nō p̄secrato: vel sine veste sacerdotali. Concedenda inferioribus.

Capitulum decimūoctauum de voto vtrū egrotus vouerit: z non reddiderit interrogādus est.

Votum enī fm mgrm i quarto est testificatio quedā p̄missionis spontanee: que deo z de his que dei sunt p̄prie fieri debet. Sunt āt stultorū vota: q̄ frāgenda sunt. Thomas insup secunda secunde qōe. lxxxviii. inq̄t. Votum ē p̄missio deo facta. Unde Augustinus in epistola. Ita etiā p̄missio qua deo aliq̄d vouem⁹ nō cedet in eius vtilitatē q: nobis certificari non indiget sed ad vtilitatē nostrā inq̄ntū vouendo voluntatē nostrā īmobiliter firmam⁹. Propterea i deutro. xxiii. Quod semel egressum ē de labijs tuis obseruabis: z facies quod p̄misisti dño deo tuo: z p̄: ia voluntate: z ore locutus es. Ibidē. Cum votum voueris deo tuo non tardaueris reddere: q: requiret illud dominus deus tuus: et si moratus fueris reputabit̄ tibi in peccatum.

Hec sunt vota quibus nisi papa dispensare habet.

De voto intrandi religionē etate p̄grua: z posse.
De voto facto in religione post p̄batōs debitam.
De voto virginitatis cum etate facto: z posse.
De voto ad ecclesiam Petri z Pauli eundi visitandas.
De voto eundi ad sanctum Jacobum.
De voto eundi ad sanctum sepulchrum.

Capitulum decimūnonum de absolutione generali supra indulgētia plenaria a domino papa concessa p̄sonis ordis carthusiensis.

Dominus nr̄ ih̄s christus p̄ suā pīssimam miam: z meritus
D sue dignissime passionis te absoluat. Et ego autoritate ipsius. z summi pontificis in hac p̄te mihi p̄cessa z alias absoluo te autoritate z q̄nta possum a sn̄ia: z vīculo excōmunicatōis mioris: vel maioris: quomodolibz incurristi: p̄ qua absolui idigeas Et restituo te sacram̄tis sctē mr̄is ecclesie. Itē autoritate sup̄dicta absoluo te ab oīb⁹ peccatis tuis. de q̄bus p̄fessus: vel libenter p̄fiterer: si eorū memoriā hr̄es. z plenā eorū idulgentiā: z remissionē tibi p̄cedo: q̄ntū claues sctē mr̄is ecclesie se extēdūt: z gtū fuerit in p̄spectu diuīe maiestatis. In noīe p̄r̄is z. f. z. s. sancti.

Capitulum vigesimum de forma absolutionis quibuscũq; personis in articulo mortis.

Primo dicat ĩfirm⁹: vel ali⁹ pro eo si nimis grauat⁹ esſz. Cõfiteor deo. Sacerdos postea dicat. Per aspersionẽ saguis dñi nr̃i ihu xp̃i: ⁊ intercessionẽ btẽ Marie: ⁊ oĩm sctõrũ: ⁊ sanctarũ dei: misereat̃ tui oĩpotẽs de⁹. Postea subdit. Et ego autoritate oĩpotent⁹ dei: ⁊ beatorũ apostolorũ petri ⁊ Pauli: oĩmq; sanctorũ: sanctarũq; de. Et autoritate summi põtific⁹ qua fungor mihi in hoc casu spetialiter exp̃sse ꝯmissa: Absoluo te ab omni vinculo eccõmunicatõis generaliter: vel spetialiter late: ab homine: vel a canone: ⁊ ab omni macula: seu pena irregularitatis: ĩterdicti: suspensionis: vel cuiuscunq; sñie: q̃z scienter: vel ignoranter ĩcurristi vsq; in hanc horã: late ab homine vel a cãone: Et restituo te vnitati fideliũ: ⁊ sanct⁹ sacramentis ecclesie. In noĩe. p. ⁊. f. ⁊. s. s. amẽ Item eadem autoritate: ⁊ eius vicarij summi pontific⁹: in hoc casu mihi spẽalitẽ ꝯmissa: si ista vice morier⁹. Absoluo te ab oĩb⁹ peccat⁹ tuis de quibus ꝯtritus es corde: ⁊ ore ꝯfessus es spetialiter: vel cõmuniter ꝓ modulo tue fragilitatis: ⁊ etiã de quibus oblitus es in spetiali confiteri. Et de omnib⁹ penis tibi in purgatorio debit⁹ ꝓ tuis peccatis: quantum se extẽdit potestas. clauiũ beatissimi Petri apostoli vicarij dei. Et restituo te illi innocentie qua eras quando baptizatus fuisti. Si vero ista vice nõ morieris reseruo tibi plenariã indulgentiã ꝯcessam a summo pontifice pro vltimo articulo mortis tue. in nomine patris: ⁊ filij: ⁊ spiritus sancti. amen.

Capitulum. xxi. de modo ꝯseruãdi aĩam egrotantium qui plenariam obtiuuerunt absolutõz in ea ipsa puritate: donec vel valitudinem recipiat: vel domino suam feliciter tradiderit animam.

Quum sola dilectione: ⁊ intima charitate creator omnipotens celum: ⁊ terram: ⁊ omnia que in eis sunt ad hũani generis delectationem: ⁊ vsum creasse sane cognoscamus. Quali ergo affectione eundem plasmatorem creatorem amare teneamur censendum est: cum etiam pro nostra ⁊ humanari: crucifigiq; salute decreuerit. Necnon indies in sacro apparere altari placet. immo quod maius est omni contritione ductus: penitens: ⁊ cõfessus: cunctas offensiones: ⁊ delicta sua in absolutione sacerdotis ipsius saluatoris Christi iesu autoritate: suaq; inextimabili misericordia anihilare omnino potest. At etiã in huiusmodi innocentia ⁊ puritate: presertim si plenariã receperit indulgentiã conseruar

se poterit. Si tamen dilectione: ⁊ obligatione immense charitatꝭ sue motus fuerit: ⁊ nō timore penarum: aut īfernali crutiatꝰ terrore ductus ꝯscriptam inferiꝰ exercere: agereq; industriam voluerit. Quapropter ad inenarrabilem Christi iesu mīam: clementiā: charitatem: omnis humani cordis affectio: animiq; dilectio: operibus saltē bonis: bona q̄ꝫ ⁊ volūtate allitienda a confessore penitus est. Nam quotienscūq; anima reformata fuerit in fide ꝑ compunctionem: in vera confessione: ⁊ penitentia ꝑsoluta ex attritōe aī: dūmō rectam habeat inteutionē ad bene: beateq; viuēdum: facultas absoluendi: mundandiq; concedit̄. Huiusmodi enim animabus his spiritualibus operibus: tam a venialibus q̄ꝫ a mortalibus delictꝭ: ⁊ peccatis: ꝓut ī fine duximꝰ autoritatibꝰ approbādū: dat̄ habilitas seipsas absoluēdi: ac remittēdi sibi q̄cunq; illis peccata acciderint vt infra patet.

Capitulum vigesimūsecundum de approbatione conseruationis anime illorum in innocentia: qui generaliter ⁊ a culpa: ⁊ pena veraciter sunt absoluti: ⁊ ab omnibꝰ erroribꝰ: ⁊ peccatꝭ optīe libēati.

Ria quippe ad emundationem: ⁊ conseruationem vere penitentium exercenda sunt: quotienscunq; expedierit: ⁊ necessariuꝫ fuerit: videlicꝫ. Absolutio quottidiana venialium ex contritioue penitentie. Et si opportunum fuerit (quod absit) moduꝫ ponimus ab omni peccato mortali quod quilibet contritus seipsum absoluere possit. Deniq; sibiipsi penitentiam iniungere secundum conscientiam valeat in hunc modū. Ad absoluendum quottidiana peccata venialia suffitiunt. Pater noster. Percussio pectoris. Eleuatio oculorum Elemosinarum suffragia. Aspersio aque sancte. Eleuatio manuum ⁊ oculorum ad celum. Quod pater noster suffitiat ī hoc intelligi potest: dum in eo ex doctrina domini dictum sit ꝓ his qui dimittunt inimicis suis offensiones eorum. Dimitte nobis debita nostra sicut ⁊ nos dimittimus debitoribus nostris. Itez in euāgelio. Dimittite: ⁊ dimittet̄ vobis. Mensura qua alijs metiemini metietur ⁊ vobis: ait dominus. Unde magister in quarto de penitentia ait: quod suffitiens est. Pater noster. ad peccata venialia: ⁊ minuta: ⁊ quottidiana: iuxta sententiam Augustini in libro de penitentia. Quod tunsio pectoris: ait propheta. Que dicitis ī cordibus vestris: in cubilibus vestris compugimini.

Et iterum. Scidite corda vr̄a: ⁊c̄. Nā tunsio pectoris more Gregorij in homelia īdicat ꝯpunctōꝫ. Quod eleuatio oculorū valeat indicat psalmigraphus dicēs. Leuaui oculos meos ī mōte: vñ veniet auxiliū mihi. Auxiliū meū a dño q̄ fecit celū ⁊ terraꝫ. Non det in ꝯmotōꝫ pedē tuū: neq; dormiet qui custodit te. Qd̄ eleuatio manuum valeat habet̄ in ecclesiastico. Consurge: ⁊ lauda in nocte in prīcipio vigiliarū: ⁊ effunde sicut aqua cor tuum ante cōspectū dei tui. Leua ad eū manus tuas: ⁊ miseribit̄ tui.

Quod aque sancte aspersio plurimū valeat ex ipsi⁹ exorcismi ꝯsecratione habet̄: dicendo Ubicūq; aspersa fuerit careat immunditia ⁊c̄. Item q̄q; diabolice fraudis nequitia. Quod elimosine suffitiant his qui in charitate existunt: indicat dñs in euāgelio Date elemosinā: ⁊ oīa erunt munda vobis. Sicut aqua extinguit ignē: sic elemosina extīguit peccatū. Quod peccatū mortale possit ꝑ contritōꝫ ꝓpriā remitti: quilibet in semetipso dūtaxat intendat dum aderit tp̄s: ⁊ ꝯmoditas sacramentaliter cum ꝯfessore idoneo oīno confiteri. Dicente ꝓpheta. Cor contritū ⁊ humiliatū deus non despitiet. Unde Ezechiel ꝓpheta ait. Quum auerterit se impius ab īpietate sua quā operatus est: ⁊ fecerit iuditiū: et iustitiā: ipse aīam suam viuificabit. Considerans enim: ⁊ auertens se ab omnibus suis iniquitatibus quas operatus est: vita viuet. ⁊ non morietur: dicit domin⁹ oīpotēs. Qm̄quidē in quacūq; hora peccator ingemuerit: dimittā ei inquit ꝓpheta. Unde ⁊ Dauid in psalmo. Confitemini domino quoniam bonus: qm̄ in seculum mīa eius. Agenda sunt igit̄ indesinenter oīa que superi⁹ diximus: dum necesse fuerit: ita vt nunq̄ꝫ ꝑ horam neq; veniale: neq; mortale in aīa contriti: ⁊ absoluti valeat ꝑmanere: agendo: ⁊ opando in orōibus: ⁊ elemosinis: sꝑ resistendo peccatis inquantū possibile est: pnīam toto corde ꝑficere studeāt. Ritus quidem siue ordo in puritate conseruandi cor: mentem: aīmq; est semel: vel bis: aut in mane: ⁊ sero humilitē: atq; deuote flexis genibus: erectis oculis: manibusq; ad celum extensis. Post aspersionē aque pr̄ nr̄. ꝓferat. Confiteor addens: sibiipsi penitentiam iniungat: de his omnibus que die illa nouerit nequiter commisisse. Intentione tñ non vltra committendi: ⁊ sacramentaliter cito confitēdi. Quicūq; ꝓfecto huiuscemodi pnīam egerit: nullo pacto poterit ampli⁹ dānari: Nempe optimum: pretiosissimumq; consilium erit tā infirmo q̄ꝫ ꝑoptime valenti. In honorem gloriosissime v̄gīs Marie:

eiusq; amore ac spirituali dilectione a venerabilib⁹ patrib⁹ ordis sancti dominici Rosariū summē: siue psalteriū eiusdez beatissime virginis hūiliter atz deuote sumē: ⁊ in eorū societate ītroire: ī qua summ⁹ Pontifex. Imperator. ⁊ reges. Prelati principes. Duces nobiles: ⁊ ignobiles vsq; ad religiosos cuiuscūq; religionis. Disponētes ꝑ se vel ꝑ aliū in laudē prefate gloriosissime v̄ginis. Saltem semel in ebdomada psalteriū ꝑsoluē quod est in nūero. cl. aue. m. et xv. patē nr̄. Interponendo tñ sp̄ post vel ante. x. aue. ma. vnū pater noster. Et ex hoc prefato psalterio ꝑ summū pontificē dñm nr̄m Sixtum. iiii. ꝯcedunt̄ quotiēscūq; q̄libet dixerit. l. aue. ma. cū pr̄ nr̄ vt supra: quinq; anni: ⁊ quinq; quadragene totiens quotiēs Unde vsq; ad integrum numerū. cl. aue. ma. habent̄ anni. xv. quindecīq; quadragene de indulgētia. His ergo operibus: ⁊ orationib⁹ deuotis ⁊ salutarib⁹ regnum vendicatur eternum.

Tabula secunde diuisionis de consilijs dandis penitentibus: ⁊ cōfessis: sed potius ꝯualescentibus q̄z egrotis ꝓpter tedium: tamen vtillima sunt ⁊ valde ꝓficua omnibus penitentibus.

De cōsilio beneuiuēdi in seculo sine peccato mortali. De ꝯsilio ꝯuersandi De consilio gubernādi familiam in timore dñi De cōsilio opandi sese circa artifitia: mercātias: siue mercimonia cū bona ꝯscia. De cōsilio habēdi se in cōsilio ⁊ offitio senat⁹: ⁊ de creando magistratu recto corde. Et de differentia ꝑsonarum cum iustitia: ac de vnione ciuili.

Capitulum primum de consilio bene viuendi ⁊c̄.

Primo ⁊ ante oīa debet hō deliberare: ⁊ in mente sibi p̄ponere nunq̄z velle āpli⁹ peccare mortaliter: ⁊ hoc ꝓ oīb⁹ viribus suis eniti debet. Deinde vnū eligere confessorē hōestum: doctū: atz sibi gratū: nō velut hoiez: sed q̄i tubā spirit⁹ sancti Quem diligat: timeat: ⁊ in renerentia ita ipsum habeat vt nihil penit⁹ ponderosum agē velit sine orōib⁹: ⁊ cōsilio ei⁹: sicut si esset spiritus sanctus in eo. Itē q̄nto crebri⁹: tanto meli⁹ confitēi studeat: ita vt iusta vulnera subsequant̄ ꝯtinua medicamīa: orādo: ⁊ meditando iux̄ posse vt sp̄ diabol⁹ ī bonis opib⁹ īuēiat eū occupatuz.

Capitulū secundum de consilio conseruandi.

Conuersari debet cū maioribus in rubore. Ad ascultandū verba bona ⁊ opera attent⁹ sit. In loquendo parc⁹: ⁊ modestus. Breuis in respondendo iux̄ interrogata. Cū eq̄libus cum benignitate confirmando: ⁊ laudando opera ⁊ sentētias eorū

si ſm deū ſunt. Sin āt increpādo: ⁊ reprehendendo: hūiliter tñ: ac
manſuete: nū q̄z preponēdo ſe ceterꝫ facto vel verbo. Cū minorib⁹
māſuet⁹: atz human⁹ in audiēdo opinionē: ⁊ petitōz eorū. Et ſit in
quantū p̄t cum oībus g̃tioſus: honeſt⁹: ⁊ affabilis in x̄bis. modeſt⁹
manſuet⁹: ⁊ g̃uis in geſtib⁹. Laudabilis: m̄d⁹: ⁊ ſollicit⁹: atz diligēs
in oī ope ſuo. Ca .iii. d̄ ꝯſilio circa familias ſuas domeſticas.

p Rimo ſtudeat ad pacē dom⁹. Et ſic vir diligat vxorem: vt
xp̄s eccleſiā. §.i. In educādos filios ſit domeſtic⁹ ī x̄bis
venuſtus in moribus: in doctrīa diſcipliatus §.ii. In edu
catione famulorū ⁊ famularū. Correctio famulorum ꝑtinet ad do
mīos in tremore: veſtimēto: ⁊ cibo ad ſuffitientiā nc̄citatꝫ. Nō aūt
cum ſumptuoſitate nimia: ⁊ abundātia ꝓpter ſuꝑbiā: ⁊ crapulatio
nē euitandā. Correctio ancillarū ꝑtinet ad dñas: ſi ingonioſe ⁊ di
ſcrete ſint: cū manſueta benignitate: ⁊ ſollicitudīe. Non āt ꝑtinet
correctio earū ad viros ad euitandā vxoris ſuſpitōz. §.iij. Circa
victum ⁊ veſtitū hec notāda ſunt. Juxta honeſti lucri habilitatem
Juxta ſtatus ſui: atz ꝯditōis ꝯdecentiā. Juxta ciuitatis: ⁊ loci lau
dabilē ꝯſuetudinē ⁊ mores. Capitulū .iiii. de ꝯſilio
circa artifitia: mercantias ſiue mercimonia. §.i.

i Nemendo: ⁊ vendēdo mercātias reales. In ꝯtractibus iu
ſti In pretijs honeſti. In ꝯpoſitionibus liciti. Prudentes:
veraces. Inimici vſure: ⁊ cupiditatis. dicente apoſtolo. Ra
dix oīm malorū cupiditas eſt. §.ii. de induſtria artificū. Artifi
ces īduſtrioſi debēt eſſe in eorū artifitijs. In apothecis ſuis aſſidui
Ad emēdū cauti. In vendēdo iuſti. Ita vt alijs nō faciāt quod reci
pere ab alijs nolunt. Non diligendo auaritiā de q̄ dñs ait. Caue
te ab oī auaritia: qm̄ non in abundantia cuiuſquam eſt q̄ poſſidet
§.iii. de genere mercimoniarū. In exercitādo ſe licite in genē mer
cimoniarū in quibus inſtruct⁹ eſt. honeſtatē pretijs dare p̄t. Et nō
aliter niſi cum ꝯſilio inſtructorū mēcatoruz bone fame. Ita ⁊ apo
thecarij facere debēt. §.iiii. de inuētōe pretij. De mō inueniendi
pretium debitum in rebus generaliter app̄tiatis ab oībus. Eligat
ex tribus pretijs bonorū mercatorū: q̄ ſint iuſti: boneq; fame. Sic
ſunt q̄ p̄nt ꝯmode mercimonia vltimo ſuſtinere p̄tio. Et ſicut illi q̄
nō p̄nt tādiu expectare: ſz mediocriter. At ſicut illi q̄ nullo pacto
p̄nt expectare: ⁊ ideo minori pretio vēundāt mercimonia ſua. Qd̄
ergo pretiū debitū ex iſtis tribus ſcz a maiori incipiēdo: ⁊ a medio
cri vſq; ad minorē eligat vnum ſolum pretium qd̄ ad nummos tē

dere oino velit dum possit. Si xo nō poterit ad libitū vēdat tantū modo p eodē ptio: nihil pēitus vlterius crescēdo. Quod quidē ptium non excedat ptium maiorū mēcatorū. §.v. de rebus sine pretio. In rebus a nemie appciatis mēcator bone fame z pscie: et in mercimonijs illis optime exptus possz honestū limitare ptiū solū z vnicum qō ad nummos hre intēdat si potēit: aliter nō crescēdo ēptorē expectet cum charitate sine defectus pmixtōe malarū rerum cum bonis decipiēdo: vel cum aq̄: terra: vel igne: ita vt i xtute: z ptio multuz defitiat. Unum pone ptiū cupiēs tantūmō iuste ad nummos: si poteris tuas vendē merces. §.vi. de cābijs. Cambia dedita ppter lucrū oia sunt illicita z tenēr ad restitutōz. Cambia casualiter vel ppter securitatē pecuniarū tantūmō nō tenent ad restitutōz: nisi sint sicca: z fraudata: que vsuram faciunt. §.vii. de proda ipresitorum. Proda ipresitorum sp sunt illicita ad emendū minori ptio: nisi sint in casu dotis. Pdignora domorum: z agrorum retēto affictu sunt illicita: tā ppter instrumentuz q̄z sine cum simulatōe emptōis §.viii. de fraude ptij. Fraudatio ptiorū tam nautarum q̄z alioruz operū: vel applausionē: z fictā ipromissi onē tenēr ad restitutōz. Capitulū. v. de pslio z modo habendi in pslio z offitio. z de mgrato creando z de differētia psonarum cū iustitia z de vnione ciuili.

Paragraphus primus de iudicibus.

Dierum z temporum constitutionē tenendā obseruari debeat sonitus buccine: z cāpane vocantis ad consiliuz et offitia. Sicut esset tuba in vltimo iuditio viuorum: z mortuorū. In auscultādo attēti. In credendo non subiti: sed cauti sint. In examinatōe prouidi: z astuti. In sententijs pslio z iustitia modesti. In damnatōe non securi: sz tēpēati: ita vt nec absq aceto oleum: nec acetū sine oleo iniustum confitiat salatitium.

Paragraphus secundus de modo habendo in consilio.

Modus in consilio: z in offitijs habendus. Diligere vnitatem cū vniuersali charitate: cum distinctione boni z mali: meriti z imeriti iuxta accepti sacramenti intentionem: z bonorum testium approbatiōz corrigendo malos: z bonos sp adiuuando. iuxta dicta Pauli

§.iii. De creando magistratu: siue de electione offitiorum.

Electio offitiorum cum prudentia fit. Quando in magno consilio sedens: z supradictis in aio ppositis tenēdo hec tria obseruet diligentissime.

In ascultãdo attẽt⁹ sit: ita vt cui sui suffragiũ dare debeat valeat prꝛeuidere. In distribuẽdo si qualitatẽ psone nouerit: iuꝛ bonã cõsciam contribuat fauoꝛẽ. Si vero nõ cognouerit virũ p famã: ꝛ informatõꝫ circũstãtiũ ses. regat. Si hunc prenoiatũ nobilem a nemine intelligẽ poteris: fac scꝫ q in tua conscia videt indicari. Itez in eligẽdo vel in ꝓpꝛia vel aliena voce sp suffitientiorẽ eligat: magis timẽdo dñm deũ q̃ te bona ꝛ mala morte afficere pt: q̃ꝫ viros mortales: qui te dño adiuuãte nihil penit⁹ tibi facere possunt.

De differẽtia psonarũ cum iustitia. §. v. Differẽtia in senatu i suffitientia hoim iuꝛ bonã consciam est Neminẽ insuffitientẽ: vel lasciuum adiuuare: vel p se siue p aliũ fauorẽ concedere. Sꝫ solũ vel le suffitiẽtes nobiles: ꝛ vtuosos: cuiuscũq; generis: ꝛ domus fuerit ꝑm etatis discretõꝫ p leges ꝛ statuta ordinata iuꝛ bonam cõsciam

De vnione ciuili. §. vi. Nullã penitus ptẽ vel diuisionez in senatu habeas. Nam q̃ de tali re sentit: ꝛ tenet opinionẽ mortaliter peccat. Et in odio quottidiano manet nec absolui pt: nec valet aliqs cõmunicari. Nisi forte in aliquẽ notũ partialẽ vitiũ aliquis odẽit non hoiem. Vicente btõ Augustino. Sic diligendi sunt hoies vt eorũ errores non diligant.

Capitulũ sextũ de contractionibus licitis: ꝛ illicitis. §. i.

Icita intẽtio est qñ bonus mercator nullo mõ intẽdit facẽ vsurarie. Unde si inaduertẽter seu p igorantiã fecerit vsurã non tenetur ad peccatũ: sꝫ ad restitutionẽ. Et similiter de simonia post verã contritõꝫ ꝛ verã satisfactiõꝫ. De intentõe illicita. §. ii. Illicita intẽtio est qñ malus mercator cupit: ꝛ est ꝓtentus facere vsurã vt magis lucret scienter vel ignorãter: sp ꝓmittẽdo vsurã peccat mortaliter. Et ad restitutõꝫ tenet ꝑm conditiõez contractus: atq; p solutõꝫ De ꝓtractu licito. §. iii. Contract⁹ licitus est in quo qõcunq; penitus sicut frumentũ: vinum: pecunia aliqñ concedit ad imꝛestitũ cum lucro vltra capitale absq; licito laboꝛe ꝛ damno. Sicut q̃ coacte mutuat cũ damno: aut laboꝛe: et amissione tpis notabiliter: in tñi pt refici. Itẽ ad tpꝰ licite expectare pt q̃ ꝛ vendere vltimum pretium ꝓdignum ad nũmos: tunc nihil plus addere vellet vsq; ad decẽ annos ꝛ vltra. Uerũtñ illis psonis oĩno dando que lucrari ꝛ non ꝓdere possint: ꝛ fraudari.

De contractu illicito. §. iiii. Aliter sp peccat mortaliter q̃ vendit: ꝛ tenet ad restitutõꝫ. Sed simoniacus malitiosus est excõmunicatus ꝛ tenet ad restituendũ ꝓmiũ: ꝛ benefitiũ qõ habuit.

De solutõe licita. §. v. Solutio licita est que in rebus: vel pecuñs cursiuis nõ angarizatis: falsis vel pretio defraudatis persoluitur. De solutõe illicita. §. vi. Illicita solutio est que in rebus que vendi nõ pñt nisi cũ interesse: z in pecuñs nimis detõsis: falsis: vel diminutis. Sicut sunt florẽi vel vngari: ẽ. pro venetis ducatis: vel aliter: ẽ. peccat q̃ hoc facit mortaliter: z tenẽ ad restitutionem.

Capitulũ. vii. de dieb⁹ sctõrũ festiuis: atz solemnibus.

I sunt dies festi toti⁹ anni: q̃ celebrant̃ p ecclesiã. Et illi q̃
b crucẽ hñt vigiliam obseruant. Et nota qõ quattuor tpa: z tota quadragesima debet ieiunari.

§. i. De sanctis occurrentibus in iãuario. Iãuari⁹ hz dies. xxxi.

i	Circumcisionis.
vi	Epiphanie.
x	Sancti Pauli primi heremite.
xvij	Sancti Antonij.
xxi	Sancte Agnetis virginis
xxv	Conuersio sancti Pauli.

Paragraphus. ii. de sctis vt supꝫ. Februarius habet dies. xxviij.

ij	Purificatio beate Marie virginis
iij	Sancti Blasij episcopi z martiris.
v	Sancte Agate virginis.
vi	Sancte Dorothee virginis.
xiiii	Sancti Valentini episcopi.
xxii	Cathedra sancti Petri.
xxiiii	Sancti Mathie apostoli.

Paragraphus. iii. Martius habet dies trigintaunum.

vii	Sancti Thome de aquino.
xii	Sãcti Gregorij pape.
xxi	Sancti Benedicti abbatis.
xxv	Annunciatio beate Marie.

Paragraphus quartus Aprilis habet dies triginta.

xxiiii	Sancti Georgij martiris.
xxv	Sancti Marci euangeliste.
xxix	Sancti Petri martiris.

Paragraphus quintus. Maius habet dies trigintaunum.

i	Sanctorum Philippi z Jacobi apostolorum

iii Sancti Limientij de sancta cruce.
vi Sancti Johannis de porta latina.
ix Apparitio sancti Michaelis.
xxv Sancti Urbani pape.
Paragraphus sextus Junius habet dies triginta.
xi ✝ Sancti Barnabe.
xxiiii Natiuitas sancti Johannis baptiste.
xxix ✝ Sanctorum Petri et Pauli apostolorum.
Paragraphus septimus Julius habet dies triginta unū
xiii Sancte Margarete virginis.
xxii Sancte Marie magdalene.
xxv ✝ Sancti Jacobi apostoli.
Paragraphus octauus Augustus habet dies triginta unum
i Sancti Petri in vinculis
v Sancte Marie de niue.
x ✝ Sancti Laurentij.
xv ✝ Assumptio beate Marie virginis.
xxiiii ✝ Sancti Bartholomei apostoli.
xxviii Sancti Augustini episcopi.
xxix Decollatio sancti Johannis baptiste.
Paragraphus nonus September habet dies triginta.
viii Natiuitas beate Marie.
xiiii Exaltatio sancte crucis.
xxi ✝ Sancti Mathei apostoli.
xxix Sancti Michaelis.
xxx Sancti Jeronimi.
Paragraphus decimus October habet dies triginta unum
iiii Sancti Francisci.
xviii Sancti Luce euangeliste.
xxi Sancte Ursule virginis.
xxviii Sanctorum Simonis et Jude.
Paragraphus vndecimus. Nouember habet dies triginta.
i Omnium sanctorum.
xi Sancti Martini episcopi.
xxii Sancte Cecilie virginis.
xxiii Sancti Clementis pape.
xxv Sancte katherine virginis.
xxx ✝ Sancti Andree apostoli.

iiii Sancte Barbare virginis.
v Sancti nicolai episcopi.
vi Sancti Ambrosij episcopi.
vii Conceptio beate Marie virginis.
xiii Sancte Lucie virginis.
xxi ✝ Sancti Thome apostoli.
xxv Natiuitatis Christi.
xxvi Sancti Stephani prothomartiris.
xxvii Sancti Johannis apostoli ⁊ euangeliste.
xxviii Innocentum festiuitas.
xxix Sancti Thome martiris.
xxxi Sancti Siluestri pape.

Incipit tertia ps libelli de transitu morientium.

Exordium.

Um nec minori cura agendū esse putē in dispositōe: ⁊ ordi
c natōe corpusculi defunctorū in dei laudē: salutē aiarum: ⁊
primorū exēplo: q̄z in roboratōe aiarū defunctorū ꝑ suiip
sius tm̄modo salute. Propterea que necessaria sunt: ⁊ vtilia morie
ntib⁹: hic infra diligēter apponere curauim⁹. Prima diuisio.

Nimaduertendum est autem sumope ne pigritia: aut tar
a ditate cōfessoris aie defuncti aliquod spirituale damnum
euenire possit. Iccirco que infra annotata sunt cura diligē
tissima exerceant̄.

Capitulum primum de missa dicenda morienti.

s Ihora: tps: ⁊ autoritas fuerit corā moriente ꝑ defunctis
vel ō mortuis: vel de cruce missam celebrare optimum est
⁊ saluberrimum.

Capitulum secundū de passione xp̄i: ⁊ alijs oribus⁹ in hora mortis.

Einde ac interi passio xp̄i legēda: ⁊ recordāda illi: si valz mo
d riēs ꝓcipe, omnino est: siue orationes que sunt in fine libri.

Capitulum tertium de aspersione aque sancte.

s Epe tm̄ aqua aspergēdo sctā illū: dicēdo vt supꝰ. Aspge fa
mulum tuum ⁊ cetera. Capitulum quartum de vnctione.

a T vigilandum insuper est ne hora transeat ad vngendum
corpus oleo sancto et animam deo commendandam.

Capitulum. v. de orōibus dicēdis que in vltia ꝑte sunt hui⁹ libelli

Deinde orōibus antescriptis a principio libelli corpus: ⁊ aīam morientis dño Jesu xp̄o: sueq; gēitrici gl̄iosissime orādo ꝯmēdare

Capitulum sextum de offitio defunctorum.

Similiter ꝓ defuncto mortuorū offitio vti deuotissime decꝫ
s iniungēdo astātibus viris: aut psalmos: aut alias oratiōes
Sed mulieribus. pater noster. aue maria. pro qualibet ea-
rum ⁊ hoc sepius. Ca. vii. d̄ elemosinis fiēdis añ exitū īfirmorū.
Nimaduertendū: ac summope suadendū est parentibus: ⁊
a cognatis: vt anteq̄z de corpore aīa moriētis exeat: si ꝯmo-
ditas aderit: ⁊ facultas: siue ptē: siue totū elemosinarum q̄
fiende post obitū erunt: tunc erogare oīno velint: vt illarū elemosi
narū suffragia in decessu illius defuncti q̄z primū antecedētia diui
nā illi prestare possint lucē. Uel saltē more antedicto illico tardāt̄
xiii. ꝓpe erga domū elemosine panis vini: nūmiq; cū ceterꝫ supius
ꝯmemoratis operibus mīe corporalibus. Secūda diuisio
Hec est forma quedā deuotissima funerum exercenda ab amicis:
⁊ charis. Et a confessorib⁹ omnibus īfirmis ꝯmendanda his scꝫ q̄
facultatē habent erogandi.

Capitulum primū de vitanda inani gloria ī exequijs mortuorum:

Um enim oīno euitanda sit inanis gloria ab oībus catho-
c licis. deiq; fidelibus viuētibus ⁊ valentibus. Multo lōgi⁹
ab egrotis: ⁊ defunctis: q̄ diuīa stricti⁹ vltione detenti sunt
fugienda: atꝫ detestanda penitus est. Quāobrē inanis apparatus
in funeribus remittendus: īmo ⁊ negandus est. Ueruntñ ad sacro
sancte ecclesie precepta seruandū capitulum sue diocesis. Pleba
num videlicꝫ cū presbiteris: siue cum aliquibus deuotis plebanis
aut presbiteris alijs vocari decet: qui cōposite: ⁊ deuote exequias
perficere valeant.

Capitulum secundum de electione tredecim pauperum.

Nsuper in memoriam: ⁊ commemorationem domini no-
i stri Jesu christi: suorumq; apostolorum tredecim eligantur
pauperes: vel sancti Raphaelis: val sancte Agnetis ad con
sistendum: ⁊ sotiandum corpus vsq; ad tumulum: in manibus defe-
rentes accensos cereos. Si vero huiusmodi pauperes haberi mini
me possint: habeantur laici mendicantes. Quibus loco quo vixe-
rit defunctus prandium preparetur vel cena vbi tumulatum fu
erit cadauer: in cene domini nostri Jesu christi commemorationē.

Capitulum tertium de religiosis viris benefitiatis.

Deinde frēs ⁊ religiosi q̄ benefitiati fuerint ad funera exequenda vocent̄. Qui locū cenobij p̄ueniāt vbi agēde sunt exequie: ibiq; ꝑmanētes donec missa solemniter cantata fuerit si aderit tp̄s: donec tumulatū ⁊ humo traditū erit ipsuꝫ cadauer. Cū hoc qđ si nimia hora prādij trāsierit ibidē refitiant̄ vna cum presbiteris: clericis: ⁊ paupib⁹. In ꝯmēoratōe prādij Jesu xp̄i in domo Zachei: ⁊ Marie magdalene: quibus salutē vitāq; donauit eternā de bonis ipsius defuncti. Ca. iiij. đ diuēsitate religionū: atꝫ missarū: nō causa superstitionis: sꝫ gratia maiorꝫ deuotōis

Eob ignorantiā egrotantiū: q̄bus legare aliquid obseruātium monasterijs debeāt: aīe eorū premia amittāt eterna: nō attribuētes elemosinarū suffragia. Cui tñ placuerit decreui inferius diuersarū religionū obseruantiū virorū: sanctarūq; monialium cū cōuētib⁹ suis ordīate disponē: cū missis atꝫ orōibus dicendis ab illis. Cenobia religiosorū virorū obseruantiū Cartusienses. Tricinarium. Misse. tres de trinitate.

Ordinis sancti Benedicti

Monachi sancti Georgij .m. .i. .T. .M. v. de Cruce
Sancti Nicolai .i. .T. .M. .vij. de sancto. S.
Sancte Helene .i. .T. .M. vii. de Domina
Sancti Michaelis .i. .T. .M. ix. de Angelis.

Ordinis sancti Augustini.

Canonici reg. charitatis .i. .M. xii. Patriarcharū
Prima dominica aduentus.
Sancti Saluatoris .i. .M. xxiiii. Prophetarum.
Secunda dominica aduentus.
Sancti Spiritus .i. .T. .M. xii. Apostolorum

Ordinis minorum

Sancti Francisci de vinea.
Sancti Job.

Ordinis predicatorum

Sancti Dominici conuentus .M. iiii. Euangelistarum.
Sancti Petri martiris .M. iii. Martirum
Sancti Christoferi
Sancti Raphaelis .M. iii. Martirum
Sancte Agnetis pauperes. Pater noster. ⁊ aue maria. C.
Seruorum venetiarum: ⁊ iude .T. M. iii. ꝓ omnibus sanctis

Cenobia religiosarum obseruantium monialinm.

Sancte Crucis de iudea.
Sancte Clare de mur.
S. Ludouici. S. katherie.
Sancti Andree apostoli.
Sancte Annuntiate
Omnium sanctorum.
Sancti Seruuli
Sancte Iustine.
Sancti Ieronimi
Corporis Christi.
Sancti Francisci stigmatum.
Sancti Laurentij.

Pro quolibz istorũ cenobiorum: siue monasteriorũ moniali vnum psalteriũ beate virgis Marie. Hoc est centũ ⁊ quinquaginta aue m. eũ pater noster in fine quaruncunq; x. aue. ꝓ qualibet moniali cuiuscunq; monasterij.

Ec ãt ad honestatis: deuotionis: ⁊ salutis gratiã dei: ⁊ hominũ vendicandũ in agendis exequijs defunctorũ indicanda sunt a ꝯfessorib⁹ his q̃ legãdi facultatẽ hñt ad delẽda peccata. Ultia diuisio tertie ꝑt⁊ de orõib⁹ dicẽdis ĩ recõmẽdatõe aĩaruz in trãsitu defunctorũ vt ĩfra patz Que orõs habentur pro capitulis.

Capitulum primum.

Suauissime dñe Jesu beatorum requies: ⁊ oĩm in te spẽantiũ iucundissima sal⁹. Qui in nocte passiõis tue ad pr̃ez orasti. Pater si possibile est trãseat a me calix iste veruntñ nõ mea voluntas sed tua fiat. Et illa hora in tanta angustia fuisti: vt de pretioso corpore tuo sanguis efflueret. Deprecamur te bone Jesu quaten⁹ solita pietate tua adiuues aĩam hui⁹ famuli tui: vt ꝓ delictis: ⁊ offensionib⁹ que ꝯmisit terreat̃ ⁊ moueat̃ ad veram penitentiam: vt in hac extrema hora in occursu aduersarij non paueat: aut in aduentu ⁊ aspectu tui iudex tremende accusante conscia contremiscat: sed potius faciem tuam in iubilo videns delectetur. Prestãte te dño ihu xp̃o: cui⁹ passione redemptus est amen.

Capitulum secundum

Dulcissime domine Jesu mĩarũ pater: ⁊ toti⁹ consolatiõis deus qui ĩ nocte tue passionis ab apostolis derelict⁹ fuisti: ⁊ inter hostes tuos sol⁹ remãsisti. Supplicam⁹ tibi dñe ihu vt nunc in obitu hui⁹ serui tui aĩam ei⁹ non derelinq̃s in mãib⁹ demonum sed ad locum quietis: et tue beatissime visionis ipsam per tue mortis virtutem perducas.

Capitulum tertium.

Sacratissime dñe Jesu saluator mũdi. Qui ob peccata nr̃a abolenda crudeliter verberari: spinis turpiter coronari: ab emulis tuis enormitẽ eludi: ⁊ in cruce nudus vt latro affigi

Exoramus te dñe Jesu ꝑ has passiões tuas: vt aīam huius famu
li tui in extremis laborantis: vera ꝯtritione in peccatorum ꝯmis-
sorū dolore verberes: ⁊ vero timore corones: ⁊ in cruce tua oēs ei⁹
mentales sensus crucifigas: q̄tenus sic totus a te spūaliter vulnēa
tus: tuorū vulnerum merito oīm delictorum suorum veniam con-
seq̄t̄: ⁊ ad gaudia celestia ꝑuēire mereat̄ amē. Capitulū. iiii.

o Pijssime domine Jesu rex seculorū. Qui in cruce existens
ꝓ tuis crucifixoribus patrē rogasti dicēs. Pater dimitte
illis q⁊ nesciūt q̄d faciūt: Deprecamur maiestatē tuaꝫ dñe
Jesu: vt in mente huius serui tui tue orationis affectuꝫ renouare
digneris: quatenus oēs eius offensas illi dimittas. Et sicut tunc
tu exauditus es: sic nunc cū patre ipsum nos ꝓ illo exorātes exau-
dire digneris. Nescit enī quid faciat dū ex fidei tarditate tepidus
corā te existit. Exoramus te bone Jesu vt in hoc obitu suo omnia
peccata illi dimittas. Et pro tue sacratissime passionis merito
ad angelorum societatem eū clemēter ꝑducas. Capitulū. v.

o Gloriosissime dñe Jesu dulcedo angelorū. Qui in cruce ꝓ
nobis pendēs verā fidei lucē in cor latronis infudisti: vt te
verū deū ⁊ hoīeꝫ ꝯgnoscēt dū clamauit. Memēto mei dñe
dū veneris in regnū tuū. Maiestatē tuā suppliciter exoram⁹ vt in
famulo tuo in extremis laborāte: venerabile fidei sacramentū cō
seruare digneris: ⁊ dignitatē: quaten⁹ tua sacratissima passiōe me-
diante sic in cor ei⁹ tuum amorē īprimas: vt in suo obitu tuo ardēs
amore ab īmundis spiritibus liberet̄: ⁊ ad tuam beatam gloriam
iubilose perducatur Amen. Capitulum sextum.

o Clementissime domine Jesu verbū eterni p̄ris: ac fili⁹ glo-
riose virginis marie matris. Qui mūdū visibiliter deserēs:
⁊ materne solicitudini ꝯpatiēs: ei ꝑdilectū discipulū in filiū
adoptasti. Supplicamur hūiliter maiestati tue ꝑ merita passionis
tue per preces ⁊ merita eiusdem matris tue: ⁊ perdilecti discipuli
tui quatenus digneris in animam huius serui tui spiritū tue chari
tatis infundere quo tibi coheres deo p̄ri adoptet̄ in filiū. Cōmit-
te queso de trono glie tue curā huius aīe gloriose m̄ri tue: q̄tenus
in mortis agōe aspect⁹ demonū nō paueat: sꝫ in te leta mente ꝯfi-
dens aīam eius clementer suscipias: ⁊ ad celestē gloriā deducente
sacratissima m̄re tua ꝑuenire valeat Amē. Capitulū septimū

o Sacratissime dñe Jesu corōa certātiū. Qui ī cruce ꝓ nob
pendēs docuisti nos ꝯpēdiose in extremis nostris orare: duꝫ
tu nobis exemplum tribuens clamasti.

Pater in manus tuas ꝯmendo spiritum meũ. Exoramus maiestatem tuã: quatenus in virtute spiritus sancti eandẽ digneris orõz in corde huius famuli tui ĩprimere: vt eã ꝑsonet. Et in hac eius extrema hora illius sentiat effectũ in tuas sacratissimas manus animam suam humiliter recommendando. Capituluz octauum.

o Misericordissime domine Jesu reparator humãi generis Qui in die passionis tue in neruorũ: ⁊ ossium ꝯtractõe penam acerbissimã sensisti. Et pretiosissimũ caput tuũ spinarum densitate punctũ fuit. Et latus tuum lancea ꝑforatũ extitit: vnde fluxit sanguis ⁊ aqua. Deprecamur maiestatẽ tuã: quatenus aĩam huius famuli tui v̄tutũ lumĩoso splẽdore illustres: ⁊ tribuas illi tuarũ acerbitate spinarum merito de offensis ab eo tibi illatis vehemẽter dolere ⁊ penã hr̃e: vt oĩa eius delicta tue pretio sacratissime passionis deleant' ad ãgelorũ societatẽ te trahente peruenire valeat Amen Capitulum nonum.

o Gloriosissime domine Jesu ꝑ agoniã ⁊ orationẽ tuã sanctissimã qua ꝓ nobis orasti in mõte oliueti: qñ sudor tuus factus est sicut gutte sanguĩs decurrẽtes in terrã. Obsecramus te vt multitudinẽ sudoris tui sanguĩei offerre: ⁊ ostẽdẽ digneris deo patri oĩpotẽti ꝯ multitudinem oĩm peccatorũ huius famuli tui. Et libera eum nunc in obitu suo ab omnibus angustijs: quas pro peccatis suis se meruisse cognoscit. Capituluz decimum.

o Clementissime domine Jesu: q̃ ꝓ nobis in cruce mori dig̃tus es. Deprecamur te quatenus oẽs amaritudĩes: ⁊ passiones tuas q̃s ꝓ nobis miseris peccatoribus in cruce sustinuisti: ⁊ preserti in illa hora qñ anima tua sanctissima de corpore tuo sacratissimo egressa est: offerre ⁊ ostendere digneris deo patri oĩpotẽti ꝯ omnes penas: ⁊ passiones huius serui tui: ⁊ libera eum in hoc obitu suo ab oĩbus penis ⁊ passionibus quas pro peccatis meruisse se timet Amen. Capitulum vndecimum.

o Misericordissime domine Jesu: qui ꝑ os ꝓphete dixisti. in charitate perpetua dilexi te: ideo miserans tui attraxi te. Supplicamus tibi quatenus eandem charitatem que de celis ad terras te traxit ad omnium passionum tuarum tollerantiam: offerre ⁊ ostendere digneris deo patri omnipotenti contra omnes huius famuli tui passiones ⁊ penas: q̃s ꝓ peccatis suis se mẽuisse arbitrat'. Et aĩaz eius ĩ hoc obitu suo salua. Apĩ illi o dulcissime dñe

Aperi illi o dulcissime domine: Jesu pater misericordiarū ianuam vite ⁊ regni celorū. Et ipsam in regno tuo fac gaudere cum omnibus sanctis, amen.

Capitulum duodecimum.

Piissime Jesu dei ⁊ hominū mediator. Qui p salute nra penas nobis debitas in tuo passibili corpore sustinuisti. Et ut grauiores penarum amaritudines gustares: sponte voluisti in hora tue passionis a tua humanitate dulcedinē vnite tibi deitatis subtrahere: dum clamasti. Heloi: heloi lamazabathani. Oramus clementiā tuā quatenꝰ suauissime domine Jesu qui ꝰ serui tui animam protegendo tua suaui consolatione letifices. Nam si ipsum ipse pastor deseris. mox aduersarius tuus in ipsum irruet ⁊ occidet. Si propter demerita sua tribulari: ⁊ desertꝰ meretꝰ: quesumus suauissimam bonitatem tuam ne illum aduersarijs tradas diffidentie: ⁊ desperatione tenebris tribulandū: nec insensibilem ad gratiā facias. Sed p charitatis tue gratiā viuens ⁊ tue absentie amaritudinē sentiens: pia voce gemendo ad te clamet. Deus meus: deus meꝰ: vt quid dereliqsti me: Tu ātem pissime pr̄ et pastor tua suaui pietate subuēi: quē pretioso sanguīe tuo redemisti. Nec tua gratia diu ipsum in hoc obitu patiat̄ affligi: donec ad celestez patriā tuorum merito dolorū clementer pducas amen.

Capitulum decimumtertium.

Suauissime domine Jesu: dei ⁊ hoīm mediator. Qui inter cetera tormēta que in cruce christi: corporaliter sitire voluisti vehementer dum clamasti. Sitio. Deprecamur maiestatē tuā quatenus aiam serui tui illo nunc igne digneris vrere: quem in terris mittere venisti. Quo cunctis vitijs desiccatis illiꝰ aia et caro: charitatis tue igne succensa te solum sitiat: te diligat: te querat: reperiat: ⁊ fruat̄. Et ipsam ad eternā beatitudinem sanctissime passionis tue merito iubiloſe digneris adducē amē.

Capitulum decimumquartū

Sacratissime domine Jesu: omne bonum ꝓsumās. Qui cū acetū gustasti dixisti. Consumatū est: ⁊ inclinato capite spiritum emisisti. Obsecramus maiestatē tuam p aīa famuli tui in extremis exītis quatenus grē tue dulcedinē: ⁊ splendidum fidei lumen infundas illi: vt extremā horā in sancte charitatis tue brachijs finire: ⁊ tibi dicere valeat. Ecce clementissime dñe Jesu nunc ad te venio tua suaui voce iube suscipi spiritum meum in eternam claritatē amē.

Capitulum decimūquintū

Clementissime domine Jesu: solamẽ miserorũ. Qui pecca
o ta nostra in tuo corpore portasti. Vere tu es de⁹ ⁊ dolores
nostros tulisti: ⁊ a ꝑpetua morte nos liberasti. Quia in sa-
cratissimo corpore tuo a plãta pedis vsq; ad verticẽ nõ fuit sanitas
Et qui eras pre filijs hoim spetiosus: quasi leprosus reputat⁹ fuisti
Deprecamur suauissimã charitatez tuã: quatenus oia huius serui
tui peccatorũ vulnera sanes: vt oibus vitijs emundat⁹ ad te clemẽ
tissimum patrẽ: ⁊ dominũ spirituali solamine roborat⁹ letãter pue
nire valeat. Et qui tuo pretiosissimo sanguie est redemptus: ⁊ tue
passionis insignia gestat: ad gloriosissimã visionẽ tuã cũ passio-
nũ tuarũ merito ꝓcomitãtib⁹ sctis angel' deducẽ digneris Amen.

Capitulum decimumsextum.

Maria beatissima ꝓpter illius tẽroris ꝓmotõz: quo cor tu
o um ꝓtremuit qñ filium tuũ dulcissimũ dñm nostrũ Jesum
xp̃m filiũ dei viui ab impijs captũ: ligatuz: ad supplitia tra
ctũ: ⁊ ab oibus derelictũ esse audisti. Adiuua nunc seruũ tuũ in ex
tremis laborantẽ: quatenus de preteritis delictis veram ꝓtritõz
habeat' ⁊ dolorẽ. Et illius cor illustratũ supno splẽdore sit in ferui
da penitentia: ne forte i hoc obitu suo in occursu aduersarij paueat
Aut i aduẽtu ⁊ aspectu tremẽdi iudicis accusante ꝓscia contremi
scat. Sed potius p̃cib⁹ tuis iterueniẽtibus ipsius faciẽ in iubilo vi
dens delectetur Amen.

Virgo dulcissima dei genitrix Maria ꝓpter planct⁹ ⁊ la
o chrymas quib⁹ affitiebaris qñ filiũ tuũ dñm nr̃m Jesum
christum filiũ dei viui vidisti p̃sidi p̃tari: ab iniqs inno-
cens accusari: ⁊ opꝓbrijs affici. Impetra huic famulo tuo lachry
marũ grãz: ⁊ sacre fidei indelibile lumen: quo offensionis maculas
abluẽ valeat. Et tu mr̃ gloriosa eũ nunc adiuua: ne sathanas illu-
dere possit: ac diuersis tẽptatib⁹ ꝑ libitu suo flagellare: deuictũq;
reũ statuẽ terribili iudici: ꝙ poti⁹ seipsum in lumie fidei iudicet in
p̃nti ac discipljs vere pnie deuote flagellet. Amen. Ca. xviii.

Maria suauissima dei genitrix ob crutiat⁹ ⁊ angustias q̃s
o sustiuit cor tuũ qñ filius tuus dñs noster Jesus xp̃s filius
dei viui clamãtibus iudeis crucifige: morti adiudicatus ⁊
cruc̃ supplitio ꝓmendat⁹ est. Subueni pissima mater huic seruo
tuo in extremis laboranti. Quia corpus illi⁹ dolore infirmitatis
torquet̃: ⁊ aia hinc ꝑ demonum insidias: hinc ꝑ tẽrorẽ discrete di
scussionis angustiat. Subueni inquã suauissima domia: ne eterne

mortis sniam contra illum ferat̃: aut flãmis eternalibus tradatur ꝑpetuo crutiãdus. Uerũ te ꝓ ipso intercedẽte ad celestem gloriã potius ꝑuenire mereat̃ amen.

Capitulum decimumnonum.

O Uirgo clemẽtissima dei genitrix Maria ob illius doloris gladiuz: qui tuam felicissimã aĩam ꝑtransiuit qñ cernebas filiũ tuum delicatissimũ dñm nr̃m Jesum christum: filium dei viui nudũ in cruce leuatũ: clauis ꝑforatũ: cruore ꝑfusuz ac plagis ⁊ vulneribus laceratũ: Adiuua nũc beatissima domina animã hui⁹ famuli tui: vt ꝯpassionis gladi⁹ eam ꝑfodiat: diuini timoris ⁊ amoris lancea vulneret̃: ita vt oĩs peccati sanguis noxius a pectore effluat: vitijsq; mundet̃: ⁊ diuinis virtutibus decoret̃: quatenus desiderio: ⁊ toto affectu terrena despitiẽs ad celestia subleuet̃: ad quã te deducente iubilose ꝑuenire mereat̃ Amen.

Capitulum vigesimum.

O Maria virgo sanctissima ob tormentũ: ⁊ grauamẽ qd̃ cor tuum sustinuit qñ filium tuum sanctissimũ dñm nr̃m Jesum christũ filiũ dei viui pre dolore voce magna clamantem: te matrẽ dilectã Johanni ꝯmendantẽ: defitiente attẽdebas: ita vt pre nimio doloris gladio vulnerata loq̃ nõ potẽas. Subueni o gloriosa domina famulo tuo huic: q: lingua eius ad te inuocãdũ se mouere non potest: oculis eius lumine priuant̃: aures eius surdescunt: ⁊ obturant̃: omnesq; vires: ac sensus defitiũt. O pijssima mater exaudi preces nr̃as: quas ad aures tue pietatis fundimus. Et subueni sibi in hoc obitu suo: ac suauissimo filio tuo eius spiritũ ꝯmenda quaten⁹ tuo pio interuentu a terrorib⁹: ⁊ tormentis ⁊ ad desideratã celestis patrie requiem te comitante iubilose peruenire mereatur Amen.

Capitulum vigesimumprimum.

O Maria virgo castissima ob acerbi eiulat⁹ planctum quez de ꝓfundo pectoris erumpentem abscondere nõ valebas quando in amplexus filij tui ruebas. Cuius genas añ nitẽtes: ⁊ oratiuncula mortis palorib⁹ ꝑfundi conspitiebas. Auxiliare suauissima mr̃ huic seruo tuo: q̃ten⁹ in delictꝫ ꝯmissis sic doleat: vt aĩa ei⁹ mellifluis osculis: ⁊ amorosis ãplexib⁹ dñi nr̃i Jesu xp̃i in celorũ beatissimo regno digne valeat ꝑfrui Amen.

Capitulum vigesimumsecundum

Maria virgo gloriosissima ob singultus ⁊ suspiria: indicibi
o liaq; lamēta quib⁹ affitiebat̄ cor tuum qñ cernebas filiuz
tuum dñm nr̄m Jesum christū filiū dei viui: aīe tue vnicuz
solatium sepeliri. Adiuua o sacratissima mater aīam serui tui ī hac
lachrimarū valle laborantē: vt quū de corpore egressa fuerit: tuis
suffragantib⁹ meritis cum corusco charitatis lumīe te concomi-
tante domino nostro Jesu xp̄o glorificāda a te presentet̄ amen.

Capitulum vigesimūtertiū.

E summa de⁹ trinitas oīpotens eterne de⁹: qui es sp̄ p oīa
t deus benedict⁹ in secula. Quem oīs spiritus laudat sup-
pliciter exoramus: quaten⁹ p meritū illius ineffabilis: ⁊ ex-
cellentissime charitatis qua dilectissim⁹ filius tuus dñs nr̄ Jesus
christus hō fieri dignat⁹ est. Qua etiā ꝓ salute nostra vincula: op
probria: ꝯuitia: flagella: alapas: coronā spineā: ac īmanissimā mor-
tem amorose passus est. Ac etiā p meritum gloriosissime: ⁊ beatis-
sime virgīs Marie: ⁊ oīm sanctorū: qui tibi ab initio mundi pla-
cuerunt. Necnō p virtutē clauiū spiritualium quas clemētissime
bone Jesu ecclesie tue ministris tradidisti: vt huic famulo tuo in
extremis laboranti misericorditer indulgere digneris oīa peccata
sua que ab hora sacri baptismatis vsq; ad presens quo: quo mō ma
litia: miseria: ignorātia: ac fragilitate cōmisit. Et ipsum p sanctas
indulgentias: ⁊ absolutōs ex thesaris tue īmense charitatis indul
tas reddere digneris in illa puritate: īnocentia: ac spirituali clari-
tate: quas in baptismate donare dignat⁹ es. Dignare etiā suauissi
me dñe Jesu ab oī aspectu: ⁊ terrore demonū ipsum tueri. Et pro-
pter gloriosi nominis tue honorē ipsum in conspectu diuine maie
statis tue gratum reddere. Quatenus dulcissime pr̄: ac amabilissi
me redēptor bone Jesu merito oīm sanctorum tuorum: ⁊ preserti
sacratissime passionis tue aīa eius in vlnas sctē charitatis tue cle
menter suscipias te ꝑhēni iubilo in celorum beatissimo regno frui
turum. Amen.

Capitulū vigesimūquartum.

Omine de⁹ oīpotens: q̄ trinus ⁊ vn⁹ es: tua eximia cōpulsi
d charitate: te humiliter exoram⁹ ꝓ aīa serui tui nunc in ex-
tremis laborātis: quā sacratissime dñe cōmendam⁹ pijssi-
me oīpotētie tue: vt illā ab aspectu ⁊ terrore demonum custodias:
⁊ tuearis: ne in desperatōz labat̄: ne diffidentie tēptationib⁹ obnu
bilet̄: ac preteritarū culparū recordatōe maculet̄. Exaudi nos do
mine gloriose tuā suauissimā bonitatē interpellantes ꝓ illa.

Et exaudi per orationes ꝑpatriarcharum. ꝑper merita ꝓpheta
rum. ꝑper suffragia apostolorum. ꝑper victoriam martirum. ꝑper
fidem confessorum. ꝑper castitatē virginum. ꝑper deuotam inter
cessionem omnium qui tibi ab initio placuerunt. Suanissime dñe
ab ipsa anima expelle iactantiam: ⁊ compunctionem tribue. Su⁊
perbiam minue: ⁊ perfice humilitatem. Fletum suscita: ⁊ cor eius
mollifica. Ab omnibus insidijs inimici illam clementer libera: ⁊ in
lumine fidei conserua illam. Lumen gratie tue infunde illi: vt de
omnibus peccatis veram contritionem obtineat. Clementissime
domine omnia desideria mala tolle ab ipsa. Omnia diaboli tela
ignea extingue. Bona illi lachrymas ex tuo ardenti affectu: q̄ pec⁊
catorum suorum dissoluant vincula. Audi domine que petit: ⁊ ce⁊
leriter exaudi. Si despicis ꝓ⁊sus perit: si ꝓspicis viuit. Si iusti⁊
tiam requiris ante te mortua fetet. Si cum mia respexeris: ipsam
peccatis fetentez de desperationis baratro suscitas. Quod in ea
odis longe fac ab ipsa: ⁊ spiritum tue spiritualis letitie illi tribue ⁊
Bone Jesu anime eius parce malis criminibus ⁊ peccatis. Visi⁊
ta illum infirmum: egrotum cura: sana languidum. Domine Jesu
da illi cor quod timeat te: sensum qui itelligat te: ⁊ oculos spiritua
les qui videāt te. Domine Jesu miserere illi: ⁊ de maiestatis tue se
de clementer respice: et anime eius tenebꝛas tui splendoꝛis radio
illumina. Clementissime domine Jesu a te peccatorum eius remis
sionem humiliter petimus: a quo: ⁊ per quem est omnis propitia⁊
tio. Sancta et imaculata virgo Maria domini nostri Jesu christi
mater: te obnixe deprecamur: quatenus ꝑ anima huius serui tui
interuenire digneris apud illum cuius templū effici meruisti. San
cte Michael. Sancte Gabriel. Sancte Raphahel. Sācte Ange⁊
le custos eius cum omnibus choris angelorum: patriarchaꝛuꝫ ꝓ⁊
phetarum: apostolorum: martirum: confessorum: sacerdotum: leui⁊
tarum: heremitarum: doctoꝛum: monachorum: virginuꝫ: omniūq̄
iustorum. ꝑper eximium domini nostri Jesu christi amorē qui vos
elegit: de cuius contemplatione gaudetis: vos orare presumimus
pro huius fratris nostri anima: vt pro ipsa supplicare dignemini.
Quatenus de diaboli faucibus: ⁊ de morte perpetua liberari me
reatur. Domine Jesu perpetuam vitam ꝫm magnaꝫ misericordiā
tuam ei largire digneris. O clementissime domine Jesu qui oīm
misereris famulum tuum a tua misericordia fieri alienum nō pa⁊
tiaris. Quatenus in passionis sacratissime tue merito ab omnib⁹

peccatis suis abluatur: ⁊ tecum eternaliter in celorum beatissimo regno glorietur Amen. Capitulum vigesimumquintus

Omine Jesu deꝰ nr̄ in adiutoriū serui tui moriētis intēde. Dñe ad adiuuandū illi festina amē.

Capitulū.xxvi.

Esu deus noster oculos famuli tui illumina: ne in morte obdormiat: neq; inimicus eius dicat. Preualui aduersus eum: Exaudi domine Jesu orationes nostras pro eo: illūina domine Jesu aiam eius. Signa domine Jesu lumen vultus tui super eum. Humilem letitiam domine Jesu infunde in cor eius. Voce nostra dñe Jesu clamamus ad te pro eo. Bōe Jesu de excelso glorie tue exaudi nos pro eo orantes. Susceptor esto domine Jesu eius in obitu suo āgelorum dñe iesu letifica aiam eius.

Capitulū vigesimūseptimū.

Maria virgo suauissima huic seruo tuo morienti miserē.

o Et orationem nostrā pro eo pia mater exaudi. Ad te gloriosissima virgo Maria oramus pro famulo tuo. Mater sacratissima nos orantes pro eo velociter exaudi. Respice beatissima virgo Maria in seruum tuum: ⁊ miserere illi: q: gloriosa mr̄ vnicus ⁊ paupē est. In pace tua suauissima virgo Maria huius famuli tui anima dormiat: ⁊ requiescat. Auribus gloriosa virgo maria percipe verba orationis nostre p: o famulo tuo: ⁊ itellige clamorem cordis nostri pro eo beatissima mater

Capitulum vigesimumoctauum

Esu domine deus noster voces orationis nostre p famulo tuo intende rex noster: bone iesu cor eius illumina. Et letetur domine iesu anima serui tui: quia sperat in te. Domine iesu sp exultet de te. Sperat bone iesu famulus tuus in te. Domine iesu saluum fac ipsum ex omnibus persequentibus eum: ⁊ libēa illum. Ut quid bone iesu recessisti longe. Domine iesu ne despicias seruum tuum in oppurtunitatibus ⁊ tribulatione. Em miaz tuā dñe iesu aiam serui tui viuifica: vt bone iesu noī tuo psallat ī euuz

Capitulum vigesimumnonum

Aria virgo pūssima seruo tuo miserere: quoniaz infirmꝰ est. Animam eius suauissima mater sana: quia omnia interiora eius conturbata sunt. Animā serui tui gloriosa virgo maria de manu sathane eripe. Conuertere pia mater ⁊ saluuz fac illum. Respice suauissima virgo Maria inimicos serui tui: qm̄

multiplicati sunt. Beatissima mater adiuua illū ne pereat. In tua iustitia suauissima virgo Maria deduc famulum tuū propter inimicos eius: dirige in conspectu tuo vias eius. Anima serui tui turbata ē valde: et tu suauissima mater salua illū ne cadat a via sancta

Capitulum trigesimum.

Esu domine deus noster ne in furore arguas seruum tuum: neq; bone iesu in ira tua corripias illum. Exultet bone iesu in te salutari suo seruus tuus. Bone iesu libera eum ab interitu demonis. Saluum fac bone iesu seruum tuum: quoniam spiritus eius deficit. et veritates tue ab anima eius diminute sunt Uide domine iesu animam serui tui in obitu laborante: et de manu peccatoris libera eam. Serua domine iesu animam serui tui: et custodi illam a generatione mala in euum.

Capitulum trigesimūprimū:

Aria virgo sacratissima adsis famulo tuo: mater beatissima adiuua illum ne pereat. Auribus percipe gloriosa virgo maria orationem nostram pro famulo tuo: ne demō glorietur de illius perditione. Refugium esto suauissima virgo maria huic pauperculo morienti: et in hac horribili tribulatione esto illi adiutrix. In lumine fidei gloriosissima virgo Maria animam serui tui letifica: vt illius mens non moueatur a timore domini. Aresistentibus dextere tue suauissima virgo Maria animam famuli tui custodi: et presentia tua consola illam.

Capitulum trigesimūsecundū.

Esu domine deus noster animam famuli tui conserua: qm̄ sperat in te: illustra cor eius: vt iubilose ad te veniat. Exultet bone iesu cor serui tui morientis in te cantet: et psallat tibi domino deo suo in eternum. Sub vmbra alarum tuarum dñe iesu famulum tuum protege a facie impiorum qui illum affligunt. Usq; quo auētes faciē tuā ab eo: Salua dñe iesu ex ore leōis aiaz famuli tui: et a cornibus vnicorniū bone iesu misericordiē libēa eā

Capitulū trigesimūtertiū.

Aria virgo misericordias tuas cum famulo tuo moriente mirifica illum in te sperantem saluum fac. Aures tuas gloriosissima virgo maria ad seruum tuum inclina: et affectum cordis illius exaudi. Nam in tribulatione maxima versat̄. Respice suauissima virgo maria huius serui tui morientis' angustias: et illum libera: et ad preces nostras pro illo intende.

In hac terribili animaduersione famuli tui gloriosissima virgo maria inuocamus te: quatenus suaui aspectu tuo letifices illum. Ad te suauissima xp̃o.m. aiaz serui tui trahe: ñ erubescat qñ spat i te

Capitulum tricesimumquartum.

Esu domine deus noster anima famuli tui requiescat i te esto illi nunc refugium z liberator. Exurge bone iesu in adiutorium serui tui. Demonem preuent: z illum expelle ne animam famuli tui rapere ualeat. Sit bone iesu nomen tuum dulcissimum benedictum: ex hoc nunc z vsq; in seculum. Voce ñra bone iesu ad te pro seruo tuo clamamus: salua illius animam i hac hora. Saluam fac domine iesu animam famuli tui: et libera eam bone iesu quia deus suus es tu.

Capitulum trigesimumquintum

Aria virgo beatissima animam serui tui illumina: et tenebras eius mentales tua prece depelle. Ab insurgentibus in famulum tuum gloriosa virgo Maria libera eum: z a spũ iniquo protege illum. Respice in seruum tuum morientem suauissima virgo Maria: z libera eum ne pereat. Imple clemẽtissima virgo Maria preces nostras pro famulo tuo: vt sentiat quia tu es eius suauissima mater. Auxilium de celo gloriosa virgo maria mitte seruo tuo: z de excelso tuere illum.

Capitulũ trigesimũ sextũ.

Esu domine deus noster animam serui tui saluaz fac: vt de tua presentia semper letetur. Exultet in te bone iesu seruus tuus: psallat z cantat tibi in euum. Speret in te domine iesu famulus tuus: eripe illum ne pereat. Vias tuas domine iesu seruo tuo ostende: z semitas tuas edoce illum. Fm miserecordiam tuam domine iesu miserẽ seruo tuo: z propter bonitatem tuam animam illius illumina. Capitulũ. xxxvii.

Aria virgo beatissima auxilium tuum ne elongaueris a seruo tuo: ad illius defensionem propera. A framea diaboli gloriosa virgo Maria animam famuli tui libera: z de manu illius erue ipsam. Reminiscere miserecordiarum tuaruz suauissima virgo Maria: z de inferno animam serui tui libera. In veritate tua gloriosa virgo maria animam famuli tui dirige: z esto illi suauissima psolatrix. Aiaz fui tui btissima xp̃o.m. custodi z erue illã ne in desperatõz labat. Capitulum trigesimũoctauũ

Esu domine deus noster humilitatem: et laborem famu

tui vide: ⁊ omnia eius delicta dimitte. Exaudi bone ieſu voces nras: qua pro anima ſerui tui ad te clamamus: miſerere illi ⁊ ſalua illam. Saluam fac animam famuli tui domine ieſu: et de celo benedic illi. Velociter bōe ieſu preces nras, p ſeruo tuo exaudi quia illius ſpiritus deficere incipit. ſm miſericordiam tuam domine ieſu animam famuli tui viuifica: vt ſancte fidei lumē iubiloſe cuſtodiat.

Capitulū trigeſimūnonū.

Aria virgo ſuauiſſima ſeruo tuo quoniam tribulatur miſerere: ⁊ ne aſpectu demonis terreatur illum adiuua. Maria ſerui tui bone ieſu: ⁊ gloriosa virgo Maria iubilet in te: ⁊ delectetur in ſuauiſſimo nato tuo. Reſpice beatiſſima virgo Maria ad famulum tuum: in manibus tuis illius animam ſuſcipe. Illuſtra faciem tuam gloriosa virgo Maria ſuper ſeruum tuum: in tua miſericordia illum ſaluum fac. A perſequentibus animam ſerui tui ſuauiſſima virgo Maria eripe illum: ⁊ de manu odientium eum libera illum velociter.

Capitulum quadrageſimū

Eſu domine deus noſter iudica anime ſerui tui nocentes: expugna ocius impugnantes illam. Effunde bone ieſu frameam tuaz aduerſus illos qui perſequuntur animā famuli tui. Dic anime eius ſalus tua ego ſum. Salus domine ieſu eſto aie ſerui tui: ⁊ eius protector in omni tribulatione. Vide bone ieſu afflictionē famuli tui: ne ſileas: ⁊ ne diſcedas ab illo. Saluator aiarū bone ieſu exurge in adiutorium ſerui tui: ne a te aſpectu demonis ſeparetur.

Capitulū quadrageſimūprimū.

Aria virgo beatiſſima eſto anime famuli tui in refugium a tribulatione que circundat illam: tua preſentia letifica illam. Apprehende gloriosa virgo Maria arma ⁊ ſcutum: ⁊ exurge in adiutorium ſerui tui. Retroſum auertantur ſuauiſſima virgo Maria: ⁊ confundantur demones. Et ne animam famuli tui obnubilent: tu gloriosa virgo domina adiuua illam. Induantur gloriosa virgo Maria demones pudoē: ⁊ confuſione: vt anime ſerui tui in nullo prorſus nocere valeant. Animam famuli tui clemētiſſima virgo Maria reſpice: ⁊ a deceptione aduerſarij illā erue.

Capitulū quadrageſimūſecundū.

Eſu domine deus noſter intende anime famuli tui: ⁊ libēa illam: ⁊ propter terrorem inimici tuo ſplendore illuſtra illā

Exaudi bone iesu seruum tuum quoniam benigna est misericordia tua. ꝟm meritum gratie tue libera illum. Saluuꝫ fac bone iesu seruum tuum: illius mentem tua gratia illumina. Uocez serui tui domine iesu exaudi in hac hora: et propter nomen sanctum tuum protege illum. Salus electorum bone iesu tu es: in lumine tuo letifica animam famuli tui: vt ad te perueniat.

Capitulū quadragesimū teritium.

Aria virgo beatissima famulo tuo miserere: quoniaꝫ vndiq; conculcatur: ⁊ demon tota die impugnans tribulat animam serui tui gloriosa virgo Maria de te exultare: vt delectet̄ in suauissimo filio tuo. Redde beatissima virgo Maria spiritualem letitiam famulo tuo ⁊ per te cor illius confirmetur in domino deo. Inclina gloriosa virgo maria aurem tuaꝫ ad seruum tuū quoniam īops ⁊ pauper est. Adiutrix esto suauissima virgo maria famulo tuo: adiuua illum ne in eternum pereat.

Capitulū quadragesimūquartū.

Esu domine deus noster ꝟm misericordiam tuā iudica seruum tuum: vt qui oderunt eum non supergaudeant illi. Exurge bone iesu adiuua seruum tuum: ⁊ propter nomen tuū redime. Salutaris noster bone iesu ad te conuerte seruum tuuꝫ: ⁊ ostende illi gloriosam faciem tuam. Ueritatem: ⁊ lucem tuā bone iesu emitte famulo tuo: ⁊ ipse illius animam adducant. Spirituꝫ tuū dñe iesu īfunde seruo tuo vt viuat in eternū. Ca. xlv.

Aria virgo suauissima famulo tuo miserē: qm̄ in te ꝯfidit aīa eius. adiuua gloriosa virgo Maria seruū tuuꝫ. ⁊ saluus erit: meditet̄ sp̄ in lege domini. Respice beatissima virgo Maria in seruum tuum ⁊ miserē illi. Da spirituale donū illi vt filius gratie sit. In quacunq; hora gloriosa virgo Maria inuocauerim⁹ te ꝓ seruo tuo velociter exaudi nos orātes ꝓ illo. aurib⁹ ꝑcipe btissima ꝟgo. m. orōs nr̄as ꝓ famulo tuo ⁊ intende ad deprecationem nostram.

Capitulū quadragesimūsextum.

Esu domine deus noster: susceptor esto famuli tui: ⁊ libera illum ab omni malo. Exurge bone iesu saluuꝫ fac seruū tuū vt non timeat demones circundantes animam eius. Seruus tuus domine iesu angustiatur: subueni illi vt tua presentia cōsoletur. Uide domine iesu temptationes quas famulus tu⁹ patitur: ⁊ succurre illi ne pereat. Sētiat anima serui tui domine Iesu auxilium gratie tue ⁊ perpetuo gaudeat in te.

Capitulum quadrageſimũ ſeptimũ.

Aria virgo dulciſſima exultet ſeruus tuus i tua miſericordia quoniam tu es ſuauiſſima peccatorum reſpiratio. anima ſerui tui gloriosa virgo Maria exultet in te: non deſeras neq; deſpitias illum. Reſpice gloriosa virgo Maria afflictiones quas patitur anima ſerui tui: non derelinquas illum demoni tribulãduz In ſemitaz rectaz glorioſiſſima virgo Maria animam famuli tui deducas: ne glorieẽ ſathan contra illum. ad te gloriosa virgo Maria pie clamam⁹ pro anima ſerui tui: vt tuo benigno foueaẽ p̃ſidio

Capitulũ quadrageſimũoctauũ.

Eſu domine deus noſter adiutor eſto famulo tuo: z lumẽ ſancte fidei illi infude vt lete veniat ad te. Exurge bone ieſu in adiutorium famuli tui: exurge z ne repellas illum a te. Suſcipe domine ieſu animaz ſerui tui z viuat: z non confundas illum ab expectatione ſua. Virtutuz amator bone ieſu converte faciem tuaz ad famuluz tuuz z ab omni dolore libera eum. Super ſeruuz tuuz domine ieſu deprecabilis eſto: z ſalua illum ab omni malo.

Capitulũ quadrageſimũnonũ.

Aria virgo ſuauiſſima famuluz tuuz ab omnibus anguſtijs quas patitur libera: vt iubiletur cum omnibus ſanctis ad te. adhereat gloriosa virgo Maria aĩa ſerui tui tibi: tu ſuſcipe illã vt ſequatur te. Recordare beatiſſima virgo Maria q: tu es aduocata miſeroruz miſerere aĩe famuli tui: ad iucunditatẽ celeſtẽ pue nire valeat. In mãib⁹ tuis gloriosa v̄go. m. aiaz famuli tui ſuſcipe clementer: vt exultet z letetur de tua gloria: z ſaluatione ſua. ad te ſuauiſſima virgo Maria oramus pro anima famuli tui: vt per te p:eſentetur glorioſiſſimo filio domino noſtro ieſu chriſto perpetuo ſpiritualiter copulanda amen. Capitulũ quinquageſimũ.

Audate omnes ciues celici dominum ieſum cum gloriosa virgine Maria in ſpiritu iubilationis: omnis terra cum gaudio laudet matrem cum filio: cum quibus aĩam hui⁹ famuli ſp viuat. Ne remiſcaꝛ dñe delicta famuli tui: neq; vindictam ſumas de peccatis eius bone ieſu domine deus noſter.

kyrieleiſon Chriſteleiſon kyrieleiſon.
Chriſte audi nos. Chriſte exaudi nos.
Pater de celis deus miſerere ei.
Fili redemptor mundi deus miſerere ei
Spiritus ſancte deus miſerere ei.

Sancta trinitas vnus deus miserere ei.
Sancta anima dñi nr̄i Jesu christi miserere ei.
Sancta Maria ora pro eo.
Sancta dei genitrix or.
Sancta virgo virginum or.
Sancte Michael or.
Sancte Gabriel or.
Sācte Raphael or.
Sancte angele custos eius or.
Oēs scti bt̄oruꝫ spirituum ordines or.
Sancte Johannes baptista or.
Oēs sancti patriarche ꝛ prophete or.
Sancte Petre or.
Sancte Paule or.
Sancte Andrea or.
Sancte Jacobe or.
Sancte Johannes or.
Sancte Philippe or.
Sancte Bartholomee or.
Sancte Mathee or.
Sancte Thoma or.
Sance Jacobe or.
Sancte Simon or.
Sancte Tadee or.
Sancte Mathia or.
Sancte Luca or.
Sancte Marce or.
Sancte Barnaba or.
Oēs sancti Apostoli ꝛ Euāgeliste or.
Omnes scti discipuli ꝛ innocentes or.
Sancte Stephane or.
Sancte Klemens or.
Sancte Sixte or.
Sancte Corneli or.
Sancte Cipriane or.
Sancte Laurenti or.
Sancte Vincenti or.
Sancte Ignati or.

Sancte Fabiane	or.
Sancte Sebastiane	or.
Sancte Mauriti cum sotijs tuis	or.
Sancte Dionisi cū sotijs tuis	or.
Omnes sancti martires	or.
Sancte Siluester.	or.
Sancte Gregori	or.
Sancte Martine.	or.
Sancte Nicolae	or.
Sancte Ambrosi	or.
Sancte Augustine	or.
Sancte Jeronime.	or.
Sancte Antboni	or.
Sancte Paule prime heremita.	or.
Sancte Benedicte	or.
Sancte Bernarde	or.
Sancte Francisce	or.
Sancte Dominice	or.
Omnes sancti confessores	or.
Sancta Felicitas.	or.
Sanctu Perpetua	or.
Sancta Blandina	or.
Sancta Agnes	or.
Sancta Cecilia	or.
Sancta Apolonia	or.
Sancta katherina	or.
Sancta Maria magdalena.	or.
Sancta Margareta	ora pro eo.
Omnes sante virgines z continentes	orate pro eo.
Omnes sancti z sancte dei	orate pro eo
Propitius esto	parce ei domine
Propitius esto: z a morte perpetua	libera eum domine.
A visione diaboli	libera eum domine
A Terrore demonū	libera eum domine.
A Gelu horrido e calore nimio	libera eū domine
Diffidentia mentis	libera eum domine.
Tenebris mentalibus	libera eum domine
Loco penarū z pondere peccatorū	libera eū domine

Ab omni malo:ꝛ auditu maledictionis eterne libera eum domie
Per annuntiationem et natiuitatem tuam libera eum domine.
Per vincula:opprobria:ꝛ conuitia tua libera eum domine.
Per flagella:alapas:ꝛ sputa libera eum domine
Per coronā spineā:derisiones:passionē:ꝛ crucē tuaꝫ libēa eū dñe
Per sacratissimam mortem tuam libera eum domine
Per gloriosam resurrectionem tuam libera eum domine.
Per admirabilem ascensionem tuam libera eum domine
Per gratiam sancti spiritus paracliti libera eum domie
In dje iudicij libera eum domine
Per intercessionem omnium sanctorum libera eum domine.
Peccatores. * te rogamus audi nos.
Ut iracundie tue flagella ab eo remoueas te rogamus audi nos.
Ut eum ab omnibus erroribus ꝑsoluas te rogamus audi nos.
Ut spiritū eius a loco horroris:ꝛ tenebrarū liberes te ro.audi nos
Ut eū in nūero electorū tuorū assumas te rogamus audi nos
Ut a consortio malorū eū discerni facias te rogamus audi nos.
Ut eū in regione viuorū cū sanctis angelis collocaē dignerꝫ te ro.
Ut eū premia vite eterne adipisci facias te rogamus audi nos.
Ut eū a mortifero diabolo defendē dignerꝫ te rogamus audi nos
Fili dei te rogamus audi nos.
Domine iesu christe pro nobis crucifixe te rogamus audi nos
Domine Jesu christe de aduersarijs triūphator te roga. audi nos.
Domine iesu christe aduocate noster clementissime te ro.au nos.
Agnus dei qui tollis peccate mundi parce ei domine
Agnus dei qui tollis peccata mundi miserere ei domine.
Agnus dei qui tollis peccata mundi dona ei pacem
kyrieleison. Christeleison. kyieleison: Pater noster.
Saluum fac seruum tuum deus meus sperantem in te
Esto ei domine turris fortitudinis a facie inimici.
Nihil proficiat inimicus in eo: et filius iniquitatis non apponat nocere ei.
Dominus vobiscum. Et cum spiritu tuo.

Capitulum quinquagesimumprimum

Misericordiam tuam domine sancte pater omnipotens

eterne deus pietatis affectu pro alijs orare cogimur. Et qui p nostris peccatis supplicare nequaquaz sufficimus: tamen de tua gratuita pietate confisi clementiam tuam deposcimus: vt animā huius famuli tui ad te reuertentez cuz pietate suscipias. Adsit ei angelus Michael: z per manus sanctorum angelorū inter sanctos z electos tuos in sinu Abrahe: Isaac: z Jacob patriarcharū tuorū eam collocare digneris. Quatenus a principibus tenebrarum: et de locis penarum liberata: nullius ignorantie: aut prop̄rie voluntatis seu fragilitatis confundatur erroribus. Sed potius agnoscat a tuis: et sancte beatitudinis requie perfruatur: atq; cum magni iudicij aduenerit dies inter sanctos resuscitatus: gloria beatissime visionis perpetuo satietur.

Capitulū quinquagesimūsecundū.

s Suauissime domine Jesu christe per illum ineffabilez amorem qui te dignissimum innocentissimum. z delicatissimuz paterne charitatis filium pro nobis factum hominez vulnerari ac crudeliter mori p̄o hominibus redimendis fecit. Indulge clementissime domine Jesu huic famulo tuo omne quod cogitatu: verbo: z facto: affectiōibus: z motibus: z sensibus anime: et corporis deliquit. Et veram omniuz peccatoruz suoruz remissiōez sacratissime domine Jesu tribue illi spirituale lumen tue ardentissime charitatis: qua totius mundi culpas diluisti: ac in plenaz supplētionez omniuz negligentiaruz suarum merituz tue sacratissime passionis adde. Et insuper tribue illi fructuz omniū bonorū operū per electos tuos factorū qui tibi placuerunt.

Capitulū quinquagesimūtertiū

g Glorioissime domine Jesu in vnione feruentissimi amoris qui te coegit incarnari: et anxio spiritu in cruce mori. Ad medullam dulcissimi amoris tui pulsamus: vt famulo tuo omnia peccata que omni modo cōmisit dimittas: z tue perdignissimo passionis merito omissa suppleas: faciasq; illuz superabundātissimā multitudinez miserationuz tuaruz. Disponas cuz placidissimo tibi modo sibi vtilissimo: suaui patientia: vera penitentia: plena remissione: recta fide: spe firma: ardenti charitate: z perfectissimo statu. Quatenus inter dulcissimū amplexū: z suauissimuz osculū tuū. O clementissime domine Jesu eius anima letanter exspiret ad tuam eternaz laudez: et gloriaz laudandam: cognoscendā z fruendam Amen.

Capitulū quinquagesimūquartū

Acratissime domine iheſu christe in manus inextiguibilis
s misericordie tue commendamus ſpiritū huius famuli tui
ſm amoris tui magnitudinem: quo ſe anima tua sanctissi-
ma in cruce glorioſo patri commendauit. Suppliciter dep:ecan-
tes quatenus per illam ineffabilem qua diuina paternitas in ſe to-
tum traxit illam sanctissimam animam tuā: vt in iſta hora famuli
tui in eodem feruentissimo amore ſpirituz eius ſuſcipias. Eya dul
cissime domine Jeſu animarum redemptor: benigniſſime domine
per illam lachrymabilem vocem qua ſm humanitatez pro nobis
moriturus: laboribus: z doloribus paſſionis adeo conſumptus es
vt te a patre derelictum ter clamares: ne longe ſuauiſſime Jeſu fa-
cias a famulo tuo tue miſerationis auxiliuz in hac hora afflictōis
ſue pre defectione: z ꝓſumptione ſpiritus te inuocare non valēte
Sed triumphum ſancte crucis et per virtutez ſalutiffere paſſiōis
gratioſe mortis tue: cogita de: ea cogitationes pacis: z miſericor-
die: z conſolationis: z non afflictionis. Et libera eam ab omnibus
anguſtijs: z tua ſolita benignitate bone Jeſu et dulciſſime p̄ erue
illam a tormentis ſibi deputatis: z ad eternam requiem illam per
ducere digneris cum voce exultationis.

Capitulū quiquageſimūquintū.

Jntemerata: z in eternuz benedicta virgo Maria: totius
o anguſtie z miſerie adiutrix: famulo tuo ſuccurre dulciter:
z tuam glorioſam faciem oſtende illi in hac vltima neceſſi-
tate ſua: z omnes inimicos eius in virtute ſuauiſſimi filij tui domi
ni noſtri ieſu chriſti: z ſancte crucis diſperde: et a potente dracone
infernali: z ab eius horribili viſione: z ab omni fraude malorū ſpi
rituum defende illū: z ex oi anguſtia libera euz: quatenus tecū cū
beatis ſpiritibus domino deo in celorū beatiſſimo regno ſpiritua
les ꝓſoluat laudes amen. Capitulū q̄nquageſimūſextum.

Ancte Michael archāgele huic aīe ſuccurre apud altiſſi-
s mū iudicē. O iuictiſſime pugil aſſiſte huic famulo in extre
mis laborāti: z eū potēter a dracōe ifernali defēde: z vi
one: fraudeq̄ malorū ſpirituū. Jnſup eroram⁹ te p̄clarū: vt in hac
extrema hora vite ipſi⁹ aiaz ei⁹ benigne ſuſcipias: ac ſuauitē i ſinū
tuū recipias: illāq̄ in locū refrigerij lucis z pacis ꝓducas cū dño ie
ſu eternaliter regnaturū amen. Capitulū.lvii.

Jſericordiſſime domine Jeſu chriſte fili dei viui in

In vniõe illius ꝯmẽdatõis qua tuã sctissimã aĩaz in cruce moriẽs
pr̃i tuo celesti ꝯmendasti misericordissimã bonitatẽ tuã hũilitẽ ex
orantes petim⁹ q̃ten⁹ ꝑ oẽz honorẽ ⁊ meritũ eiusdẽ aĩe tue sctissi-
me ꝑ quã oẽs saluãt̃ aĩe: ⁊ a morte ꝑpetua liberant̃: aĩe famuli tui
miserear⁊ eam misericorditẽ liberãs ab ĩsidijs diaboli: a miserijs ⁊
penis: ⁊ illã ꝑ te sctissime passiõis meritũ ⁊ btissime.m. x̃gis ⁊ ma
tr⁊ tue ĩtẽcessionẽ ad ꝯtẽplatõz tue btissime visiõis ꝑducẽ digner⁊.

Capitulum quinquagesimumoctauum.

Commẽdam⁹ te fratẽ charissime oĩpotenti deo: cui⁹ crea-
c tura es: vt cũ hũanitatis debitũ morte ĩterueniẽte ꝑsolue
ris: ad creatorẽ tuum q̃ te de limo formauit reuertaris. Et
de corpore egrediẽte aĩa tua splẽdid⁹ angeloruz chorus occurrat.
Patriarcharum cune⁹: ⁊ ꝓphetarũ nũer⁹ suauissimo modulamĩe
tibi occurrat. Index apostolorũ senatus tibi dand⁹ existat. Candi-
datorũ tibi martirũ exercit⁹ iubiloso ꝯcentu obuiet. Liliata ruti-
lantiũ ꝯfessorũ turma te letanter excipiat. Iubilantiũ te virginuz
chor⁹ suscipiat: ⁊ btẽ quiet⁊ in sinu patriarcharũ tibi suauis ãplex⁹
appareat: qui inter assistentes sibi iugiter te interesse faciãt. igno
res oĩno qd̃ horret in tenebris: qd̃ stridet in flãmis: quod crutiat in
tormẽtis. Cedat tibi teterrimus sathanas cũ satellitib⁹ suis. ĩ ad-
uentu suo te comitantib⁹ angelis ꝯtremiscat: atz in eterne noctis
chaos diffugiat. Exurgat de⁹: ⁊ discipent̃ inimici ei⁹: ⁊ fugiãt a fa
cie ei⁹ qui oder̃t eum. Confundant̃ igit̃ ⁊ erubescãt contra te legi
ones tartaree: ⁊ ministri sathane: iter tuũ deducẽte te angelo bo-
no ĩpedire nõ valeant. Ab oĩ crutiatu dñs iesus xp̃s te libet q̃ amo
rose ꝓ te mortu⁹ est. Dñs iesus xp̃s dei viui fili⁹ saluator ⁊ redem
ptor tu⁹ intra sancta paradisi ⁊ amena loca te ꝯstituat. Et ille sua
uissim⁹ pastor ĩter oues suas te locãs agnoscat: ꝯplectat̃: ⁊ nutriat
ille amantissim⁹ pr̃ sui sacratissimi sanguĩs p̃cio: ab oĩb⁹ peccatis
q̃ ꝯmisisti malitia: miseria: fragilitate: ⁊ ignorãtia: mortalite: ⁊ ve
nialiter te benigne absoluat: atz cũ elect⁊ suis ad dexterã suã ꝑhen
ni iubilo fruiturũ te ꝯstituat: q̃ten⁹ pijssimũ redemptorẽ tuuz facie
ad faciẽ vidẽs: ⁊ pñs sꝑ assistẽs beat⁊ oculis gloriosa visione poti-
ar⁊: donec glorioso corpore tuo reassumpto spũali: essentiali: ⁊ acci
dẽtali p̃mio cũ btissimis spiritib⁹ leter⁊ ꝑhẽni euo. Proficiscẽ nũc
aĩa xp̃iana de hoc misero mundo in noĩe pr̃is oĩpotẽtis q̃ te crea-
uit in noĩe dñi nr̃i iesu xp̃i q̃ ꝓ te amorose passus est. In noĩe spũs
sancti q̃ in te g̃tiose fusus est. Occurrãt tibi et succurrãt sctĩ ãgeli
⁊ oĩs chor⁹ angelorũ. Subueniãt tibi pr̃iarche in lumine fidei sue

Prophete in splẽdore spei sue. Apostoli in fulgore eximie charitatis. Martires in mãsuetissima patiẽtia. Confessores in hũili obedientia. Virgines in lucida mũditia. Monachi in clara hũilitate Heremite in sincera austeritate. Et omnes sancti ⁊ sancte dei in plena virtutum ꝓsumatõe. Adiuuent omnes orationes sanctorus vt in pace ⁊ luce sit locus tuus: ⁊ habitatio tua in celesti Jerusalez per eterna secula seculorum Amen.

Accipe nunc tandem studiosissime lector hoc maxime deuotõis vtilitatisq; opusculũ: diligenti correctõe que summope necessaria fuerat emendatũ: quo poteris vsitatissime greculorum esurientiũ allegationi satisfacere: ΓΝΩΘΙ ΣΕ ΑΥΤΟΝ quod est latine ⁊ recti ssime in titulo libri nr̃i nosce te interpretatũ. In eo enim pulcẽrimis ⁊ vtriusq; testamenti theologicis exemplis: illud ipsum grecorũ resoluit̃ puerbiũ: quod a sapiẽtissimo Thilone Lacedemõio magna autoritate dictũ: ab antiquis ꝓ oraculo habitũ: aureis lr̃is Delphis cõsecratũ: ⁊ a Junio iuuẽale e celo dicit̃ esse descensum. Fac igit̃ psuade tibi non modo vt eũ emas qõ impressori pgratus est: sed ⁊ tibi velut enchiridion ⁊ quottidiana lectione frequentandum vsurpes. Optime vale Ex heidelberga sexta Julij Anno. Mcccc. lxxix.

RF0074M
Dec 29, 1968
(MH) 6/VI
4708
V63
JLA 10
Vivaldus, Joannes Ludovicus
BX890.
.V63
Rosenwald
Coll
RT 6 de 68
UKP